

EAI
JOURNAL

ISSN: 2822-0056(Print)

วารสาร

การบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
Educational Administration and Innovation Journal

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2568
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ISSN: 2822-0056 (Print)

ISSN: 3027-8384 (Online)

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND INNOVATION JOURNAL
FACULTY OF EDUCATION, NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2568

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398/1 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์
โทร. 096-6622428

<http://edu.nsrj.ac.th/2018/>

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดพิมพ์เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่อันเป็นความก้าวหน้าทางวิชาการ ด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ในยุคลสมัยแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ โดยเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ปรัชญาการศึกษา การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน จิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา วิจัยและสถิติการศึกษา การประกันคุณภาพ การศึกษาพิเศษ การพัฒนาวิชาชีพครู พหุวัฒนธรรมศึกษา แหล่งวิทยาการการเรียนรู้และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์
Dean, Faculty of Education

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์
Asst.Prof. Dr.Thinnakorn Cha-umpong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพัทธา สังข์ยก
Asst.Prof. Niphattha Sangyok

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา
Prof. Dr.Vithaya Jansila
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร
Assoc.Prof.Dr. Chaiya Pawabutr
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เรืองรอง
Assoc.Prof.Dr. Passkorn Roungrong
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง
Asst.Prof.Dr. Yongyouth Yaboonthong
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท คูศิริรัตน์
Asst.Prof.Dr. Kampanart Kusirirat

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Sakonkakhon Rajabhat University
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

Asst.Prof.Dr. Satorn Subruangthong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ พุทธิเชม

Asst.Prof.Dr.Duangjai Puttasem

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ

ฉบับแรกของปี

มกราคม – เมษายน

ฉบับที่สองของปี

พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่สามของปี

กันยายน – ธันวาคม

ศิลปกรรม

นายราเมศ ชาญณรงค์

Mr. Rames Channarong

ภาพปก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์และนายราเมศ ชาญณรงค์

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

398/1 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130

โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์

โทร. 096-6622428

<http://edu.nsruc.ac.th/2018/>

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีกรรมการภายนอกร่วม
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ**ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก**

รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ้งโรจน์ แก้วอุไร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามนกนก

อาจารย์ ดร.พนัส จันทศรีทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ขาวประทุม

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรา พุ่มพชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชภูมิ สีชมภู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสรี แสงอุทัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ฝาระนัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ัย กิรติรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐมน พันธุ์ชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิกรม สุขณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิญญ์ ปิยนนทศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนนท์ เถียรประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ดร.หทัยทิพย์ สิชฌนทกสมิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช บุญเขียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิทย์ บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิญา ใจเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา พงศ์ไพรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ ดร.พงศธร ไพจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิภาศิริ แจ้งแสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ชญาณต์ม บัญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกูร วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยพล ธงภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ คชินทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพนธ์ แนนเนียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายทิพย์ ยะฟู	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย เทียมทัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตา อินสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร โพธิ์คง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ ดร.ไกรวิทย์ ดีเอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 11 จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ให้กับนักวิชาการทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ

ดังนั้นฉบับปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2568 ได้นำเสนอบทความที่น่าสนใจ รวมทั้งสิ้น 20 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิจัย จำนวน 19 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบ การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องทางวิทยาศาสตร์สาขา โดยถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้พิจารณาคัดเลือก

ในส่วนเนื้อหาของวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ทางกองบรรณาธิการจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ เพื่อให้มีความหลากหลายและสามารถนำเสนอนวัตกรรมทางด้านการบริหารการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนผลงานให้นักวิชาการทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพและมาตรฐานกับผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาวารสารให้ได้เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

ทางกองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน ร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร ซึ่งทางกองบรรณาธิการขอให้ความเชื่อมั่นว่าวารสารวิชาการฉบับนี้มีเนื้อหาที่น่าสนใจและทรงคุณค่าทางกองบรรณาธิการจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพวารสารให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น และเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือ ผลงานวิจัย ให้แก่บทความที่มีคุณภาพต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ขัมพงษ์

บรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid : กรณีศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2	
GUIDELINES FOR PROMOTING THE USE OF THE Q-INFO INFORMATION SYSTEM BY THE SUPPORT TEAM (ST) THROUGH A HYBRID APPROACH: A CASE STUDY OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2	1
ศุภณัฐ อินทร์งาม, สมนึก ศูนย์กลาง	
ทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 : ปัจจัยขับเคลื่อนความสำเร็จ	
HUMAN CAPITAL IN THE 21ST CENTURY : A FACTOR DRIVING SUCCESS	18
ปริดา สงวนทรัพย์, ปานเกล้า หนูมาก, รพีพร สิงห์โต, มณฑา จำปาเหลือง	
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัลกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3	
DEVELOPING GUIDELINES FOR MULTICULTURAL LEADERSHIP IN EARLY CHILDHOOD TEACHERS IN THE DIGITAL ERA OF PA TUENG EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT NETWORK UNDER THE CHIANGRAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	30
นุชจิรา ปิงวงศ์, ธิรัตน์ สุขประภาภรณ์, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว	
แนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์	
THE GUIDELINES OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE NEW NORMAL FOR THE ACADEMY THAT BELONG TO THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE NAKHON SAWAN	44
เยาวเรศ เงินสัจจา, สาธิต ทรัพย์รวงทอง, สุพัฒนา หอมบุปผา	
การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำนาจเจริญ	
THE CONSOLING MORALE OF SCHOOL ADMINISTRATORS TOWARDS TEACHERS UNDER AMNATCHAROEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE	61
จิรวรรณ บัวลา, ไพฑูรย์ พวงยอด	
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม	

GUIDELINES FOR DEVELOPING PARTICIPATION IN EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT PROMOTION OF PARENTS IN CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN NAKHON PHANOM PROVINCE	73
ใจรัก ทองน้ำ, จารุวรรณ เขียนน้ำชุม, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2	
THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS SKILLS AND ACADEMIC ADMINISTRATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION UNDER NAKHON SAWAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2	85
ชุดิมา รุ่งรัตน์, ทวีพัฒน์ สันตะวัน, ศุภชัย ทวี ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม	
SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL AGE UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON PHANOM	98
พิเชษฐ ประสานชีพ, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ACADEMIC LEADERSHIP AND PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE PHICHIT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	108
พิมลพรรณ ปัญญาปิง, นิคม นาคอ้าย การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	
A STUDY OF THE NEEDS ASSESSMENT ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE DIGITAL AGE OF SMALL SCHOOL THE UNDER THE OFFICE OF THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA PHICHIT AREA 1	120
ภฤติยาณี จิตรบรรจง, สาร ทรัพย์รวงทอง, สุพัฒน์นา หอมบุปผา การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเครือข่ายโรงเรียนอำเภอดุสิต 3 จังหวัดพิษณุโลก	
THE STUDY OF FACTOR AFFECTING LEARNING ACHIEVEMENT IN SOCIAL STUDIES FOR SECONDARY EDUCATION, SCHOOL, NETWORK 3 IN WATBOT PHITSANULOK	134
ทัศยา วรรณเศรษฐ์, ภาณุมาศ หมอลิ้น ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2	
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL AGE AND ENGLISH TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT COMPETENCY UNDER PHICHIT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2	147
นวรรตน์ ปานเพชร, สายฝน วิบูลย์สรณ์	

การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา น่าน

A STUDY OF PROBLEMS IN THE ADMINISTRATION OF BI - EDUCATION. OF SCHOOLS UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, NAN

162

พงศ์พันธุ์ ประฤทธิ์, นิคม นาคอ้าย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใน
การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND
TEACHER'S ABILITY TO USE TECHNOLOGY IN TEACHING AND LEARNING UNDER THE PHICHIT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

175

นพกร โนจา , สายฝน วิบุลรังสรรค์

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์

THE RELATIONSHIP BETWEEN SERVANT LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND
TEACHERS' PERFORMANCE MOTIVATION UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE PHITSANULOK UTTARADIT

190

ธิดารัตน์ ม่วงยิ้ม, สายฝน วิบุลรังสรรค์

การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์
การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

STUDY ON DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS, SPECIAL EDUCATION CENTRES,
AND THE OFFICE OF SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION'S SPECIAL EDUCATION CENTRES
EFFICIENCY DEVELOPMENT NETWORK GROUP 7

203

กัญญ์วรา ท้าวอง, พงษ์เอก สุขใส

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

THE EFFECT OF INQUIRY-BASED LEARNING MANAGEMENT THROUGH GRAPHIC ORGANIZER ON
ANALYTICAL THINKING ABILITY AND LEARNING ACHIEVEMENT IN EARTH SCIENCE AND
ASTRONOMY SUBJECT OF GRADE 10 STUDENTS

213

วันทนา บัณทรวัด, เยาวเรศ ภักดีจิตร

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ
การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

THE EFFECTS OF COOPERATIVE LEARNING MANAGEMENT WITH STAD TECHNIQUE AND GAMES
ON ACHIEVEMENT AND ATTITUDE IN MATHEMATICS SUBJECT OF GRADE 4 STUDENTS

227

นันทน์ภัสร์ มณีฤทธิ์, สุพัฒนา หอมบุปผา

แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

GUIDELINES FOR MANAGEMENT OF LEARNING ACTIVITIES BASED OF SMALL SCHOOLS UNDER
THE UTHAI THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

240

วรรณัทธ์ แก่นแก้ว, อีรพจน์ แนนเนียน, ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE EFFECT OF COOPERATIVE LEARNING BY USING CIRC TECHNIQUE WITH GRAPHIC ORGANIZERS ON READING ABILITY AND ATTITUDE TOWARD LEARNING IN ENGLISH SUBJECT OF GRADE 5 STUDENTS

ภัทรพล สุขบาง, สุรชาติพย์ งามนิล

262

ภาคผนวก

276

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

277

แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid : กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

GUIDELINES FOR PROMOTING THE USE OF THE Q-INFO INFORMATION SYSTEM BY THE SUPPORT TEAM (ST) THROUGH A HYBRID APPROACH: A CASE STUDY OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

ศุภณัฐ อินทร์งาม¹, สมนึก ศูนย์กลาง²

Suphanut In-ngam¹, Somnuk Soonklang²

Corresponding Author: Email: Suphanut3701@gmail.com

Received: Feb 10, 2025; Revised: Mar 16, 2025; Accepted: Mar 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 2) พัฒนาแนวทางการส่งเสริมใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่เหมาะสม โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid และ 3) วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid การวิจัยใช้วิธีการแบบผสมผสาน (Mixed Methods) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการส่งเสริมโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid ระยะที่ 3 วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info กลุ่มเป้าหมายได้แก่ โรงเรียนในสังกัดจำนวน 218 โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย Hybrid Site Visit จำนวน 47 โรงเรียน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงตามความก้าวหน้า ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียน ผลการบันทึกข้อมูลโดยรวมค่าเฉลี่ยมีความก้าวหน้าต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 194 โรงเรียน (ร้อยละ 88) 2) พัฒนาแนวทางการส่งเสริมใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่เหมาะสม โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid มีองค์ประกอบ ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 การดำเนินงานประกอบด้วย (1) กลไกและโครงสร้าง (2) กิจกรรมส่งเสริมแบบ Hybrid ส่วนที่ 3 ผลผลิตประกอบด้วย (1) ครูมีความสามารถใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน 3) วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 99.418 และจำนวนโรงเรียนร้อยละ 100 มีผลการบันทึกระบบสารสนเทศค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ Platinum

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ Q-Info, แนวทางการส่งเสริม, Hybrid Site Visit

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์

¹Lecturer in the Master of Education Program in Educational Administration, Western University, Buriram Campus

²หัวหน้าทีมสนับสนุน การส่งเสริมการใช้สารสนเทศคุณภาพ (Q-Info), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

²Leader of Support Team for Promoting Quality Information (Q-Info), Surin Primary Educational Service Area Office 2

Abstract

This research aimed to 1) study the current state of Q-Info information system usage in schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 2, 2) develop an appropriate approach to promote the use of the Q-Info system through a support team (ST) using a Hybrid model, and 3) analyze the results of implementing the developed approach. A mixed-methods approach was employed, divided into three phases: Phase 1 examined the current state of Q-Info system usage, Phase 2 involved developing a promotion strategy through the ST using the Hybrid model, and Phase 3 analyzed the effectiveness of the developed promotion strategy. The target group consisted of 218 affiliated schools, with 47 schools selected for Hybrid Site Visits based on their progress. The research results were found as follows;

1) The current state of Q-Info information system usage in schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 2 found that an average progress was below 50% in 194 schools (88%). 2) The developed promotion strategy consisted of three components: Part 1 – Introduction, including (1) principles such as teacher development through the PLC process and digital-era teacher development, and (2) objectives aimed at enhancing knowledge, understanding, and skills for accurate and efficient use of the Q-Info system. Part 2 – Implementation, covering (1) mechanisms and structures, and (2) Hybrid promotional activities, including PLC Online and Hybrid Site Visits. Part 3 – Outcomes, indicating that teachers effectively and accurately utilized the Q-Info system with completeness and up-to-date records. 3) The analysis of the implemented promotion strategy showed an overall average score of 99.418, with 100% of schools achieving an average data recording level categorized as Platinum.

Keywords: Q-Info Information System, Promotion Guidelines, Hybrid Site Visit

บทนำ

ระบบสารสนเทศ Q-info เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผลการสอบเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประเทศ หรือ PISA ของประเทศบราซิลซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้นสูงสุดมาแล้วกว่า 10 ปี และสหรัฐอเมริกา ก็ได้ใช้ Q-info เพื่อยกระดับการแข่งขันของนักเรียนภายในประเทศด้วย สำหรับในประเทศไทย เครื่องมือนี้ได้รับการพัฒนาตั้งแต่ ปี 2558 โดยเริ่มต้นจากการเก็บข้อมูลความคาดหวังจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา อาทิ โรงเรียน ผู้ปกครอง ครู ศึกษานิเทศก์ กองการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ ก่อนจะสรุปเป็นตัวบ่งชี้ทางการศึกษา 3 ข้อ ได้แก่ โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม คุณภาพ และประสิทธิภาพของการศึกษา จนกระทั่งปี 2559 ได้นำไปใช้ในพื้นที่ ของเทศบาลนครภูเก็ต และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (วรลักษณ์ คงเด่นฟ้า. 2564)

ระบบสารสนเทศ Q-info เป็นระบบถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่พบว่าครูมีภาระงานที่มาก ทั้งงานเอกสารและงานการสอน ระบบดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถรวบรวม จัดเก็บ และประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการออกแบบการเรียนรู้ การเช็คชื่อ การประมวลผลแต่ละรายวิชา โดยมีกระบวนการจัดเก็บข้อมูลในระบบสารสนเทศ Q-Info แสดงผลบนเว็บเบราว์เซอร์(Web browser) ซึ่งสอดคล้องการการดำเนินงานประจำวัน (Daily Tasks) อย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งปีการศึกษาและสามารถใช้เป็น เครื่องมือในการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ 1) การติดตามนักเรียนเป็นรายคนอย่างต่อเนื่อง สถิติการมาเรียน-ขาดเรียน รวมถึงผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายคน 2) การแจ้งเตือนนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูง อันรวมถึงความเสี่ยงทั้งด้าน พฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม 3) การประมวลผลที่รวดเร็ว ลดภาระงานด้านเอกสารทำให้สามารถดำเนินการได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น และ 4) ประมวลผลในระดับชั้นเรียนจนถึงภาพรวมของโรงเรียน บทบาทและสถานะของผู้ใช้งาน ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) Host Admin ทำหน้าที่ดูแลระบบในภาพรวม การจัดการหน้าที่ผู้ใช้งาน การสมัครเข้าใช้งานระบบของบุคลากรในโรงเรียน การรายงานความก้าวหน้าและรายงานโรงเรียน 2) ทะเบียนวัดผล มีหน้าที่ในการจัดเตรียมข้อมูล พื้นฐานของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา เช่น การกำหนดปฏิทินการศึกษา การเปิดรายวิชาเรียนตามหลักสูตร สถานศึกษา การกำหนดครูประจำชั้นและ ครูผู้สอนรายวิชา การจัดตารางเรียน การจัดการข้อมูลนักเรียน จัดทำ รายงานสรุปผลการเรียน รวมถึงรายงานติดตามการดูแลนักเรียน (Early Warning) และแจ้งเตือนนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 3) ครูผู้สอน มีหน้าที่ในการบันทึกข้อมูลตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การจัดโครงสร้างรายวิชาเรียน การกำหนดการวัดและประเมินผลนักเรียนในรายวิชา การจัดทำเอกสารชั้นเรียนในแต่ละ วิชาเรียน หรือการบันทึกการมาเรียน-ขาดเรียน การบันทึกข้อมูลโภชนาการ การบันทึกพัฒนาการตามช่วงวัยของนักเรียน รวมถึงรายงานติดตามการดูแลนักเรียน (Early Warning) และแจ้งเตือนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงรายห้องเรียน และ 4) ผู้บริหาร มีหน้าที่ติดตามการดำเนินการในภาพรวมของโรงเรียน รายงานที่จำเป็นต่างๆ ในการวางแผนนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น สถิติ การมาเรียน ภาวะ โภชนาการ รายงานติดตามการดูแลนักเรียน (Early Warning) และแจ้งเตือนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงรายห้องเรียน (พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน และคณะ. 2561)

ปีการศึกษา 2567 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ได้ทำโครงการนำร่องการขับเคลื่อนการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info โดยทีมสนับสนุน (Support Team: ST) กลุ่มเป้าหมาย 5 เขตพื้นที่ ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง โดยมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ (นคร ดังคะพิภพ. 2567)

สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 ได้ดำเนินงานภายใต้โครงการนำร่องการส่งเสริมและยกระดับ การใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต

2 การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการในระดับเขต โครงสร้างคณะทำงานประกอบด้วย 1) คณะทำงานเขตพื้นที่ (Task Force Team : TF) ขับเคลื่อนและเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขยายผลการดำเนินงานของโรงเรียนในการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info 2) คณะทำงานสนับสนุน (Support Team : ST) ให้การสนับสนุน หนุนเสริม ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการขยายผลการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นคณะทำงานสนับสนุน (ST) ของนาร่องการส่งเสริมและยกระดับการใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2 จึงมีหน้าที่ในการพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info เพื่อค้นหาแนวทางในการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ด้วยรูปแบบ Hybrid ซึ่งผสมผสานระหว่างการสนับสนุนแบบ Onsite และ Online เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือโรงเรียนในบริบทที่แตกต่างกัน และหาแนวทางพัฒนาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเขตพื้นที่อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่เหมาะสม โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid
3. เพื่อวิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบสารสนเทศ Q-Info

ระบบสารสนเทศ Q-Info ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานของครูและบุคลากรด้านการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดย “กระบวนการจัดเก็บข้อมูล” ในระบบสารสนเทศ Q-Info โดยผ่านการทดสอบกระบวนการที่สอดคล้องกับการทำงานประจำวัน (daily tasks) ของครูและโรงเรียน ซึ่งเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันและทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้(มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2564 : ก)

1. เพื่อติดตามนักเรียนเป็นรายคนอย่างต่อเนื่อง สามารถติดตามสถิติการมาเรียน-ขาดเรียนรวมถึงผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายคน
2. เพื่อแจ้งเตือนกรณีนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูง อันรวมถึงความเสี่ยงทั้งด้านพฤติกรรม เศรษฐกิจ ฐานะ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม
3. เพื่อช่วยลดภาระของครูในการประมวลผลข้อมูล และลดภาระทางธุรการ ทำให้สามารถดำเนินการได้สะดวก รวดเร็วมากขึ้น
4. ประมวลผลในระดับชั้นเรียนจนถึงภาพรวมของโรงเรียน เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลในกระบวนการวางแผนพัฒนาโรงเรียน (Evidence-based Planning)

การใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ดำเนินการ ดังนี้

1. การบันทึกข้อมูลสารสนเทศ Q-Info สำหรับแอดมินโรงเรียน ทำหน้าที่ จัดการเจ้าหน้าที่ผู้ใช้งาน สมัครเข้าใช้งานแบบกลุ่ม ตั้งค่าการใช้งานระบบ

การลงชื่อเข้าใช้งาน เมื่อผู้ใช้งานได้รับชื่อใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) สำหรับแอดมินโรงเรียน แล้ว สามารถนำ Username/ Password เข้าสู่ระบบได้ที่ www.qinfo.co

จัดการหน้าที่ผู้ใช้งาน แอดมินโรงเรียนหรือผู้ดูแลระบบของโรงเรียน จะสามารถจัดการข้อมูลผู้ใช้งานระบบได้ด้วยตนเอง เพื่อประสานงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการใช้งานระบบเบื้องต้นแก่บุคลากรภายในโรงเรียน โดยเมนู “จัดการหน้าที่ผู้ใช้งาน” เป็นเมนูที่แอดมินโรงเรียนจะสามารถแก้ไขข้อมูลผู้ใช้งานระบบ แก้ไขการจัดการงาน การรีเซ็ตรหัสผ่าน และการยกเลิกผู้ใช้งานระบบ

2. การบันทึกข้อมูลสารสนเทศ Q-Info สำหรับวิชาการ/ทะเบียนและวัดผล ทำหน้าที่ จัดปฏิทินการศึกษา จัดห้องเรียนครูประจำชั้นและแผนการเรียน จัดการข้อมูลนักเรียน จัดข้อมูลวิชาเรียน กิจกรรมและครูผู้สอน จัดตารางสอน

การลงชื่อเข้าใช้งาน เมื่อผู้ใช้งานได้รับชื่อผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) แล้ว สามารถนำไปใช้เข้าสู่ระบบได้ที่ <https://qinfo.co>

จัดปฏิทินการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดช่วงระยะเวลากิจกรรมภายในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นตัวกำหนดการทำงานของระบบ Q-Info ในการเปิด/ปิด การทำงานต่าง ๆ ภายในระบบอีกด้วย

จัดห้องเรียน ครูประจำชั้นและแผนการเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดจำนวนห้องเรียนตามระดับชั้น พร้อมทั้งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และแผนการเรียนให้ตรงตามหลักสูตรของโรงเรียน

จัดการข้อมูลนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการ/ลงทะเบียน/เพิ่ม-ลดรายชื่อนักเรียนให้ถูกต้องตามข้อมูลที่เป็นจริง

จัดข้อมูลวิชาเรียน กิจกรรมและครูผู้สอน มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการวิชาเรียน/กิจกรรมตามโครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียน

จัดตารางสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตารางสอนของครูผู้สอน และกำหนดชั่วโมง/คาบการเรียนการสอนทั้งหมด

3. การบันทึกข้อมูลระบบสารสนเทศ Q-Info สำหรับครูผู้สอน ทำหน้าที่ กำหนดเวลาเข้าเรียนรายวัน ลงทะเบียนวิชาเพิ่มเติม/กิจกรรม โครงสร้างรายวิชา กำหนดอัตราส่วนคะแนน บันทึกเวลาเรียน ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประเมินตัวชี้วัด สรุปผลการเรียน บันทึกน้ำหนักส่วนสูง

การลงชื่อเข้าใช้งาน เมื่อผู้ใช้งานได้รับชื่อผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) แล้ว สามารถนำไปใช้เข้าสู่ระบบได้ที่ <https://qinfo.co>

4. ระบบสารสนเทศ Q-Info School Dashboard การใช้งานเพื่อเรียกดูข้อมูลภาพรวมของโรงเรียนในระบบสารสนเทศ Q-Info ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานและสถานการณ์ฯ ด้านผลการเรียนรู้ ด้านคุณภาพครู ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคฯ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารฯ

การลงชื่อเข้าใช้งาน ทุกบทบาทการใช้งานด้วยชื่อผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) ที่ได้รับจากแอดมิน โรงเรียนนำมาเข้าสู่ระบบได้ที่ <https://qinfo.co> เมื่อเข้าสู่ระบบเรียบร้อยแล้ว ในการใช้งานเมนู School Dashboard จะสามารถเข้าถึง ได้ทุกบทบาท ซึ่งจะอยู่ในส่วนรายงาน เมนูย่อย 4.9 School Dashboard

5. ระบบสารสนเทศ Q-Info School SAR ในเมนู School SAR หรือ E - SELF ASSESSMENT(E-SAR) : SCHOOL LEVEL จะแบ่ง ออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน 2) มาตรฐานการศึกษา และ 3) วิเคราะห์ ศึกษาแนวทางการพัฒนา

การลงชื่อเข้าใช้งาน งานทะเบียนวัดผล/วิชาการเมื่อผู้ใช้งานได้รับชื่อผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) แล้ว สามารถนำไปใช้เข้าสู่ระบบได้ที่ <https://qinfo.co> เมื่อเข้าสู่ระบบในส่วนของทะเบียนวัดผล/วิชาการเรียบร้อยแล้ว ในการใช้งาน School SAR จะอยู่ในส่วนที่ 4 รายงาน เมนู 4.8 School SAR

6. Q-Attendance เป็นแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับครูประจำชั้น/ครูผู้สอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้สามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างรวดเร็วผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่และยังช่วยให้การบันทึกข้อมูลการมาเรียนเป็นปัจจุบัน ขั้นตอนการดาวน์โหลด

โหลดแอปพลิเคชัน Q-Attendance สามารถเข้าไปดาวน์โหลดได้ที่ App store และ Play store ดังขั้นตอนต่อไปนี้ 1)เข้าไปที่ App store และ Play store ในโทรศัพท์ 2) พิมพ์ค้นหาแอปพลิเคชัน "Q- Attendance 3)กดดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน

7. Q-Parent เป็นแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับผู้ปกครองที่สามารถติดตามการมาเรียนของบุตรหลานที่เป็นปัจจุบัน และดูผลการเรียนในแต่ละปีการศึกษา

8. Q-Report เป็นแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหาร ที่สามารถตรวจสอบสถิติการมาเรียนรายวัน ความก้าวหน้าความเสี่ยง และแสดงข้อมูลภาพรวมของทุกระดับชั้นผ่านทางโทรศัพท์

สรุป ระบบสารสนเทศ Q-Info เป็นระบบที่ออกแบบและพัฒนาเพื่อลดภาระงานครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การใช้ระบบสารสนเทศ Q- Info ให้สามารถดำเนินงานทั้งระบบต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน ต้องได้รับการส่งเสริมทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาบุคลากร การขับเคลื่อนการใช้ระบบที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา

บทบาทของทีมสนับสนุน (Support Team : ST)

ทีมสนับสนุนมีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (นคร ตังคะพิภพ. 2567) ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมคณะทำงานและครูพี่เลี้ยง โดยจัดหาพี่เลี้ยงเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและตอบคำถามให้แก่โรงเรียนที่เริ่มใช้ใหม่ จัดประชุมเตรียมความพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ร่วมกันระหว่างทีมสนับสนุน (ST) และเขตพื้นที่ จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้กับครูพี่เลี้ยง ร่วมกับเขตพื้นที่จัดการประชุมเพื่ออบรมการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ให้แก่โรงเรียนตอนเริ่มโครงการ

2. การติดตามเป้าความสำเร็จของโครงการ โดยติดตามเป้าความสำเร็จของโครงการ วางแผนร่วมกับเขตพื้นที่ในการติดตามและสนับสนุนการใช้งานระบบของโรงเรียน ร่วมติดตามแผนการดำเนินงาน และผลผลิตจากการดำเนินงาน สนับสนุนข้อมูลการติดตามการใช้งานระบบ จัดหาพี่เลี้ยงเพื่อสอนเสริมการใช้งานระบบ ลงพื้นที่เยี่ยมชมบางส่วนร่วมกับเขตพื้นที่เป็นวิทยากรหรือจัดหาวิทยากรให้ความรู้และข้อเสนอแนะจากประสบการณ์แก่โรงเรียนในวง PLC

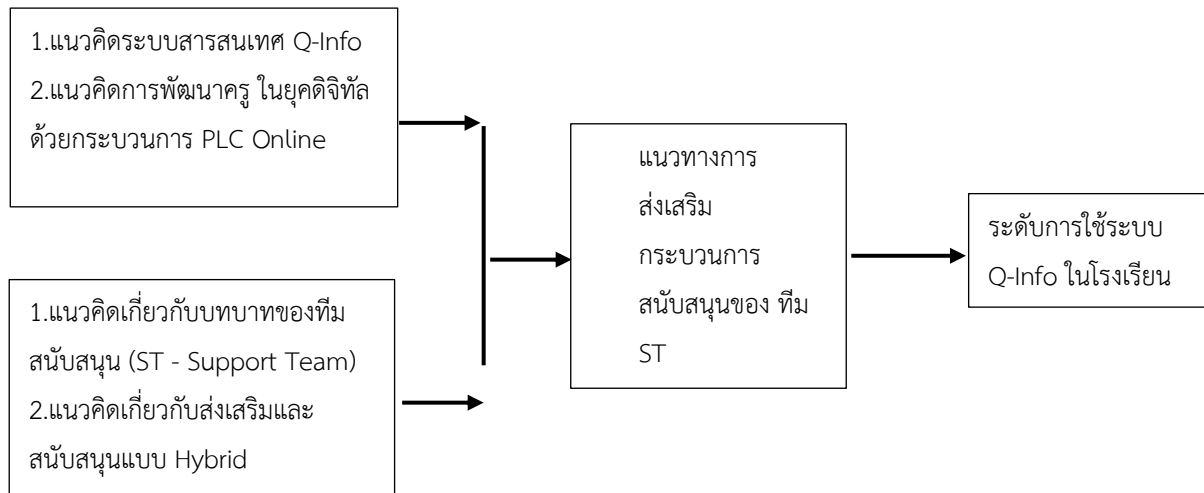
3. การบริหารจัดการ หนุนเสริมขับเคลื่อนการใช้งานระบบสารสนเทศของโรงเรียน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยร่วมกับเขตพื้นที่ในการสร้างและดูแลชุมชนผู้ใช้งาน เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบตามช่องทางของเขตพื้นที่ ร่วมคิดประเด็นและให้ข้อมูลกับเขตพื้นที่ในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ จัดหาวิทยากรเพื่อการสนับสนุนโรงเรียน อาทิโรงเรียนพี่เลี้ยง จับคู่โรงเรียนเพื่อช่วยเพื่อน ติดตามและหนุนเสริมการทำงานของครูพี่เลี้ยง ติดตามสถานการณ์การใช้งานผ่านแพลตฟอร์ม ที่เคยทำพร้อมทั้งวิเคราะห์ จัดทำประเด็นคำถามที่พบบ่อย ทุกเดือน และนำเสนอในชุมชนผู้ใช้งานของเขต ตอบคำถามเกี่ยวกับการใช้งานระบบในไลน์กลุ่ม

4. การทำงานร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาและศูนย์ประสานงานกลาง เป็นแกนหลัก เชื่อมประสานการทำงานในระดับเขตพื้นที่กับศูนย์ประสานงานกลางผ่านผู้ประสานงาน ประชุมร่วมกับเขตพื้นที่เดือนละ 1 ครั้ง ติดตามและรวบรวมข้อมูลเอกสารหลักฐานที่เกิดจากการดำเนินงานในพื้นที่ เช่น ความก้าวหน้าในการใช้งานระบบ ผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย แผนการทำงาน ผลผลิต สื่อประชาสัมพันธ์ติดตามการออกเกียรติบัตร จัดประชุมรายเดือนร่วมกับ เขตและส่วนกลาง ประสานงานเกี่ยวกับงานธุรการ เอกสารการเงินเพื่อนำส่งหรือเบิกจ่ายตามรอบที่กำหนด

5. การถอดบทเรียนการปฏิบัติการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ถอดบทเรียนการปฏิบัติงานการใช้ Q-Info ในสถานศึกษา บทเรียนการพัฒนาการใช้ระบบในเขตพื้นที่ ถอดบทเรียนแนวทางสนับสนุนขยายผลการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ถอดบทเรียนการใช้ประโยชน์ข้อมูลจากระบบสารสนเทศ Q-Info ในการทำงาน เช่น การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สรุป บทบาทหน้าที่ทีมสนับสนุน ได้แก่ เตรียมความพร้อม ติดตามความสำเร็จ บริหารจัดการและเผยแพร่ทำงานร่วมกับเขตพื้นที่และศูนย์กลาง และถอดบทเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid ระยะที่ 3 วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละระยะมีดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

การวิจัยในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบันทึกข้อมูลระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ภายหลังจากที่โรงเรียนได้รับบัญชีผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) และดำเนินการบันทึกข้อมูลต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 50 วัน

กลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 218 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- 1.ระบบสารสนเทศ Q-Info ซึ่งพัฒนาโดยมหาวิทยาลัยนเรศวร
- 2.เว็บไซต์ระบบเพิ่มคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักเรียน (Quality Learning Information System) : Q-info
- 3.หน้ารายงานความก้าวหน้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบ Q-Info

วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ Q-Info โดยมีขั้นตอนดังนี้ (มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2564 ข)

- 1.เข้าสู่ระบบผ่านเว็บไซต์ Q-Info
- 2.ลงชื่อเข้าใช้ด้วยบัญชีผู้ใช้และรหัสผ่านของทีมสนับสนุนคนที่ 2 (ST2)
- 3.เข้าสู่หน้ารายงานความก้าวหน้าของโรงเรียน
- 4.เลือกตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ วันที่ ปีการศึกษา ภาคเรียน อำเภอ และตำบล
- 5.เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนวิชาที่เปิดสอนทั้งหมด โครงสร้างรายวิชา อัตราส่วนคะแนน การจัด

ตารางสอน การเช็คชื่อ การบันทึกคะแนนเก็บ ค่าร้อยละเฉลี่ยของผลการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้ผลการประมวลจากระบบสารสนเทศ Q-Info ในหน้ารายงานความก้าวหน้าของโรงเรียน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ซึ่งระบบคำนวณให้อัตโนมัติ จากนั้นนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มโรงเรียนตามสภาพความก้าวหน้าของการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้งานในระยะต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid

การวิจัยในระยะนี้มุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบ Hybrid ซึ่งผสมผสานการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบออนไลน์และออฟไลน์

กลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมขับเคลื่อนระดับเขตพื้นที่ (Task Force: TF) และครูพี่เลี้ยงระดับเครือข่าย จำนวน 25 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 และทีมส่งเสริมสนับสนุน (Support Team: ST) จำนวน 3 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์ในการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info และการขับเคลื่อนระบบ โดยได้รับการแต่งตั้งจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในรูปแบบออนไลน์ (PLC Online) แบบบันทึกผลการดำเนินงานของ PLC Online และแบบสัมภาษณ์ออนไลน์

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยเข้าร่วม PLC Online โดยมีขั้นตอนดังนี้ ครั้งที่ 1 เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมขับเคลื่อนระดับเขตพื้นที่ ทีมส่งเสริมสนับสนุน และครูพี่เลี้ยงระดับเครือข่าย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัดในการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info

ครั้งที่ 2 และ 3 เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง และพัฒนาแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q - Info โดยข้อมูลจากเวที PLC Online แบบบันทึกผลการ PLC Online และแบบสัมภาษณ์ Online ผลการวิเคราะห์จะถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ในระยะต่อไป

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid

การวิจัยในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid โดยศึกษาผลลัพธ์จากการใช้งานจริงของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มที่ 1 โรงเรียนเป้าหมายสำหรับการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม (Site Visit) โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 47 โรงเรียน คัดเลือกแบบเจาะจงโดยทีมสนับสนุน (ST) จากการวิเคราะห์ผลการบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ Q-Info ผ่านไป 45 วัน ภายหลังจากอบรมและได้รับบัญชีผู้ใช้ (Username) และ รหัสผ่าน (Password)

กลุ่มที่ 2 โรงเรียนที่ให้ข้อมูล โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 218 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เว็บไซต์ระบบเพิ่มคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักเรียน (Quality Learning Information System) : Q-info ซึ่งพัฒนาโดยมหาวิทยาลัยนเรศวร และหน้ารายงานความก้าวหน้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบ Q-Info

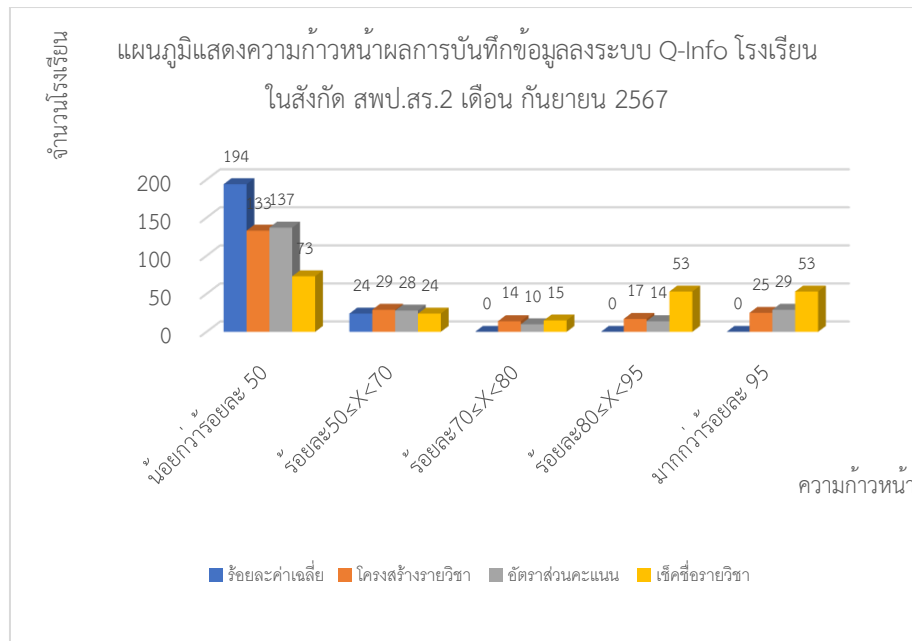
วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.เข้าสู่ระบบสารสนเทศ Q-Info ผ่านทางเว็บไซต์
- 2.ลงชื่อเข้าใช้ด้วยบัญชีผู้ใช้และรหัสผ่านของทีมสนับสนุนคนที่ 2 (ST2)
- 3.เข้าสู่ หน้ารายงานความก้าวหน้าของโรงเรียน
- 4.เลือกเก็บข้อมูลตามตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จำนวนวิชาทั้งหมด โครงสร้างรายวิชา อัตราส่วนคะแนน จัดตารางสอน เชื้อชื่อ บันทึกคะแนนเก็บ ร้อยละค่าเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ดำเนินการโดยอ้างอิงข้อมูลจาก หน้ารายงานความก้าวหน้าของโรงเรียน ในระบบสารสนเทศ Q-Info โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งประกอบด้วย การนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณผ่าน แผนภูมิและตารางสถิติ การบรรยายเชิงวิเคราะห์เพื่ออธิบายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางการส่งเสริม ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะนำไปสังเคราะห์เป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

ผลการวิจัย

- 1.การศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ที่มา : https://qinfo.co/pages/index.html?progress/st_coach

จากภาพที่ 2 พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info มีความก้าวหน้าโดยรวมค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 194 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88 ของจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เมื่อพิจารณาารายด้าน โรงเรียนใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info มีความก้าวหน้าด้านโครงสร้างรายวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวนจำนวน 133 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.01 ของจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 และ โรงเรียนใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info มีความก้าวหน้าด้านอัตราส่วนคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 137 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.84 ของจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 และอยู่ในระดับเริ่มแสดงผล 218 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

2. การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศระบบสารสนเทศ Q-Info ที่เหมาะสม โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่ดำเนินการโดยทีมสนับสนุน (ST) ผ่านรูปแบบ Hybrid ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการส่งเสริมแบบ Online และ Onsite ผลการวิจัยพบว่า แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมในระดับดีมาก และประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของแนวทางการส่งเสริม

หลักการแนวคิดในการส่งเสริมการใช้ระบบ Q-Info หลักการพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) หลักการพัฒนาครูในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นให้ครูมีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นต่อการใช้งานระบบ

วัตถุประสงค์ของแนวทางการส่งเสริม พัฒนาครูให้มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ Q-Info เสริมสร้างทักษะในการใช้งานระบบ เพื่อให้ครูสามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 กลไกและกระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริม

กลไกและโครงสร้างการส่งเสริม

วิเคราะห์ความก้าวหน้าการใช้งานและจัดกลุ่มโรงเรียนตามระดับการใช้อยู่ระบบสารสนเทศ Q-Info

ทีมสนับสนุน (ST) ประกอบด้วยครูพี่เลี้ยงระดับเครือข่ายและทีมสนับสนุนระดับเขตพื้นที่ ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและติดตามการดำเนินงาน

รูปแบบการส่งเสริมและกิจกรรมสนับสนุน (Hybrid)

PLC Online เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลในระบบ

Hybrid Site Visit การลงพื้นที่ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหา ซึ่งดำเนินการใน 2 รูปแบบ ได้แก่

ST1 และ ST2 (Onsite Visit) ลงพื้นที่โรงเรียนเพื่อตรวจสอบบริบท วิเคราะห์ปัญหา ค้นหาสาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไข

ST3 (Online Visit) ให้คำแนะนำและเสนอแนวทางแก้ปัญหาผ่านระบบออนไลน์

ส่วนที่ 3 ผลผลิตจากการดำเนินการ

ครูมีความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูสามารถบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid

ส่วนที่ 1 กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การส่งเสริม

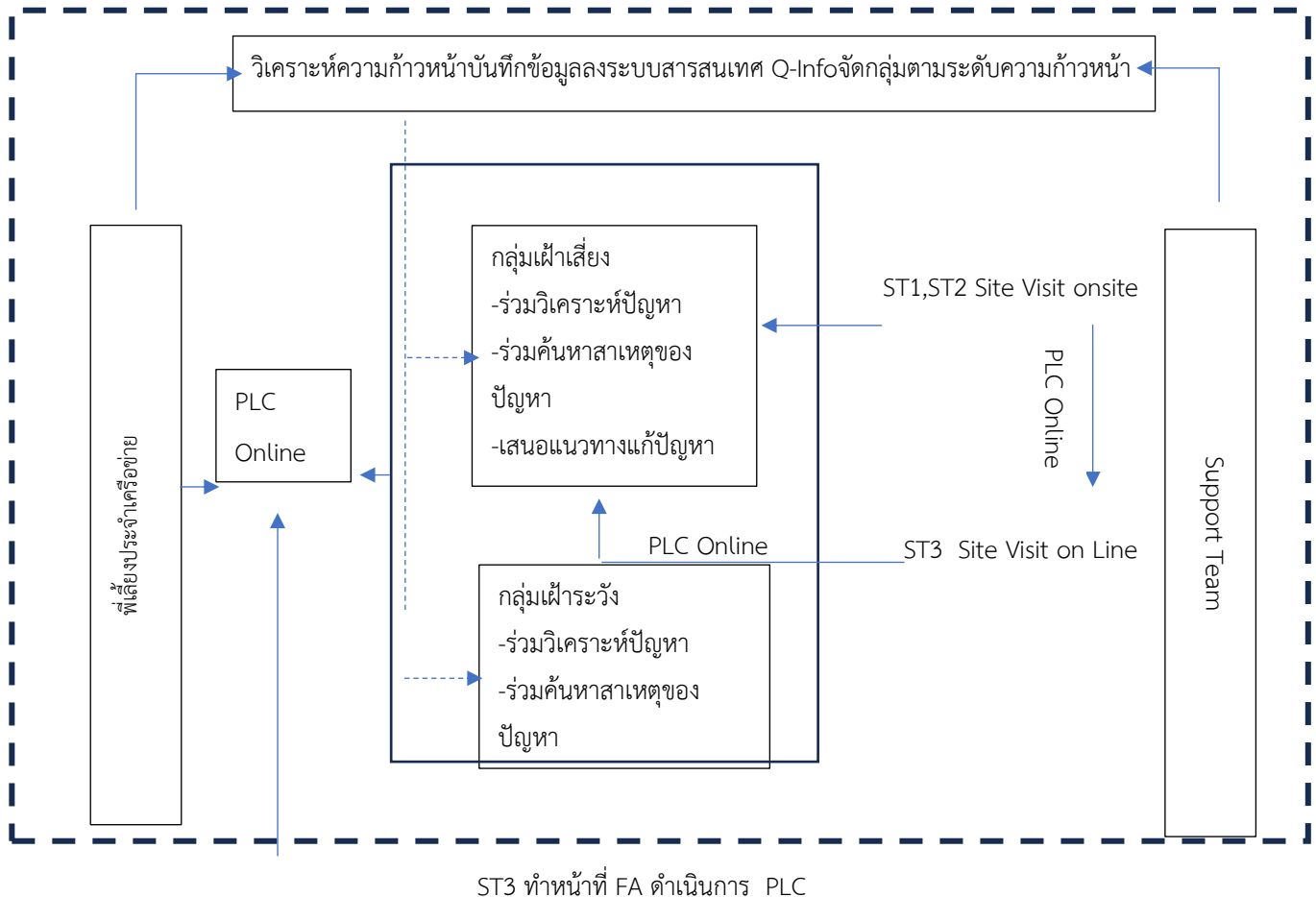
หลักการแนวคิดในการส่งเสริม

1. หลักการพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
2. หลักการพัฒนาครูในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจการบันทึกข้อมูลลงระบบสารสนเทศ Q-Info
2. เพื่อพัฒนาให้ครูทักษะและสามารถบันทึกข้อมูลลงระบบสารสนเทศ Q-Info ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 กลไกและกระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริม

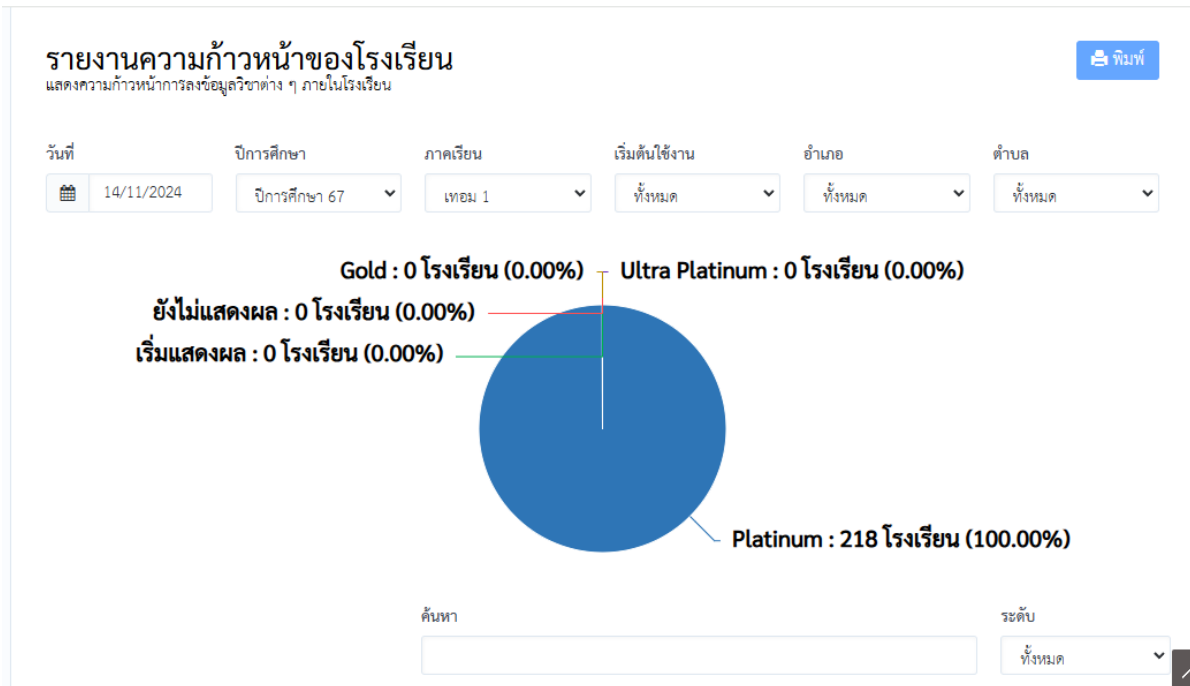

ส่วนที่ 3 ผลผลิตจากดำเนินงาน

1. ครูมีความสามารถใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูบันทึกข้อมูลลงระบบสารสนเทศ Q-Info ได้ความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

ภาพที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid

3. วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid แสดงได้ดังภาพ

ภาพที่ 4 แสดงความก้าวหน้าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
ที่มา : https://qinfo.co/pages/index.html?progress/st_coach

จากภาพที่ 4 ผลการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 99.418 และผลการใช้อยู่ในระดับ Platinum ทั้ง 218 โรงเรียน (ร้อยละ 100)

การอภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบันทึกข้อมูลระบบสารสนเทศ Q-Info โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid : กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัย อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญของการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีความก้าวหน้าในการใช้ระบบอยู่ในระดับต่ำ โดยโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยความก้าวหน้าต่ำกว่าร้อยละ 50 มีจำนวน 194 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการนำระบบสารสนเทศ Q-Info ไปใช้ในกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลทางการศึกษา เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านโครงสร้างวิชา มีโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 133 โรงเรียน (ร้อยละ 61.01) และด้านอัตราส่วนคะแนน มีโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 137 โรงเรียน (ร้อยละ 62.84) แสดงให้เห็นว่า แม้โรงเรียนจะสามารถเข้าถึงระบบได้ แต่อาจยังขาดความเข้าใจหรือแนวทางที่ชัดเจนในการใช้ระบบเพื่อบันทึกและบริหารจัดการข้อมูล ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1989) เกี่ยวกับ Technology Acceptance Model (TAM) ซึ่งระบุว่า การยอมรับและการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรขึ้นอยู่กับ การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) กล่าวคือ หากบุคลากรทางการ

ศึกษาไม่เห็นถึงประโยชน์ของระบบสารสนเทศ Q-Info หรือมองว่าระบบมีความซับซ้อน ก็อาจส่งผลให้เกิดอัตราการใช้งานที่ต่ำ นอกจากนี้ การศึกษาของ Venkatesh et al. (2003) ซึ่งพัฒนา Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) ยังชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานระบบสารสนเทศ ได้แก่ แรงจูงใจจากสภาพแวดล้อมองค์กร (Facilitating Conditions) และการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง (Social Influence) ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่พบว่าการส่งเสริมและสนับสนุนจากทีมสนับสนุน (ST) และโครงสร้างของกลไกภายในยังมีข้อจำกัด ส่งผลให้โรงเรียนยังไม่สามารถใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำระบบสารสนเทศ Q-Info ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรมีการส่งเสริมการใช้งานผ่านแนวทางการฝึกอบรม การให้คำปรึกษา และการสนับสนุนเชิงโครงสร้าง เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบดิจิทัล การเพิ่มช่องทางให้คำแนะนำแบบ Real-time และการพัฒนาเครือข่ายครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการใช้ระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schrum et al. (2018) ที่เสนอว่าการนำระบบสารสนเทศไปใช้ในโรงเรียนควรได้รับการสนับสนุนจากหลายภาคส่วนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและประสิทธิภาพสูงสุด

2. การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info โดยทีมสนับสนุน (ST) ผ่านรูปแบบ Hybrid ซึ่งผสมผสานการส่งเสริมทั้ง Online และ Onsite พบว่าแนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมในระดับดีมาก และสามารถช่วยให้ครูมีความเข้าใจและทักษะในการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ได้ดีขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Garrison, Anderson, & Archer (2000) เกี่ยวกับ Community of Inquiry (CoI) ที่เน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในบริบทจริง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

2.1 กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของแนวทางการส่งเสริม

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info อิงแนวคิด Professional Learning Community (PLC) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาครูผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ DuFour et al. (2010) ระบุว่า PLC เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาความสามารถของครู เนื่องจากช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การพัฒนาการสอนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การพัฒนาครูในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่ง Fullan & Langworthy (2014) ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ของครูต้องมีความเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 กลไกและกระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริม แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ผ่านรูปแบบ Hybrid ประกอบด้วย

2.1.1 การวิเคราะห์ความก้าวหน้าการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info และการจัดกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สามารถออกแบบกิจกรรมสนับสนุนได้ตรงกับระดับความต้องการของโรงเรียน

2.1.2 การใช้ Hybrid Model ในการสนับสนุนการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ซึ่งประกอบด้วย

1) PLC Online ที่เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้คำแนะนำแก่ครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lave & Wenger (1991) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบชุมชน (Community of Practice) สามารถช่วยให้บุคคลพัฒนาทักษะผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

2) Hybrid Site Visit ซึ่งแบ่งออกเป็น Onsite Visit และ Online Visit ช่วยให้สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Means et al. (2013) ระบุว่า การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัวสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้

2.3 ผลผลิตจากการดำเนินการ ผลจากการดำเนินแนวทางการส่งเสริมพบว่า ครูสามารถใช้ระบบ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูสามารถบันทึกข้อมูลลงระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ผลลัพธ์

เหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Guskey (2002) ที่เสนอว่า การพัฒนาวิชาชีพครูจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีการออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง มีการติดตามผล และได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3. วิเคราะห์ผลการใช้แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid พบว่าการใช้งานโดยรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 99.418 และทุกโรงเรียน (218 โรงเรียน) อยู่ในระดับ Platinum คิดเป็น 100% แสดงให้เห็นว่าแนวทางการส่งเสริมที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งผลให้โรงเรียนสามารถใช้ระบบ Q-Info ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่าน Professional Learning Community (PLC) และการพัฒนาแบบ Hybrid ดังนี้

3.1 ประสิทธิภาพของแนวทางการส่งเสริมแบบ Hybrid การใช้แนวทาง Hybrid Model ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่าง Online และ Onsite Support มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info อย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยของ Means et al. (2013) ระบุว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ดีกว่าการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนสามารถใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และผลต่อประสิทธิภาพของครู ผลการวิจัยสะท้อนว่า การใช้ PLC Online และ Hybrid Site Visit มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ครูสามารถใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาครูในรูปแบบ PLC ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกและต่อเนื่อง ซึ่ง DuFour et al. (2010) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมในชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถช่วยให้ครูปรับปรุงการปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Lave & Wenger (1991) ยังชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติจริงจะช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น

3.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาโรงเรียน ผลการวิจัยนี้ยังสนับสนุนแนวคิดของ Fullan & Langworthy (2014) ที่เสนอว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการและติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ในระดับ Platinum ของทุกโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ความสำเร็จของการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมและผลต่อการใช้งานระบบสารสนเทศ Q-Info การที่โรงเรียนทั้งหมดสามารถบรรลุระดับ Platinum แสดงให้เห็นว่าแนวทางการส่งเสริมที่พัฒนาโดยทีมสนับสนุน (ST) มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งสะท้อนถึงหลักการของ Guskey (2002) ที่ระบุว่า การพัฒนาวิชาชีพครูที่มีการติดตามผลและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติและผลลัพธ์ที่ดีขึ้น การใช้แนวทาง Hybrid Model ที่มีทั้งการอบรมออนไลน์และการลงพื้นที่สนับสนุนช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนสามารถใช้ระบบ Q-Info ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การขยายผลและการปรับใช้ในพื้นที่อื่น จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ผ่านรูปแบบ Hybrid ที่ดำเนินการโดยทีมสนับสนุน (ST) มีประสิทธิภาพสูง ส่งผลให้ทุกโรงเรียนสามารถใช้งานระบบได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นควรมีการขยายผลไปยังโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้สามารถใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วทั้งประเทศ

1.2 การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องแม้ว่าผลการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info จะอยู่ในระดับสูง แต่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรมีการพัฒนาและอบรมครูอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจัดให้มีหลักสูตรออนไลน์เสริมผ่าน PLC Online และการสนับสนุนในพื้นที่เป็นระยะ เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบได้ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info แม้ว่าผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของแนวทางการส่งเสริม แต่ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จของการใช้ระบบสารสนเทศ Q-Info เช่น แรงจูงใจของครู ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 เปรียบเทียบผลการใช้แนวทาง Hybrid กับรูปแบบอื่น ๆ ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างแนวทาง Hybrid กับแนวทางอื่น ๆ เช่น การอบรมแบบ Onsite อย่างเดียว หรือการอบรมแบบ Online 100% เพื่อหาข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละแนวทาง และเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- นคร ตั้งคะพิภพ. (2567). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประสานแผนการทำงาน. ประชุมวันที่ 17-18 สิงหาคม 2567 ณ ห้องประชุมไอวี 3 ชั้น 3 อาคาร ทีเค 3 โรงแรม ทีเค พาเลสแอนด์คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร
- พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน, วรลักษณ์คงเด่นฟ้า และณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2561). **โครงการวิจัยปฏิบัติการระบบ สารสนเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Q-Info)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.).
- มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2564 ก). **คู่มือการใช้งานระบบ**. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://qinfo.co/pages/index.html?systemManual>
- _____. (2564 ข). **หน้ารายงานความก้าวหน้าระบบ**. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2567, จาก https://qinfo.co/pages/index.html?progress/st_coach
- วรลักษณ์ คงเด่นฟ้า. (2564). **ว่าด้วย Q-info เครื่องมือป้องกันเด็กไทยหลุดจากระบบ**. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://iamkru.com/%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B8%84%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%9F%E0%B9%89%E0%B8%B2-%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%94/>
- Davis, F. D. (1989). **Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology**. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2567 จาก <https://doi.org/10.2307/249008>
- DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2010). **Learning by Doing: A Handbook for Professional Learning Communities at Work (2nd ed.)**. Bloomington, IN: Solution Tree. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2567 <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1214429>
- Fullan, M., & Langworthy, M. (2014). **A rich seam: How new pedagogies find deep learning**. Pearson. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2567 จาก https://www.michaelfullan.ca/wp-content/uploads/2014/01/3897.Rich_Seam_web.pdf

- Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (2000). **Critical inquiry in a text-based environment: Computer conferencing in higher education.** *The Internet and Higher Education*, 2(2-3), 87-105. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2567, จาก [https://doi.org/10.1016/S1096-7516\(00\)00016-6](https://doi.org/10.1016/S1096-7516(00)00016-6)
- Guskey, T. R. (2002). **Professional development and teacher change.** *Teachers and Teaching*, 8(3), 381-391. สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 ธันวาคม 2567, จาก <https://doi.org/10.1080/135406002100000512>
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). **Situated learning: Legitimate peripheral participation.** Cambridge University Press. สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 ธันวาคม 2567, จาก <https://psycnet.apa.org/record/1991-98963-000>
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2013). **The effectiveness of online and blended learning: A meta-analysis of the empirical literature.** Teachers College Press. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2568 จาก https://www.sri.com/wp-content/uploads/2021/12/effectiveness_of_online_and_blended_learning.pdf
- Schrum, L., Shelley, G. B., & Miller, R. (2018). **Leading 21st century schools: Harnessing technology for engagement and achievement.** Corwin Press. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2567, จาก https://books.google.co.th/books?id=s3hZDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=th&source=gbp_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). **User acceptance of information technology: Toward a unified view.** *MIS Quarterly*, 27(3), 425-478. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2567, จาก <https://doi.org/10.2307/30036540>

ทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 : ปัจจัยขับเคลื่อนความสำเร็จ

HUMAN CAPITAL IN THE 21ST CENTURY : A FACTOR DRIVING SUCCESS

ปรีดา สงวนทรัพย์¹, ปานเกล้า หนูมาก², รพีพร สิงห์โต³, มณฑา จำปาเหลือง⁴
Parita Sanguansap¹, Parnklao Noomak², Rapeeporn Singto³, Monta Champaleung⁴

Corresponding Author E-mail: parita.benzin17@gmail.com

Received: Feb 20, 2025; Revised: Apr 03, 2025; Accepted: Apr 21, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำคัญของทุนมนุษย์และวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของทุนมนุษย์ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์องค์กรในศตวรรษที่ 21 ทุนมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จขององค์กรและระบบเศรษฐกิจ โดยช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาว จากการศึกษาแนวคิดของ (Schultz. 1961: 3; Becker. 1964: 12) พบว่าการลงทุนในทุนมนุษย์ เช่น การศึกษาและการฝึกอบรม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับผลิตภาพของบุคลากรและก่อให้เกิดผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจ โดยทุนมนุษย์ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และพฤติกรรม (Noe, et al. 2021: 91) ซึ่งล้วนเป็นตัวแปรสำคัญในการผลักดันองค์กรให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมศักยภาพบุคลากรอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ การพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความได้เปรียบและความสำเร็จอย่างยั่งยืนให้แก่องค์กร

คำสำคัญ : ทุนมนุษย์, การบริหารทุนมนุษย์, กลยุทธ์องค์กร, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

^{1,2,3} นักศึกษาหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

^{1,2,3} Student in the Doctor of Philosophy Program, Hatyai University

⁴ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁴ Lecturer in Faculty of Education and Liberal Arts Educational Administration, Hatyai University

Abstract

This article aimed to 1) study the importance of human capital and analyze the componence of human capital and 2) present guidelines of human capital to according with the 21st century strategies, Human capital was a crucial role in driving organizational success and economic development by enhancing competitiveness and promoting long-term sustainability. According to the perspectives of Schultz (1961: 3; Becker. 1964: 12) found that human capital such as education and training was a vital factor that improved workforce productivity and generated economic returns. Human capital comprised core components including knowledge, skills, abilities, and behaviors (Noe, et al. 2021: 91) all of which were essential variables for organizational effectiveness and performance. In the digital era, human capital management must emphasize continuous development, lifelong learning, and the integration of technology to enhance employee potential in a comprehensive manner. Therefore, a systematic and context-responsive approach to human capital development was regarded as a key strategy for achieving sustainable competitive advantage and long-term organizational success in the 21st century.

Keywords : human capital, human capital management, organizational strategy, human resource development

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน ทุนมนุษย์ได้กลายเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กร สังคม และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันระดับโลก ทุนมนุษย์ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และพฤติกรรมของบุคลากร ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อผลิตภาพขององค์กร ความสามารถในการปรับตัว และการสร้างนวัตกรรมอย่างยั่งยืน องค์กรที่สามารถพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นระบบ จะสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และสร้างความได้เปรียบในระยะยาว (Noe, et al. 2021: 91; OECD. 2020: 15; Garavan, et al. 2019: 204; Barney. 1991: 105)

แนวคิดทุนมนุษย์ได้เริ่มต้นจากงานของ (Schultz. 1961: 3) ซึ่งเสนอว่าการลงทุนด้านการศึกษาและการฝึกอบรม บุคลากรสามารถสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในระยะยาว และพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม ต่อมา (Becker. 1964: 12) ได้ต่อยอดแนวคิดนี้ด้วยการอธิบายทุนมนุษย์ในฐานะ “สินทรัพย์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้” โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดการลงทุนและผลิตภาพของบุคคล ขณะที่ (Barney. 1991: 105) ขยายขอบเขตของแนวคิดทุนมนุษย์ให้เชื่อมโยงกับทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทุนมนุษย์ที่มีคุณลักษณะเฉพาะ เช่น ความหายาก การลอกเลียนแบบได้ยาก และการทดแทนไม่ได้ สามารถกลายเป็นแหล่งสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืนให้แก่องค์กรได้

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 แนวคิดทุนมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดย Gratton และ (Gratton, & Ghoshal. 2003: 8) ได้เสนอองค์ประกอบของทุนมนุษย์ผ่านกรอบแนวคิดทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) ซึ่งประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้างองค์กร และทุนสัมพันธ์ ซึ่งต่างมีบทบาทต่อการเพิ่มศักยภาพการจัดการ การสร้างนวัตกรรม และการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะในบริบทของเศรษฐกิจฐานความรู้ องค์กรและสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องออกแบบแนวทางการบริหารทุนมนุษย์ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาทักษะ และการออกแบบระบบจูงใจที่สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ทุนมนุษย์สามารถเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญและวิเคราะห์องค์ประกอบของทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กรในบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรให้สามารถขับเคลื่อนความสำเร็จขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วิวัฒนาการของแนวคิดทุนมนุษย์

“ทุนมนุษย์” ปรากฏครั้งแรกในปี ค.ศ. 1961 โดย (Theodore W Schultz. 1961: 3) ในบทความ *Investment in Human Capital* ซึ่งอธิบายว่าเป็นความสามารถและความรู้ที่สะสมจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ส่วนงานวิจัยของ (Gary Becker. 1964: 12) ได้พัฒนาแนวคิดเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงทุนมนุษย์กับการสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐกิจผ่านการศึกษาและฝึกอบรม โดยให้เห็นถึงความสำคัญของการลงทุนในบุคลากรที่สามารถสร้างผลตอบแทนให้แก่องค์กรได้ในระยะยาว

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 แนวคิดทุนมนุษย์ได้รับการขยายความอย่างต่อเนื่อง โดยรวมถึงองค์ประกอบที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Assets) เช่น ความรู้เชิงลึก (Tacit Knowledge) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และทักษะด้านอารมณ์ (Emotional Skills) ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าและความยั่งยืนให้องค์กร ความรู้เชิงลึก เช่น ความชำนาญเฉพาะด้าน และนวัตกรรมที่บุคลากรสร้างขึ้นนั้นถือเป็นสินทรัพย์ที่ช่วยให้องค์กรสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว (Nonaka, & Takeuchi. 1995; Barney. 1991)

การบริหารจัดการทุนมนุษย์ยังเชื่อมโยงกับแนวคิดของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัลในปัจจุบัน องค์กรชั้นนำทั่วโลกเริ่มมองว่าการลงทุนในทุนมนุษย์ไม่ใช่เพียงค่าใช้จ่าย แต่เป็นการสร้าง "สินทรัพย์" ที่สามารถสร้างผลตอบแทนในรูปแบบของนวัตกรรม การเพิ่มผลผลิต และความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก การพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรยังได้รับการสนับสนุนโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและกลยุทธ์ขององค์กร (OECD. 2020; Noe et al. 2021)

ความสำคัญของทุนมนุษย์ต่อองค์กร

ทุนมนุษย์นับเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนองค์กรและระบบเศรษฐกิจในระยะยาว โดยสะท้อนผ่านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และพฤติกรรมของบุคลากรที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการทำงาน การบริหารทุนมนุษย์อย่างเป็นระบบจะช่วยเพิ่มผลิตภาพ ลดต้นทุน และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรอย่างชัดเจน (Noe, et al. 2021: 91)

Schultz (1961: 3) & Becker (1993: 11) ชี้ให้เห็นว่า การลงทุนในทุนมนุษย์ เช่น การศึกษาและการฝึกอบรม เป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาว ไม่เพียงแต่ในระดับบุคคล แต่ยังสะท้อนผลในระดับเศรษฐกิจโดยรวม โดยเฉพาะในสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและความรู้ ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดนี้ยังคงมีความร่วมสมัย และเหมาะสมสำหรับนำมาปรับใช้ในองค์กรไทยในปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจฐานความรู้และยุคดิจิทัล

Barney (1991: 105) ได้เสนอว่า ทุนมนุษย์สามารถกลายเป็นข้อได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ขององค์กร หากมีลักษณะเฉพาะ เช่น เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า หายาก และไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ หมายถึงไม่มีทรัพยากรอื่นที่สามารถทดแทนคุณสมบัตินี้ได้ ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิด VRIN เป็นแนวทางสำคัญในการประเมินศักยภาพของบุคลากร และช่วยให้องค์กรสามารถออกแบบกลยุทธ์การพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งเสริมความยั่งยืนและความแตกต่างจากคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ทรัพยากรมนุษย์คือปัจจัยหลักของความสำเร็จ ซึ่งจะทำให้องค์กรมีความยั่งยืนในเชิงการแข่งขัน ในขณะเดียวกัน แนวคิดของ (Nonaka, & Takeuchi. 1995: 8) ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ภายในองค์กร โดยเฉพาะความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคลากร เป็นแหล่งสำคัญของนวัตกรรม และสามารถสร้างคุณค่าได้อย่างต่อเนื่อง หากมีระบบที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

แนวคิดจากนักวิชาการหลายคนแสดงให้เห็นว่า ทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลโดยตรงต่อศักยภาพขององค์กรและเศรษฐกิจโดยรวม โดยสะท้อนผ่านองค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และพฤติกรรมของบุคลากรที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน แนวคิดของ (Schultz, 1961: 3; Becker. 1993: 11) ชี้ให้เห็นว่าการลงทุนในทุนมนุษย์ผ่านการศึกษาและการฝึกอบรมสามารถสร้างผลตอบแทนที่ยั่งยืนทั้งในระดับบุคคลและเศรษฐกิจโดยรวม ขณะที่แนวคิดของ (Barney. 1991: 105) อธิบายว่า ทุนมนุษย์ที่มีลักษณะเฉพาะตามหลัก VRIN ได้แก่ มีคุณค่า หายาก ลอกเลียนแบบได้ยาก และไม่สามารถทดแทนได้ จะช่วยให้องค์กรสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน นอกจากนี้

(Nonaka, & Takeuchi. 1995: 8) ยังเน้นย้ำถึงบทบาทของความรู้ที่ฝังลึกในบุคลากรและการจัดการองค์ความรู้ภายในองค์กรว่าเป็นแหล่งกำเนิดของนวัตกรรม หากมีการจัดการที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง องค์กรจะสามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคงและยืดหยุ่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น แนวคิดจากนักวิชาการทั้งในอดีตและปัจจุบันต่างสะท้อนจุดร่วมที่สำคัญว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ไม่ใช่เพียงการเพิ่มศักยภาพรายบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกหลักในการยกระดับขีดความสามารถขององค์กรและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจโดยรวม ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การลงทุนในทุนมนุษย์จึงควรถูกออกแบบให้เป็นระบบ สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง และใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการบริหารจัดการองค์ความรู้ ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน ขับเคลื่อนนวัตกรรม และยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวขององค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ แนวคิดนี้จึงได้รับการยืนยันจากงานวิจัยจำนวนมากว่า ทุนมนุษย์เป็นหนึ่งในทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบอย่างยั่งยืนในเศรษฐกิจฐานความรู้ (Wright, et al. 1994: 306)

องค์ประกอบของทุนมนุษย์

แนวคิดด้านองค์ประกอบของทุนมนุษย์โดย (Noe, et al. 2021: 91) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบของทุนมนุษย์ ในบริบทของ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยอธิบายว่าทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ ผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งสามารถพัฒนาได้ผ่านการลงทุนในองค์ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของบุคลากร แบ่งองค์ประกอบของทุนมนุษย์ออกเป็น 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความรู้ ความรู้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ความรู้นี้อาจอยู่ในรูปแบบของ ความรู้ที่ชัดแจ้ง หรือ ความรู้เชิงประจักษ์ (Explicit Knowledge) ข้อมูลที่สามารถถ่ายทอดได้ เช่น กฎระเบียบทางธุรกิจ ทฤษฎี และมาตรฐานการปฏิบัติงาน ความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์และการปฏิบัติงานจริง ซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรได้ง่าย ทักษะ ทักษะเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น ทักษะทางเทคนิค ทักษะเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี เครื่องมือ หรือกระบวนการทำงาน ทักษะด้านการจัดการ ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร ทรัพยากร และบุคลากร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร พฤติกรรม พฤติกรรมของบุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ วัฒนธรรมองค์กร และ ผลลัพธ์ทางธุรกิจ พฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ภาวะผู้นำ ความสามารถในการนำทีมและตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ซับซ้อน จรรยาบรรณในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความมุ่งมั่นในการทำงาน ความพยายาม ความพยายามเป็นตัวชี้วัดความมุ่งมั่นของบุคลากรในการทำงานและพัฒนาตนเอง องค์กรที่สามารถกระตุ้นแรงจูงใจของพนักงานได้ดี จะช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพและผลผลิตขององค์กร (Noe, et al. 2021: 91) เวลา เวลาเป็นทรัพยากรที่มีค่าและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาทุนมนุษย์ องค์กรต้องลงทุนด้านเวลาในการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษา และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของทุนมนุษย์ ตามแนวคิดของ (Noe, et al. 2021: 91)

ดังนั้น องค์ประกอบของทุนมนุษย์ตามแนวคิดของ (Noe, et al. 2021: 91) ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบของทุนมนุษย์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ความรู้และทักษะเท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรม ความพยายาม และเวลา ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงศักยภาพเชิงลึกของบุคลากรในองค์กรยุคปัจจุบัน โดยความรู้ประกอบด้วยทั้งความรู้เชิงทฤษฎีและความรู้ฝังลึกจากประสบการณ์ ขณะที่ทักษะครอบคลุมทั้งด้านเทคนิค การบริหารจัดการ และมนุษยสัมพันธ์ ส่วนพฤติกรรมสะท้อนจริยธรรม ความรับผิดชอบ และภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กร ความพยายามเป็นแรงผลักดันภายในที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และสุดท้าย เวลาเป็นทรัพยากรสำคัญที่องค์กรต้องลงทุนในการฝึกอบรมและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดนี้มีความครอบคลุมและสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุคที่องค์กรต้องการความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัว และความยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กร

ทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายและสร้างความสำเร็จในระยะยาว การลงทุนในการพัฒนาทุนมนุษย์จึงไม่เพียงเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขัน แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรที่ให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์จะสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้น องค์กรจำเป็นต้องมีแนวทางที่เป็นระบบในการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อให้บุคลากรสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ 1) การฝึกอบรมและพัฒนา การฝึกอบรมเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน (Noe, et al. 2021: 91) องค์กรควรออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่ตรงกับความต้องการของบุคลากรและเป้าหมายขององค์กร เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรมออนไลน์ และการอบรมภาคสนาม เพื่อให้พนักงานสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทการทำงานได้จริง (Garavan, et al. 2019) 2) การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ (Lifelong Learning) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (OECD, 2020: 15) องค์กรควรสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมสัมมนา การศึกษาต่อ หรือโครงการ

แลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้พนักงานสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Nonaka, & Takeuchi. 1995: 8) 3) การวางแผนเส้นทางอาชีพ (Career Path Planning) การพัฒนาทุนมนุษย์ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากร การกำหนดเส้นทางอาชีพ (Career Path) และการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) จะช่วยให้พนักงานสามารถมองเห็นอนาคตของตนเองในองค์กรและมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง (Becker, 1993: 35; Noe, et al. 2021: 96) 4) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ (Learning Organization) องค์กรที่ให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ควรส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของพนักงาน (Senge. 1990: 13) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กรผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น Communities of Practice (CoP) และระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการทำงานร่วมกันและสร้างนวัตกรรม (Nonaka, & Takeuchi. 1995: 71) 5) การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการพัฒนาทุนมนุษย์ เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล องค์กรสามารถนำระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) และปัญญาประดิษฐ์ AI มาช่วยออกแบบโปรแกรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาบุคลากร (OECD. 2020: 22; Noe, et al. 2021: 102) 6) การเสริมสร้างแรงจูงใจและการรักษาบุคลากร (Employee Engagement & Retention) การพัฒนาทุนมนุษย์จะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อองค์กรสามารถรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพไว้ได้ในระยะยาว การสร้างระบบแรงจูงใจที่เหมาะสม เช่น ระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรม โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง และการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (Work-Life Balance) จะช่วยให้พนักงานมีความผูกพันกับองค์กรและมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Wright, et al. 1994: 306)

ดังนั้นการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ แนวทางสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ ได้แก่ การฝึกอบรมและพัฒนา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางแผนเส้นทางอาชีพ การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ และการเสริมสร้างแรงจูงใจของบุคลากร (Noe, et al. 2021: 91; OECD. 2020: 15) องค์กรที่สามารถบริหารจัดการทุนมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถปรับตัวได้ดีต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาว

การบริหารจัดการทุนมนุษย์ในเชิงกลยุทธ์

การบริหารจัดการทุนมนุษย์ในเชิงกลยุทธ์ คือกระบวนการที่มุ่งเชื่อมโยงทรัพยากรมนุษย์กับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน การส่งเสริมภาวะผู้นำ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อความยั่งยืน องค์กรที่สามารถดำเนินการในลักษณะนี้ได้จะสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และรักษาความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว กระทรวงการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Education. 2004: 9) ได้นำเสนอแนวทางในการบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมและเป็นระบบ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกระดับองค์กร โดยประกอบด้วย 4 แนวทางหลัก ดังนี้ 1. การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญต่อการกำหนดทิศทางขององค์กรในระยะยาว โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน การประเมินช่องว่างระหว่างศักยภาพที่มีอยู่กับที่ต้องการ และการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับภารกิจสำคัญ เช่น การใช้ข้อมูลจากแบบสำรวจภายในองค์กร หรือแนวโน้มตลาดแรงงาน เพื่อกำหนดประเภทของบุคลากรที่จำเป็นในอนาคต 2. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เมื่อมีแผนที่ชัดเจน องค์กรควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งผ่านการอบรม การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และการปรับหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ (Gratton, & Ghoshal 2003: 45) ซึ่งว่า การพัฒนาศักยภาพบุคลากรไม่เพียงเสริมสร้างขีดความสามารถ แต่ยังช่วยให้พนักงานสามารถปรับตัวต่อความท้าทายใหม่ ๆ ได้ดีขึ้น 3. การรักษาบุคลากรคุณภาพ การรักษาคนเก่งให้อยู่กับองค์กรเป็นเรื่องท้าทาย องค์กร

จึงจำเป็นต้องสร้างระบบแรงจูงใจที่เหมาะสม เช่น การให้รางวัล การยอมรับผลงาน และโอกาสในการเติบโต (Barney. 1991: 105) อธิบายว่า บุคลากรที่มีศักยภาพสูงคือทรัพยากรหายาก และไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ การรักษาบุคลากรเหล่านี้จะช่วยให้องค์กรมีข้อได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ที่ยั่งยืน 4. การใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมศักยภาพในการบริหารองค์กรยุคใหม่ต้องใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการบริหารทุนมนุษย์ เช่น ระบบสารสนเทศ (HRIS) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสรรหา วิเคราะห์ข้อมูลบุคลากร และวางแผนการพัฒนา (Becker. 1964: 28) เสนอว่า การใช้เทคโนโลยีจะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มความแม่นยำในการตัดสินใจด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าว องค์กรสามารถใช้เครื่องมือ เช่น รายงานสถานะความพร้อมด้านทุนมนุษย์ (Human Capital Readiness Report) เพื่อประเมินระดับสมรรถนะ ภาวะผู้นำ และความสามารถในการปรับตัวของบุคลากร รายงานนี้ช่วยสะท้อนภาพรวมของศักยภาพทุนมนุษย์ในองค์กร และเป็นเครื่องมือสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในการประชุมผู้บริหาร เพื่อให้การวางแผนมีความแม่นยำและสอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร

ดังนั้น แนวทางการบริหารทุนมนุษย์ในเชิงกลยุทธ์ทั้ง 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การพัฒนา การรักษา และ การใช้เทคโนโลยี ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว องค์กรที่สามารถบูรณาการทุนมนุษย์เข้ากับกลยุทธ์หลัก จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และสร้างความยืดหยุ่นในการเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ทรัพยากรมนุษย์ไม่เพียงเป็นแรงงาน แต่เป็น “พันธมิตรเชิงกลยุทธ์” ที่ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความยั่งยืน (U.S. Department of Education. 2004: 9)

การพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงระดับโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การเข้าสู่ยุคของ โลกาภิวัตน์ (Globalization) และการพัฒนาเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) ได้ส่งผลให้ ทรัพยากรมนุษย์กลายเป็นศูนย์กลางสำคัญของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นในมิติของการสร้างสรรค์นวัตกรรม การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน หรือการสร้างความยั่งยืนในระดับองค์กรและประเทศ การบริหารทุนมนุษย์ในยุคนี้จึงต้องมีความ ยืดหยุ่น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรและสังคมโลกอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทของทุนมนุษย์ในเศรษฐกิจฐานความรู้ การเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ส่งผลให้ความรู้และนวัตกรรมกลายเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา (พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547: 33) ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ 4 มิติ ได้แก่ 1. นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทำให้ความรู้ในทรัพยากรมนุษย์เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง 2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้าง การแพร่กระจาย และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ 3. เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการจัดการข้อมูลและการสื่อสาร 4. สภาพแวดล้อมทางธุรกิจการแข่งขันที่รุนแรงในตลาดโลกและนโยบายที่ส่งเสริมการปรับตัวขององค์กร องค์กรต้องมีการพัฒนาทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือสอดคล้องกับการสร้างสมรรถนะความสามารถ (Competency) ของคนในองค์กร จะช่วยให้องค์กรเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นที่รู้จัก เชื่อถือได้ และได้รับการยอมรับในระดับสากล

การปรับแนวคิดในการพัฒนาทุนมนุษย์ทำให้สามารถอธิบายแนวทางในการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรได้หลาย ประการ ดังนี้ (ประไพทิพย์ ลือพงษ์. 2555: 103–108) ได้นำเสนอแนวทางสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรที่ สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว ดังนี้ 1. การพัฒนาทุนมนุษย์ให้ตอบสนองต่อกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร เช่น การกำหนด จำนวนครั้งในการฝึกอบรมเพื่อประเมินสมรรถนะของพนักงาน และการออกแบบหลักสูตรที่ตรงกับความเป็นจริง 2. การรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพให้อยู่กับองค์กรในระยะยาว โดยการมอบหมายงานให้สอดคล้องกับทักษะและความ เชี่ยวชาญที่ตรงกับสาขาที่เรียนมา 3. การสร้างคุณค่าเพิ่มแก่ทุนมนุษย์ เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาค้นคว้า ฝึกฝนจนเกิด

ความชำนาญ มีทักษะ ความคล่องแคล่ว และมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร อันนำไปสู่ความไว้วางใจและการสนับสนุน 4. การธำรงรักษาทุนมนุษย์ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างโอกาสในการเติบโตทางอาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยจูงใจให้พนักงานภักดีและอยู่กับองค์กรอย่างมั่นคง 5. การสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนในทุนมนุษย์ โดยจัดให้พนักงานทำงานที่ตรงกับความรู้และศักยภาพ พร้อมส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาดในการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพ และเพิ่มผลกำไรให้แก่องค์กร นอกจากนี้ การพัฒนาทุนมนุษย์ยังต้องมุ่งเน้นที่การสร้าง “สมรรถนะการแข่งขัน” โดยอิงจากองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งช่วยให้บุคลากรสามารถตอบสนองความต้องการขององค์กรได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างของสมรรถนะที่ควรพัฒนา ได้แก่ ทักษะทางเทคนิค (Technical Skills) ทักษะการจัดการ (Managerial Skills) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skills) ซึ่งสามารถพัฒนาได้ผ่านการฝึกอบรม การศึกษาต่อเนื่อง และโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพเฉพาะทางให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในองค์กรและความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ การพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21 ควรตั้งอยู่บนหลักการของ “การเรียนรู้แบบยั่งยืน” (Lifelong Learning) เพื่อให้บุคลากรสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวคิด (Noe, et al. 2021: 91; Garavan, et al. 2019: 204) พบว่าองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุนมนุษย์มักลงทุนในโปรแกรมที่สอดคล้องกับบริบทการทำงานจริง มีความยืดหยุ่น และมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของพนักงานผ่านระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงมีการวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่เพียงการฝึกอบรมเฉพาะกิจ แต่คือการวางรากฐานเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพองค์กรในระยะยาว ผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีบุคลากรเป็นศูนย์กลางของความสำเร็จ (OECD. 2020: 15)

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสมรรถนะความสามารถของบุคลากรจึงไม่เพียงช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันในระยะยาว รวมถึงสร้างความยั่งยืนให้แก่องค์กรและความพึงพอใจให้แก่พนักงาน โดยองค์กรที่สามารถวางกลยุทธ์พัฒนาทุนมนุษย์ได้อย่างเหมาะสมจะสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดและสร้างความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน (Wright, et al. 2001: 707)

การพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อสนับสนุนการบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์

การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรถือเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างความยั่งยืนในระยะยาวให้แก่องค์กร สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง ความสามารถเฉพาะที่องค์กรต้องการในตัวบุคลากร อันเป็นทักษะหรือคุณลักษณะที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ เช่น ความสามารถในการสื่อสาร การแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน และภาวะผู้นำ (Barney. 1991: 105; Prahalad, & Hamel. 1990: 82)

การพัฒนาสมรรถนะหลักไม่เพียงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร หากยังช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การตระหนักรู้ต่อวิสัยทัศน์องค์กร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกธุรกิจ แนวทางดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับกลยุทธ์องค์กรผ่านเครื่องมือบริหาร เช่น รายงานสถานะความพร้อมด้านทุนมนุษย์ (Human Capital Readiness Report) ซึ่งทำหน้าที่วิเคราะห์ช่องว่างของสมรรถนะและกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างตรงจุด (Ulrich, et al. 2012: 64)

การพัฒนาสมรรถนะหลักยังมีบทบาทสำคัญในการบริหารทุนมนุษย์ใน 3 ด้านจากแนวคิดของ (Ulrich, et al. 2012: 64) ได้แก่ 1. การเสริมสร้างภาวะผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำที่สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพและบริหารทีมงานให้เกิดความร่วมมือ 2. การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร ด้วยการปลูกฝังค่านิยมร่วมผ่านสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและ

ความรับผิดชอบ 3. การปรับทิศทางเป้าหมายและสิ่งจูงใจ ให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในแต่ละบทบาท ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรเติบโตไปในทิศทางเดียวกับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะหลักจึงไม่ใช่เพียงการสร้างทักษะเฉพาะตัวของบุคลากรเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยหล่อหลอมทุนมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการแข่งขัน สนับสนุนกลยุทธ์ และขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน (Prahalad, & Hamel. 1990: 82)

สรุปผล

ทุนมนุษย์นับเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่มีคุณค่าและทรงพลังในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จในระยะยาว โดยเฉพาะในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่องค์ความรู้ ทักษะ และนวัตกรรม กลายเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ทุนมนุษย์ไม่เพียงครอบคลุมด้านความรู้และทักษะในการทำงาน แต่ยังรวมถึงสมรรถนะ พฤติกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการปรับตัว ซึ่งล้วนมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพขององค์กรและระบบเศรษฐกิจโดยรวม แนวคิดของ (Schultz. 1961: 3) และ (Becker. 1964: 12; 1993: 35) วางรากฐานสำคัญเกี่ยวกับการลงทุนในทุนมนุษย์ โดยมองว่าการศึกษาและการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มผลิตภาพและรายได้ในระยะยาว ทำให้บุคลากรกลายเป็น “สินทรัพย์” ที่สามารถสร้างผลตอบแทนกลับคืนสู่องค์กรได้อย่างชัดเจน ขณะที่ (Wright, et al. 2001: 707) ได้ชี้ให้เห็นว่าการบริหารทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรโดยตรง โดยเฉพาะหากมีการจัดการองค์ความรู้ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการออกแบบระบบแรงจูงใจอย่างเป็นระบบการวิเคราะห์ในระดับยุทธศาสตร์พบว่าแนวคิดของ (Barney. 1991: 105) ผ่านกรอบ VRIN Model ได้เน้นว่าทุนมนุษย์ที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น มีคุณค่า หายาก ลอกเลียนแบบได้ยาก และไม่สามารถทดแทนได้ เป็นตัวสร้างข้อได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ที่ยั่งยืนให้องค์กรได้อย่างแท้จริง ในมุมมองของสมรรถนะหลัก (Core Competency) (Prahalad, & Hamel. 1990: 82) ชี้ว่า หากองค์กรสามารถระบุและพัฒนาความสามารถเฉพาะทางที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ จะสามารถส่งเสริมศักยภาพของทุนมนุษย์ให้เกิดผลสูงสุด องค์ประกอบของทุนมนุษย์ที่เสนอโดย (Noe, et al. 2021: 91) ยังแสดงให้เห็นว่าทุนมนุษย์ไม่ได้มีเพียงแค่ความรู้และทักษะเท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรม ความพยายาม และเวลา ซึ่งเป็นตัวสะท้อนคุณภาพเชิงลึกของบุคลากร โดยเฉพาะความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) และทักษะเชิงอารมณ์ เช่น ภาวะผู้นำ หรือการสื่อสารภายในทีม ถือเป็นทรัพยากรที่ยากต่อการลอกเลียนแบบและมีผลต่อความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว ในระดับนโยบาย (OECD. 2020: 15) ได้เน้นความสำคัญของแนวคิด “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” (Lifelong Learning) ว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการทำให้บุคลากรสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และความต้องการของตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่อง แนวคิดนี้ยังเชื่อมโยงกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว การพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความครอบคลุม ทั้งการฝึกอบรมที่ตอบโจทย์สมรรถนะ การออกแบบเส้นทางอาชีพ การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ (เช่น LMS, AI) และการสร้างระบบแรงจูงใจที่สมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance) โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการเสริมสร้างนวัตกรรม เพิ่มผลิตภาพ และรักษามูลค่าให้คงอยู่กับองค์กรอย่างยั่งยืน จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการและผลการวิจัยด้านทุนมนุษย์ในบริบทของศตวรรษที่ 21 สร้างองค์ความรู้ได้ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21

1. **ทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์** ทุนมนุษย์มีใช้เพียงปัจจัยในการผลิต หากแต่เป็นสินทรัพย์ทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Schultz. 1961; Becker. 1964; Barney. 1991) โดยเฉพาะในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ พฤติกรรม และเวลาของบุคลากรคือศูนย์กลางของนวัตกรรมและการเติบโตอย่างยั่งยืน

2. **องค์ประกอบทุนมนุษย์ 5 ประการ** ตามแนวคิดของ (Noe, et al. 2021) ทุนมนุษย์ประกอบด้วย 1) ความรู้ (ทั้ง explicit และ tacit) 2) ทักษะ (เทคนิค, บริหาร, มนุษย์สัมพันธ์) 3) พฤติกรรม (จรรยาบรรณ, ภาวะผู้นำ, การทำงานเป็นทีม) 4) ความพยายาม (แรงจูงใจภายใน) และ 5) เวลา (ที่ลงทุนเพื่อพัฒนา) ซึ่งล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพเชิงลึกขององค์กร

3. **การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องบริบท** องค์กรยุคใหม่จำเป็นต้องวางแนวทางพัฒนาทุนมนุษย์ที่ครอบคลุม เช่น การฝึกอบรมตาม IDP, การส่งเสริม Lifelong Learning, การวางแผนเส้นทางอาชีพ, การสร้าง Learning Culture, การใช้ LMS/AI และการรักษามูลค่าบุคลากรผ่าน Engagement & Retention Strategy (OECD. 2020; Garavan, et al. 2019)

4. **การบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Human Capital Management)** ประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่ 1) การวางแผนกำลังคน (Workforce Planning) 2) การพัฒนาสมรรถนะ (Capability Development) 3) การรักษาคนเก่ง (Talent Retention) และ 4) การใช้เทคโนโลยี HR เพื่อการวิเคราะห์และวางกลยุทธ์ (HRIS, AI, Readiness Report) ซึ่งเชื่อมโยงกับเป้าหมายองค์กรโดยตรง

5. **การเสริมสมรรถนะหลัก (Core Competency) เพื่อความยั่งยืน** องค์กรควรพัฒนาสมรรถนะหลักที่สะท้อนอัตลักษณ์ ความสามารถเฉพาะ และเชื่อมโยงกับพันธกิจ เช่น การสื่อสาร, การคิดเชิงกลยุทธ์, ความรับผิดชอบ, การสร้างนวัตกรรม (Prahalad, & Hamel. 1990; Ulrich, et al. 2012) โดยมุ่งผลักดันทุนมนุษย์ให้เป็นพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ขององค์กร

ข้อเสนอเชิงประยุกต์

1. หน่วยงานภาครัฐควรใช้แนวทาง HCM Model เป็นฐานออกแบบนโยบายพัฒนากำลังคนแห่งอนาคต
2. สถานศึกษาควรฝังแนวคิดทุนมนุษย์ไว้ในหลักสูตรครู ผู้นำ และผู้บริหารรุ่นใหม่
3. องค์กรเอกชนควรประเมินทุนมนุษย์ผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น Competency Mapping และ Big Data Analytics เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์

ทุนมนุษย์เป็นทั้งรากฐานและกลไกสำคัญของการพัฒนาองค์กรในทุกระดับ องค์กรที่สามารถออกแบบกลยุทธ์การบริหารทุนมนุษย์ได้อย่างเหมาะสม จะสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ขับเคลื่อนนวัตกรรม และรักษาความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน การบูรณาการแนวคิดทุนมนุษย์เข้ากับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ คือหัวใจของการเสริมสร้างศักยภาพองค์กรในระยะยาว (Becker. 1993: 35; Wright, et al. 2001: 712; Noe, et al. 2021: 102; OECD. 2020: 22)

เอกสารอ้างอิง

- ประไพทิพย์ ลือพงษ์. (2555). การพัฒนาทุนมนุษย์ให้มึสมรรถนะความสามารถในการแข่งขัน. วารสารนักบริหาร, 32(4), 103–108.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: ธรรมกมลการพิมพ์.
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120.
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. New York: Columbia University Press.
- _____. (1993). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education (3rd ed.)*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Garavan, T. N., McCarthy, A., Lai, Y., Murphy, K., & Sheehan, M. (2019). Training and organizational performance: A meta-analysis of temporal, institutional, and organizational context moderators. *Human Resource Development Quarterly*, 30(4), 383–412.
- Gratton, L., & Ghoshal, S. (2003). Managing personal human capital: New ethos for the 'volunteer' employee. *European Management Journal*, 21(1), 1–10.
- Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B., & Wright, P. M. (2021). *Human resource management: Gaining a competitive advantage (12th ed.)*. New York: McGraw-Hill Education.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. New York: Oxford University Press.
- OECD. (2020). *OECD Skills Strategy 2020: Skills to shape a better future*. Paris: OECD Publishing.
- Prahalad, C. K., & Hamel, G. (1990). The core competence of the corporation. *Harvard Business Review*, 68(3), 79–91.
- Schultz, T. W. (1961). Investment in human capital. *The American Economic Review*, 51(1), 1–17.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.
- Ulrich, D., Younger, J., Brockbank, W., & Ulrich, M. (2012). *HR from the outside in: Six competencies for the future of human resources*. New York: McGraw-Hill.
- U.S. Department of Education. (2004). *Strategic human capital management: Aligning with the mission*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Wright, P. M., Dunford, B. B., & Snell, S. A. (2001). Human resources and the resource-based view of the firm. *Journal of Management*, 27(6), 701–721.
- Wright, P. M., McMahan, G. C., & McWilliams, A. (1994). Human resources and sustained competitive advantage: A resource-based perspective. *The International Journal of Human Resource Management*, 5(2), 301–326.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

DEVELOPING GUIDELINES FOR MULTICULTURAL LEADERSHIP IN EARLY
CHILDHOOD TEACHERS IN THE DIGITAL ERA OF PA TUENG
EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT NETWORK UNDER
THE CHIANGRAI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

นุชจิรา ปิงวงศ์¹, ธิดารัตน์ สุขประภากรณ์², สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Nuchjira Pingwong¹, Thidarut Sukprapaporn², Somkiet Tunkaew³

Corresponding Author E-mail: 668914058@crru.ac.th

Received: Feb 26, 2025; Revised: Mar 29, 2025; Accepted: Mar 31, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม 2) ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม และ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล วิธีการวิจัย คือ วิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย จำนวน 42 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สังเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับ มากที่สุด คือ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม ปัจจัยในการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคมและเทคโนโลยี แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นการวางแผน ให้สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการของครูปฐมวัย ในการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่จำเป็น ขั้นการปฏิบัติ มีจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับความรู้ และทักษะทางพหุวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ขั้นการตรวจสอบ ต้องมีการนิเทศ ติดตาม ผลการนำไปใช้มาปรับปรุง และพัฒนาการต่อยอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้อำนวยการโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด และขั้นการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนา , ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม, ครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล

¹ครูโรงเรียนบ้านรวมใจ

¹Teacher at Baan Ruamjai School

^{2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

^{2,3}Master of Education Chiangrai Rajabhat University

Abstract

This independent study aimed to 1) study needs assessment for developing multicultural leadership, 2) factors in developing multicultural leadership, and 3) the guidelines for developing multicultural leadership of early childhood teachers in the digital age. The research methodology was a mixed-methods approach, consisting of both quantitative and qualitative research. The population for the quantitative study included 42 school administrators and early childhood teachers. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Priority Needs Index. For the qualitative study, the data sources included 7 interviewees and 12 focus group participants. The research instruments were semi-structured interview forms and focus group discussion guidelines. Data were analyzed using content analysis.

The research found that the needs were at the highest level in the area of multicultural knowledge. The factor in developing was internal factors which were personnel and equipment, and external factors which were society and technology. The guidelines for developing multicultural leadership in early childhood teachers in the digital era consisted of four steps as follows: 1. Planning phase, educational institutions should conduct a needs assessment to identify the requirements of early childhood teachers regarding the use of essential resources and technology. 2. Implementation Phase, continuous training programs should be organized to enhance teachers' knowledge and skills in multicultural education. 3. Evaluation Phase, supervision and follow-ups should be conducted by school administrators and relevant agencies to assess the application of the training, ensuring improvements and further development of learning activities. And 4. Revision Phase, teachers should be encouraged to develop and integrate technological media into their teaching practices to enhance instructional effectiveness.

Keywords: Development Guidelines, Multicultural Leadership, Early Childhood Teachers in the Digital Age

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาที่ดำเนินไปในด้านการศึกษาและการพัฒนาสังคมเป็นกระแสหลักสำคัญที่สังคมโดยรวมต่างเฝ้าจับตามองในกระบวนทัศน์ของความเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งคงเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าแผนงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดไว้ 7 เรื่องหลัก เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา ดังนี้ 1) การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ การสร้างความร่วมมือ ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน 2) การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ 3) การปฏิรูปลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 4) การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ การผลิตและคัดกรองครู 5) การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 6) การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 7) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) ซึ่งเห็นได้ว่าการพัฒนาการศึกษาทั้ง 7 เรื่องได้ให้ความสำคัญหลักในการพัฒนาทิศทางของการศึกษาในด้านการพัฒนาและยกระดับครูและเด็กปฐมวัย รวมถึงการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. 2560: 5-6)

การพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัย จึงมีความสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติและเป็นอนาคตของโลกที่เราอยู่ร่วมกัน ผู้ดูแลเด็กและเยาวชนล้วนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของเด็กตามวัย จากงานวิจัยของ Center on the Developing Child มหาวิทยาลัย Harvard Caplan (2013 อ้างถึงใน ศศิกร ทรวงบุญกุล. 2567) เรื่องระบบประสาทและงานวิจัยเชิงพฤติกรรมในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะของมนุษย์มีการพัฒนามากที่สุดในช่วง แรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 5-6 ปี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของชีวิตของแต่ละบุคคลในด้านสติปัญญา สุขภาพร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมไปตลอดชีวิต ส่งผลต่อความรุ่งเรืองและความมั่นคงในสังคมที่อาศัยอยู่ ซึ่งหมายความว่า การลงทุนด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสมองและระบบต่างๆ ของร่างกายในช่วงปฐมวัย เป็นช่วงที่คุ้มค่ามากที่สุด ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของโลก โลกของเราซึ่งในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงและผันผวนอย่างรวดเร็วไม่สามารถคาดเดาได้ หรือ ที่หลายๆ ภาคส่วนเรียกกันว่ายุค VUCA World คุณสมบัติใดที่พึงจะมีในผู้นำหรือบุคลากรขององค์กรให้ สามารถรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง ทบทวนตัวเอง และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่องและทันทั่วทั้งที่ บุคลากรทุกคนในองค์กรต้องพร้อมเรียนรู้และเปิดกว้างสำหรับความท้าทายใหม่ๆ ร่วมมือ มีส่วนร่วม และนำองค์กรให้บรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ Boonchote (2022 อ้างถึงใน ศศิกร ทรวงบุญกุล. 2567)

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีโรงเรียนทั้งหมด 9 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนบ้านป่าตึง (ประสาทวิทยาคาร) โรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน โรงเรียนบ้านปางง โรงเรียนบ้านสันโค้งแม่จัน โรงเรียนบ้านห้วยมะหินฝน โรงเรียนบ้านสันติสุข โรงเรียนประชารัฐพัฒนาฯ โรงเรียนบ้านปางสา และโรงเรียนโรงเรียนบ้านรวมใจ นับเป็นกลุ่มเครือข่ายของอำเภอในจังหวัดเชียงรายที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากการมีชนเผ่าพื้นเมืองหลายกลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ เช่น ชาวอาข่า ลาหู่ เย้า ม้ง จีน กะเหรี่ยง และเชื้อชาติอื่นที่เข้ามาอาศัย นอกจากนี้ยังมีการติดต่อค้าขายและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างพม่าและลาว ซึ่งส่งผลให้เชียงรายมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนในพื้นที่ ทักษะที่สำคัญในการสร้างความสามารถในการสื่อสารและการเข้าใจพหุวัฒนธรรมอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การทำงานร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัลในศูนย์เครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้มีข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นพื้นฐานสำหรับการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา เป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพตามความต้องการจริงของประเทศ ผู้วิจัยเห็นความสำคัญการวิจัยจะรวมถึงข้อมูลที่สะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล และแนวทางการพัฒนาในอนาคตเพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายของภาวะผู้นำ

ธนิศ รัตนศักดิ์ดา (2565: 18) กล่าวว่า ความหมายภาวะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้นำใช้กระบวนการชักนำบุคลากรให้ปฏิบัติตามความต้องการ โดยใช้กำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคลากรมีความเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งตลอดจนทำให้ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร

อุณดา โชติไสว (2565: 21) กล่าวว่า ความหมายภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหนึ่งซึ่งเป็นผู้นำใช้อำนาจและอิทธิพลอย่างมีศิลปะเพื่อเป็นการกระตุ้นและชักจูงใจให้ผู้ตามได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดรวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจมีความคิดสร้างสรรค์ ประสานสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างราบรื่น

คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม

ปาลิดา สายรัตน์ทอง พัฒนพิชัย (2564: 162) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม ด้านเจตคติที่ดีทางพหุวัฒนธรรม ด้านทักษะทางพหุวัฒนธรรม

ต่อเหระะ ดอละ (2564: 11) กล่าวว่า ลักษณะของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านการมีความสามารถในการสื่อสาร ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการมีคุณธรรม

รูปแบบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย (2560: 119) กล่าวว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำต้องอาศัยความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ซึ่งต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ศึกษาและเรียนรู้ เป็นบุคลิกลักษณะอย่างหนึ่งของนักบริหารการศึกษา ที่บ่งบอกให้ทราบถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ซึ่งจะปรากฏในลักษณะ ของความมีอัธยาศัยที่ดีเมื่อมีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล

มาริษา สุกิตวนิช (2560) กล่าวว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ สิ่งสำคัญ คือ ความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ซึ่งมีสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล กลุ่มบุคคลต่อกลุ่มบุคคลด้วยกัน เพื่อให้มีความผูกพันเป็นมิตรต่อกัน

มีความสุขในการทำงาน ร่วมกันในองค์กร ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ยึดเหนี่ยวให้บุคลากรอยู่กับองค์กรที่มีทัศนคติที่ดีต่องานและองค์กรไว้ได้

รัชฎากร อัครจันทร์ (2560) กล่าวว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำที่ดีประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้นำไว้ 2 ประการ คือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป ได้แก่ บุคลิกภาพดีมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม มีความกระตือรือร้น รู้จักตนเองและมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน คุณลักษณะด้านสัมพันธ์กับงาน ได้แก่ การมีความรู้ มีไหวพริบสามารถเผชิญกับปัญหาและแก้ปัญหาต่าง ๆ เฉพาะหน้าได้ดีมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดยืดหยุ่นและปรับตัวกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ มีความกล้าหาญ มีความอดทน มีความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพบริหารสถานศึกษา

ปัจจัยภายใน 2S 4M Analysis

พินิจ มีคำทอง (2562: 113-115) กล่าวว่า การวิเคราะห์ปัจจัยหรือสถานการณ์ภายในของสถานศึกษา เป็นการประเมินศักยภาพของการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่ตามหลักการ วิเคราะห์ (2S4M) ดังนี้ ด้านโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure : S1) ด้านผลผลิตและบริการ (Products and Service : S2) ด้านบุคลากร (Man : M1) ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน (Money : M2) ด้านวัสดุทรัพยากร (Material : M3) ด้านการบริหารจัดการ (Management : M4)

เสาวภาคย์ เพชรฤทธิ์ (2561: 72) กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คือ การให้บริการของหน่วยงานสนับสนุน แสดงให้เห็นว่า ให้มีหน่วยงานสนับสนุนที่มีหน้าที่ในการจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพเพื่อให้บริการแก่หน่วยงานต่างๆ และให้ความรู้ในการใช้และซ่อมแซมในเบื้องต้น เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพมีความสะดวกและคล่องตัว

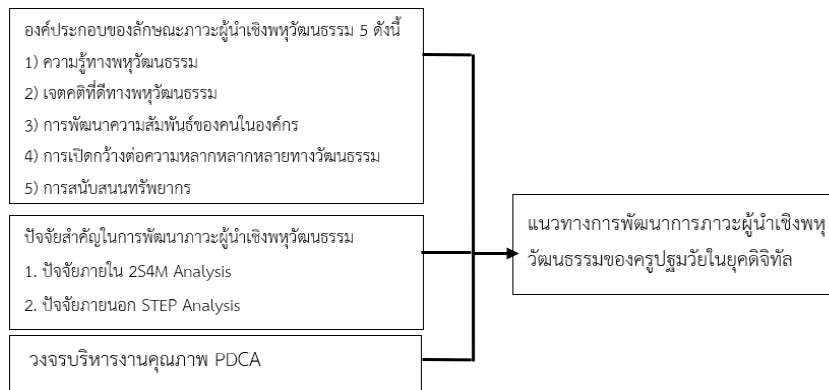
ปัจจัยภายนอก STEP Analysis

โกวิทย์ แสนพงษ์ (2562: 115) กล่าวว่า การวิเคราะห์ปัจจัยหรือสถานการณ์ภายนอกของสถานศึกษา เป็นการประเมินสภาพภายนอกสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบหาข้อมูลหรือโอกาส (Opportunity) ในการพัฒนาสถานศึกษา รวมถึงการตรวจสอบภาวะคุกคาม (Threats) หรือข้อจำกัด (Constraint) ตามหลักการวิเคราะห์ (STEP) ดังนี้ ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors : S) ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors : T) ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors : E) ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors : P)

วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA)

พระมหาแก้วพล อุดปาโล (ชำนานู) (2566) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) หรือ 4 ขั้นตอน มีดังต่อไปนี้ (P) Plan การวางแผน หมายถึง กำหนดวัตถุประสงค์และกระบวนการที่จำเป็นเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ เริ่มตั้งแต่กำหนดหัวข้อปัญหาในการทำงาน ตั้งวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้ชัดเจน กำหนดขอบเขตการดำเนินงาน กำหนดโครงสร้างทีมงานและมอบหมายความรับผิดชอบ มีการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย (D) Do การทดสอบ หมายถึง ดำเนินการตามวัตถุประสงค์จากขั้นตอนก่อนหน้าหรือตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบให้มีความต่อเนื่องเพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุด (C) Check การตรวจสอบ หมายถึง หลังจากผ่านขั้นตอนการดำเนินงานหรือการปฏิบัติตามแผนมาแล้วจะมีการบันทึกข้อมูลเพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูลและผลลัพธ์ที่รวบรวมจากขั้นตอนการทดสอบหรือปฏิบัติงาน โดยจะได้รับการประเมินในทุกส่วนงาน (A) Action การปรับปรุงแก้ไข หมายถึง กระบวนการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่มีปัญหา โดยขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการตรวจสอบ มาวิเคราะห์และตรวจสอบสาเหตุความผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาประเมินเพื่อพัฒนาแผนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาดังกล่าวจะได้รับการตรวจสอบค้นหาและกำจัดโดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการ มีการประเมินความเสี่ยงอีกครั้ง เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการในระยนี้ จะได้ออกแนะและปรับเปลี่ยนกระบวนการเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ มีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปทุมวัยในยุคดิจิทัล ฯ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปทุมวัยในยุคดิจิทัล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ป่าตึง จาก 9 โรงเรียน จำนวน 42 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 12 คน และครูปทุมวัย จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้ เป็นแบบสอบถามจัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปทุมวัยในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปทุมวัยในยุคดิจิทัลมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปทุมวัยในยุคดิจิทัล โดยในแต่ละระดับของมาตราประมาณค่า

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเนื้อหา โดยวิธีการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67- 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลจากคณะผู้บริหาร และครูปทุมวัย ในโรงเรียนที่มีสถานบริบทคล้ายกัน ในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการในการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 โรงเรียน โดยผู้วิจัยนำไปส่งด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารและครูในการตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามกลับ จำนวน 42 ชุด ได้รับตอบกลับ 42 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของประชากรที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 แล้วนำผลการสรุปการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่และบันทึกไว้และนำเสนอในรูปตารางพร้อมอธิบายได้ตาราง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา นำมาออกแบบและลงข้อมูลในแบบสอบถามกับเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI) จากข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง วิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI) โดยใช้สูตรการคำนวณ Priority Need Index แบบปรับปรุงจากสูตรดั้งเดิมโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช (2550 : 279) แล้วจึงเรียงลำดับจากที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

มีกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ด้านการบริหารงานโรงเรียนปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรม จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ด้านนโยบายและการจัดกระบวนการเรียนรู้ปฐมวัย หรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรม จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ด้านการวิจัยหรือผลงานวิชาการ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาเอก ที่มีความเชี่ยวชาญด้านปฐมวัย จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) เพื่อหาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล สร้างเอกสารแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามในขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลจากความต้องการจำเป็นมาใช้ในการสอบถามประเด็นสำคัญ ในการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล ฯ โดยมีปัจจัยสำคัญ 2 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยภายใน 2s4m และปัจจัยภายนอก STEP นำเอกสารที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถาม จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยถึงผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วดำเนินการส่งแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ให้กับผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ โดยอาจจะใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว การสัมภาษณ์โดยการส่ง Link หรือ QR CODE ไปทาง Line Facebook หรือ E-mail. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน เพื่อนำมาสรุปปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง โดยนำมาสรุปเป็นความเรียง สังเคราะห์ลงในตาราง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์การประชุมเชิงปฏิบัติการจะการใช้การแปลความหมายที่เหมาะสมจากข้อมูล การวิเคราะห์จากบันทึกย่อ การวิเคราะห์จากการบันทึกเสียง และนำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการมาสังเคราะห์ เพื่อสรุปหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิง พหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง โดยนำมาสรุปเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยใน ยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 คน ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง จำนวน 12 คน ผู้มีประสบการณ์ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ การสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าตึง ผู้วิจัยสร้างเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง พหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสรุปวิเคราะห์แบบสอบถาม ในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาใช้สร้างเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความ ร่วมมือในการสนทนากลุ่ม นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสนทนากลุ่ม ร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน วิชาการของโรงเรียน ครูปฐมวัย และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานด้านกระบวนการจัดการเรียนสอนปฐมวัยหรือมีความ เชี่ยวชาญในงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปผลการสนทนากลุ่มของ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยใน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง นำผลสรุปการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกันจัดหมวดหมู่ บันทึกลง และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่มจะการใช้การแปลความหมายที่เหมาะสมจากข้อมูล การวิเคราะห์จากบันทึกย่อ การวิเคราะห์จากการบันทึกเสียง และนำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการมาสังเคราะห์ เพื่อสรุปหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิง พหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถสรุปผล การศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถสรุปผลการศึกษา โดยภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI	ลำดับ
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล		
1	ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม	3.70	0.59	มาก	4.25	0.55	มากที่สุด	0.15	2
2	ด้านเจตคติที่ดีทางพหุวัฒนธรรม	3.77	0.65	มาก	4.34	0.53	มากที่สุด	0.15	1
3	ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร	3.91	0.58	มาก	4.43	0.52	มากที่สุด	0.13	5
4	ด้านการเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม	3.88	0.56	มาก	4.40	0.48	มากที่สุด	0.13	4
5	ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	3.84	0.61	มาก	4.38	0.54	มากที่สุด	0.14	3
ภาพรวม		3.82	0.59	มาก	4.36	0.52	มากที่สุด	0.14	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ด้านการเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.56$) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.61$) ด้านเจตคติที่ดีทางพหุวัฒนธรรม ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.65$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.59$)

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.52$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.52$) รองลงมา คือ ด้านการเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.48$) และด้านการสนับสนุนทรัพยากร ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.54$) ด้านเจตคติที่ดีทางพหุวัฒนธรรม ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.53$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.55$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในลำดับสูงสุด คือ ด้านเจตคติที่ดีทางพหุวัฒนธรรม (PNI = 0.15) รองลงมา คือ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม (PNI = 0.15) และลำดับต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ของคนในองค์กร (PNI = 0.13)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล ของกลุ่มพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ คณะครูที่มีส่วนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล ของกลุ่มพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

องค์ประกอบ	ปัจจัยภายใน 2S 4M Analysis		ปัจจัยภายนอก STEP Analysis	
	ปัจจัยสนับสนุน	ปัจจัยผู้ตั้ง	ปัจจัยสนับสนุน	ปัจจัยผู้ตั้ง
1. ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม	บุคลากร (Man : M1) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มทุนประสบการณ์และทักษะในการทำงานตามโครงสร้างการบริหารใหม่ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านพหุวัฒนธรรม วัสดุอุปกรณ์ (Material : M3) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การเข้าถึงสื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างเพียงพอและทั่วถึง	ผลิตภัณฑ์และบริการ (Service and products : S2) ปัจจัยผู้ตั้ง ได้แก่ กลุ่มผู้รับบริการมีฐานะค่อนข้างยากจน รวมทั้งขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นทั้งนี้เนื่องจากขาดสถานะทางทะเบียนราษฎร ประสิทธิภาพการเงิน (Money : M2) ปัจจัยผู้ตั้ง ได้แก่ มีงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างจำกัด	สังคม (Social) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ มีวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสังคม เทคโนโลยี (Technology) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ มีเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ทางพหุวัฒนธรรม	เทคโนโลยี (Technology) ปัจจัยผู้ตั้ง ได้แก่ บุคลากรขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ทางพหุวัฒนธรรม เศรษฐกิจ (Economic) ปัจจัยผู้ตั้ง ได้แก่ ความยากลำบากในการเข้าถึงแหล่งทุนเนื่องด้วยอยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยสนับสนุนในการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล ของกลุ่มพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 คือ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น และปัจจัยสำคัญทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเจตคติที่ดีทางวัฒนธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล มากำหนดเป็นประเด็นคำถามเพื่อกำหนดแนวทางในการสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูปฐมวัยเชิงพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ให้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัย ในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำมาอภิปรายผลเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัย ในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.58$) และภาพรวมพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.52$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.52$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าติ่ง มีการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ครูทำงานอย่างเต็มความสามารถภายในสถานศึกษา การมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน และครูในกลุ่มเครือข่ายฯ อย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม

กินวอ กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมปีใหม่มูลุ่กช่าง (ค้าทองอำเภว) กิจกรรมกีฬาภายใน กิจกรรมแข่งขันกีฬาในกลุ่มเครือข่าย กิจกรรมมุขิตาจิตกับผู้เกษียณอายุราชการ จึงทำให้การพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย (2560: 119) กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ของคนในองค์กร เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องศึกษาและเรียนรู้ เป็นบุคลิกลักษณะของนักบริหารการศึกษา ที่บ่งบอกให้ทราบถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น เมื่อมีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล สอดคล้องกับ มาริษา สุจิตวนิช (2560) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ซึ่งมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลต่อบุคคล เพื่อให้มีความผูกพันเป็นมิตรต่อกัน มีความสุขในการทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ยึดเหนี่ยวให้บุคลากรอยู่กัองค์กรที่มีทัศนคติที่ดีต่องานและองค์การ

2. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2.1 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 คือ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม มีปัจจัยภายในที่สนับสนุนมากที่สุด คือ ด้านบุคลากร (Man : M1) ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงฯ มีผู้บริหารและครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ชักนำ ผลักดัน กระตุ้น และให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่เข้ามาบรรจุใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มพูนประสบการณ์ และทักษะในการทำงานตามโครงสร้างการบริหารใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะด้านพหุวัฒนธรรม สอดคล้องกับ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) กล่าวว่า การที่ผู้นำใช้กระบวนการชักนำบุคลากรให้ปฏิบัติตามความต้องการ กระตุ้น ชักนำ ผลักดัน ให้บุคลากรมีความเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งตลอดจนทำให้ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเพื่อการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร อีกทั้งต้องมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ (Material : M3) ได้แก่ การเข้าถึงสื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพียงพอและทั่วถึง สอดคล้องกับ เสาวภาคย์ เพชรฤทธิ์ (2561: 72) กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คือ การให้บริการของหน่วยงานสนับสนุน แสดงให้เห็นว่า ให้มีหน่วยงานสนับสนุนที่มีหน้าที่ในการจัดหา และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพเพื่อให้บริการแก่หน่วยงานต่างๆ และให้ความรู้ในการใช้และซ่อมแซมในเบื้องต้นเพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพมีความสะดวกและคล่องตัว

2.2 ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 คือ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม มีปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนมากที่สุด คือ ด้านสังคม (Social) ได้แก่ มีวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสังคม ทั้งอาจเป็นเพราะในกลุ่มเครือข่ายป่าตึงฯ มีการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมพบปะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและชุมชน ผ่านประเพณีต่างๆในชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ครูได้เรียนรู้วัฒนธรรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ปาไลดา สายรัตทอง พัฒนพิชัย (2564: 162) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ต้องมีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ภาษาท้องถิ่นที่จำเป็นต่อการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น คำนึงถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลอื่น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาความรู้ทางพหุวัฒนธรรม รวมถึงด้านเทคโนโลยีที่สถานศึกษาต้องมีการเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ทางพหุวัฒนธรรม สอดคล้องกับ ปกรณ์ ลีสกุล (2561: 24) กล่าวว่า องค์ประกอบทักษะด้านดิจิทัลของภาวะผู้นำที่สำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักกว่าจะต้องเป็นผู้นำในการใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมีอาชีพออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นวางแผน (P-Plan)

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงฯ มีการสำรวจความต้องการของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ ด้านพหุวัฒนธรรม สำรวจความต้องการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตของครู เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนพัฒนา การวางนโยบาย กำหนดกิจกรรม การวางแผนงบประมาณและจัดหาทรัพยากร ที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม สอดแทรกโครงการที่เกี่ยวข้องความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รวมถึงการมีแผนรองรับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารมีการสร้างเจตคติที่ดี และสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2. ขั้นปฏิบัติ (D-Do)

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงฯ จัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับทักษะต่างๆทางพหุวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางพหุวัฒนธรรมกับครูปฐมวัยให้มีความหลากหลาย เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน กิจกรรมการสร้างบันดาลใจจากผู้บริหารหรือครูผู้มีเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้ทางพหุวัฒนธรรม เช่น กีฬาสีสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมการเต้นจะคีของชนเผ่าลื้อ รวมถึงกิจกรรมที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การใช้ภาษาในการสื่อสาร สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้คนรู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการเผยแพร่เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย อีกทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนถือเป็นส่วนสำคัญ เพื่อร่วมกันส่งเสริมความหลากหลายทาง และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ในองค์กรให้ครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องเป็นผู้เปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและในทางปฏิบัติผู้บริหารควรสร้างความเป็นกันเองในหมู่คณะ

3. ขั้นตรวจสอบ (C-Check)

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงฯ มีการนิเทศ ติดตาม ผลการนำไปใช้มาปรับปรุงและพัฒนาการต่อยอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้อำนวยการโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและความหลากหลายทางวัฒนธรรม การประเมินตนเองผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลในการสร้างความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตร ให้คำปรึกษา และรับฟังความคิดเห็นของครูทุกคนอย่างเท่าเทียม

4. ขั้นปรับปรุงแก้ไข (A-Action)

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึงฯ มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรมีการนำเทคโนโลยีนำเสนอผลงานผ่านแอปพลิเคชัน การศึกษาที่สอดคล้องความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม Work Shop การฉายภาพยนตร์ การจัดนิทรรศการ หรือสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมให้มีความทันสมัยและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ให้การสนับสนุนทรัพยากรบุคลากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมเป็นไปอย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาปำตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สะท้อนให้เห็นว่า ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร มีความสำคัญ และเป็นข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด ดังนั้น เขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำโครงการที่พัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้บริหารครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปต่อยอดการพัฒนาในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ระดับสถานศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัย พบว่า ปัจจัยฉุดรั้งคือ ประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารยังมีไม่มากพอ บุคลากรบางคนกำลังได้รับบรรจุใหม่ บางคนยังขาดความเข้าใจทักษะความรู้ทางพหุวัฒนธรรม บุคลากรยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับพหุวัฒนธรรมของผู้เรียน ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้เรียนรู้ประสบการณ์ทางด้านพหุวัฒนธรรม โดยจัดให้มีการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน และการพัฒนาสื่อที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนตามบริบทของสถานศึกษา

1.3 ระดับครู/บุคลากร

จากการศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาปำตึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาปำตึง ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งต้องมีการปฏิบัติให้เป็นตามทิศทางเดียวกัน และต้องมีคุณลักษณะทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านความรู้ทางพหุวัฒนธรรม ด้านเจตคติที่ดีทางพหุวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ด้านการเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม และด้านการสนับสนุนทรัพยากร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล ด้านเจตคติที่ดีทางพหุวัฒนธรรม ควรมีการพัฒนากระบวนการให้บุคลากรได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือนิทรรศการจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษากับระดับชั้นอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาควรมีนำไปทดลองใช้และมีการประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของครูปฐมวัยในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ แสนพงษ์. (2562). เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 115.
- ต่อเพราะ ดอละ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมกับการบริหารงานวิชาการ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, น.11.

- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- นงลักษณ์ วัชรชัย. (2555). วิธีการที่ถูกต้องและทันสมัยในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปกรณ ลีสกุล. (2561). Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2567, จาก
<https://today.line.me/th/pc/article/Leadership+in+digital+era>
- ปาลิตา สายรัตทอง พัฒนพิชัย. (2564). การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของนักศึกษาครูในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 11(2), 162.
- พระมหากัมพล อุดตปาโล (ชำนาญ). 2566. กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม. วารสารวิจัยนวัตกรรม
การศึกษาและเทคโนโลยี, 1(2), 76-90.
- พินิจ มีคำทอง. (2562). เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 9(3), 113-115.
- มาริษา สุจิตวนิช. (2560). เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษย์สัมพันธ์สาขาวิชานิติศาสตร์คณะวิทยาการจัดการ.
นครปฐม: มหาวิทยาลัยนครปฐม.
- รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2567,
จาก <https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/>
- ศศิกร ทรวงบุญกุล, บุญเรียง ขจรศิลป์, ธนินาฏ ณ สุนทร. (2567). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
สำหรับผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในโรงเรียนคาทอลิกของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่ตั้งอยู่จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 12(1), 77 - 89
- สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2560). ทักษะการบริหารมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราช
วิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสาวภาคย์ เพชรฤทธิ์. (2561). ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
ศึกษา). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
- อุณดา โชติไสว. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

แนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

THE GUIDELINES OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE NEW NORMAL
FOR THE ACADEMY THAT BELONG TO THE SECONDARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE NAKHON SAWAN

เยาวเรศ เงินสัจจา¹, สาริ ทรัพย์รวงทอง², สุพัฒน์ หอมบุปผา³
Yaowaret Ngoensajja¹, Satorn Subruangthong², Supattana Hombubpha³

Corresponding Author E-mail: yaowaret.n@nsru.ac.th

Received: FEB 27, 2025; Revised: Mar 26, 2025; Accepted: Apr 01, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา 2) หาแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา และ 3) ประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 327 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาที่พบสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ส่วนปัญหาที่พบต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

2) แนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ เน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านภาษา และด้านเทคโนโลยี ควรจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนส่งผลการประเมินการสอนได้ด้วยตนเอง ควรส่งเสริมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครู เรื่อง การนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในยุควิถีใหม่

3) ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ยุควิถีใหม่

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{2,3}Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the problems level of academic administration in the new normal era of schools, 2) find the guidelines of academic administration in the new normal era of schools, and 3) evaluate the guidelines of academic administration in the new normal era of schools. The sample consisted of 327 school administrators and teachers, selected through a simple random sampling method. The tools used to collect data included questionnaires with the reliability value at 0.96, focus group recording forms, and evaluation form on the guidelines of academic administration in the new normal era of schools with the reliability value at 0.99. Data were analyzed by using mean and standard deviation. The research findings were as follows:

1) The problems level of academic administration in the new normal era of schools in overall was at the high level. When considering each aspect, it was found that the most problematic was the area of measurement, evaluation, and credit transfer, receiving a high rating, followed by curriculum development in schools. The least problematic aspect was the development and use of instructional technology and media rated.

2) The guidelines of academic administration in new normal era of schools were as follows: school administrators should set policies to establish and develop school-based curricula into competency-based curricula; emphasize teaching and learning that enhances students' development toward excellence in language and technology; establish an information system for teachers, enabling students to independently submit feedback on teaching evaluations; and conduct workshops for teachers to provide knowledge on the use of modern media and instructional technology, ensuring that such tools were appropriated to the context of students in the new normal era.

3) The assessment on the guidelines of academic administration in the new normal era of schools revealed that the aspects of accuracy, propriety, feasibility, and utility were all rated at a high level.

Keywords: Academic Administration, New Normal Era

บทนำ

จากการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยภายใต้การปรับเปลี่ยนสถานการณ์ ที่มนุษย์มีรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต สืบเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ หรือที่เรียกว่า ยุควิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติ และการจัดการการใช้ชีวิตแบบใหม่ที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลง โดย “New Normal” ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565 นั้น เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมและการใช้ชีวิตของมนุษย์ ที่นำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยมีการปรับวิสัยทัศน์ วิธีการจัดการในด้านต่าง ๆ ในหลายมิติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ในวิถีชีวิตปกติของคนในสังคม จนเกิดเป็นความคุ้นชินเมื่อเวลาผ่านไป (สุภาภรณ์ พรหมบุตร. 2563: 55)

รูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลง นำไปสู่การพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ในปัจจุบันผู้คนสามารถติดต่อระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว เช่น การส่งข้อมูลผ่านข้อความ การสนทนาพร้อมใบหน้า หรือการติดตามข่าวสารผ่านทางการใช้งานแอปพลิเคชันด้าน Social Network ต่าง ๆ ได้อย่างไร้ขอบเขต หรือที่เรียกว่า ยุคดิจิทัล (Digital Era) เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวันของคนในทุกเพศทุกวัย ทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ ผู้คนมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในวงการศึกษาด้านเทคโนโลยีได้พัฒนารุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว และได้เริ่มเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นความมุ่งมั่นพัฒนาขีดความสามารถในการออกแบบการสอนให้ดียิ่งขึ้น หรือบริบทจากสถานการณ์การแพร่ระบาดระดับโลกอย่างเชื้อไวรัส COVID-19 (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. 2565: ออนไลน์) ที่ต้องปรับตัวก้าวข้ามผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่มีครูเป็นศูนย์กลาง สู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ซึ่งกล่าวได้ว่าการศึกษาในยุคดิจิทัลครูผู้สอนต้องไม่เป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน ทั้งทางด้านทักษะ รูปแบบและเทคนิควิธีการสอน หรือนวัตกรรมการสอนที่สามารถพัฒนาให้ทันต่อยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ปฐมนิษฐา มาเชก. 2565: 3)

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ภายใต้สถานการณ์ และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม โดยการพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เท่าเทียม และจัดให้มีระบบสนับสนุน และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่มีศักยภาพและความพร้อม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันในการบริหารจัดการ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาที่เปิดช่องทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร้ขีดจำกัด เพื่อสร้างความเสมอภาคในการศึกษาเรียนรู้โดยไม่จำกัด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 143) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เป็นหน่วยงานที่บริหารและจัดการศึกษา มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ในสังกัด รวม 37 โรงเรียน ได้จัดทำวัตรกรรมการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ SPM NW Model สู่ความเป็นเลิศ มุ่งเป้าหมายไปสู่เด็กมัธยมศึกษานครสวรรค์ ให้เป็นเด็กที่มีคุณภาพ และมีความสุขในการเรียนรู้ ภายใต้ความปกติใหม่ โดยนโยบายที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7Q (7 Quality) และจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปยังสถานศึกษา เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2563 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. 2566: 44-45) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาจนครบถ้วน จำนวน 37 โรงเรียน พบว่าจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งกล่าวได้ว่าในด้านวิชาการ ควรมีแผนการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

ในส่วนของการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจนครบถ้วน จึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ จากยุคสมัย สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2566: 4) เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีการนำเอาศาสตร์และศิลป์ เทคนิควิธีการ และกระบวนการที่เหมาะสมมาปรับใช้ในสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา และการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา ต้องพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการกำกับติดตาม ปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทาง และประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจนครบถ้วน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ ให้สอดคล้องกับนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจนครบถ้วน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจนครบถ้วน
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจนครบถ้วน
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจนครบถ้วน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

จิตติมา วรรณศรี (2557: 3) ได้กล่าวว่า ความหมายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2557: 25) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานหลัก เป็นงานที่ถือเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา และมีหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่สุดของงานวิชาการ ที่ใช้กำกับกับการจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน คือให้ผลิตผลที่มีคุณภาพให้ได้คนดี เป็นคนที่สมบูรณ์ งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษา ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้นสถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้าสถานศึกษานั้นมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม ยอมรับผลงานที่เป็น

สภาพสุดยอดทางวิชาการที่แท้จริงของสถานศึกษา คือ การเป็นสถานศึกษาที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของการเรียนรู้ เต็มไปด้วยโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาของเด็ก

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2566: 4-5) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการบริหารร่วมกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้งาน การเรียนการสอน งานด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุดงานนิเทศภายใน และงานประชุม อบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพ ล้วนขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู ซึ่งงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพ ล้วนขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น

การบริหารจัดการศึกษายุควิถีใหม่

กระทรวงศึกษาธิการ (2563: 36) ได้กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ศึกษาวิถีใหม่ให้สถานศึกษาสามารถมอบความรู้แก่นักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนออกแบบให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ โดยมีการเรียนรู้แบบ (Onsite) ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ขณะที่พื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยจะมีการเรียนรู้หลักผ่านทาง On - Air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมีการเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online โดยกำหนดการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ Online, On - Air และ On Demand ผ่านเครื่องมือสื่อสารโดนใช้ระบบโรงข่ายอินเทอร์เน็ต

2. นโยบายหลักที่นำมาใช้ คือ เพิ่มเวลาพัก ลดการประเมินและงดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น โดยเน้นเรียนเฉพาะวิชากลุ่มสาระหลัก เพื่อให้นักเรียนผ่อนคลายลง

3. การเตรียมพร้อมในด้านระบบการเรียนรู้ทางไกลและระบบออนไลน์

4. กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้สนับสนุนการเรียนการสอนทางไกล ในสัดส่วน 80% เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนขั้นพื้นฐานได้ อีกร้อยละ 20 หรือมากกว่า ให้ทางโรงเรียนและคุณครูในแต่ละพื้นที่พิจารณาออกแบบตามความเหมาะสม

5. การเรียนผ่านการสอนทางไกลจะใช้ทีวีดิจิทัล และ DLTV เป็นหลัก ซึ่งได้รับการอนุเคราะห์สื่อจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีดิจิทัลแพลตฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ DEEP และการเรียนการสอนแบบโต้ตอบออนไลน์

เทือน ทองแก้ว (2563: 1-10) ได้กล่าวว่า ชีวิตวิถีใหม่ทางการศึกษา ประกอบด้วย

1. ด้านการดำรงชีพปัจจุบัน มาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาดของ Covid-19 ในด้านสาธารณสุขของเมืองไทยที่เป็นกรอบการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งการจัดการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ โดยเฉพาะการเว้นระยะห่าง และด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมทางสังคมในสถานศึกษา เช่น การเรียนการสอน ที่เป็นการกิจหลักต้องเป็นไปตามมาตรฐานสาธารณสุข คือ สวมใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ ต้องเว้นระยะห่าง ล้างมือบ่อย ๆ ใช้เจลหรือแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด ไม่เปิดแอร์เพื่อให้อากาศไหลเวียน ในขณะเดียวกัน ต้องปรับกระบวนการเรียนการสอนที่มีการใช้เทคโนโลยี การทำงานที่บ้านของครูและบุคลากร ของสถาบันการศึกษา และการเรียนการสอน เป็นต้น

2. ด้านการเรียนการสอน การปรับแนวทางการเรียนการสอน ที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ ที่เรียกว่า สอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ครูและผู้บริหารต้องปรับบทบาทในการสอน การบริหารและวิธีการสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ ที่ผสมผสานการสาธารณสุขกับการจัดการศึกษาในระบบใหม่ ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาแนวคิดแบบใหม่ (Design Thinking) การพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skill) ในภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และกระบวนทางความคิด (Mindset)

3. ด้านการบริหารภาวะวิกฤติ การบริหารแบบใหม่ที่มีผลกระทบจาก Covid-19 ในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดยังอยู่ เป็นการบริหารในระหว่างภาวะวิกฤติ (During Crisis) ที่ต้องคำนึงถึงมาตรการทางสาธารณสุข และการบริหารที่ต้องปรับเปลี่ยนที่เป็นลักษณะที่นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ตามบริบทและงบประมาณของสถาบันการเงินในรูปแบบใหม่ ระบบการเงินของสถาบันการศึกษา จะเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) และการบริหารหลังจากภาวะวิกฤติ Covid-19 ยุติลง (After Crisis) ต้องเตรียมการบริหารแบบใหม่ล่วงหน้า จัดทำแผนการบริหารหลังวิกฤติ Covid-19

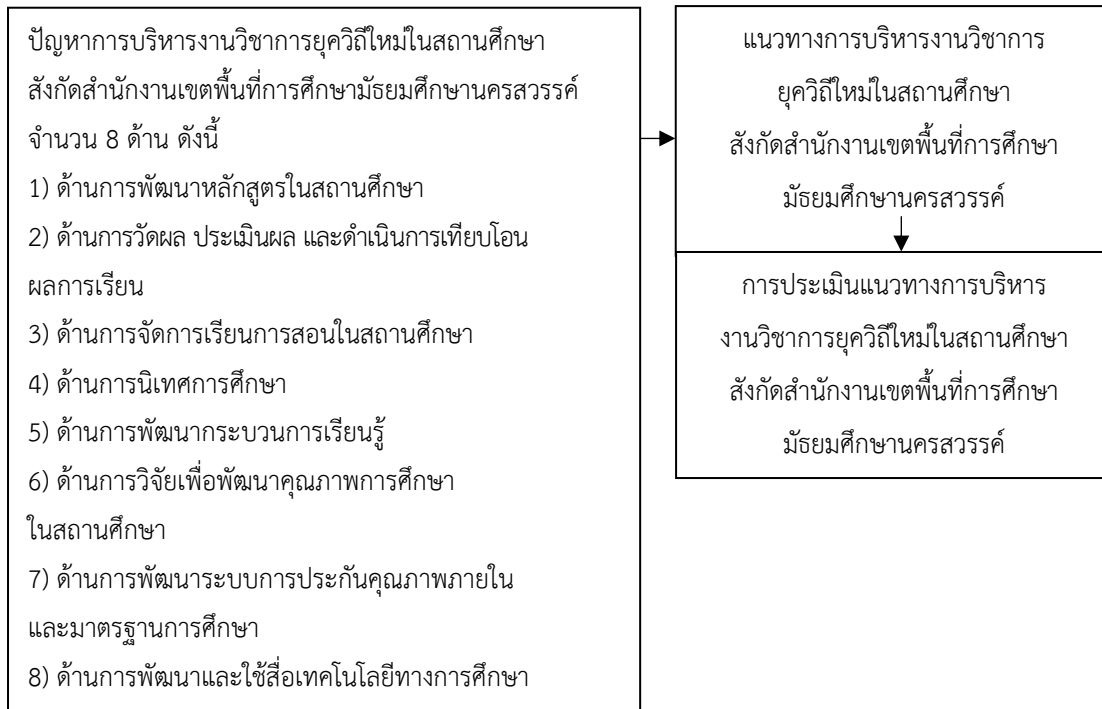
ปณณิฐา มาเชค (2565: 34) ได้กล่าวว่า การบริหารการจัดการศึกษายุควิถีใหม่ ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิด การบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาที่มีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน

สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการศึกษายุควิถีใหม่ หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการภายในสถานศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน โดยครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับบทบาทในการสอน การบริหาร และวิธีการสอน ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ ที่ผสมผสานหรือที่เรียกว่า การสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ต้องคำนึงถึงมาตรการทางสาธารณสุขกับการจัดการศึกษาในระบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ เทื่อน ทองแก้ว (2563: 1-10) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารแนวใหม่ นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ตามบริบท และมีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ เพื่อให้กระบวนการทำงาน บทบาทการสอนของครู และการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนมีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตเข้าสู่ยุควิถีใหม่ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และสภาวะที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดของการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการทำการวิจัยไว้เป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 37 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 94 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,756 คน รวมทั้งหมดจำนวน 1,850 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973: 1088) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 327 คน เทียบสัดส่วนได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และครู จำนวน 310 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 7) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 8) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการหาแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา คือ เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ที่ได้จากการประชุมสนทนากลุ่ม โดยนำระดับปัญหาการบริหารสูงสุด 3 อันดับแรก ในแต่ละด้านมาจัดทำเป็นร่าง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในร่างเพื่อการปรับปรุงต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา เพื่อหา ด้านความถูกต้องด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านเป็นประโยชน์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน E-Office พร้อมหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน

3. ผู้วิจัยรวบรวมประมวลผลแบบสอบถามผ่าน Google Forms จากกลุ่มตัวอย่าง ครบทั้ง 327 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา จากแบบสอบถาม มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 แบบประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 ทุกข้อและมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99

2. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอหาแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1.1 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม

1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าความถี่ (f)
 - 2.2 ค่าร้อยละ (%)
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
 - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน

ปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์	ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.31	0.52	มาก	2
2. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.33	0.45	มาก	1
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.28	0.54	มาก	4
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.24	0.48	มาก	5
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.19	0.52	มาก	7
6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.30	0.48	มาก	3
7. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.21	0.63	มาก	6
8. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.18	0.50	มาก	8
รวม	4.26	0.25	มาก	

จากตารางที่ 1 ปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาที่พบสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.52) ส่วนปัญหาที่พบต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.25)

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) **ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ร่วมมือกับครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการวางแผนพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และเหมาะสมกับคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัล 2) **ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน** ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สำหรับการบริหารจัดการทดสอบและประเมินผู้เรียน จัดทำระบบให้ผู้เรียนส่งข้อมูลสารสนเทศผลการประเมินย้อนกลับ

ได้ด้วยตนเองไปให้ครูผู้สอน โดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ 3) **ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านภาษา และด้านเทคโนโลยี 4) **ด้านการนิเทศการศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการการนิเทศการศึกษาผ่านห้องเรียนออนไลน์ เพื่อให้ครูนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต 5) **ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้** ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย วางแผนกำหนดจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สองภาษา 6) **ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา** สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนการดำเนินการวิจัย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านคุณภาพการศึกษา ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและผ่านแอปพลิเคชัน 7) **ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา** สถานศึกษาควรมีการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลกลางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมโยง กับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก 8) **ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำครูในการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นแบบอย่าง และสถานศึกษาควรมีผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้เรื่องการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. การประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

แนวทางการบริหารงาน วิชาการยุควิถีใหม่ใน สถานศึกษา	ด้านความ ถูกต้อง			ด้านความ เหมาะสม			ด้านความ เป็นไปได้			ด้านความ เป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการพัฒนาหลักสูตร ในสถานศึกษา	4.37	0.60	มาก	4.41	0.62	มาก	4.55	0.55	มากที่สุด	4.55	0.69	มากที่สุด
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการ เรียน	4.44	0.65	มาก	4.49	0.55	มาก	4.44	0.62	มาก	4.42	0.54	มาก
ด้านการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา	4.19	0.71	มาก	4.25	0.80	มาก	4.18	0.72	มาก	4.60	0.56	มากที่สุด
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.29	0.77	มาก	4.50	0.68	มากที่สุด	4.40	0.53	มาก	4.54	0.71	มากที่สุด
ด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	4.38	0.67	มาก	4.24	0.78	มาก	4.21	0.48	มาก	4.20	0.88	มาก
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ในสถานศึกษา	4.27	0.75	มาก	4.45	0.75	มาก	3.30	1.43	ปาน กลาง	4.21	0.85	มาก
ด้านการพัฒนาระบบ	4.20	0.72	มาก	4.25	0.79	มาก	4.23	0.69	มาก	4.24	0.78	มาก

แนวทางการบริหารงาน วิชาการยุควิถีใหม่ใน สถานศึกษา	ด้านความ ถูกต้อง			ด้านความ เหมาะสม			ด้านความ เป็นไปได้			ด้านความ เป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.40	0.53	มาก	4.52	0.56	มากที่สุด	4.41	0.58	มาก	4.45	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.68	มาก	4.39	0.69	มาก	4.22	0.70	มาก	4.40	0.70	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ มีความถูกต้องระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.68) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.69) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.70) และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.70)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีปัญหาย่อยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาที่พบสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ส่วนปัญหาที่พบต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา โดยภาพรวมเป็นปัญหาย่อยในระดับมาก ประเด็นปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขาดการร่วมมือกันดำเนินการวางแผนพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และเหมาะสมกับคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิชาการของ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า การบริหารหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ

1.2 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมเป็นปัญหาย่อยในระดับมาก ประเด็นปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดระบบให้ผู้เรียนส่งข้อมูลสารสนเทศผลการประเมินย้อนกลับได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สำหรับการบริหารจัดการทดสอบและประเมินผู้เรียน จัดทำระบบให้ผู้เรียนส่งข้อมูลสารสนเทศผลการประเมินย้อนกลับได้ด้วยตนเองไปให้ครูผู้สอน โดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พชรินทร์ ศิริสุข และเสวียน เจนเขว้า (2564) ได้ศึกษาเรื่องผู้บริหารสถานศึกษาเสาหลักสู่ความสำเร็จของโรงเรียนในสถานการณ์ฐานชีวิตใหม่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำครูให้สามารถนำความรู้ดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้และทักษะของผู้เรียนจากการปฏิบัติตามสภาพจริง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นคุณภาพด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากประเด็นปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านภาษา และด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และครูขาดทักษะทางด้านภาษา และด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิจัยของ นันทกานต์ จิริงกรณ์ ธานี เกสทอง และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน (2563) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า กระบวนการพัฒนาการจัด การเรียนการสอนยุคประเทศไทย 4.0 เป็นการจัดการเรียนการสอนเน้นการพัฒนาผู้เรียน สู่ความเป็นเลิศด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการนิเทศการศึกษาผ่านห้องเรียนออนไลน์ เพื่อให้ครูนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศผ่านห้องเรียนออนไลน์ และผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศมีเวลาที่ไม่ตรงกัน จึงทำให้การนิเทศผ่านห้องเรียนออนไลน์ไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขจรจิตร อ่อนเฉย (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานวิชาการยุคปกติวิถีใหม่ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ครูไม่ได้เข้าร่วมการนิเทศผ่านทางห้องเรียนออนไลน์ของครูท่านอื่น พร้อมกับผู้บริหารหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของตนเอง

1.5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สองภาษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้ครูสร้างกระบวนการเรียนรู้ ที่นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สถานศึกษาขาดการวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สองภาษา รวมทั้งครูยังขาดทักษะทางด้านภาษา ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลงานวิชาการของ นัฏจรี เจริญสุข (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสม การจัดการศึกษาในยุคเทคโนโลยี 4.0พบว่า จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรักที่จะเรียน มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สองภาษา ใช้ Stem เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ส่งเสริมทักษะ EF ในการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต การเรียนรู้แบบโครงการส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน และเน้นการก้าวเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning

1.6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านคุณภาพการศึกษา ด้วยเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการสนับสนุนการดำเนินการวิจัย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านคุณภาพการศึกษา ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและผ่านแอปพลิเคชันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาชัชวาล ชยาจุฑโฒ (หลอดเพ็ชร) (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8 พบว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อนวัตกรรมใหม่ มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง ตลอดจนส่งเสริมให้ครูนำวิธีการแก้ปัญหาจากงานวิจัยที่มีอยู่แล้วมาใช้ประโยชน์และต่อยอดเป็นทั้งผู้วิจัยและผู้ใช้งานวิจัย

1.7 ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นปัญหาที่พบคือ สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลกลางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมโยง กับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมโยง กับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิชาการของ

นัฏฐรี เจริญสุข (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในยุคเทคโนโลยี 4.0 พบว่าสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริมสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

1.8 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ประเด็นปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำครูในการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นแบบอย่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดการเป็นผู้นำครูในการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นแบบอย่าง และสถานศึกษาขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้เรื่องการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลลิตวดี รัตนาบุตร อัจฉรานิยามา และกานดา สุกธนะศักดิ์ มัวร์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในยุคเทคโนโลยี 4.0 พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำครู ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีมีการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นแบบอย่าง

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จากการศึกษาทั้ง 8 ด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการให้ความรู้เรื่อง การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (Personalized Learning) ให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมพัฒนาไปพัฒนาการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาหรือเนื้อหาที่ตนเองสอน และมีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สดใส ศรีสวัสดิ์ สิทธิพร ประวิตรุ่งเรือง และขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ (2565) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนและดำเนินงานตามแผนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การจัดโครงสร้างการบริหาร งานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจุดมุ่งหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับคุณลักษณะและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.2 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนส่งผลการประเมินการสอนได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ครูกำหนดรูปแบบวิธีการวัดผลและประเมินผลด้วยการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติ และระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาครูเกี่ยวกับระบบการวัดและประเมินผล Digital Testing หรือรูปแบบใหม่ ๆ ที่สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับผลงานวิชาการของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ในการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนสามารถจัดระบบให้ผู้เรียนสามารถส่งข้อมูลสารสนเทศผลการประเมินย้อนกลับได้ด้วยตนเองไปให้ครูผู้สอน โดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) หรือช่องทางทางสื่อสาร

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านภาษา และด้านเทคโนโลยี โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้เน้นที่ให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ มีการกำหนดให้ครูนำแผนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งการเรียนผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ ใช้ตามกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทกานต์ จิริงกรณ์ ธาณี เกสทอง และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน (2563) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่ากระบวนการพัฒนาการจัด การเรียนการสอนยุคประเทศไทย 4.0 เน้นการพัฒนาผู้เรียน สู่ความเป็นเลิศด้านภาษาสากล ด้านเทคโนโลยี การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในยุค 4.0

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย และออกแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแบบออนไลน์ในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวางแผน กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเกี่ยวกับประสิทธิภาพที่ได้รับการนิเทศออนไลน์ ผ่านช่องทางออนไลน์ ร่วมกันดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Online) อย่างทั่วถึง และต่อเนื่องตามปฏิทินการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพการนิเทศการศึกษา พบว่า การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนา การจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการโดยปรับเปลี่ยน ปลดล็อก และเปิดกว้าง วิธีการรูปแบบ เทคนิค กระบวนการนิเทศการศึกษาให้เป็นไปตามวิธีการเปลี่ยนแปลงของโลกและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ

2.5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยใช้สองภาษา ร่วมกันศึกษาและพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ แก่ครู ตลอดจนกำหนดนโยบายการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลลิตวดี ระดาบุตร อัจฉรา นิยมภา และกานดา สกุลธนะศักดิ์ มัวร์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตสตบงขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ เป็นผู้นำและพัฒนาตนเองให้ทันสมัย สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

2.6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยที่ส่งเสริมให้ครูมีการจัดการศึกษาด้วยเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล และมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิชาการของ นัฏจรี เจริญสุข (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในยุคเทคโนโลยี 4.0พบว่า การใช้วิจัยเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทำได้โดยผู้บริหารควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ชัดเจน มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยให้แก่ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และควรจัดให้มีสิ่งสนับสนุนในการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้

2.7 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูใช้ระบบฐานข้อมูลกลางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลโดยเน้นการตรวจสอบ 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการตามบริบทของสถานศึกษา และด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ตลอดจนมีการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานกลาง สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่อิงตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาชัชวาลย์ ขยารุทโธ (หลอดเพชร) (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8พบว่า สถานศึกษาจะต้องมีระบบฐานข้อมูลกลางอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษาที่สามารถเชื่อมโยง กับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก มีตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานกลางสอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่อิงตามบริบทของสถานศึกษา การประกันคุณภาพควรเป็นกระบวนการที่มุ่งการพัฒนาเป็นหลัก โดยเน้นการตรวจสอบ 3 ด้าน คือ หลักสูตร การบริหารจัดการตามบริบทของสถานศึกษา และคุณลักษณะของผู้เรียน

2.8 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครู เรื่อง การนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนา Digital Platform เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สดใส ศรีสวัสดิ์ สิทธิพร ประวิตรุ่งเรือง และขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ (2565) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรครูได้นำวิธีการ หรือวิทยาการมาประยุกต์ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ โดยอาศัยแนวทางวิธีการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ กระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ในเนื้อหาการเรียนมากยิ่งขึ้น

3. ประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จากผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านความถูกต้องมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษากำลังประสบปัญหาการวัดผล และประเมินผลให้ได้ผลอย่างแท้จริงของผู้เรียน ในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากผลกระทบที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และให้เป็นไปตามกลไกของสังคมในรูปแบบชีวิตวิถีใหม่ ที่เป็นปัจจัยเร่งและกำลังค้นหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการวัดผล และประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบออนไลน์ หรือออฟไลน์ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน และสอดคล้องตามบริบท เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ด้านความเหมาะสมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการจัดการศึกษาของทุกสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ให้ครูและผู้เรียนร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ได้เรียนรู้ตามความถนัด และความสนใจโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงานแก้ปัญหาและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีแพลตฟอร์ม (Platform) และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้เรียนสามารถเรียนได้ทั้งที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนส่งผลการประเมินการสอนได้ด้วยตนเอง ให้ครูกำหนดรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สำหรับการบริหารจัดการทดสอบ และประเมินผู้เรียนในรายวิชา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นคุณภาพด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อวางแผนพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

1.3 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครู เรื่องการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ โดยนำความรู้ไปพัฒนา Digital Platform เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรมีการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่เพื่อเสริมสร้างสรณะครูด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.4 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการยุควิถีใหม่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19**. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้.
- ขจรจิตร อ่อนเฉย. (2565). **แนวทางการดำเนินงานวิชาการยุคปกติวิถีใหม่ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. พิษณุโลก: โรงพิมพ์สุวรรณการพิมพ์ 3.
- เทื่อน ทองแก้ว. (2563). **การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID19**. *ครุสภาวิทยาจารย์*, 2(1): 1-10.
- นัฐจิรี เจริญสุข. (2564). **การบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในยุคเทคโนโลยี 4.0**. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2566, จาก <https://anyflip.com/hotyjr/ejgi/basic>
- นันทกานต์ จิรังกรณ์, ธาณี เกสทอง, และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน. (2563). **รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร. 8(2): 81-93.**
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปณณัฐรา มาเชค. (2565). **การบริหารองค์กรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล**. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาชัชวาลย์ ขยารุทโธ (หลอดเพ็ชร). (2565). **การบริหารวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (พุทธบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

- พัชรินทร์ ศิริสุข, และเสวียน เจนเข้ว่า. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษาเสาหลักสู่ความสำเร็จของ โรงเรียนในสถานการณ์
ฐานชีวิตใหม่. Panyapiwat Journal. 13(2): 340-353.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2566). การบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในวิถีชีวิตใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ลลิตวดี ระดาบุตร, อัจฉรา นิยมภา, และกานดา สกุลชนะศักดิ์ มัวร์. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพ
ผู้เรียนยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตสตตบงกช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาปทุมธานี. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 10(38).
136-144.
- สดใส ศรีสวัสดิ์, สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง, และขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ. (2565). รูปแบบการบริหาร งานวิชาการในศตวรรษ
ที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์. 16(45). 586-601.
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). เทคโนโลยีกับการศึกษา ความก้าวหน้าที่จะมาถึงใครบางคนไวช้า
หลัง. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2568, จาก <https://research.eef.or.th/education-with-technology/>
- สุภาภรณ์ พรหมบุตร. (2563). New normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป กองยุทธศาสตร์และ
แผนงาน. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้นเมื่อ
15 มิถุนายน 2566, จาก <https://spmnr.obec.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). การพัฒนาคุณภาพการนิเทศการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2566,
จาก <https://www.sesalpglpn.go.th/wp-content/uploads/2023/08/หนังสือการพัฒนาคณาการนิเทศ-จาก-สพฐ.-8-3-66.pdf>
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2557). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เอสดีเพรส.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอำนาจเจริญ

THE CONSOLING MORALE OF SCHOOL ADMINISTRATORS TOWARDS TEACHERS
UNDER AMNATCHAROEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

จิรวรรณ บัวลา¹, ไพฑูรย์ พวงยอด²

Jirawan Buala¹, Paitoon Puangyod²

Corresponding Author E-mail: dr.paitoon@npu.ac.th

Received: Mar 08, 2025; Revised: Mar 25, 2025; Accepted: Apr 02, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู 2) ประเมินความต้องการจำเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู จำนวน 350 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยวิธีการการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวน 2 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 (2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู เรียงลำดับได้ดังนี้ ได้แก่ ด้านลักษณะและสภาพการทำงาน ด้านความต้องการทางสังคม ด้านความต้องการการยกย่อง ด้านโอกาสและความก้าวหน้าด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านเงินเดือนและการเลื่อนเงินเดือน ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบำรุงขวัญและกำลังใจ, ความต้องการจำเป็น, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Student in Master of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

²อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

²Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to 1) study the current and desired states of morale and motivation support provided by school administrators to teachers, and 2) assess the needs of morale and motivation support from school administrators to teachers. The research was a quantitative research. The sample group consisted of 350 teachers under Amnatcharoen Primary Educational Service Area Office. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan sample size table and obtained through stratified random sampling. The research instruments consisted of two questionnaires: (1) A questionnaire assessing the current state of morale and motivation support provided by school administrators to teachers, with reliability coefficient of .97. (2) A questionnaire assessing the desired state of morale and motivation support provided by school administrators to teachers, with reliability coefficient of .95. The statistics used in data analysis included mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI Modified).

The research results were found as follows;

1) The current state of morale and motivation support provided by school administrators to teachers in overall was at a high level, while the desired state was at the highest level. 2) The priority needs for morale and motivation support from school administrators to teachers were ranked as follows: work environment and conditions social needs, recognition needs, opportunities and career advancement achievement needs, relationships with colleagues salary and salary increments.

Keywords : Morale and Motivation, Needs Assessment, Amnatcharoen Primary Educational Service Area Office

บทนำ

การพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่เศรษฐกิจเชิงนวัตกรรม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหลายปัจจัย รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ นอกจากนี้ ยังมีสถาบันการศึกษาและแพลตฟอร์มการฝึกอบรมจำนวนมาก ขณะเดียวกันคนไทยก็มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีมากขึ้น ส่งผลให้สามารถพัฒนาและยกระดับทักษะ (Reskilling & Upskilling) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถวางแผนจัดการเรียนรู้และการฝึกอบรมได้ดียิ่งขึ้น

หมวดหมู่ที่ 13 ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ มุ่งพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ 2 เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้แก่ การพัฒนาคนให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ – สนับสนุนให้บุคคลในทุกช่วงวัยสามารถพัฒนาได้ในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย ส่งเสริมการสร้างงานแห่งอนาคต และพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีศักยภาพในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง รวมถึงสร้างทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระบบปกติได้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566: 131)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกำลังในการขับเคลื่อนและผลักดันให้องค์กรเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้ ส่วนหนึ่งที่สำคัญคือเป็นผลมาจากการที่องค์กรนั้น ๆ มีผู้นำที่ดีและมีคุณภาพในการบริหารงาน บริหารคนและบริหารการเปลี่ยนแปลง จนสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรมุ่งหวัง ทว่าการที่องค์กรจะมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ใช้ในเวลาที่ต้องการ ตลอดทั้งเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำพาองค์กรบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดท่ามกลางบริบทและสถานการณ์ที่ซับซ้อนไม่แน่นอนได้นั้น กลับไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากไม่มีผู้นำคนใดมีความรอบรู้ในทุกเรื่องและรอบด้านในทันทีทันใด หรือเก่งทุกสถานการณ์ ดังนั้นองค์กรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและบ่มเพาะผู้นำ เพื่อหล่อหลอมความเป็นผู้นำให้ดีที่สุดและพร้อมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่องค์กรควรมีความเข้าใจในภาพรวม เพื่อจะได้พัฒนาผู้นำตามความต้องการและตอบโจทย์ขององค์กร (พัชรา วาณิชชิล, 2560: 3) ความสำคัญของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้ก้าวหน้า ดังนั้น ขวัญและกำลังใจถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารองค์กร เพราะเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว โดยองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจประกอบด้วยหลายด้าน เช่น การส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม การสร้างความศรัทธา ความจงรักภักดี และความซื่อสัตย์ต่อองค์กร รวมถึงการสนับสนุนให้ครูระเบียบภายในมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการส่งเสริมความสามัคคี ความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล การกระตุ้นให้เกิดทัศนคติที่ดีและความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรที่ตนสังกัด การแสดงออกถึงขวัญและกำลังใจสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมและบรรยากาศในองค์กร เช่น การมีความรักใคร่สามัคคี ความขัดแย้งน้อยและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาและประสบความสำเร็จอย่างมั่นคง ความเชื่อมั่นและไว้วางใจระหว่างสมาชิกเพิ่มขึ้น การมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ตลอดจนความเข้าใจและการยอมรับร่วมกัน อีกทั้งยังมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการรักษาเสถียรภาพและความต่อเนื่องขององค์กร ดังนั้น ขวัญและกำลังใจจึงเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และทำให้องค์กรสามารถพัฒนาไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน (สมบุรณ์ นาควิชัย, 2560: 26)

การบริหารเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องสร้างขวัญกำลังใจและรักษาแรงจูงใจในการทำงาน สิ่งนี้จะช่วยให้บุคคลทุ่มเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร ในกระบวนการนี้ สิ่งสำคัญคือการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการจูงใจให้คนทำงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาทั้งเป้าหมายของบุคคลและวัตถุประสงค์ขององค์กรควบคู่กันไป เนื่องจากบุคคลและองค์กรมีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพาอาศัยกัน คนที่เข้ามาเป็นสมาชิก

ขององค์กรย่อมคาดหวังว่าจะได้รับสิ่งตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงินเดือน ผลประโยชน์ตอบแทน การดูแลเอาใจใส่ สภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม ความเป็นธรรม

การยอมรับจากสังคม และโอกาสในการเติบโตในสายอาชีพ ดังนั้น ผู้บริหารที่มีความสามารถต้องใช้กระบวนการจูงใจเพื่อให้เป้าหมายของบุคคลและองค์กรสอดคล้องกัน ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ต้องการ (วิโรจน์ สารัตนะ. 2555: 82)

จากปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันมีเพียงครูที่ได้รับรางวัลจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ เท่านั้นที่ได้รับการยกย่องและเชิดชูเกียรติ ในขณะที่ครูที่มุ่งมั่นทุ่มเทให้การสอน ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างตั้งใจ และสร้างผลงานให้แก่สถานศึกษาที่ตนสังกัด กลับไม่ได้รับรางวัลหรือการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของครู หากครูมีขวัญและกำลังใจที่ดี ก็จะส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2567: ออนไลน์) ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบำรุงขวัญ และกำลังใจของผู้บริหารต่อครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปสู่สารสนเทศที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูและระบบการศึกษาโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู

การทบทวนวรรณกรรม

การบำรุงขวัญและกำลังใจ

1. ความหมายการบำรุงขวัญและกำลังใจ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีผู้ให้ความหมายการบำรุงขวัญและกำลังใจ ไว้ดังนี้

Good, C. V. (1973 : pp. 373-374) ให้ความหมายคำว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูว่า หมายถึง ทศนคติและความรู้สึกของครูเกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ เป้าหมาย ผู้บังคับบัญชาและ เพื่อนร่วมงาน รวมถึงสภาพทางจิตใจของครูที่มีต่องาน ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพล

Kaparou, M., & Bush, T. (2019 : 450) ให้ความหมายคำว่า ขวัญและกำลังใจของครูว่า เป็นผลสะท้อนจากความรู้สึกเกี่ยวกับบทบาทวิชาชีพ ความเป็นอิสระ และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบรวมศูนย์ที่จำกัดการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2554 : 154) ได้ให้ความหมายของ “ขวัญ” ไว้ว่า สิ่งที่ไม่มีความแน่นอนหรือมีความไม่แน่นอนในชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมาถ้าขวัญอยู่กับตัวก็เป็น สิริมงคลเป็นสุขสบายจิตใจมั่นคง ถ้าคนตกใจหรือเสียขวัญ ขวัญก็ออกจากร่างไป ซึ่งเรียกว่า ขวัญหาย ขวัญหนี ขวัญบิน เป็นต้น ส่วน “กำลังใจ” หมายถึง สภาพของจิตใจ ที่มีความเชื่อมั่นและกระตือรือร้นพร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ทุกอย่าง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 134) ได้ให้ความหมายของ ขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจ ที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความกระตือรือร้น ความหวัง ความกล้า ความเชื่อมั่นและ ในทางตรงกันข้าม คนที่ปราศจากขวัญแสดงออกในรูปของความเฉื่อยชา ความเฉื่อยเมยความหวาดระแวง ขาดความเชื่อมั่นขวัญจึงเป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อ

สภาพแวดล้อม คนที่มีชีวิตซึ่งสังเกตได้จากความกระตือรือร้นในการทำงาน เต็มใจที่จะทำตามกฎข้อบังคับ ของหน่วยงาน พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายและอื่น ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีผลดีต่อบริษัท ขวัญไม่ตกจากความท้อแท้ เป้าหมาย ชาติความเต็มใจที่จะทำงาน ชาติงาน ไม่อยาก รับผิดชอบงาน

สมบุรณ์ นาควิชัย (2560 : 21) ทศนคติความพอใจ โดยปรารถนาที่จะทำต่อไปและมีความ ตั้งใจจะปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์การจากที่กล่าวมาขึ้นต้น ผู้ศึกษา สรุปว่า ขวัญกำลังใจ คือสภาพจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดและ ภาวะอารมณ์ของครูที่มีต่อ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน โดยแสดงออกเป็นความตั้งใจ กำลังใจความสามัคคีของแต่ละ บุคคลหรือกลุ่มคนที่มุ่งทำงานด้วยความพยายามและความรับผิดชอบเพื่อให้งานนั้นบรรลุ วัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การบำรุงขวัญและกำลังใจ หมายถึง สภาพทางจิตใจในการปฏิบัติงาน ความกระตือรือร้นในการ ทำงาน หรือสภาพจิตใจที่แสดงออกผ่านทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ถ้าองค์กรมีการสร้างขวัญและ กำลังใจให้บุคลากรจะช่วยส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นแรงผลักดันในการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายให้บรรลุตาม เป้าหมายได้ดียิ่งขึ้นตามไปด้วย

2. หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบำรุงขวัญและกำลังใจ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบำรุงขวัญและกำลังใจ มีดังต่อไปนี้

Maslow (1970 : 35-58) ได้เสนอทฤษฎีโดยอธิบายการบำรุงขวัญและกำลังใจ คือ การปฏิบัติ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของคน ซึ่งแบ่งความต้องการของคนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) เป็นความต้องการทางร่างกาย

ขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับชีวิต ซึ่งร่างกายต้องการได้รับการตอบสนอง ตลอดเวลา และสม่ำเสมอ ถ้าร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองแล้ว ชีวิตก็ดำรงอยู่ไม่ได้ ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ อากาศ ธาตุ อาหาร น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย เพื่อเป็นการพักผ่อนรวมถึงความต้องการทางเพศ เป็นต้น ถ้าหากคนเราอยู่ใน สภาพที่อดอยากแล้ว ความต้องการสิ่งแรกก็จะเป็นความต้องการทางด้านร่างกาย ดังนั้น มนุษย์จะมีความต้องการในลำดับต่อไป ได้ก็ต่อเมื่อความต้องการชนิดนี้ได้รับการตอบสนองแล้ว

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety or Security Needs) เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ ทางร่างกายแล้ว ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย จะเข้ามามีบทบาทใน พฤติกรรมของมนุษย์ ความปลอดภัยมี 2 รูปแบบ คือ (1) ความปลอดภัยทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมี ความปลอดภัยในชีวิต

มีสุขภาพดี ปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายและอุบัติเหตุ เป็นต้น (2) ความมั่นคง ทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การมี อาชีพการงานที่มั่นคง การปฏิบัติงานที่มีหลักประกันอย่างเพียงพอจะมีผลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงานต่อไป อันจะเป็น ข้อมูลในการตัดสินใจลาออกจากงานหรือการพิจารณาเลือกงานใหม่ ซึ่งถ้าเขาไม่ได้รับความต้องการเบื้องต้น คือ ความต้องการ ทางด้านร่างกายแล้ว ความต้องการที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัย ก็ค่อนข้างจะมีน้อย

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อความต้องการ 2 ประการแรก ได้รับการตอบสนองแล้ว ความ ต้องการที่อยู่ในระดับที่สูงกว่า ก็จะเข้ามาครอบงำพฤติกรรมของบุคคล ความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการการ ยอมรับในผลงาน ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรที่ดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและความรักจากผู้บริหารองค์กรและเพื่อน ร่วมงาน

4. ความต้องการได้รับความยกย่องสรรเสริญในสังคม (Esteem Needs) ซึ่งหมายถึง

ความเชื่อมั่น ในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็น อิสระและเสรีภาพใน การปฏิบัติงาน ตลอดจนความต้องการมีฐานะเด่นและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้ง หลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กรหรือการ ที่สามารถเข้า ใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญ ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นการส่งเสริมให้ฐานะของบุคคลเด่นขึ้นทั้งสิ้น

5. ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต (Self-Actualization) โดยธรรมชาติแล้ว

เมื่อมนุษย์ได้รับการสนองตอบตามความต้องการทั้ง 4 ระดับข้างต้น โดยที่เขาไม่ต้องกังวลเรื่องปากท้อง ไม่ต้องกังวลเรื่องความปลอดภัย ไม่ต้องกังวลเรื่องความรักจากคนอื่นหรือ จากสังคมและไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องเกียรติยศชื่อเสียง หรืออย่างอื่น แต่เรียนเพราะสนใจรักที่จะเรียน เรียนให้ดีที่สุด ความสามารถที่ตนมีอยู่หรือในการปฏิบัติงานก็เช่นเดียวกัน ไม่ใช่ทำงานเพื่ออะไร แต่ทำงานเพราะรักที่จะทำ ทำเพื่อต้องการได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของตนให้ถึงจุดสูงสุด ดังนั้น ความต้องการดังกล่าวจะเป็นช่วยให้ผู้บังคับบัญชาเข้าใจความต้องการของ ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานอยู่เสมอว่าแต่ละคนมีความต้องการสิ่งใด เพื่อจะสามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ซึ่งการที่ผู้บังคับบัญชาสามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ถึงระดับที่พึงพอใจแล้ว ระดับของขวัญ และกำลังใจที่ดีของบุคคลและกลุ่มบุคคล ก็สูงตามไปด้วย

Flippo (1976: 368-369) พบว่า ความต้องการของบุคลากรในองค์กรสามารถแบ่งออกเป็น 7 ด้านหลัก ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ ได้แก่ (1) เงินเดือน (2) ความมั่นคงในการทำงาน (3) การมีเพื่อนร่วมงานที่เข้ากันได้ (4) ความไว้วางใจให้สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย (5) การได้ทำงานที่มีความหมาย (6) โอกาสในการเติบโตในสายอาชีพ (7) สภาพแวดล้อมในการทำงานที่สะดวกสบายและปลอดภัย

โดยสรุป องค์ประกอบเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เพิ่มขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

Vroom (1964 : 17) เป็นทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ที่กล่าวถึง กระบวนการความคิดของ คนงานที่มีต่อขวัญ และกำลังใจซึ่งชี้ให้เห็นว่า คนงานจะมีขวัญและกำลังใจ ที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานตามที่ต้องการหรือไม่นั้น จะพิจารณา 3 องค์ประกอบ ดัง นี้ (1) ความคาดหวัง เกี่ยวกับความพยายามกับการปฏิบัติงาน คือ การประเมินความเป็นไปได้ว่า จะปฏิบัติงานได้หรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินถึงความสามารถ ความเพียงพอของปัจจัยเชิงบริบทอื่น ๆ ด้วย (2) ความคาดหวังเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานกับ ผลลัพธ์ คือ การประเมินความเป็นไปได้ว่า เมื่อปฏิบัติงานสำเร็จแล้ว จะได้รับรางวัลตอบแทนอะไร ซึ่งรางวัลมี 2 ลักษณะคือ รางวัลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่คนอื่นให้ และรางวัลตอบแทนภายในเป็นรางวัล ที่เกิดขึ้นภายในตัวเอง (3) ความคาดหวัง เกี่ยวกับ คุณค่าของรางวัล คือ รางวัลที่ได้รับมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด หากมีความคาดหวังมากก็จะต้องรางวัล ที่มีคุณค่ามากตามไปด้วย ซึ่งความคาดหวังนี้อาจลดลงด้วยคุณค่าของสิ่งที่จะได้รับในทางลบได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) คือ แรงจูงใจในการทำงานเกิดจากความเชื่อของบุคคลว่าความพยายามจะนำไปสู่ผลสำเร็จ (Expectancy) ผลสำเร็จนั้นจะนำไปสู่รางวัล (Instrumentality) และรางวัลนั้นมีคุณค่าหรือความสำคัญต่อตนเอง (Valence) หากทั้งสามปัจจัยมีระดับสูง บุคคลจะมีแรงจูงใจในการทำงานสูงขึ้น ทฤษฎีนี้จึงช่วยให้ องค์กรสามารถเข้าใจและส่งเสริมแรงจูงใจของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 252 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,694 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ 2567 ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน พ.ศ.2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู จำนวน 350 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจาก ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Krejcie & Morgan.1970: 607-610) จากกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด

ของการศึกษามากที่สุด ผู้ศึกษาจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวความคิด หลักการ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำมาประมวลบูรณาการในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา

2. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษา ครอบคลุมเนื้อหาและตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา นำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาแนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียนเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเนื้อหา (Content Validity) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรแก้ไข และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .52-.85 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .33 - .68 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายความเรียง

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายความเรียงและใช้เกณฑ์การแปลความหมายหาค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 82)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช. 2562 :275-279)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู โดยรวมและรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านลักษณะและสภาพการทำงาน ด้านความต้องการทางสังคม ด้านความต้องการการยกย่อง

ด้านโอกาสและความก้าวหน้าด้านความต้องการความสำเร็จ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและด้านเงินเดือนและการเลื่อนเงินเดือน ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การบำรุงขวัญและกำลังใจของ ผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้อง การจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านเงินเดือนและการเลื่อน เงินเดือน	4.23	0.64	มาก	4.62	0.36	มากที่สุด	0.092	7
2. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ร่วมงาน	4.18	0.69	มาก	4.58	0.39	มากที่สุด	0.096	6
3. ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	4.27	0.68	มาก	4.72	0.35	มากที่สุด	0.105	4
4. ด้านลักษณะและสภาพการ ทำงาน	4.20	0.72	มาก	4.75	0.39	มากที่สุด	0.131	1
5. ด้านความต้องการทางสังคม	4.12	0.70	มาก	4.64	0.35	มากที่สุด	0.126	2
6. ด้านความต้องการการยกย่อง	4.16	0.55	มาก	4.64	0.32	มากที่สุด	0.115	3
7. ด้านความต้องการความสำเร็จ	4.14	0.64	มาก	4.57	0.39	มากที่สุด	0.104	5
รวม	4.19	0.54	มาก	4.65	0.23	มากที่สุด	0.110	-

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.12-4.27$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านโอกาสและความก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.27$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 5 ด้านความต้องการทางสังคม ($\bar{X} = 4.12$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.57-4.75$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านลักษณะและสภาพการทำงาน ($\bar{X} = 4.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 7 ด้านความต้องการความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.57$) การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ 0.110 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่า

โดยรวม คือด้านที่ 4 ด้านลักษณะและสภาพการทำงาน ($PNI_{Modified} = .131$) ด้านที่ 5 ด้านความต้องการทางสังคม ($PNI_{Modified} = .126$) และด้านที่ 6 ด้านความต้องการการยกย่อง ($PNI_{Modified} = .115$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมขวัญกำลังใจและแรงจูงใจของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่สนับสนุนและพัฒนามาตรการเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจของพวกเขาอย่างจริงจัง วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานเหล่านี้ ได้แก่ ส่งเสริมขวัญกำลังใจและแรงจูงใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานยกย่องและเชิดชูเกียรติบุคคลที่มีผลงานโดดเด่นเผยแพร่และส่งเสริมผลงานและคุณงามความดีของครูให้เป็นที่รับรู้ในสังคมเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ทั้งครูและนักเรียนในการทำมาความดี

ผลลัพธ์ที่ได้คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากผลงานและคุณความดีที่พวกเขาได้สร้างขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. 2567: 26) สอดคล้องกับไอริตัน คงทัพ และเสวียน เจนเซว่า (2564: 49-50) ได้วิจัยเรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวรรัตน์ จันลาโสม (2563: 96-97) ได้วิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้าง ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้างในโรงเรียน พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้างในโรงเรียนตามความคิดเห็นของพนักงานราชการและครูอัตราจ้าง อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ เจ๊ะฮาดีเมาะ สาและ (2560 :81-85) ได้วิจัย เรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูในโรงเรียนเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะและสภาพการทำงาน อาจเป็นเพราะว่าการบำรุงขวัญและกำลังใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ความสำคัญในพัฒนาครูและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงพัฒนางานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ดีขึ้นมีความรักและผูกพันกับสถานศึกษา มีความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ปฏิบัติหน้าที่อย่างกระตือรือร้น ตั้งใจให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนดมีความพึงพอใจในงาน มีการจัดสรรงบประมาณ โดยเสนอเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้เห็นความสำคัญในการส่งเสริมข้าราชการครูในสังกัด โดยแจ้งข้าราชการในสังกัดทราบดำเนินการสรรหาและคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดแล้วส่งประวัติและผลงานตามแบบที่กำหนดไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมบำรุงขวัญและกำลังใจครูให้มีแรงผลักดันในการทำงานและพัฒนาตนเอง ซึ่งทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นได้มอบเกียรติบัตรหรือรางวัลตามโอกาสอันสมควรทุก ๆ ปี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. 2567 :56) สอดคล้องกับจารุวรรณ สุภาภรณ์ และเทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ (2564 :43-60) ได้วิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับ เจ๊ะฮาดีเมาะ สาและ (2560 :81-85) ได้วิจัยเรื่อง ขวัญกำลังใจในการ

ปฏิบัติงานของพนักงานครูในโรงเรียนเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านลักษณะและสภาพการทำงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจเป็นเพราะการบำรุงขวัญและกำลังใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ สังกัดในกลุ่มบริหารงานบุคคลที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ขอบเขตของการดำเนินงานประกอบด้วย การสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การคุ้มครองจรรยาบรรณวิชาชีพ และการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานโดดเด่นในสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โครงการเหล่านี้ดำเนินการตาม พระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 23 ซึ่งกำหนดให้ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครู การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การคุ้มครองจรรยาบรรณ ระบบสวัสดิการ และการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานของเขตพื้นที่การศึกษา (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. 2563 :502) สอดคล้องกับ กนกวรรณ มาตกุล, วานิช ประเสริฐพร (2564 :50-51) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) ด้านการออกจากราชการ (2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (3) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ (4) การสรรหาและแต่งตั้งบุคลากร (5) การวางแผนกำลังคนและการกำหนดตำแหน่ง สอดคล้องกับ ภัทรพรรณ พิมพา, (2562 :200-201) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย และ 83 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (1) ค่าตอบแทนและสวัสดิการ จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ (2) ความพึงพอใจในงาน จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ (3) สภาพแวดล้อมในการทำงาน จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ (4) โอกาสในการเติบโตในอาชีพ จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ และ (5) บทบาทของผู้บริหาร จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และสอดคล้องกับ Miraj, Sajida, Amjad and Din. (2018 :27-40) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจของครูในโรงเรียนของรัฐและเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเมืองเปศวาร์ ผลการวิจัยพบว่า 75% ขวัญกำลังใจของครูอยู่ในระดับมาก และ 80% ของครูมีความพึงพอใจในการทำงาน ปัญหาหลักที่ส่งผลให้ขวัญกำลังใจลดลง คือ เรื่องค่าตอบแทนพบว่า เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ขวัญกำลังใจต่ำ ผลการศึกษาสรุปได้ว่าครูของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีขวัญกำลังใจในระดับมาก จากการศึกษาสรุปได้ว่า ครูในโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชนมีขวัญกำลังใจในระดับสูง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของครูสามารถทำได้โดย การสร้างการรับรู้และความสำคัญของขวัญกำลังใจในโรงเรียน ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ขวัญกำลังใจของครูสามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้ผ่าน ระบบการให้รางวัลและมาตรการทางวินัยที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู พบว่า สภาพปัจจุบันของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู ด้านความต้องการทางสังคม อยู่ในระดับต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า ความต้องการทางสังคม ยังมีความต้องการในการพัฒนาเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงควรพัฒนาผู้บริหารด้านความต้องการทางสังคม ครูต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและสังคม ควรมีการยกย่อง ชมเชย เมื่อบุคลากรทำความดีหรือทำประโยชน์

ต่อองค์กรให้กับบุคลากรในสังกัดต่อไป เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของครูในสังกัดครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

1.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านลักษณะและสภาพการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมในด้านปริมาณงานที่ครูรับผิดชอบมีความเหมาะสมกับปริมาณบุคลากรภายในสถานศึกษา หาแนวทางเสริมสร้างด้านลักษณะและสภาพการทำงาน สร้างความรับผิดชอบ มีครูมีเครือข่ายชุมชน ภาครัฐและเอกชนให้ความร่วมมือ สนับสนุนและส่งเสริมในการปฏิบัติงาน เพื่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากยิ่งขึ้น

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยปัจจัยหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู

2.2 ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

2.3 ควรศึกษาประสิทธิผลของการบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและความสำเร็จของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ มาตกุล, วานิช ประเสริฐพร. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

จารุวรรณ สุภาภรณ์ และเทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาศูนย์กลางโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วารสารนโยบายและกิจการสาธารณะ. 1(1), 63-69.

เจี๊ยะฮาลีเม๊ะ สาละ. (2560). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรา วาณิชขนิณ. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา = Leadership development: theories, best practices and case study. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

ภัทรวรรณ พิมพ์, วันเพ็ญ นันทะศรี และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วารสารศึกษาศาสตร์. 13(2), 132-144.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.

วรรัตน์ จันลาสม. (2563). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิโรจน์ สารัตนะ. (2555). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : หจก.ทิพย์วิสุทธิ์.

- สมบุรณ์ นาควิชัย. (2560). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 2(2), 16-29.
- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. (2563). คู่มือการปฏิบัติงานกลุ่มบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2567, จาก <https://web3.amnat-ed.go.th>.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2567). คู่มือการปฏิบัติงานยกร่างเขตครูเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2568 จาก https://www.ksp.or.th/wp-content/uploads/2024/04/Manual_KSP-Honor2567_K.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจไทยไตรมาสที่ 4 และภาพรวมปี 2566. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไอยรัตน์ คงทัพ และเสวียน เจนเข้ว่า. (2564). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 1(2), 49-62.
- Flippo, E. B. (1976). *Principles of personnel management* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed., pp. 373-374). New York: McGraw-Hill.
- Kaparou, M., & Bush, T. (2019). Instructional leadership in centralised contexts: Constrained by official policy and school culture? *Educational Management Administration & Leadership*, 47(3), 437-455.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- Miraj, Sajida, Amjad and Din. (2018). *A Comparative Study Regarding Teachers' Morale among Public and Private Luleci*. Caner, Schools at Secondary Level in Peshawer. *Bulletin of Education and Research*. University of the Punjab.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. New York: John Wiley & Sons.

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม
GUIDELINES FOR DEVELOPING PARTICIPATION IN EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT
PROMOTION OF PARENTS IN CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN NAKHON PHANOM PROVINCE

ไจรภัก ทองนำ¹, จารุวรรณ เขียนน้ำชุม², สุมาลี ศรีพุทธรินทร์³
Jairak Tongnum¹, Jaruwan Kheawnamchum², Sumalee Sriputtarin³

Corresponding Author E-mail: jaruwan_jaru@npu.ac.th

Received: Mar 07, 2025; Revised: Mar 26, 2025; Accepted: Apr 02, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการร่วมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2) ประเมินความต้องการจำเป็นการร่วมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3) พัฒนาแนวทางพัฒนาการร่วมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง จำนวน 504 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้มีจำนวน 4 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .95 2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการร่วมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นมีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม ได้แก่ ด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ 3) แนวทางพัฒนามี 4 ด้านประกอบด้วย (1) ด้านส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนที่เพียงพอ (2) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก ให้ความรัก ความอบอุ่น (3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ผู้ปกครองควรสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวให้กับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ มีวินัย รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความเป็นไทย และ 4) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดและสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ผลการประเมินแนวทางพัฒนาโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : เด็กปฐมวัย, การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการ, ผู้ปกครอง

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Student in Master of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

^{2,3}Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to 1) study the current and desired states of parental engagement in promoting early childhood development at child development centers, 2) assess the needs for parental engagement in promoting early childhood development, and 3) develop guidelines for enhancing parental engagement in early childhood development at child development centers. The sample consisted of 504 participants, including school administrators, child caregivers, and parents. The sample size was determined using a percentage-based criterion and selected through multi-stage random sampling. The research instruments consisted of four tools: 1) a questionnaire on the current conditions with a reliability coefficient of .95, 2) a questionnaire on the desired conditions, with a reliability coefficient of .98, 3) a structured interview form and 4) an assessment form to evaluate the appropriateness and feasibility of the proposed developmental guidelines. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and modified priority needs index ($PNI_{modified}$) and content analysis.

The research results were found as follows: 1) The current state of parental involvement in promoting early childhood development in overall was at a high level while the desired state was at the highest level. 2) The most pressing needs which had higher values than the overall, namely participation in promoting cognitive development and emotional development. 3) The development guidelines were categorized into four aspects: (1) Physical development participation – Parents should be involved in ensuring that young children receive nutritious meals and adequate rest. (2) Emotional development participation – Parents should support young children in building confidence, expressing themselves, and providing love and warmth. (3) Social development participation – Parents should foster positive family relationships, encourage responsibility, discipline, appreciation of nature and the environment, and a sense of Thai identity. (4) Cognitive development participation – Parents should take part in designing learning activities for young children, maintain a positive attitude toward learning, and develop their problem-solving and critical thinking skills. The overall assessment of the development guidelines indicated that they were at the highest appropriate level and at a high feasible level.

Keywords : Parental Engagement, Early Childhood Development, Needs Assessment, Child Development Centers.

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทยเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ได้รับผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิต ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายภาคส่วน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ ปฏิสนธิในครรภ์มารดา จนถึงอายุ 6 ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงทำให้ มีหลายหน่วยงานที่ร่วมจัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองและ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ซึ่งในส่วนของภาครัฐ มีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2564: 7)

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดนครพนม ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม มีจำนวน 372 แห่ง กระจายอยู่ในแต่ละอำเภอทั้ง 12 อำเภอ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดนครพนม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกำกับดูแล ได้แก่ เทศบาล จำนวน 23 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 81 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม : 2567: 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนมจำนวนมากยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สาเหตุที่สำคัญส่วนใหญ่นั้นคือผู้ปกครองยังไม่เห็นคุณค่าและไม่เห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ปกครองยังคิดว่าการพัฒนาเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน้าที่ของครู ไม่ใช่หน้าที่ของตน อีกจำนวนหนึ่งยังพบว่า เกิดจากลักษณะโครงสร้างครอบครัวในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น โดยเมื่อคู่สมรสแต่งงานกันก็มักจะแยกครอบครัวออกมาอยู่ตามลำพังเป็นครอบครัวเดี่ยว เด็กที่ถูกเลี้ยงดูภายใต้ครอบครัวเดี่ยวจะทำให้ขาดโอกาสในการได้รับการถ่ายทอด และการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ใช่บิดามารดา ทำให้เด็กขาดการกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญาและสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวโดยเฉพาะกับบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ สติปัญญา และบุคลิกของเด็ก เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ตรงกันข้ามหากสัมพันธ์ภาพระหว่าง ผู้ปกครองและเด็กไม่สามารถพัฒนาได้ เด็กจะขาดการกระตุ้นทำให้มีพัฒนาการล่าช้า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม โดยช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน สร้างความร่วมมือระหว่างบ้านกับศูนย์ฯ และส่งผลให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรภายในศูนย์ฯ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของศูนย์ฯอย่างยั่งยืนในบริบทของท้องถิ่น (วิมลรัตน์ แก้ววงศ์ และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์. 2565: 13)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว เห็นได้ว่าผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างมาก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะวิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการร่วมกับครูทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เหมาะสมตามวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง เพื่อได้นำผลงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม

3. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม

การทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม ได้มีหน่วยงาน นักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้หลากหลาย ดังนี้

สุวิมล หงส์วิไล (2559: 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ สนับสนุนตัดสินใจ กำหนดการวางแผนอย่างมีระบบ กำหนดนโยบาย มีการติดตามผล และประเมินผลร่วมกันนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุง พัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

สมบัติ นามบุรี (2562: 186) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

กระทรวงศึกษาธิการ (2564 : 17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการในการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้บุคคลทุกภาคส่วน เช่น ภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และภาคีเครือข่าย การศึกษาในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน ทำนุบำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาคณากรรมการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติการและการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทและความต้องการของพื้นที่

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการความร่วมมือที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจร่วมเสนอร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมฟัง ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ของการส่งเสริมพัฒนา การเด็กและประเมินผลร่วมกัน นำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1. ความหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงก่อนระดับประถมศึกษา มุ่งส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เติบโตตามศักยภาพและความพร้อมของบุคคล ได้มีหน่วยงาน นักวิชาการได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 5) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี อย่างเหมาะสมตามวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติและบริบทของเด็ก โดยมีครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

รุ่งอรุณ ลิ้มพะพาณิชย์ (2562 : 15) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยคือการสร้างรากฐานสำคัญของชีวิตมนุษย์ การเรียนรู้ในช่วงวัยนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาในระยะยาวทั้งในด้านทักษะชีวิต พฤติกรรม และบุคลิกภาพของเด็ก

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยจะมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพื่อให้เด็กเป็นคนดีมีวินัย การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สำคัญ ได้แก่การพัฒนาการด้านร่างกายการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ประสบการณ์สำคัญนำมาใช้ในกระบวนการส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการ ด้านร่างกาย ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

2. ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่การพัฒนาสมองและการเรียนรู้มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วที่สุดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการศึกษาพัฒนาการของสมองและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ผ่านการวิเคราะห์และการถ่ายภาพสมองโดยหลากหลายสาขาวิชาการ จากการศึกษาพบว่าโอกาสแห่งการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้สูงสุดอยู่ในช่วงวัยเด็ก การเติบโตและพัฒนาการของสมองเป็นรากฐานของการเรียนรู้ และเริ่มตั้งแต่ช่วงที่ทารกอยู่ในครรภ์ โดยในช่วง 3-6 เดือนของการตั้งครรภ์ เซลล์สมองจะถูกสร้างขึ้นอย่างมากที่สุด การเติบโตของสมองที่สำคัญที่สุดเกิดขึ้นในช่วงอายุ 0-6 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สมองเติบโตในเชิงปริมาณ ทำให้ขนาดสมองของเด็กมีขนาดถึง 90-95% ของขนาดสมองเต็มโตเมื่ออายุ 6 ปี อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตของสมองไม่ได้หยุดลงเมื่ออายุ 6 ปี แต่ยังคงดำเนินต่อไปจนถึงอายุประมาณ 20-25 ปี จากองค์ความรู้นี้ ได้มีการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้สมัยใหม่ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของสมอง ดังนั้น ช่วงปฐมวัยจึงเป็นช่วงที่ต้องการการปลูกฝังและการศึกษาเป็นพิเศษ เพราะถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของชีวิต นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสร้างความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้นการลงทุนในช่วงวัยนี้จึงถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด

รุ่งอรุณ ลิ้มฬหะภิน (2562: 16) ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย คือ ช่วงเวลาแห่งการวางรากฐานพัฒนาการที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ เด็กในช่วงอายุ 0-6 ปี มีการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในช่วงวัยนี้จึงส่งผลโดยตรงต่อการเติบโตของเด็กในระยะยาว หากเด็กได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสม จะส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการเรียนรู้ มีทักษะชีวิตที่ดี และมีพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงในระดับการศึกษาถัดไป นอกจากนี้ การศึกษาปฐมวัยยังเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างความเสมอภาคในสังคม และช่วยป้องกันปัญหาทางพฤติกรรมในอนาคต จึงนับได้ว่าการลงทุนด้านการศึกษาปฐมวัย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลตอบแทนสูงที่สุดในระบบการศึกษา

สรุปได้ว่า การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุด เป็นช่วงเวลาในการวางรากฐานคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ให้กับเด็ก การศึกษาในระดับปฐมวัยนี้เป็นการฝึกให้เด็กมีทักษะชีวิตตามวัย เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย และอารมณ์สังคม และสติปัญญา โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2558: 9-10) ได้นิยามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมการพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากอายุและประสบการณ์ของเด็ก โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา หลักสูตรนี้ต้องอิงอยู่บนประสบการณ์เดิมที่เด็กมี และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กได้รับต้องมีความหมายต่อพวกเขา นอกจากนี้ หลักสูตรควรเปิดโอกาสให้ทั้งเด็กทั่วไป เด็กที่อยู่ในสภาวะด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งเคารพในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้เด็กมีความสุขในปัจจุบัน ไม่ใช่เพียงแค่การเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตเท่านั้น (2) สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กอยู่ในที่สะอาดปลอดภัยอากาศสดชื่นผ่อนคลายไม่เครียดมีโอกาสดอกก้าลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็น

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย (3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นอำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่ายโดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็กส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้และค้นพบด้วยตัวเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับเห็นคุณค่ารู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม (4) การบูรณาการ การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการ บูรณาการ ซึ่งหมายความว่า เมื่อเด็กเรียนรู้แนวคิดหนึ่ง พวกเขาสามารถได้รับความรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย นอกจากนี้ กิจกรรมเดียวกันยังสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะต่าง ๆ และได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า (5) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัยควรยึดวิธีการ สังเกตเป็นส่วนใหญ่ ประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กกว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ สังเกต พัฒนาการข้อมูลเชิงบรรยายจากการรวบรวมผลงานการแสดงออกในสภาพที่เป็นจริงข้อมูลจากครอบครัวของเด็กตลอดจนการ ที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงานที่สามารถบอกได้ว่าเด็กเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับ เด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้อีกด้วย (6) ความสัมพันธ์ที่กระชับระหว่างครูกับครอบครัวการเติบโตและพัฒนาของเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากได้รับอิทธิพล จากสภาพแวดล้อมของครอบครัว ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ควรแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็ก และร่วมมือกันรับผิดชอบต่อการเติบโตของเด็ก ครูไม่ควรเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กแก่ ผู้ปกครองเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา ถือเป็นหุ้นส่วนที่ร่วมกันสนับสนุนและส่งเสริม พัฒนาการของเด็กอย่างเต็มที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม ปี การศึกษา 2567 รวมจำนวน 10,075 คน ประกอบด้วย หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก 2,635 คน ผู้ปกครอง 7,440 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษา และครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2567 จำนวน 504 จำแนกเป็น หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 274 คน และผู้ปกครอง จำนวน 230 คน จากกลุ่มตัวอย่างได้มาจากใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 40) โดยวิธีการสุ่มแบบ หลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยการศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของแนวทางพัฒนาการมี ส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ตามกรอบแนวคิด 4 ด้าน โดยเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 504 คน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาคำนวณหาคำความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ตามกรอบแนวคิดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 2 การร่างแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 และการวิเคราะห์ข้อมูลตามเอกสารบทที่ 2 เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองมี 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (2) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ (3) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม (4) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา แล้วร่างเป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง มีการประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง มี 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (2) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ (3) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม (4) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอนหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. นำส่งแบบสอบถามถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม จำนวน 504 ฉบับ โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 504 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งใช้การเก็บข้อมูลผ่านทาง Google Forms จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IC (สมนึก ภัททิยธนี. 2567: 218) สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 120-148)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ส่วนผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมโดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการร่วม

ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	3.89	0.41	มาก	4.56	0.36	มากที่สุด	0.173	3
2. การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์	4.05	0.42	มาก	4.59	0.33	มากที่สุด	0.176	2
3. การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม	4.19	0.49	มาก	4.48	0.42	มาก	0.181	1
4. การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	4.21	0.43	มาก	4.51	0.37	มากที่สุด	0.126	4
รวม	4.09	0.36	มาก	4.54	0.34	มากที่สุด	0.163	-

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.89-4.21$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.21$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ($\bar{X} = 4.48 - 4.59$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2. การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3. การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ($\bar{X} = 4.48$) การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.163 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากค่าสูงสุดไปค่าต่ำสุดดังนี้ ด้านที่ 3 การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม (PNI_{Modified} = 0.181) ด้านที่ 2 การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ (PNI_{Modified} = 0.176) และด้านที่ 1 การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (PNI_{Modified} = 0.173) 3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและฟันเด็กปฐมวัยเป็นประจำ นอนหลับพักผ่อนเพียงพอให้เด็กปฐมวัยได้ หยิบจับ ชิดเขียน ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน ผู้ปกครองร่วมส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเล่น

กับผู้อื่นได้อย่างปลอดภัย (2) การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้ปกครองร่วมส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก แสดงความรักความอบอุ่นให้กับเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3) ผู้ปกครองร่วมส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ผู้ปกครองสร้างสัมพันธภาพความอบอุ่นในครอบครัวให้กับเด็กปฐมวัย (4) ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยร่วมกับครู ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมกระบวนการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้คำถามปลายเปิด เช่น ทำไม,อย่างไร ผู้ปกครองร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปฐมวัย การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองมีประเด็นน่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ในขณะที่ผู้ปกครองบางส่วนมีภาระงานไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่มากนัก แต่ผู้ปกครองมีการประสานงานกับสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีความเข้าใจสถานศึกษาตรงกัน ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครอง ครู และสถานศึกษามีความสัมพันธ์อันดีมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ ตูประสิทธิ์ (2561: 83-85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และการติดต่อสื่อสาร ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และให้ประสบการณ์เพิ่มเติม ในขณะที่ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ได้แก่ กิจกรรมอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ ความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน ตามลำดับ

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาอารมณ์ของเด็ก ผู้ปกครองสามารถทำให้บุตรหลานรู้สึกปลอดภัยและมั่นคงในครอบครัวได้ โดยการแสดงความรักและความเอาใจใส่ การพูดคุย การให้คำแนะนำที่มีความอ่อนโยน และการใช้การสัมผัสที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา ชะตา (2561 : 89-93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมศักยภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมศักยภาพของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันย์ สุภาแสน (2563 : 83-88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านอาสาสมัคร และด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก โดยผ่านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยเด็กพัฒนาความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การร่วมมือกับ

ผู้อื่น และการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและมีความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชภัทร คงชุม (2564 : 240-241) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในยุคประเทศไทย 4.0 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาพังไกร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง จำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาของเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ด้านร่างกาย (2) ด้านอารมณ์และจิตใจ (3) ด้านสังคม และ (4) ด้านสติปัญญา โดยการทำเช่นนี้จะช่วยให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ พัฒนาความสามารถในการคิดและการวิเคราะห์ และเติบโตขึ้นเป็นเด็กที่มีความฉลาด มีความดี และมีสุขภาพที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ สิ่งสำคัญคือต้องมีการสนับสนุนจาก ครู ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย นอกจากนี้ ตามยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติ การพัฒนาประชาชนที่มีคุณภาพซึ่งสามารถปรับตัว ให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ในทุกช่วงชีวิตเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น ผู้ปกครอง ครูปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมี บทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาของเด็กเล็ก และร่วมมือกันสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับอนาคต ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญ ในการสนับสนุนอนาคตของประเทศไทยในยุค Thailand 4.0.

3 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีแนวทางพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้ (1) ด้านการร่วม ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ควรมีส่วน ร่วมในการตรวจสุขภาพช่องปากและฟันเด็กปฐมวัยเป็นประจำ ร่วมส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยนอนหลับพักผ่อนเพียงพอ ผู้ปกครอง ร่วมส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้หิบบีบ ชีดเขียนส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวันและผู้ปกครองร่วม ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเล่นกับผู้อื่นได้อย่างปลอดภัย (2) ด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ผู้ปกครองควรดูแลเด็ก อย่างใกล้ชิด เด็กอาจเกิดความเครียด ซึ่งผู้ปกครองควรมีแนวทางในการรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น สังเกตความ เปลี่ยนแปลงถ้าผู้ปกครองหรือพ่อแม่สัมผัสได้ถึงความเปลี่ยนแปลงหรือเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจของลูก สิ่งเหล่านี้เป็นอาการ ภายนอกที่สามารถพบเห็นได้ และหากพ่อแม่สังเกตแล้วรีบหาทางแก้ไข ก็จะทำให้มีโอกาสรับมือได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และเมื่อเด็ก ตกอยู่ในสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ หรือประสบภาวะความเครียด พ่อแม่หรือคนในบ้านต้องไม่ปล่อยให้เขาอยู่คนเดียว ควรอยู่เป็น เพื่อน หรือคอยสังเกตห่วงใยแบบห่าง ๆ ก็ได้ แต่ต้องแสดงให้เขารู้ว่าพ่อแม่รักและห่วงเขาเสมอ ขวนเด็กทำกิจกรรมร่วมกันจะ ช่วยให้เด็กรู้สึกดีขึ้น (3) ด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ผู้ปกครองควรได้ใส่ใจต่อเด็ก โดยวิธีการพูดคุยกับเด็กใน เรื่องที่เด็กสนใจ การแสดงความรักโดยการกอดและสัมผัสกับเด็กอย่างอบอุ่นสม่ำเสมอจะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีและ อบอุ่นขึ้น อีกทั้งเป็นการเพิ่มพูนปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้แก่เด็กด้วยการให้ความชื่นชมแก่เด็กนับเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพที่ ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กได้อย่างเหมาะสม การให้ความอบอุ่นและความชื่นชมนับเป็นการช่วยสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กและผู้ปกครองอีกทั้งช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ถึงการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม (4) ด้านการร่วม ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาผู้ปกครองควรส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ สามารถจัดลำดับความคิดความ ต้องการของตนเองและสามารถสนทนาโต้ตอบเป็นเรื่องราวได้ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์การอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม โดยการ ปฏิสัมพันธ์ของเด็กจะมีความแตกต่างตามช่วงอายุ/วัยของเด็ก ประกอบด้วย สัมพันธภาพ การสื่อสาร และการคิด วิธีการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองควรชวนเด็กพูดคุยเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หรือการเล่นสมมติกับเด็กโดยเด็กอาจจะ เล่นจากประสบการณ์ที่เด็กมี เช่น อาบน้ำ กินข้าว แต่งตัว ซึ่งเป็นการเล่นที่เกิดจากธรรมชาติของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ยุพา ชัยเพชร (2561: 33-45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคอาหารและการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียนในเขต บริการสุขภาพที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า อัตราภาวะอ้วนในเด็กวัยเรียนอยู่ที่ร้อยละ 16.4 พฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับ ปานกลาง ขณะที่พฤติกรรมการออกกำลังกายและการนอนหลับอยู่ในระดับสูง การบริโภคยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กมีคะแนนต่ำ ที่สุด ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะอ้วน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของมารดา และความรู้ในการบริโภคอาหารต่อไปนี้ ภายในหนึ่งสัปดาห์ ($p < .05$): ผัก ปลา นม อาหารประเภทผัด อาหารทอด อาหารที่มีส่วนผสมของกะทิ ขนมอบเกอรี่ อาหาร ว่าง อาหาร/อาหารว่างก่อนนอน ระยะเวลาในการรับประทานอาหารเช้า เวลาที่เข้านอน และระยะเวลาการนอนหลับทั้งหมด

ดังนั้น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ควรมีการติดตามตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับนโยบายโครงการอาหารกลางวัน โครงการอาหารเสริม (นม) และการจัดหา จำหน่ายอาหารว่างทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการบริโภคอาหารที่เป็นแหล่งธาตุเหล็ก และการแจกจ่ายยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กตามชุดสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพ รวมถึงให้การสนับสนุนพฤติกรรมการณ์นอนของเด็กวัยเรียนโดยความร่วมมือจากผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม พบว่า สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง ด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อยู่ในระดับต่ำสุดและมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็กจึงต้องสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนา ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลและตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้เด็กทานอาหารที่มีประโยชน์และหลากหลายจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับการให้เด็กทานอาหารที่มีสารอาหารครบถ้วน

1.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ดังนั้น หัวหน้าสถานศึกษา ครูปฐมวัย และผู้ปกครอง ควรร่วมมือร่วมใจกันในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เนื่องจาก ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก สามารถให้การร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของผู้ปกครองเป็นการให้ความสำคัญกับการช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก โดยผ่านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยเด็กพัฒนาความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การร่วมมือกับผู้อื่น และการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและมีความสัมพันธ์ที่ดี การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กนั้นไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในระดับบุคคล แต่ยังรวมถึงการมีบทบาทที่รับผิดชอบในสังคมส่วนรวมด้วย

1.3 ควรนำแนวทางพัฒนาซึ่งเป็นผลจากการวิจัยไปใช้ดำเนินการในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองได้รับการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการร่วมพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2564). การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- จันทร์เพ็ญ ตูประสิทธิ์. (2561). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ จังหวัดบึงกาฬ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนิดา ชะตา. (2561). บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมศักยภาพของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณิชาภัทร คงชุม, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ และสำเริง จันทุม. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในยุคประเทศไทย 4.0 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพังไกร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 5(2), 227-228.
- ดวงนภา ศรีเมือง. (2559). ความสำคัญของครูปฐมวัยและบทบาทหน้าที่. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2567,จาก <https://www.gotoknow.org/posts/619371>.
- ฉันทย์ สุภาแสน. (2563). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ยุพา ชัยเพชร. (2561). พฤติกรรมการบริโภคอาหารและการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียนในเขตบริการสุขภาพที่ 6. วารสารกรมอนามัย ส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี. 41(4) : 33-47.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2548). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์.
- รุ่งอรุณ ลิ้มพะณ. (2562). การพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิมลรัตน์ แก้ววงศ์ และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์. 2565. สภาพและความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม. วารสารวิจัยและพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง, 1(2), 11-18.
- ศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน และคณะ. (2559). ทักษะทางสังคมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2567). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 14. กทม. : โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). การบริหารและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2551). คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม. (2567). รายงานประจำปี 2566. นครพนม : สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม.
- สุวิมล หงส์วิไล. (2559). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน

วิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS SKILLS AND ACADEMIC
ADMINISTRATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION UNDER NAKHON SAWAN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2ชุตินา รุ่งรัตน์¹, ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน², ศุภชัย ทวี³Chutima Rungrat¹, Teepipat Suntawan², Supachai Tawee³

Corresponding Author E-mail: chutima.ru@nsru.ac.th

Received: Mar 02, 2025; Revised: Mar 30, 2025; Accepted: Apr 21, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 302 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 และแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91 สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก

2) ระดับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ อยู่ในระดับมาก

3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{2,3} Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of school administrator skills 2) study the level of the academic administration of early childhood and 3) study the relationship between school administrator skills and the academic administration of early childhood. The sample consisted of 302 teachers from Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 2 obtained by the simple random sampling. The research instruments were a questionnaire of the level of school administrator skills with the reliability value at 0.89 and a questionnaire of the academic administration of early childhood with the reliability value at 0.91 The statistics used in the data analysis were mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The findings of the research were as follows:

1. The level of school administrators skills according to teachers' opinions in overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest average was the technology skills with a high level.
2. The level of the academic administration of early childhood to the teacher's opinions in overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest average was the developmental evaluation with a high level.
3. The relationship between the school administrators skills and the academic administration in early childhood education in overall was at a high level with statistically significance at the .01 level.

Keywords: School Administrator Skills, Academic Administration in Early Childhood Education

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกด้านและทุกช่วงวัยให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม ความสามารถ และคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีเป้าหมายในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม รวมถึงการส่งเสริมการเติบโตที่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการมีภาครัฐที่ทำงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ (พ.ศ. 2561-2580) ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการ สมรรถนะและคุณลักษณะที่ดีที่สมวัยทุกด้าน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม รวมถึงการเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดีให้กับผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยต้องตระหนักถึงพหุปัญญาที่หลากหลายของผู้เรียน และสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในทุกด้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2565 ระบุว่า การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าใน ทิศทางที่ดีขึ้นนั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติให้ทันสมัยและเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้น การให้ ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ และมีความพร้อมที่จะรับมือกับการ เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี ความสุขโดยการจัดการศึกษาที่ดีนั้นต้องส่งเสริมให้มนุษย์ทุกคน ทุกวัยสามารถเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น และ ส่งเสริมศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในบุคคลให้ได้รับการกระตุ้น และพัฒนา เพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. 2560: 14)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน อำเภอชุมตาบง รวมโรงเรียนทั้งสิ้น 145 โรงเรียน มีจำนวนครูผู้สอน 1,270 คน จัดการศึกษา 3 ระดับ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพของ การศึกษาระดับปฐมวัยของ ได้ดำเนินการใน 4 เรื่องหลัก โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ สร้างความรู้ความเข้าใจ ผู้บริหาร ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้อง มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเด็กปฐมวัย การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัย เชิงบูรณาการ และการคัดเลือก รวบรวม และขยายผลผลงานวิจัย นวัตกรรม รูปแบบและ แนวปฏิบัติที่ดีของการจัดการศึกษา ปฐมวัย รวมทั้งมีการนิเทศ กำกับ ติดตามความคืบหน้าของการ ดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การ ดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริม ดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นสำคัญเด็กปฐมวัย เพราะเป็นวัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา เพราะทั้งร่างกาย อารมณ์ สมอง และนิสัยของเด็กจะสร้างและสามารถพัฒนาได้ดีในวัยเด็กนี้ โดยธรรมชาติแล้วเด็กปฐมวัยจะ มีความแตกต่างไปจากบุคคลวัยอื่นๆซึ่งหากผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างแบบแผนทางพฤติกรรม และเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แล้ว เด็กปฐมวัยจะสามารถเติบโตและใช้ชีวิตอยู่สังคมได้อย่างดี จากการนิเทศภายในพบว่าปัญหาของการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 คือ 1.โรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ ครบชั้นทำให้การจัดการเรียนการสอนปฐมวัยถูกละเลย เพราะครูจะเน้นการสอนระดับประถมศึกษามากกว่า 2.ครูไม่มีวุฒิด้าน การศึกษาปฐมวัย และมีอายุมากทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง 3.ผู้บริหาร โรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดครูเข้าสอน 4.คุณภาพเด็กปฐมวัย ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อยู่ในระดับพอใช้ 5.ขาดการนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และการนิเทศจากหน่วยงานนิเทศ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์เขต 2. 2566: 208)

ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและการพัฒนาในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่างๆ เป็นไป อย่างรวดเร็ว ที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากร บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย จะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของช่วงปฐมวัยให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะของผู้บริหารจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานในทุกระดับ ทักษะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ ผู้บริหารที่มีทักษะรอบด้านจะสามารถนำพาสถานศึกษาให้เติบโตและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นด้านภาวะผู้นำ การจัดการบุคลากร การวางแผนกลยุทธ์ หรือการสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในการบริหารและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ หากผู้บริหารขาดทักษะในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยตรง เด็กอาจไม่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ครูขาดแนวทางการสอนที่มีประสิทธิภาพ และโรงเรียนไม่สามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีได้ ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาทักษะด้านวิชาการ การบริหารจัดการ และการทำงานร่วมกับครูและบุคลากร เพื่อให้การศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก (มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กแห่งชาติ. 2562: 1)

จากความสำคัญและปัญหาที่ได้กล่าวถึง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจความคิดเห็นของครูในเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารและผลกระทบที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในระดับปฐมวัย นอกจากนี้ ผลการศึกษายังจะเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถบริหารงานด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารวิชาการระดับปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556: 23) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงาน ของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความเป็นคนดีและสมบูรณ์

การดี อนันต์นาวี (2557: 2) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยม และคุณธรรม นอกจากนี้ ในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ การบริหารการศึกษายังมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็น สมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม ผ่านกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผน ทั้งใน ระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

ทรงพล เจริญคำ (2559: 3) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาน าทรัพยากร คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการบริหารจัดการ (Management) มาใช้ บนพื้นฐานความเชื่อ วัฒนธรรมองค์กร บรรทัดฐานขององค์กร โดยใช้ภาวะผู้นำ เทคนิคการบริหาร ทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จิตรจรรณู ทรงวิทยา (2562: 14) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินการทุกด้านในโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาและหลักสูตร ซึ่งมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณภาพที่ดี มีคุณธรรม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงมีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ตามกรอบของการบริหารสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องนำนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษา หลักการ กระบวนการด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาบริหารจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุด ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาและประเมินผล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560: 39) ได้กล่าวว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานที่แสดงออกให้เห็นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทักษะการบริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ดังนี้ ทักษะทางด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางด้านเทคนิค ทักษะการสอน และทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ

จิตรจรรณู ทรงวิทยา (2562: 14) ได้กล่าวว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษานั้นว่ามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ความหมายการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานทุกอย่างในโรงเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

Katz. (1974: 91-92) ได้กล่าวว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารที่ใช้ในการบริหารงาน เพื่อความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ประกอบด้วยทักษะ 3 ด้านคือ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะ ด้านคตินิยม

สรุปได้ว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ ที่จะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพของผู้บริหารในการบริหารจัดการงานภายในองค์กร โดยการนำเอาทรัพยากร ปัจจัยต่างๆ ทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ความหมายของการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย

กิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการสอน พัฒนาการของเด็ก หลักสูตรการศึกษา และเทคนิคส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย งานวิชาการระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อการสร้างรากฐานที่ดีให้กับเด็ก และส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

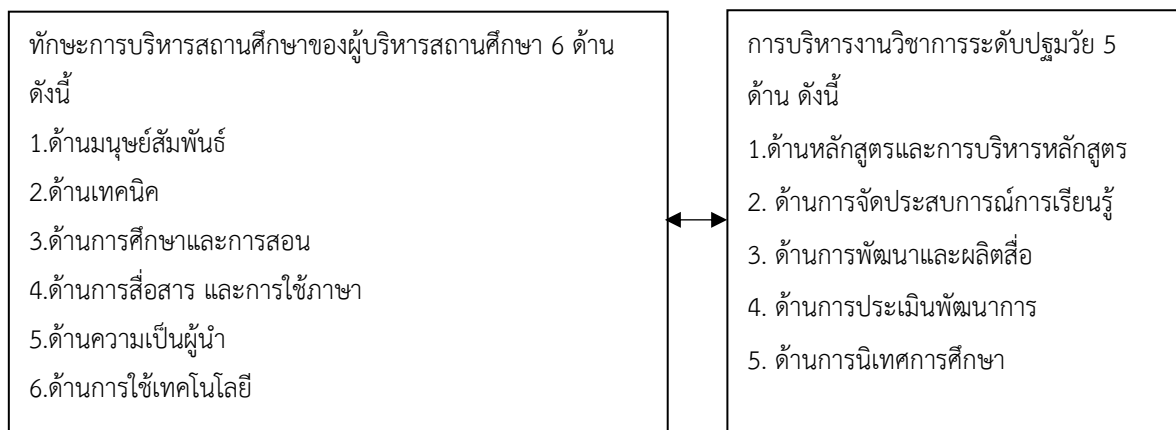
กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 2) ได้กล่าวถึง ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กในทุกด้านอย่างสมดุล ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านการเล่นและประสบการณ์จริง เพื่อวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับการเติบโตและพัฒนาต่อไปในอนาคต โดยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ สนุกสนาน และเติบโตอย่างมีคุณภาพภายใต้การดูแลและส่งเสริมจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

พรณิธร อินทราเวช และรัชชวัญ ภูเขาแก้ว (2561: 260-269) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย เป็นกระบวนการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ต้องคำนึงถึงหลักสูตร บุคลากร สภาพแวดล้อม การประเมินผล และความร่วมมือของครอบครัว เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญและเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา การจะจัดการเรียนรู้ใน โรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ การบริหารงานวิชาการปฐมวัยเป็นกระบวนการจัดการด้าน การเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 0-6 ปี) โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กให้สอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของเด็ก ดังนั้น การบริหารงานวิชาการปฐมวัย เป็นการวางแผน พัฒนา และจัดการระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อสร้างพื้นฐานที่ดีสำหรับการเรียนรู้และ พัฒนาต่อไปในอนาคต เป็นอันดับแรกส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆถึงแม้ว่าจะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วน ส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการ บริหารวิชาการระดับปฐมวัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 จำนวน 1,317 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 จำนวน 302 คน โดย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie, & Morgan ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็น แบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อทักษะการบริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารวิชาการระดับปฐมวัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน E-Office พร้อมหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน
3. ผู้วิจัยรวบรวมประมวลผลแบบสอบถามผ่าน Google Form จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน จนครบ เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยค่าสถิติตามวัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 และแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามระดับความคิดเห็นที่มีต่อทักษะการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะด้านเทคนิค 3) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 4) ทักษะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา 5) ทักษะด้านความเป็นผู้นำ 6) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ในภาพรวมรายด้านและรายข้อ ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 101)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาและผลิตสื่อ 4) ด้านการประเมินพัฒนาการ และ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา ในภาพรวมรายด้าน และรายข้อ ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2556: 101)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารวิชาการระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารวิชาการระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารวิชาการระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารวิชาการระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การบริหารวิชาการระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.1 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม

1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าความถี่ (f)

2.2 ค่าร้อยละ (%)

2.3 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.24) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.33) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการศึกษา และการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.38)

2. การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.24) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและผลิตสื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.37)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (r_{xy} = 0.895) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย คือ ด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา (r_{xy} = 0.725) รองลงมา คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ (r_{xy}

= 0.578) และด้านที่มีความสัมพันธ์ปานกลาง คือ ด้านการศึกษาและการสอน ($r_{xy} = 0.522$) และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา ด้านการศึกษาและการสอน และด้านเทคนิค ทั้งนี้เป็นเพราะ ปัจจุบันผู้บริหาร มีการใช้เทคโนโลยี และการใช้ดิจิทัล มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยหลากหลาย ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ กิจกรรมผลงานสถานศึกษาไปสู่องค์กรภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง การใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลและการเรียนรู้ รวมถึงการสื่อสารกับบุคลากรในสถานศึกษา การสร้างความเข้าใจและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารได้ตรงประเด็น สามารถเจรจาต่อรอง โน้มน้าว และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมอบหมายงานได้ตรงกับความสามารถของบุคคลนั้น เพื่อนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ชัดเจน มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ (2563) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษา 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อยคือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน พบว่า

1.1 ด้านการใช้เทคโนโลยี และการใช้ดิจิทัล โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารมีการติดต่อสื่อสารประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงาน สืบค้นข้อมูลเผยแพร่ข้อมูลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย มาใช้เพื่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ในการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาและการให้บริการแก่ผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูล รวมถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ สู่ชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งเกิดจากการที่ผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ พวกเขาใช้ข้อมูลที่ทันสมัยจากแหล่งที่เชื่อถือได้หลายแห่ง และมีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมและผลงานของสถานศึกษาไปยังองค์กรภายนอกอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น เข้าใจความแตกต่างและความต้องการของแต่ละบุคคล มีวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เข้าใจธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์ และให้ความสำคัญกับทุกคนเสมอภาค ผู้บริหารมีการติดต่อสื่อสารที่ดีกับผู้ร่วมงานทุกระดับ และสร้างความร่วมมือให้กับผู้ร่วมงานในฐานะผู้นำได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ (2563) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยคำนึงถึงบุคคลและการทำงานร่วมกันในกลุ่มบุคคล โดยต้องเห็นคุณค่าความสำคัญของบุคคล มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความเป็นผู้นำ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางด้านการวางแผน การประสานงาน การจัดการ การติดต่อสื่อสารและการดำเนินงาน การมอบหมายงานและการประเมินผล ทักษะการ

แก้ปัญหา มีการตัดสินใจ การจัดการกับทุกสถานการณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ผลงานหรือองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยศรัณญา น้อยพินาย (2562) ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำทางการศึกษา สามารถกำหนดทิศทางเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการสื่อสารและการใช้ภาษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีความสามารถในการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน และสรุปเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น ทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการเจรจาต่อรองและโน้มน้าวเพื่อให้เกิดผลดีในการทำงานของบุคลากร รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผลงานไปยังชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สื่อสารได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย พร้อมทั้งสามารถแนะนำหรือชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการงานด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมบุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีกระบวนการหรือแนวคิดในการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ที่ถูกส่งไปยังผู้รับสารได้อย่างชัดเจน น่าเชื่อถือ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนได้อย่างดีด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.5 ด้านการศึกษาและการสอน โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเสมอเข้าใจในหลักสูตรและมีหลักสูตรที่เป็นอัตลักษณ์เหมาะสมกับบริบทความต้องการของชุมชนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนจัดให้มีห้องปฏิบัติการที่เพียงพอและมีอินเทอร์เน็ตครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดให้มีห้องเรียนออนไลน์ห้องสมุดดิจิทัลที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา จัดสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีการนิเทศอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และมีตารางนิเทศที่ชัดเจนจัดบุคลากรให้สอนตามวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด รวมทั้งส่งเสริมให้มี การวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนและคนอย่างต่อเนื่องมีการบูรณาการแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญยรรยิ์ เสวตวงศ์สกุล (2557) ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีทักษะการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การบริหารมีอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาและการสอน

1.6 ด้านเทคนิค โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารมีองค์ความรู้เฉพาะด้าน ชำนาญ ในงานที่ปฏิบัติเป็นอย่างดี สามารถสร้างแรงจูงใจทางบวกให้กับผู้ร่วมงานปฏิบัติงานให้ไป ในทิศทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความขัดแย้งที่มีใน องค์กร สามารถติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลและกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้การบริหาร โรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปฐมพร ยอดบุญ (2559) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี พบว่าทักษะการบริหารโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง โดยทักษะทางด้านเทคนิคมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ทางด้านหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การกำกับ ติดตาม และการนิเทศ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และให้ความสำคัญ ต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546ก: 2) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้น ให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพซึ่งเป็นที่คาดหวังของสังคม งานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษาเพื่อพัฒนา

คุณภาพของเด็กปฐมวัย ที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ ที่จะต้องพัฒนาเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.1 ด้านการประเมินพัฒนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูมีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ มีการวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการวัด และประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยครบทุกด้านตามสภาพจริง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย มีการรายงานการวัดผลและประเมินผลแก่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องครูปฐมวัยควรมีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ธนกร นิโรธร (2559) ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านหลักสูตรและการบริหาร และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.2 ด้านการพัฒนาและผลิตสื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูมีการพัฒนาและผลิตสื่อที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ สอดคล้องกับเนื้อหาในการจัดประสบการณ์ อีกทั้งผลิตสื่อที่ส่งเสริม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา รวมถึงมีการกำกับติดตาม ดูแล และ ประเมินผลการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ พัทรี ผลโยธิน (2561) สื่อวัสดุอุปกรณ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรพิจารณาหลายด้าน โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ความหลากหลาย ความเพียงพอ ความเหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะและ พัฒนาการความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.3 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการจัดครูปฐมวัยที่มีวุฒิตรงสาขาเข้าสอน ได้มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาเด็กและรายงานผลการประเมินเด็กให้ผู้ปกครองทราบ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการสร้างและจัดหาสื่อแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดประสบการณ์ มีการประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอนจากการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา (2560, 42-43) ว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดในรูปของ กิจกรรมซึ่งครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูได้รับคำแนะนำช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนจากการนิเทศ ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการจัดประสบการณ์ การเรียนประเมินผลการพัฒนางานตามสภาพจริง มีการวางแผนและระยะเวลาในการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ พรพรรณ รัฟโลกร (2563) พบว่า การนิเทศระดับปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียน จังหวัดนนทบุรีโดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารและครูมีการสร้างหลักสูตรที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา มีการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการกำกับติดตามและ ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ รัตนา อินทะชัย และสายทิพย์ ยะฟู (2559) พบว่า การ บริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่มีความสัมพันธ์ทางบวกที่ ($r_{xy} = .895$) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ อรุพงษ์ งานฉมัง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเอง ผู้บริหารที่มีทักษะด้านการศึกษาและการสอนที่ดี จะสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้ดี นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และโรงเรียนสามารถเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

1.2 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตร ปฐมวัย รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย เพื่อที่จะได้มีรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยที่เป็นรูปธรรม และเหมาะสมกับบริบท ของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและพัฒนาตนเองในด้านความคิดรวบยอด เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญในการมองเห็นภาพรวมและความซับซ้อนของงานภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จนนำไปสู่การปฏิบัติและพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูระดับการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัย รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย เพื่อที่จะได้มีรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยที่เป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับบริบท ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าไปรษณีย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: ชุมชม.

คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กแห่งชาติ. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วีพรี.

จิตรจรรณู ทรงวิทยา. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา. journal of Roi Kaensarn Academi. 3(1), 41-57.

ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ทรงพล เจริญคำ. (2559). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญยวรรีย์ เศวตวงศ์สกุล. (2557). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

พรณิธร อินทราเวช, และรับขวัญ ภูเขาแก้ว. (2561). การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในระดับปฐมวัย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 13(1): 260-269.

พัชรี ผลโยธิน (2561). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ และสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหาร. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ชลบุรี: มนตรี.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ศรัญญา น้อยพิมาย. (2562). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 (2566). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.nsw2.go.th/wp/>
- Katz, R. L. (1974). **Skills of an Effective Administrator**. *Harvard Business Review*. 7(23): 155-157.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. *Educational and Psychological Measurement*.
- Likert, Renic. (1993). **A Technique for the Measurement of Attitude**. Chicago: Read Mc Nally.

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL AGE UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON PHANOM

พิเชษฐ์ ประสานชีปะ¹, สุมาลี ศรีพุทธิรินทร์²

Pichet Prasancheep¹, Sumalee Sriputtarin²

Corresponding Author E-mail: sumaleesriput@hotmail.com

Received: Mar 07, 2025; Revised: Mar 25, 2025; Accepted: Apr 01, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ประเมินความต้องการจำเป็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 277 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยวิธีการการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวน 2 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .57-.90 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 (2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .38-.83 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ความต้องการจำเป็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เรียงลำดับได้ดังนี้ ทักษะด้านการบริหารจัดการ องค์การทั้งระบบ ทักษะด้านพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยี และทักษะด้านการคิดเชิงนวัตกรรม ตามลำดับ

คำสำคัญ : ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Student in Master of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to 1) study the current and desired conditions of school administrators' skills in the digital era, and 2) assess the necessary of school administrators' skills in the digital era. This was a quantitative research study. The sample group consisted of 277 participants including school administrators and teachers. The sample size was determined using a percentage-based criterion and selected through a multistage random sampling method. The research instruments consisted of two questionnaires: (1) A questionnaire on the current state of school administrators in the digital era with a content validity index ranging from .80 to 1.00, item discrimination values ranging from .57 to .90, and an overall reliability of .98. (2) A questionnaire on the desired state of school administrators in the digital era with a content validity index ranging from .80 to 1.00, item discrimination values ranging from .38 to .83, and an overall reliability of .97. The statistical methods used in the study include percentage, mean, standard deviation, and an improved priority needs index.

The research results were found as follows;

1) The current skills of school administrators in the digital era are generally at a high level while the desired skills of school administrators in the digital era in overall were at the highest level. 2) The essential skill needs of school administrators in the digital era were ranked as follows: organizational management skills, digital citizenship and social intelligence skills, communication skills, analytical thinking and creativity skills, technology skills, and innovative thinking skills.

Keywords : Skills of School Administrators, Digital Age, The Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของศตวรรษที่ 21 ทำให้สังคมก้าวเข้าสู่สภาวะที่ซับซ้อนและยุ่งเหยิงมากขึ้น การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ส่งผลให้แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุนิยมและผลประโยชน์ส่วนตัวถูกให้ความสำคัญมากกว่าส่วนรวม ซึ่งนำไปสู่การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นระหว่างบุคคลและองค์กรทั่วโลกเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ การบริหารจัดการด้านการศึกษา ควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคลากรที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา พันธกิจสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มี ความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะในการทำงาน เพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายในโลกยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 1)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษา พวกเขามีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยนำพาสถานศึกษาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ภายใต้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร นักเรียนจะได้รับความรู้และทักษะที่มั่นคง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาระดับสูงและการดำเนินชีวิตในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะองค์กรหลักด้านการบริหารจัดการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เป้าหมายของกระทรวงฯ คือการพัฒนาบุคคลให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสมดุล มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้และทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีคุณธรรมจริยธรรมที่แข็งแกร่งวิสัยทัศน์นี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้และคุณธรรม สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุขในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2567: 5-7)

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและความยั่งยืน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการ บูรณาการเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ากับการบริหารจัดการขององค์กร การเป็นผู้นำองค์กรในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องมี การเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งผู้บริหารต้องยอมรับและนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในองค์กรเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และต้องมีทักษะความเป็นผู้นำที่จำเป็นในยุคดิจิทัล เช่น ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะด้านเทคโนโลยี ภาวะผู้นำดิจิทัล ทักษะเหล่านี้ถือเป็นความสามารถพื้นฐานที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องมี โดยเฉพาะในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเรียนรู้และการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในการเผชิญกับความท้าทายในอนาคต (สุกัญญา แซ่มซ้อย. 2561: 127)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการใช้ความรู้ และความสามารถในการบริหารงานตามภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารอย่างเต็มศักยภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม เพื่อผู้บริหารและครูจะสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1. ความหมายของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สงบ อินทรมณี. (2562 : 354) กล่าวว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล หมายถึง การนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและอำนวยความสะดวก ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล การบริหารงานงบประมาณในยุคดิจิทัล การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล และการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัล

จิตติมา วรรณศรี (2564 : 467) กล่าวว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะของภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะทางเทคโนโลยี 2) ความฉลาดทางสังคม 3) การเรียนรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 4) การจัดองค์กรทั้งระบบ ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะเครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีความทันสมัย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สามารถเรียนรู้และคิดริเริ่มสร้างสรรค์แนวคิด วิธีการใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ต่อบุคคลและมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งผล ในทางบวกต่อการบริหารจัดการ รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์และคิดอย่างเป็น ระบบในการบริหารจัดการองค์กร

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561 : 119-121) กล่าวว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร โดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลกับการบริหารงานด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และงานทั่วไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษา สรุปได้ว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ หมายถึง วิสัยทัศน์ในการนำข้อมูลจากเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผู้บริหารมีบทบาทในการ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศใหม่ๆ มาบูรณาการในการทำงาน เพื่อพัฒนาแนวทางที่เป็นเอกลักษณ์และสร้างสรรค์ เสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ เกิดประโยชน์สูงสุด และ บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล การบริหารงานงบประมาณในยุคดิจิทัล การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล และการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัล

2. องค์ประกอบของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

Ribble, M., & Park, M. (2022 : 95) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ทักษะการบริหารจัดการองค์กร 2. ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม 3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์

สงบ อินทรมณี (2562 : 356) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. การยอมรับเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลง 2. การเข้าถึงเทคโนโลยี 3. การสร้างการยอมรับแก่องค์กร 4. การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร 5. การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน

จิตติมา วรรณศรี (2564 : 467) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่ามีเป้าหมายของ รูปแบบคือ คุณลักษณะ ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ทักษะทางเทคโนโลยี 2. ความฉลาดทางสังคม 3. การเรียนรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรม 4. การจัดองค์กรทั้งระบบ

สุกัญญา แชนซ์ชัย (2561 : 181) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังต่อไปนี้ 1. ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skill) 2. ทักษะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (Technology Leadership) 3. ทักษะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,783 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 127 คน และครู 1,656 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม : 10 มิถุนายน 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 277 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 64 คน และครู 213 คน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษากำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 และร้อยละ 15 ของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 40) ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .57 - .90 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98

2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .38 - .83 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำเสนอข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Likert, Rensis (1961).

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยนำ ข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (สุริยมล ร่องวานิช. 2562: 275-279)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค พบว่า

1. สภาพปัจจุบันทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) โดยรวมเท่ากับ 0.204 และลำดับความต้องการจำเป็นของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย เฉพาะด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงสูงกว่าค่าโดยรวม มี 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ ทักษะด้านพลเมืองดิจิทัลและความ

ฉลาดทางสังคม ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
ทักษะด้านการคิดเชิงนวัตกรรม	3.88	0.23	มาก	4.63	0.35	มากที่สุด	0.193	6
ทักษะด้านเทคโนโลยี	3.89	0.21	มาก	4.67	0.28	มากที่สุด	0.201	5
ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์	3.90	0.22	มาก	4.87	0.21	มากที่สุด	0.249	4
ทักษะด้านการสื่อสาร	3.79	0.27	มาก	4.79	0.23	มากที่สุด	0.264	3
ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ	3.83	0.25	มาก	4.87	0.21	มากที่สุด	0.272	1
ทักษะด้านพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม	3.85	0.21	มาก	4.87	0.24	มากที่สุด	0.265	2
รวม	3.86	0.16	มาก	4.78	0.17	มากที่สุด	0.204	-

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=3.79-3.90$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 3 ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.90$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 ทักษะด้านการสื่อสาร ($\bar{X}=3.79$)

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X}=4.63-4.87$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 3 ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ด้านที่ 5 ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ และด้านที่ 6 ทักษะด้านพลเมืองดิจิทัลและความฉลาดทางสังคม ($\bar{X}=4.87$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 ทักษะด้านการคิดเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.63$)

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ .204 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านที่ 5 ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ (PNI_{Modified}=.272) ด้านที่ 6 ทักษะด้านพลเมืองดิจิทัล และความฉลาดทางสังคม (PNI_{Modified}=.265) ด้านที่ 4 ทักษะด้านการสื่อสาร (PNI_{Modified}=.264) และด้านที่ 3 ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (PNI_{Modified}=.249)

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นความท้าทายอย่างมาก ในการบริหารการศึกษา สามารถนำที่พาที่ทีมงานในสถานศึกษาทะเลาะลงเป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติที่ยั่งยืน (บรรจง ลาวะลี. 2560 : 206) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถ คล่องแคล่ว และเชี่ยวชาญ และมี อิทธิพลต่อผู้อื่น สามารถ กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรรณิกา เรตมอนด์. 2559: 135) คุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลที่จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในองค์กร นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา วรณศรี (2564) กล่าวว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล ทักษะเหล่านี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคโนโลยี 2) ทักษะด้านความฉลาดทางสังคม 3) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 4) ทักษะด้านการบริหารองค์กรทั้งระบบ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมถือว่าอยู่ในระดับสูงสุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ พบว่า ทักษะที่ได้รับการประเมินค่าสูงสุด คือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะด้านการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งที่จะต้องอย่างยิ่งต่อการรักษาประสิทธิภาพและความยั่งยืนขององค์กร

ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมี ความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ากับการบริหารงาน การเป็นผู้นำองค์กรในยุคดิจิทัลต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในด้านทักษะด้านดิจิทัลที่ผู้บริหารต้องยอมรับและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้สามารถ นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะภาวะผู้นำ ทักษะการบริหาร และประสบการณ์ของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking), ทักษะด้านเทคโนโลยี (Technological Skills), และภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการเป็นผู้นำในยุคดิจิทัล ความสำเร็จของการศึกษาในยุคดิจิทัล ขึ้นอยู่กับ ความร่วมมือ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ดังนั้น การทำงานร่วมกันและการประสานความร่วมมือ เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสา คงกระพัน สาร ทรัพย์ รวงทอง และสุพัฒนา หอมบุปผา (2567: 134) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีทักษะสูงสุดคือทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมากและทักษะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีทักษะต่ำสุด คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญตรี แก้วอนิธิ (2564 : 42) ได้ศึกษาเรื่องสภาพ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำพาองค์กรให้ดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน การเป็นผู้นำในการบริหารองค์กรยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบไปด้วยมิติในด้านของมิติวิสัยทัศน์ ผู้นำต้องยอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลง นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณลักษณะ ทักษะ ประสบการณ์ทางการบริหาร เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาด้านให้มีทักษะสำหรับผู้บริหารในยุคดิจิทัล เช่น ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะเชิง

เทคโนโลยี และผู้นำดิจิทัล การศึกษาในยุคดิจิทัลจะประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัย ความร่วมมือ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในการจัดการเรียน การสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงเป็นความสามารถทางการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจำเป็นต้องมี ความรู้ ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ภารกิจบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธนวัฒน์ สุวรรณเหลา และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2565: 63) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึง ประสงค์ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 ได้แก่ (1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษานำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการสื่อสารของหน่วยงาน ราชการในการติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงาน (2) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน มีการส่งเสริมให้มีการ จัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนอย่างเข้มข้นและ ต่อเนื่อง (3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด และความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ขวัญและกำลังใจ เมื่อความคิดนั้นบรรลุ เป้าหมาย การแสดงความยอมรับโดยการมอบรางวัล การให้โอกาสได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (4) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุน และถือเป็นข้อปฏิบัติร่วมกัน โดยที่ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และ (5) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล มีการประกวดนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนภายใน และภายนอก

2. การประเมินความต้องการจำเป็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าดัชนีการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) โดยมีค่าโดยรวมเท่ากับ 0.204 พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ ใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษา อำนาจความสะดวกในการ บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนการ ทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล การบริหารงาน งบประมาณในยุคดิจิทัล การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล และการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัล รวมถึงต้องรักษาวินัยธรรมที่ ดั้งมาขององค์การด้วย (จิตติมา วรรณศรี. 2564: 458-472) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ทินกร เผ่ากันทะ และ กัลยารัตน์ เมธีวีร วงศ์ (2565 : 37) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นความท้าทายอย่างมากในการบริหารการศึกษา ท่ามกลาง ความเปลี่ยนแปลงและความเป็นพลวัตของโลกที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ การศึกษาต้องมีการปรับตัวให้ สอดคล้องกับกระแสของ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประเด็นสำคัญในการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อ การเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และการทำงานเป็นเครือข่าย รวมไปถึงมีการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง และการ เข้าถึงเทคโนโลยีของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสามารถเดินทาง สู่อนาคตที่โลกกำลัง ก้าวไปได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจ พัฒนาตนเองให้พร้อมต่อเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบ ดิจิทัล นำมาใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาและพัฒนาศักยภาพในสถานศึกษา เพื่อ ตอบสนองต่อการศึกษา ในอนาคตรวมถึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของ ประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยรวม และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญตรี แก้วอินธิ (2565: 42-51) ได้ศึกษาเรื่องสภาพ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านทักษะการมีวิสัยทัศน์และความฉลาดทางดิจิทัล 2) ด้านทักษะการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) ด้าน การสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล 4) ด้านทักษะการมีส่วนร่วมและวัฒนธรรมดิจิทัล 5) ด้านทักษะการสื่อสารดิจิทัล และ 6) ด้าน ทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ ทักษะด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับต่ำสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่าทักษะด้านการสื่อสาร ยังมีความต้องการในการพัฒนาเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงควรพัฒนาผู้บริหารทักษะด้านการสื่อสาร ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการกระทำหรือการปฏิบัติในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยใช้วิจารณ์ญาณไตร่ตรองถึงความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ให้ข่าวสารที่ถูกต้องมีความสามารถในด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีเฝ้าจอตระตรอง โนม่น้าว เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือเพื่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม สามารถเป็นผู้นำการประชุมในที่สาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานสถานศึกษาไปสู่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอก ได้ทันเวลาด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสาร เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ให้กับบุคลากรในสังกัดต่อไป

1.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การทั้งระบบ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมในความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษา อำนวยความสะดวกในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

2.3 ควรมีการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา เรตมอนด์. (2559). **ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)**. กรุงเทพฯ.
- จิตติมา วรณศรี. (2564). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 6(10), 458-472.
- ทินกร เผ่ากันทะ และ กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2565). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4(2), 37-45.

- ธนวัฒน์ สุวรรณเหล่า และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 8(8), 63-79.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 6(2): 206-207.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญตรี แก้วอินธิ และไพฑูรย์ พวงยอด (2565). สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา. 13(1), 42-51.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 353- 360
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2567, จาก : <http://www.sesaonkp.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). ขนาดสถานศึกษาสำหรับการย้ายผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2567, จาก <https://personnel.obec.go.th/home/archives/60593>.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริสา คงกระพัน สาธร ทรัพย์รวงทอง และสุพัฒนา หอมบุปผา. (2567). การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา. 4(1): 134-146.
- Likert, Rensis. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill, 1961.
- Ribble, M., & Park, M. (2022). *The digital citizenship handbook for school leaders: Fostering positive interactions online*. International Society for Technology in Education.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ACADEMIC LEADERSHIP AND PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE PHICHIT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พิมลพรรณ ปัญญาปิง¹, นิคม นาค้าย²

Pimonpan Panyaping¹, Nikom Nakai²

Corresponding Author E-mail: pimonpan.p@psru.ac.th

Received: Mar 17, 2025; Revised: Mar 31, 2025; Accepted: Apr 02, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประเมินระดับของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร คือ สถานศึกษาในสังกัด ทั้งหมด 129 แห่ง โดยกลุ่มตัวอย่างถูกสุ่มเลือกจำนวน จำนวน 97 โรงเรียน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 194 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987 ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 2) สภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹Student in Master of Education degree (Educational Administration), Pibulsongkram Rajabhat University

²อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

²Advisor, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) study the level of academic leadership of school administrators, 2) assess the level of professional learning community in schools, and 3) study the relationship between the academic leadership and professional learning community of school administrators under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1. The population of this research was 129 schools under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 97 schools under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1 obtained by determining the sample size using Krejcie & Morgan's table. Two respondents per school consisted of a school administrator and a teacher who was responsible for academic work, totaling 194 respondents. The research instrument included a 5 points Likert scale questionnaire. The overall reliability coefficient of the questionnaire was 0.987. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The research findings revealed that: 1) The overall, academic leadership of school administrators were at the highest level. 2) The overall state of professional learning community in schools was at the highest level. 3) The relationship between the academic leadership and professional learning community of school administrators under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1 was significantly strong with a very high correlation at the .01 statistical significance level.

Keywords: Academic Leadership, Professional Learning Community, School Administrators

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งการศึกษา เมื่อการศึกษาไทยดำเนินถึงในช่วงศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นแนวทาง Active Learning รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งให้ความสำคัญกับการแนะแนวและเสริมสร้างศักยภาพผ่านระบบพี่เลี้ยง โดยอาศัยกลไกของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา (พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. 2561: 3 – 5) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในทุกช่วงวัยและส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยกำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community (PLC) เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมถึงแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ทั้งภายในและระหว่างสถานศึกษา ตลอดจนเสริมสร้างเครือข่ายครูที่แข็งแกร่ง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 116 – 117)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กับองค์กร เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นระบบดังที่ ธีรพงศ์ ใจชื่อ (2564: 119) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ การสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูในระดับโรงเรียน รองลงมาคือ การกำกับติดตามและการจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนการสอน ขณะที่ปัจจัยที่มีระดับความสัมพันธ์ต่ำที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและการสร้างความเข้าใจในเป้าหมายนั้น ทั้งนี้ การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีเป้าหมายหลักเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษา

จากรายงานประจำปีของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการทดสอบคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการอ่านของประเทศไทยมีแนวโน้มของคะแนนลดลง และมีอันดับต่ำมาตลอด 10 ปีที่ผ่านมา โดยมีคะแนนต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2565: 16) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้ตรวจพบปัญหาด้านคุณภาพทางการศึกษาจากการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2564 - 2565 ในระดับประเทศ โดยพบว่าคะแนนเฉลี่ยใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าระดับประเทศอยู่ที่ร้อยละ 3.74 โดยผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อยู่ที่ร้อยละ -2.45 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ร้อยละ -2.68 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ร้อยละ -4.16 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ร้อยละ -5.22 ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุส่วนหนึ่งของปัญหาดังกล่าวมาจากการที่โรงเรียนยังไม่ได้นำกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ จึงได้กำหนดแนวทางส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผ่านการจัดตั้งและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. 2566: 9, 65)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในกระบวนการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งความสำเร็จของกระบวนการดังกล่าวขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ทั้งนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการอาจมีความเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานด้านวิชาการในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ไชยา ภาวบุตร (2560: 89) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) หมายถึง ความใส่ใจอย่างมากของผู้นำต่อพฤติกรรมของครูที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียนซึ่ง กล่าวได้เป็นสองนัย นัยที่หนึ่ง คือ ชนิดที่แคบ หมายถึง มุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครู ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน และนัยที่สอง คือ ชนิดที่กว้าง หมายถึงใส่ใจกับสภาพอื่นๆ ขององค์กร เช่น วัฒนธรรมของโรงเรียนซึ่งผู้นำเชื่อว่ามียุทธศาสตร์ต่อพฤติกรรมของครู

อัจฉรา นิยมภา (2561: 40) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การเรียนรู้ การจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครูและ การส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยการโน้มน้าวใจหรือชักนำให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจ ตระหนัก รวมพลัง และสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา

ณิรดา เวชญาลักษณ์ (2564: 129) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน โดยสร้างบรรยากาศของความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายให้สถานศึกษาเป็นผลสำเร็จ

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของครู สนใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน ส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยการโน้มน้าว จูงใจ และสร้างแรงบันดาลใจแก่ครู เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

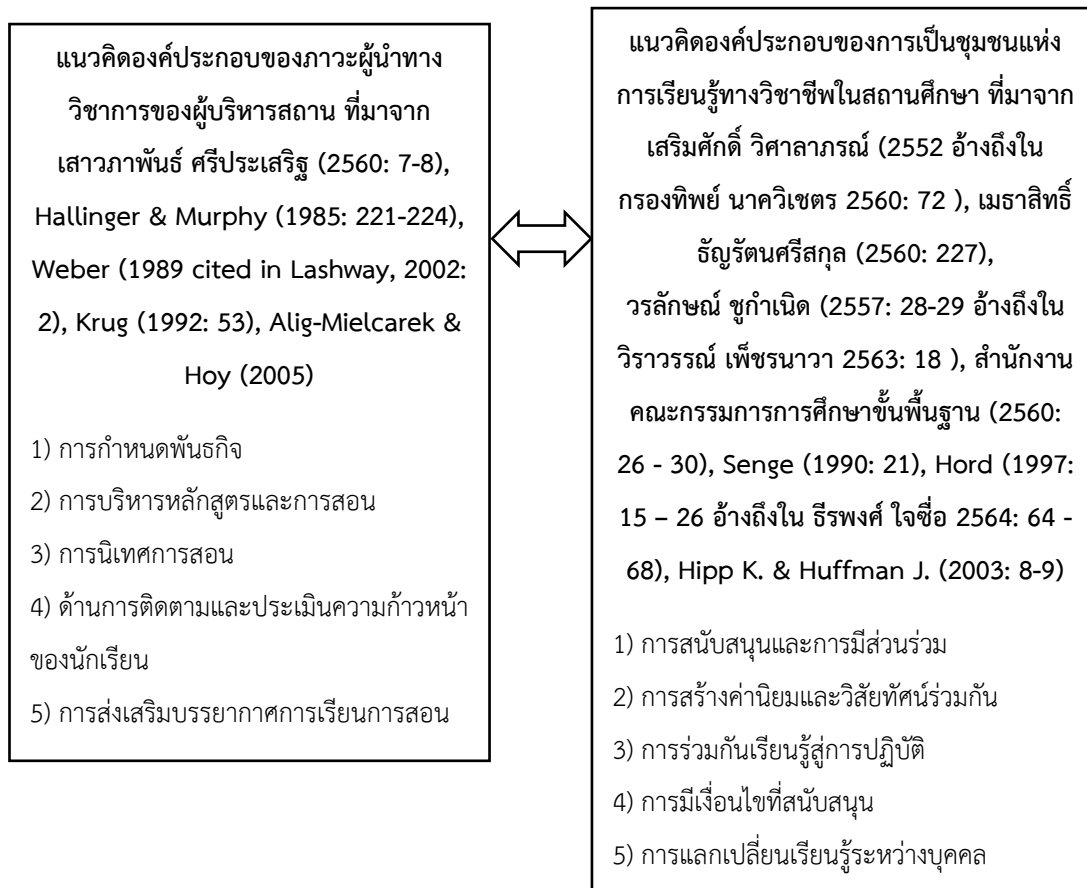
เสถียร อ่วมพรหม (2560: 2) ได้กล่าวถึง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง ชุมชนที่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของชุมชนโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรทั้งหมดในชุมชน กล่าวคือ บุคลากรทุกคนในชุมชนมีอิสระในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลาย มีการคิดค้นและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการแบ่งปันความรู้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะ และศักยภาพที่จะก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

นวรรตน์ ไวมพู และสุจิตรา จรจิตร (2560: 268) ได้ให้ความหมายว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมมือร่วมใจของครูและผู้บริหาร เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 7) ได้ให้ความหมายว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สู่คุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน โดยย้ำว่า PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ไม่ใช่หัวข้อเรื่องในการสอน

สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา เพื่อพัฒนาสมรรถนะตนเองในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เน้นประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยการร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ และร่วมแบ่งปันจนเกิดการทำงานเป็นทีมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษางานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีรายละเอียดของการวิจัยประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 129 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 97 แห่ง ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970: 608) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยการสุ่มอย่างง่าย กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ส่วนครูที่รับผิดชอบงานวิชาการ สถานศึกษาละ 1 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย รวมทั้งสิ้น 194 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง สถานศึกษามีสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สถานศึกษามีสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สถานศึกษามีสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สถานศึกษามีสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สถานศึกษามีสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้ดำเนินการออกหนังสืออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์โดยใช้ Google Forms เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับเพื่อให้มั่นใจในความถูกต้องและความสมบูรณ์ ก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เสนอข้อมูลโดยหาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เสนอข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เสนอข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เสนอข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		n = 194		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.53	0.52	มากที่สุด	2
2	ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.50	0.56	มาก	4
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.53	0.58	มากที่สุด	3
4	ด้านการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน	4.49	0.57	มาก	5
5	ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน	4.54	0.58	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม		4.52	0.53	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดพันธกิจ ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.52) และด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.58) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.57)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อ	การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
		n = 194		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการสนับสนุนและการมีส่วนร่วม	4.55	0.52	มากที่สุด	1
2	ด้านการพัฒนาค่านิยมและการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.50	0.59	มาก	4
3	ด้านของการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการปฏิบัติ	4.50	0.59	มาก	4
4	ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน	4.52	0.57	มากที่สุด	3
5	ด้านการเรียนรู้และการสื่อสารระหว่างบุคคล	4.55	0.53	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยรวม		4.52	0.52	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนและการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และการสื่อสารระหว่างบุคคล ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.53) และด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.57) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาค่านิยมและการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = 0.59) และด้านของการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = 0.59)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา					การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
	ด้านการสนับสนุนและการมีส่วนร่วม	ด้านการพัฒนาค่านิยมและการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	ด้านของการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการปฏิบัติ	ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน	ด้านการเรียนรู้และการสื่อสารระหว่างบุคคล	
ด้านการกำหนดพันธกิจ	0.754**	0.758**	0.763**	0.774**	0.774**	
ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	0.773**	0.783**	0.782**	0.800**	0.810**	
ด้านการนิเทศการสอน	0.756**	0.758**	0.766**	0.827**	0.814**	
ด้านการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน	0.797**	0.818**	0.802**	0.836**	0.817**	
ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้การสอน	0.780**	0.805**	0.736**	0.808**	0.809**	
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา						0.900**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r = 0.900^{**}$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนกับด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ($r = 0.836^{**}$) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอนกับด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ($r = 0.827^{**}$) ด้านการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนกับด้านการพัฒนาค่านิยมและการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($r = 0.818^{**}$) โดยทุกคู่ 3 ลำดับแรก มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้การสอนกับด้านของการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการปฏิบัติ ($r = 0.736^{**}$) มีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสามารถนำอภิปรายผลได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูงสุด โดยเฉพาะด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการอำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุนการอบรมและพัฒนาทักษะของครูอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและนักเรียน และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความเป็นมิตรและการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ Vanblaere, B. & Devos, G. (2016) การศึกษาภาวะผู้นำโรงเรียนและการเป็นชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การกระทำของผู้นำที่มีการแสดงออกหรือมอบอำนาจเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิยา เปี่ยมพิชนะ (2566) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง และตัวแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมี 5 ตัวแปร ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพในด้านการนิเทศการศึกษา การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการกำหนดวิสัยทัศน์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ระดับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม พบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสูงสุด โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนและการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมมือกันสนับสนุนการดำเนินการ โดยใช้หลักการประชาธิปไตย เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งพบว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนทั้งในมุมมองของผู้บริหารและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต สุขสันติกุล (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ซึ่งพบว่า การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนดังกล่าวอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ยังมิงานวิจัยของ Bitty Ansawia และ Vincent Pangb (2017) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับผลลัพธ์ทางการศึกษาที่พบว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต่ำในรัฐซารห์ ประเทศมาเลเซียอยู่ในระดับมากเช่นกันจากมุมมองของครูในโรงเรียนที่ศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ภาพรวมของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความสัมพันธ์นี้มีระดับความแข็งแกร่งสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดพบในด้านการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนกับด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างมีระบบช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินพัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของคณะครูในการ

จัดการเรียนการสอนและวิเคราะห์ผลการเรียน ดังนั้น การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างข้อตกลงร่วมกับคณะครูอย่างชัดเจนและส่งเสริมการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาจะช่วยให้ครูมีแนวทางในการออกแบบการเรียนรู้และปรับปรุงการสอนให้ตรงกับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียน รวมถึงส่งเสริมความรู้สึกได้รับการสนับสนุนและเพิ่มขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Joan L. Buttram & Elizabeth N. Farley-Ripple (2016) ได้สำรวจครูในโรงเรียนประถม 4 แห่งเกี่ยวกับการสนับสนุนที่ได้รับในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างและสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ผลการศึกษาเช่นนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของธีรพงศ์ ใจชื่อ (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีระดับความสัมพันธ์สูงและเป็นความสัมพันธ์ทางบวกเช่นเดียวกับการวิจัยของสุพรรณิ บุญหนัก (2565) ที่ศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และยังตรงกับงานวิจัยของนิดา เปี่ยมพิชนะ (2566) ที่ศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการส่งเสริมการออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยคำนึงถึงบริบทของผู้เรียนและครู พร้อมทั้งนำเครื่องมือและกระบวนการที่หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน อีกทั้งจัดให้มีการพูดคุยและทำความเข้าใจกันระหว่างผู้บริหารและครูโดยใช้กลไกของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นช่องทางในการปรึกษาหารือร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมหรือประชุมที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องให้โอกาสแก่ครูและผู้บริหารในการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายแผนงาน และแนวทางปฏิบัติร่วมกัน โดยการแบ่งความรับผิดชอบในแต่ละด้านอย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันและสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากครูและผู้บริหาร พร้อมทั้งให้คำแนะนำและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านแนวคิด ประสบการณ์ และวิธีการสอนร่วมกัน รวมทั้งสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน

2.2 ควรดำเนินการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการสร้างค่านิยมร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการปฏิบัติ

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การประกันคุณภาพภายใน ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ และการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ในด้านการบริหารการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการ. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2564). ภาวะผู้นำ แนวคิด ทฤษฎี เพื่อการประยุกต์ใช้ทางการศึกษา. เชียงใหม่: หจก. วนิดาการพิมพ์.
- ธีรพงษ์ ใจชื่อ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายห้วยไคร้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นวรรตน์ ไชยมพู่ และสุจิตรา จรจิตร. (2560). การเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์พยาบาล. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 4(1), 265-279.
- นิตดา เปี่ยมพิชนะ. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. Journal of Roi Kaensarn Academi, 8(1), 259 – 269.
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(37), 73 – 82.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). ทักษะ 7 C ของครู 4.0 PLC & Look book. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิต สุขสันติกุล. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2. วารสารบริหารศึกษามศว, 20(38), 51 – 61.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับบทวนประจำปีงบประมาณ 2567. พิจิตร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC Professional learning Community "ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" สู่สถานศึกษา. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2565). รายงานประจำปี 2565. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2568, จาก <https://www.onesqa.or.th/upload/download/202304110957536.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

- สุพรรณิ บุญหนัก. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 2(4), 57 – 68.
- เสถียร อ่วมพรหม. (2560). แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional learning Community PLC. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- อัจฉรา นิยมภา. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศักยภาพผู้บริหารยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิสตาอินเตอร์พรีน.
- Ansawia, B. & Pang, V. (2017). The Relationship between Professional Learning Community and Lesson Study: A Case Study in Low Performing Schools in Sabah, Malaysia, Sains Humanika, 9(1 - 3). 63 - 70.
- Joan L. Buttram & Elizabeth N. Farley-Ripple. (2016). The Role of Principals in Professional Learning Communities. University of Delaware, Newark, USA.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Vanblaere, B. & Devos, G. (2016). Relating school leadership to perceived professional learning community characteristics: A multilevel analysis. Ghent University, Belgium.

การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

A STUDY OF THE NEEDS ASSESSMENT ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE
DIGITAL AGE OF SMALL SCHOOL THE UNDER THE OFFICE OF THE
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA PHICHIT AREA 1

กฤติยาณี จิตรบรรจง¹, สาธร ทรัพย์รวงทอง², สุพัฒนา หอมบุปผา³

Krittianee Jitbanjong¹, Satorn Subruangthong², Supattana Hombubpha³

Corresponding Author E-mail: krittianee66@gmail.com

Received: Mar 26, 2025; Revised: Apr 18, 2025; Accepted: May 01, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู จำนวนทั้งสิ้น 234 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางเครชีและมอร์แกน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และค่าความเที่ยงของสภาพปัจจุบันของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.99 ค่าความเที่ยงสภาพที่พึงประสงค์ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.99 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการศึกษาพบว่า

ดัชนีความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก มีดัชนีความต้องการจำเป็นภาพรวม ($PNI_{modified}=0.780$) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($PNI_{modified}=0.799$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($PNI_{modified}=0.795$) และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($PNI_{modified}=0.745$) ตามลำดับ ผลการจัดกลุ่มความต้องการจำเป็นภาพรวมอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ความต้องการจำเป็น, ยุคดิจิทัล, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹Student in Master of Education (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{2,3}Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This study aimed to study the needs of academic administration in the digital age of small schools. The sample group consisted of 234 school administrators and teachers. The sample size was determined by Krejcie and Morgan tables. The tool was a questionnaire on the needs of academic administration in the digital age of small schools. The questions were in the form of a 5-point rating scale. The reliability of the current condition of the questionnaire was 0.99 and the reliability of the desired condition of the questionnaire was 0.99, respectively. The statistics used were mean, standard deviation, and needs assessment index.

The results of the study found that

The index needs assessment of academic administration in the digital age of small schools had an overall necessity index ($PNI_{\text{modified}} = 0.780$). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest necessity index was research for developing the quality of education in educational institutions ($PNI_{\text{modified}} = 0.799$), followed by teaching and learning management in educational institutions ($PNI_{\text{modified}} = 0.795$), and the lowest necessity index was development and use of educational technology media ($PNI_{\text{modified}} = 0.745$), respectively. The results of the grouping of necessity groups were at a high level overall.

Keywords: Academic Administration, Needs Assessment, Digital Age, Small School

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในยุคโลกาภิวัตน์เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน ความก้าวหน้าและพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี เกิดการปรับเปลี่ยนจากยุคอนาล็อก (Analog) เข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital) ยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมีความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา การเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ องค์กรทุกองค์กรจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนที่ถือเป็นอนาคตของประเทศชาติให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัล (จินณวัตร ปะโคทั้ง. 2561: 13)

โดยในยุคดิจิทัลเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารกิจการนักเรียน และการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหาร และการจัดการความรู้ในงานด้านต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้จักนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา สร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหาร ต้องนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับยุคสมัยอย่างคุ้มค่า (สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. 2563: 252-253)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่ผ่านมามีได้สนับสนุนให้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือนวัตกรรมในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนในโรงเรียนโดยพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดเป็นมาตรการในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Technology) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ และความถนัด และสามารถวิเคราะห์เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ นำการประมวลผล หน่วยจัดเก็บข้อมูลระบบออนไลน์ (Cloud Technology) มาให้บริการแก่สถานศึกษาในสังกัดและพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) อีกทั้ง ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กให้ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ในระบบดิจิทัล และส่งเสริมการใช้ DLTV เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับในสังกัด พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ทันสมัย เป็นปัจจุบัน และเข้าถึงได้ง่าย นำสื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยลงสู่ห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สนับสนุนสถานศึกษาให้ประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และแพลตฟอร์ม และระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานตลอดเวลา รวมทั้งใช้นวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานผ่านเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางอย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1. 2567: 55-56) แต่ในขณะเดียวกันจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการดำเนินการพบว่า ดำเนินการได้ไม่ต่อเนื่อง มาจากนโยบายมีการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความเข้าใจในเชิงลึก ในการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ของบุคลากรในองค์กรไปสู่ประสิทธิภาพและยังเป็นปัญหาอุปสรรคโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดเทคโนโลยี หรือนวัตกรรม ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ทุกพื้นที่เข้าถึงการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1. 2567: 79)

จากการดำเนินการและข้อค้นพบดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัล และให้ค้นพบแนวทางที่ถูกต้องและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของงานวิชาการ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารวิชาการไว้แตกต่างกันดังนี้

จารุกิตติ์ สิทธิยานนท์ (2559: 43) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการหมายถึงงานที่ต้องดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาต้องบริหารและดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565: 57) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการโดยต้องนำครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ความสำคัญของงานวิชาการ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารวิชาการไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2561: 7) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือว่ามีความสำคัญซึ่งเป็นหัวใจในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565: 45) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นหน้าที่สำคัญที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น สถานศึกษาทุกประเภทจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ มีคุณภาพ หรือมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์

การประเมินความต้องการจำเป็น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ศิริพร อาจปักษา (2558: 17) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูล ในการตัดสินใจหรือหาวิธีแก้ปัญหาได้ตรงกับสภาพหรือความต้องการที่แท้จริง การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นเครื่องมือในการวางแผนให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมาย

สุวิมล ว่องวานิช (2562: 52) การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) คือ กระบวนการรวบรวมสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความสามารถที่คาดหวังและความสามารถที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นทำการจัดลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น

แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล

มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้แนวทางในการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลไว้หลากหลายแนวทาง ดังนี้

สุขเมธ งามนกนก (2565: 66) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาคือการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทันต่อ เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันหลายพื้นที่ประกาศให้จัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามา ช่วยในการบริหารสถานศึกษา อาจใช้ Line หรือ Facebook ในการติดต่อสื่อสารกับคนในองค์กร หรือการ จัดประชุมออนไลน์โดยใช้ Meet หรือใช้ Zoom ซึ่งนิยมใช้กันในปัจจุบัน อีกหน้าที่หนึ่งคือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และนักเรียน โดยการใช้โปรแกรม Moodle, Microsoft Team, หรือการใช้ Google Classroom รวมทั้งการจัดโครงสร้างพื้นฐานด้าน Hardware, Software และ Peopleware เพื่อรองรับการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและในอนาคต

อาทิตย์ พิมพ์โคตร และศิริรัตน์ ทองมีศรี (2566: 260-261) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลนั้นสามารถดำเนินการปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติได้ดังนี้

1) ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมครูจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และรูปแบบการเรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริงและให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งส่งเสริมครูผู้สอนให้นำเทคโนโลยีมาช่วยจัดการเรียนรู้ และให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และให้สอดคล้องกับความพร้อมความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

2) ด้านการวัดและประเมินผล การวางแผน กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ การวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีมาช่วยในการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาตามความเหมาะสมผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนในการพัฒนาเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลแก่ครูผู้สอน

3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี พัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนสื่อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นให้แก่ครูผู้สอนเพื่อใช้ผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ จัดการเรียนรู้

4) การพัฒนาการวิจัยของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยทุกภาคเรียน อบรมให้ความรู้ การวิจัยทุกประเภทแก่ครูอย่างต่อเนื่อง การนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน

พุทธรมาตย์ ยาคง, ศักดินาภรณ์ นันท์ และสุชาติ บางวิเศษ (2567: 55) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลนั้นมีสิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนอยู่มากดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลเช่น การเรียนการสอนทางไกล ผ่านหลายช่องทาง เช่นช่องโทรทัศน์ดิจิทัล เว็บไซต์ DLTV, DEEP เป็นต้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์โดยโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Zoom, Google Meet, Microsoft Team จะทำให้สถานศึกษาต้องปรับตัว และเร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีที่มีในการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

4.2) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาควรมีการวางแผนจัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำ ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ตามยุคดิจิทัล ดำเนินการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอกับความต้องการในสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำ ผลิต

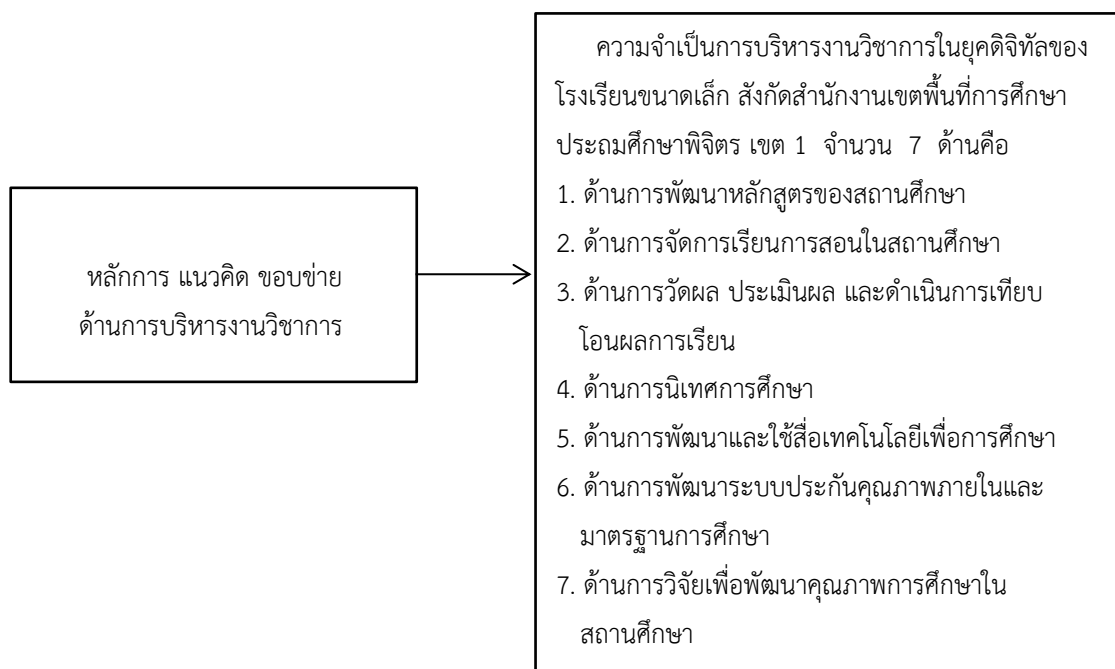
พัฒนาสื่อนวัตกรรมและใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ตามยุคดิจิทัล ด้วยวิธีการปฏิบัติ แบบ PDCA เพื่อการพัฒนาประชุมคณะครูเพื่อวางแผนและอบรมให้ความรู้การพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนการสอน

4.3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สถานศึกษาควรกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านจนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและทันสมัยตามยุคดิจิทัลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้นด้วยวิธีการส่งเสริมและขยายผลความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีด้านวิชาการแก่ชุมชนอีกด้วยจนเกิดการใฝ่รู้ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและทันสมัยตามยุคดิจิทัลเน้นการใช้สื่อโดยใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และสถานศึกษา และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล

4.4) ด้านการแนะแนวการศึกษาสถานศึกษาประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างเครือข่ายสถานศึกษาสถานศึกษาควรประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างเครือข่ายสถานศึกษาโดยมีเงื่อนไขของความสำเร็จคือ สถานศึกษาจัดการประชุมเครือข่ายสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการแนะแนวให้สามารถประชุมร่วมกันหรือประสานงาน โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อพัฒนาทางด้านการแนะแนว เช่น Facebook, Line, Tiktok, Google Meet, Zoom เป็นต้น

กรอบแนวคิดของการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 119 คนลงมา จำนวน 87 คน ครูจำนวน 468 คน รวมทั้งสิ้น 555 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 234 คน จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน และเทียบสัดส่วนแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 37 คน ครูจำนวน 197 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) โดยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ความคิดเห็นต่อความจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

2. ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยใช้ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 82)

3. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านลงความเห็น จากนั้นนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาของสุพัฒนา หอมบุปผา (2558: 160-161) ซึ่งพบว่า ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4. การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยนำแบบสอบถามไปใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากประชากร และนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-coefficient) ตามวิธีของ Cronbach โดยได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.99 ความเที่ยงของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.99

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าโดยการแจกแจงความถี่ (f) และร้อยละ (%)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่และสภาพที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในอนาคต ของการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard deviation) แปลความหมายตามรายละเอียด (สาธิต ทรัพย์รวงทอง, 2562: 199)

3. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ด้วยการหาค่าดัชนี Modified Priority Need Index ($PNI_{modified}$) เพื่อระบุลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2558: 264)

4. จัดกลุ่มความต้องการจำเป็นโดยการแบ่งกลุ่มใช้หลักการคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สูงสุดด้วย ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ต่ำสุดและหารด้วยจำนวนช่วงที่ต้องการ (สุวิมล ว่องวานิช, 2562: 275) แปลความหมายตามรายละเอียดดังนี้ $(0.799-0.745) / 2 = 0.027$

0.773 - 0.800 หมายถึง กลุ่มที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สูง

0.745 - 0.772 หมายถึง กลุ่มที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ต่ำ

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการศึกษา

1.1 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม (IOC)

1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa- coefficient) ตามวิธีของ

Cronbach

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าร้อยละ (%)

2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

สรุปผลการศึกษา

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่ามีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ภาพรวมเท่ากับ 0.780 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษารองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และผลการจัดกลุ่มความต้องการจำเป็นภาพรวมอยู่ในระดับสูง ถือว่าเป็นจุดอ่อนและภาวะคุกคาม ซึ่งมีความจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ		
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	2.47	0.96	น้อย	4.41	0.95	มาก	0.785	3
2	ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	2.45	0.94	น้อย	4.40	0.97	มาก	0.795	2
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	2.48	0.96	น้อย	4.37	0.97	มาก	0.762	5
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	2.50	0.99	น้อย	4.37	0.98	มาก	0.748	6
5	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	2.48	1.00	น้อย	4.33	1.01	มาก	0.745	7
6	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	2.47	0.94	น้อย	4.39	0.96	มาก	0.777	4
7	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	2.44	0.96	น้อย	4.39	0.96	มาก	0.799	1
รวมเฉลี่ย		2.46	0.96	น้อย	4.38	0.97	มาก	0.780	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.46$, S.D.=0.96) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$, S.D.=0.99) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 1.00), ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.96) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.96) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.95) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.97) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 1.01) ตามลำดับ

การประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า มีดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ภาพรวมเท่ากับ 0.780 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

($PNI_{modified}=0.799$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($PNI_{modified}=0.795$) ด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการศึกษา ($PNI_{modified}=0.745$) ตามลำดับ และผลการจัดกลุ่มค่าดัชนีความต้องการจำเป็นภาพรวมอยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การพัฒนาหลักสูตรมีความทันสมัย ตรงตามความต้องการของสังคมในปัจจุบันและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($PNI_{modified}=0.896$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแกนสำคัญในการวางแผนทางการจัดการศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ให้ความรู้ การเสริมสร้าง เจตคติ ตลอดจนการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้นหากประสงค์ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะทางด้านวิชาการเข้ากับยุคดิจิทัลในปัจจุบันควรเริ่มต้นจากการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยสำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก บุพศิริ, รชฏ สุวรรณภูมิ, และสมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564: 251) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การส่งเสริมฝึกรอบรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($PNI_{modified}=0.831$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ Active Learning ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งหากมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมการสอนและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนจากการใช้สื่อนวัตกรรมอยู่เสมอ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่องของผู้สอน การผลิตนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามความถนัดของผู้เรียนได้อันจะเกิดประโยชน์และคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรอนันต์ รมมวิริโย (นามทอง), สุนทร สายคำ และ ประจิตร (2564: 134) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทันสมัย มาวัดและประเมินผลผู้เรียน ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($PNI_{modified}=0.840$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หากมีการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในงานวัดและประเมินผลของสถานศึกษาซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการพัฒนาระบบการบริหารงานด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ ตลอดจนหากใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทันสมัย มาวัดและประเมินผลผู้เรียน ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัด เช่น คลังข้อสอบ การประมวลผลคะแนนออนไลน์ โดยเน้นการใช้สื่อนวัตกรรม

อย่างเป็นระบบของครูผู้สอน ลดภาระงานต่าง ๆ ด้านกระบวนการดำเนินการ เพิ่มเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการในด้านนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลด้านต่าง ๆ สร้างเว็บเพจ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารการนิเทศและโปรแกรมที่สามารถตอบปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูได้ เพื่อการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างทันที่ อยู่ในระดับมาก (PNI_{modified}=0.803) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การนิเทศการศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาตนเองในการทำงานเพื่อผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการนิเทศการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศการศึกษา ส่งเสริมการนิเทศการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งยังช่วยจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศการศึกษาและใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยทำให้การนิเทศการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤจิราภรณ์ ไชรัตน์, และสุทธิพงศ์ หกสุวรรณ (2566: 191) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบสื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลที่ เชื่อมโยงถึงกันของครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก (PNI_{modified}=0.782) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและจัดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้อีเมล การเรียน การสอน ผ่านเว็บไซต์ มัลติมีเดีย อิเล็กทรอนิกส์บุ๊ค รวมทั้งจัดการศึกษาให้ทันต่อโลกยุคปัจจุบันมาวางแผนพัฒนางานสถานศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งหากสามารถประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมภายในสถานศึกษา กับหน่วยงานอื่นอย่างเพียงพอ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการและด้านอื่น ๆ โดยใช้เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ อาจสามารถทำให้การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลมีประสิทธิภาพและสามารถเพิ่มคุณภาพให้กับผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก บุพศิริ, รชฎ สุวรรณภู (2565: 167) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่าความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัลด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การใช้ระบบเครือข่ายเชื่อมโยงในองค์กรในการจัดทำเอกสารการประกันคุณภาพด้วยกระบวนการที่เป็นระบบเป็นไปตามคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก (PNI_{modified}=0.834) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษายุคปัจจุบันต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแก่การดำเนินการที่ทันสมัยและได้คุณภาพทั้งในเรื่องของใช้เครื่องมือที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานในระบบการประกันคุณภาพโดยเชื่อมโยงให้ครอบคลุมการประกันคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบ สามารถเชื่อมโยงหรือนำผลการประกันคุณภาพภายในสู่การประเมินคุณภาพภายนอกโดยใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลได้ รวมทั้งการนำผลการประเมินคุณภาพมาจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบสื่อออนไลน์หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อนำมาใช้เผยแพร่และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา (2565: 129) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่าสภาพการบริหารงานระบบประกันคุณภาพการศึกษายุคดิจิทัล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา พบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำวิจัยโดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อหาวิธีการใหม่ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($PNI_{modified}=0.836$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาช่วยส่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาการและศาสตร์สาขาต่างๆ ให้มีการค้นคว้าข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถแก้ปัญหาการศึกษาได้อย่างตรงจุด ตลอดจนช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้เลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดได้ กระบวนการทางด้านการวิจัยที่ช่วยและส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดตั้งเครือข่ายออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำวิจัยโดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อหาวิธีการใหม่ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดจากการวิจัยและแก้ไขปัญหาได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงุรีภรณ์ ไชริศมี, สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ (2566: 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 พบว่าด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการวิจัยที่แก้ไขปัญหาผู้เรียนได้จริง รวมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การวิจัยระหว่างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายเพื่อหาวิธีการใหม่ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน

1.2 ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 พบว่าด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นรองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารควรส่งเสริมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ Active Learning อย่างจริงจัง โดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และนำความรู้จากกระบวนการ PLC มาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและทันสมัยเพื่อให้บุคลากรได้ผลิตนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลและต่อยอดไปสู่ผู้เรียนทำให้สามารถเรียนรู้จากกระบวนการเรียนการสอนจนเกิดเป็นทักษะต่าง ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามความถนัดของผู้เรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนางานวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1

2.2 ควรศึกษาและวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- จรรยาภรณ์ ภูกลาง. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จินณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- นักวิจารณ์ ไชริศมี, และสุทธิพงศ์ หกสุวรรณ. (2566, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 3(3): 51-63.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยการศึกษาเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรชนก บุพศิริ, รชฏ สุวรรณภู, และสมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2565, กันยายน-ธันวาคม). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 7(3): 241-254
- พระอนันต์ ธมมวิริโย (นามทอง), สุนทร สายคำ, และประจิตร มหาหิง. (2564, มกราคม-กุมภาพันธ์). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. Modern Learning Development Center. 6(1): 263-276.
- พุทธมัตย์ ยาคง, ศักดินาภรณ์ นันท์, และสุชาติ บางวิเศษ. (2567, มกราคม-เมษายน). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. วารสาร สังคมศาสตร์บูรณาการ. 4(10): 47-61.
- มาลัย วงศ์ถัยวัฒนา. (2565, มกราคม-เมษายน). แนวทางพัฒนาการบริหารงานระบบประกันคุณภาพการศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาพุทธศาสนา. 6(5): (2565: 129)
- วิชุดา เหล่าน้ำใส, และนิดา เปี่ยมพีชนะ. (2566, มกราคม-มิถุนายน). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 7(1): 534-545.
- ศิริพร อาจปักษา. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2562). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2567). แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2567. พิจิตร: ผู้แต่ง.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัฒนา หอมบุปผา. (2558). การวัดผลและประเมินผลการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2563, กรกฎาคม-ธันวาคม). แนวทางการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลดิสรชัน. Journal of Modern Learning Development. 15(2): 245-259.

- สุเมธ งามกนก. (2564, มกราคม-เมษายน). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล. **วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย**. 3(1): 59-67.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา รัตนโกเมศ, และชัยญา อภิบาลกุล. (2552, ตุลาคม-ธันวาคม). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 32(4): 180-191.
- อาทิตย์ พิมพ์โคตร, และศิริรัตน์ ทองมีศรี. (2566, มีนาคม). แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี. **Journal of Modern Learning Development**. 8(3): 250-269.
- Faber, C. F., & Shearon, G. F. (1970). **Elementary School Administration: Theory and Practice**. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Kenneth, T. C. (2010, April-June). **The influence of School Architecture on Academic Achievement**. **Journal of Education Administration**. 38(4): 309-330.

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเครือข่ายโรงเรียนอำเภอวัดโบสถ์ 3 จังหวัดพิษณุโลก
THE STUDY OF FACTOR AFFECTING LEARNING ACHIEVEMENT IN SOCIAL
STUDIES FOR SECONDARY EDUCATION, SCHOOL, NETWORK 3 IN
WATBOT PHITSANULOK

ทศยา วรธนเสริณ¹, ภาณุมาศ หมอสินธ์²

Tassaya Wattanaseranee¹, Panumat Mohsin²

Corresponding Author E-mail: Tassaya29@gmail.com

Received: Mar 18, 2025; Revised: May 01, 2025; Accepted: May 02, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัวและด้านครูผู้สอน ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเครือข่ายโรงเรียนอำเภอวัดโบสถ์ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านครอบครัว 3) ด้านครูผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.491 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.478 ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.596 และด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.550

ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านครอบครัว ทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยอื่นไม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มี 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน รองลงมา ด้านครูผู้สอน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน , วิชาสังคมศึกษา , ปัจจัยที่มีอิทธิพล

¹นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹Student in Degree of Master of Education Curriculum and Instruction, Pibulsongkram Rajabhat University

²อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม

²Advisor, Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) study the factors that influence academic achievement in Social Studies at the lower secondary level, 2) study the level of learner factors of student, family and teacher factors that affect the academic achievement in Social Studies. The sample group used in the study was lower secondary school students in the network of 5 schools in Wat Bot 3 School District, Phitsanulok Province. The data collection tool was a questionnaire. Data were analyzed using basic statistics, including percentage, mean and standard deviation. The study of the factors influencing the academic achievement was 1) student, 2) family and 3) teacher family. The results of the research found that the factors influencing the academic achievement in Social Studies at the lower secondary level, in all aspects, had an average of 4.21 and a standard deviation of 0.491, which was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level, ranked from highest to lowest average, respectively. Teacher aspect had a mean score was 4.37, the standard deviation was 0.478, which was at a high level. The family aspect had a mean score of 4.27, the standard deviation was 0.596, which was at a high level. The student aspect had a mean score of 4.06, the standard deviation was 0.550, which was at a high level. The level of factors that influenced academic achievement, the student aspect, the teacher aspect, and the family aspect, all three factors had a high level of positive relationship with statistical significance at the 0.01 level. Other factors did not influence academic achievement in social studies at the lower secondary level. There were 2 factors that had the most influence, which were the student aspect, followed by the teacher aspect, which was a factor that influenced academic achievement significantly at the .05 level, which was acceptable.

Keywords: Academic Achievement, Social Studies, Influencing Factors

Introduction

Education is an important foundation for human resource development, providing knowledge and skills that are up-to-date with changes in the globalization era. Education helps develop thinking skills, problem analysis, decision-making, and problem-solving correctly, which is the development of the potential to live together with others and social changes. The educational reform of Thailand aims to improve the quality of education to be consistent with the needs of the global society, according to the National Education Act of 1999, emphasizing that all learners have the ability to learn and develop themselves. Learners are the most important, and the learning process must promote their development naturally and to their full potential by organizing content and activities that are consistent with their interests and aptitudes. Teachers play an important role in human development through knowledge transfer, training, and the creation of scientific advancements, along with creating a learning environment that promotes continuous lifelong learning (Office of the National Education Commission. 1999).

In the 21st century, educational reform focuses on skills and culture, which teachers must develop themselves in 7 important areas as follows: 1) Knowledge creation and integration: Teachers must be able to integrate and use various knowledge to create and develop new knowledge. 2) Analytical and creative thinking: Teachers must teach children to have analytical and creative thinking skills. 3) Vision and exchange of ideas: Teachers must have vision and encourage children to exchange ideas and learn by themselves. 4) Understand new technology: Teachers must use and guide the use of new technology appropriately. 5) Promote potential and creativity: Teachers must support children's development according to their potential and encourage them to create new things. 6) Ethics, morality, and ethics: Teachers must comply to ethics and morality and encourage others to do good for society. 7) Teaching and professional leadership: Teachers must develop the quality of teaching and profession together with administrators and the community (Nararat Fanchien. 2018).

The academic performance of students is an indicator of the quality of national education. Effective learning will equip students with knowledge, abilities, and be ready to respond to the changes and competition of today's era. If academic performance is low, citizens will not be able to prepare for the competition and development of the country. In Thailand, academic performance remains an important issue that all departments must work together to address. Poor academic performance will affect the quality of education, society, culture, and economy. The government has addressed this issue through curriculum reform, teacher productivity improvement, and teacher capacity development. However, the external quality assessment has not yet achieved its goals. Therefore, researchers are interested in studying the factors that affect academic performance in order to find ways to improve and enhance the quality of education (Wicklund, Diane Marie. 2002; Weena Techapanadorn. 2005; Charnnarong Pornrongroj. 2010).

The revised version of the Basic Education Core Curriculum B.E.2551 (2008) update in B.E. 2560 (2017), emphasizes that social studies, religion, and culture are essential foundational learning for all students. The curriculum aims to help students understand the coexistence of human life as individuals and society. Adapting to the environment: Understanding the changes of the times, time, and factors.

Understanding oneself and others. Patience, acceptance of differences, and morality. Knowledge can be applied to life. Becoming a good citizen of the country and the world. Learning in this field helps cultivate learners to become responsible citizens. Knowledge, skills, ethics, morals, values, and consciousness. Students will develop thinking skills such as summarizing ideas, analyzing, applying, and critical thinking, as well as problem-solving skills based on social science processes. To achieve this goal, collaborative group learning activities must be organized. This will help establish good relationships among group members, promote collaborative and social skills.

The problem of teaching and learning in the social studies, religion, and culture group found that teaching and learning activities were not diverse and not interesting, resulting in students not participating. Good students often compete with each other, while the weak ones were often abandoned, leading to discouragement and low academic achievement. In addition, students lacked skills in living together and had conflicts of thought. Students did not understand and did not see the importance of the sufficiency economy, so they could not apply it in their daily lives or analyze the problems that occurred. As a result, students lacked of problem-solving skills, work skills, and skills in working with others. If this problem is not properly resolved, students' academic achievement will continue to decline. From the problem of academic achievement at the lower secondary level that did not meet the criteria set by the Ministry of Education, the researcher, who was a teacher in the network of schools in Wat Bot District 3, Phitsanulok Province, was aware of this problem and was interested in studying to find the factors that influenced academic achievement. It was found that the student factor had the greatest impact from observing student behavior in the academic year 2023 (Kantrawee Busayanon. 2003).

Therefore, the researcher aimed to study the factors that influence the achievement in social studies at the lower secondary school level in the network of Wat Bot 3 schools, Phitsanulok Province, in order to find the real cause of the factors that influence the achievement in social studies and use the data as a guideline for developing teaching and learning, organizing appropriate learning activities, and making students change their behavior, be enthusiastic and cooperate in learning, resulting in good efficiency and effectiveness in the future.

Objectives of the research

1. To study the factors that influence academic achievement achievement in Social Studies at the lower secondary level, the factors that influence the achievement in social studies at the lower secondary school level in the network of Wat Bo District 3 schools, Phitsanulok Province, in order to
2. To study the level of learner factors of student, family and teacher factors that affect the academic achievement in Social Studies factors, family factors, and teacher factors that influence the achievement in social studies at the lower secondary school level in the network of Wat Bo District 3 schools, Phitsanulok Province.

Literature review

The concepts and theories related to academic achievement. In educational management, the main objectives are:

The academic performance of students, as their grades also reflect their performance in teaching. 'Achievement' means obtaining or achieving academic results, while students' academic performance indicates their academic achievements. In addition to developing learners' knowledge and intellectual abilities, it also represents the value of curriculum organization and teaching activities. The knowledge and abilities of teachers and administrators.

Thitsanat Khaemmani (2005: 10) stated that achievement is the accomplishment or efficiency in action in a given skill or knowledge. Academic achievement means access to knowledge, development of academic skills, which may be considered from a given test score, a score obtained from work assigned by the teacher, or both.

Pranee Kongjinda (2007: 42) stated that academic achievement means ability or success.

Oratai Chandai (2010) concluded that academic achievement means the knowledge and ability to try to access knowledge or skills which come from coordinated actions. It requires effort from both intellectual and non-intellectual components that are expressed in the form of success, which can be measured by psychological tools or general achievement tests.

Atchara Sukharam and Oraphin Chucham (1987) stated that academic achievement means the level of success received from studying which is assessed by two methods: the process obtained from testing using general academic achievement tests and the process obtained from the grade point average of the educational institution which requires a complex process and a long period of time.

Monrawee Nantasen (2000) stated that academic achievement means the knowledge and abilities of students that arise after being trained and taught both in and outside of educational institutions. Therefore, academic achievement is considered an important product of teaching and learning. Measuring academic achievement is a main activity in the teaching and learning process of teachers.

Eysneck and Meili (1972) stated that learning achievement means the index of efficiency and quality of education management after teaching and learning activities. It is the ability of individuals that arises from teaching and learning as a result of behavioral changes and learning experiences that arise from training or instruction.

Bloom (1976) stated that the factors that influence learning achievement are three variables: knowledge characteristics, affective characteristics, and quality of teaching, participation in teaching and learning, teacher reinforcement, providing feedback on deficiencies or appropriateness and correcting deficiencies.

Anastasi (1985, p. 107) stated that academic achievement is related to intellectual and non-intellectual components, including economic, social, motivational and other components.

Good (1973: 7) It is said that academic achievement means success, agility, expertise in using skills or applying various knowledge. Therefore, academic achievement means knowledge or skills resulting from

learning various subjects that can be observed from the test results of teachers or those responsible for teaching. It is the ability or characteristic of learners that occurs after teaching.

From the study of the meaning of academic achievement, it can be concluded that academic achievement means the success of learning, the ability that students receive from teaching and learning, it is a change in behavior and learning experiences in the cognitive domain, affective domain and skill domain according to the learning objectives set. Generally, academic achievement is measured by test scores, but there are other measurement methods such as behavioral evaluation, subjective measurement, skill measurement and project measurement, which have the components of knowledge, understanding, skills and attitudes resulting from learning, which can be measured by testing during or after teaching and learning activities by testing or using various methods that are consistent and appropriate with the learning content, learning process by conducting in conjunction with the learner's learning activities. The assessment will cover knowledge, skills, behavior, learning behavior, participation in activities and results from projects or portfolios to reflect the learner's continuous accumulation of learning.

Research Methodology:

This research is a study of factors that influence the academic achievement in social studies at the lower secondary school level in the network of schools in Wat Bot District 3, Phitsanulok Province. The influences come from learner factors, teacher factors, and family factors. The researcher aims to use the research results as a guideline for developing teaching management in educational institutions. The researcher has proceeded according to the following steps:

Population and sample

The population used in this research was lower secondary school students in the network of Wat Bot 3 schools in Phitsanulok Province, totaling 270 students.

The sample group used in this research was lower secondary school students studying in the first semester of the academic year 2024 from the network of Wat Bot 3 schools in Phitsanulok Province, totaling 5 schools: Yan Naresuan Phatthana Phitthayakhom School, Wat Senas School, Wat Nam Khop School, Kaeng Ban Bang Pakhai School and Wat Nakham School, totaling 152 students, using random sampling of Krejcie & Morgan (1970).

Research Tools

The research instrument used in this research is the data collection on the study of factors affecting the academic achievement in social studies at the lower secondary school level in the network of Wat Bot 3 schools in Phitsanulok Province by using an online questionnaire (in the form of Google Form). The researcher divided the questionnaire into 2 parts:

Part 1: General information of the respondents using a checklist, including gender, age, grade level, school, and social studies results in the previous semester;

Part 2: Questionnaire on factors affecting academic achievement using a 5-level, 3-dimensional rating scale with 66 items, covering the following factors: 1) Student factors; 2) Teacher factors; 3) Family

factors of lower secondary school students in the network of Wat Bosot 3 schools in Phitsanulok Province, which is a 5-level rating scale questionnaire: the most, the most, the most, the most, the least, the least.

Creation and validation of research instruments

1. Study the concepts, theories and related research on the study of factors influencing the academic achievement in social studies at the lower secondary level in the network of schools in Wat Bot District 3, Phitsanulok Province. In preparing the draft questionnaire instrument to be consistent with the objectives and scope of the research, the created questionnaire was presented to the advisor to check and correct it, both in terms of the correctness of the content structure, the appropriateness of the language use and the coverage of the subject to be studied, and then revised according to the advisor's suggestions.

2. The questionnaire was presented to three advisors and experts to review and improve its completeness and accuracy to cover both content structure and appropriateness of language use, to see whether the questionnaire text was in line with the factors to be studied and whether it covered theoretical content that had been studied, analyzed, and defined in the definition of specific terms by experts.

3. The questionnaire was analyzed for content validity and the results of the expert's consideration were used to calculate the IOC (Index of Item Objective Congruence) validity. The data was entered into the expert's IOC analysis table and the index of consistency was calculated to be 0.60-1.00.

Data collection

1. The researcher wrote a letter requesting assistance from the Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University, to request assistance in collecting data from the sample group.

2. The researcher proceeded with sending online questionnaires to the sample population by requesting cooperation from school administrators, teachers, and explaining the purpose of data collection to the sample students in order to obtain realistic results.

3. The researcher collected a total of 152 questionnaires from the online questionnaires to check for completeness. In this data collection, the researcher received 152 responses, or 100 percent, and analyzed the data.

Data Analysis

The questionnaire was used to calculate the mean and standard deviation. It was found that the factor that had the greatest influence on the academic achievement in the subject of social studies at the lower secondary level in the network of schools in Wat Bot District 3, Phitsanulok Province, was the factor of teachers.

Research results

Part 1 General information of the respondent

Table 1 shows general information of the respondents classified by gender, age, grade level, and school.

Status	Sample group	
	Numbers (n)	Percentage
1. Gender		

Status	Sample group	
	Numbers (n)	Percentage
Male	67	44.1
Female	85	55.9
Total	152	100.00
2. Age		
12 years	25	16.4
13 years	40	26.3
14 years	64	42.1
15 years	23	15.1
Total	152	100.00
3. Grade level		
Secondary 1	53	34.9
Secondary 2	46	30.3
Secondary 3	53	34.9
Total	152	100.00
4. Schools		
Yan Naresuan Phatthana Pittayakhom School	88	57.9
Wat Senan School	11	7.2
Wat Nam Khop School	15	9.9
Kaeng Ban Yang Pakay School	16	10.5
Wat Nakham School	22	14.5
Total	152	100.00

From Table 1, it shows that the majority of the respondents were female, 88 people, or 55.9 percent, and 64 people, or 42.1 percent, were 14 years old and were studying in Mathayom 3, 53 people, or 34.9 percent. The majority of the respondents studied at Yan Naresuan Phatthana Pittayakhom School, 88 people, or 57.9 percent.

Table 2 shows the mean and standard deviation of the factors related to the academic achievement in social studies at the lower secondary level in the network of schools in Wat Bot District 3, Phitsanulok Province, as an overall picture.

No	Factors affecting achievement	Statistics (n = 152)			Ating
		$\bar{x}$	S.D.	Interpretation	
1	student	4.06	0.550	High level	3
2	teaching	4.37	0.478	High level	1
3	Family	4.27	0.596	High level	2
	Total	4.23	0.491	High level	

From Table 2, the results found that the factors related to the academic achievement in social studies at the lower secondary level in the network of schools in Wat Bot District 3, Phitsanulok Province, as a whole, had a mean of 4.23 and a standard deviation of 0.491, which was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level, ranked from highest to lowest mean, as follows: in terms of teachers, the mean was 4.37 and a standard deviation of 0.478, which was at a high level; in terms of families, the mean was 4.27 and a standard deviation of 0.596, which was at a high level; and in terms of students, the mean was 4.06 and a standard deviation of 0.550, which was at a high level.

Discussion

The results of data analysis on the study of factors influencing the achievement in social studies at the lower secondary school level in the network of schools in Wat Bot District 3, Phitsanulok Province, in order to find the real cause of the factors influencing the achievement in social studies, and to be able to use the obtained data as a guideline for developing teaching and learning and organizing appropriate learning activities for students to change their behavior, be more enthusiastic and cooperate in learning, resulting in good efficiency and effectiveness in the future, were overall at a high level. And when considering each aspect separately as follows:

1. In terms of learners, it was found that the factors that influenced the academic achievement in social studies at the lower secondary level in the network of Wat Bot 3 schools, Phitsanulok Province, were at a high level overall. When arranged by average from highest to lowest and considered on a case-by-case basis, the factor that influenced the academic achievement was that students attended classes every time there was a teaching and learning session. The results of this research are consistent with the research of Kusuma Lao-de (2022) who conducted research on the factors that influenced the academic achievement of students studying in the English Business subject group at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. It was found that learner factors influenced the academic achievement. There was a positive relationship with the academic achievement of students with statistical significance at the 0.05 level and was consistent with the research of Jaiodton, K, Thodsata, O. (2021) who studied the factors that influenced the academic achievement of students at Nakhon Ratchasima College. The results of the study found that the predictive variables that could predict the academic achievement of Nakhon Ratchasima College students have 3 factors: learner factor, followed by equipment/technology factor and teacher factor. This research can be used as a guideline for teachers or those involved in developing learning achievement, activities and teaching and learning processes to promote, support and develop learning achievement, which will be beneficial for improving, promoting or developing intelligence, abilities and various skills, which will lead to the development of the quality of learning achievement development in the future.

2. In terms of teachers, it was found that the factors that influenced the academic achievement in social studies at the lower secondary level in the network of Wat Bot 3 schools in Phitsanulok Province

were at a high level overall. When arranged by average from highest to lowest and considered by each item, the factors that were related to academic achievement in terms of items were found that the items with the highest average, arranged from highest to lowest, were teachers with the most teaching techniques. This research result is consistent with the research of Chanida Yotsali (2016) who conducted research on the factors that influenced the academic achievement of students under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Prachuap Khiri Khan, and found that the factor that was most related to academic achievement was teachers. It is also consistent with Nawarat Suksakit (2018) who conducted research on the factors that influenced academic achievement according to the opinions of vocational certificate students in the field of commerce in vocational schools. The results of the research found that the factors related to teachers were at a high level, including encouraging students to work.

3. Family aspect: The study of factors affecting the academic achievement in social studies at the lower secondary school level in the network of Wat Bot 3 schools in Phitsanulok Province found that the overall level was at a high level. When arranged from highest to lowest average and considered each item, the factors related to academic achievement were the family's readiness to support scholarships, parents' behavioral care, not involving students in bad things, and the family's encouragement for students to study at a higher level. The research results were consistent with the research of Phichpatkan Panpuek (2017) who conducted research on factors affecting the academic achievement of secondary school students: a case study of students in opportunity expansion schools under the Phasi Charoen District Office, Bangkok. It was found that family factors and family relationships affect students and their academic achievement. Children lack family readiness, lack warmth, children living with grandparents who cannot read, families living together between father and mother, and students' home environment are involved in learning and affect students' academic achievement. Parents must pay attention to and support students' learning, encourage them to study to their full potential with willingness, provide encouragement and show confidence in students. Including support and sacrificing time to take students to study and gain more knowledge.

Suggestions

1. Implications for Practical

1.1 Student factors: Students must pay attention, be aware of attending classes every time there is teaching and learning, participate in knowledge exchanges, ask teachers questions if they do not understand the content during teaching and learning, and follow up on the results of assigned work. Therefore, advisors should study basic information about students in all aspects. If there is a survey of students individually, this will allow them to know the real information and find solutions that are correct and appropriate for the situation and condition of the students themselves.

1.2 Teacher factors: Teachers should have teaching methods, teaching techniques, and organize a variety of teaching and learning activities that focus on the learners, respond to the needs, abilities, and aptitudes of the learners so that the learners can show their full potential, and give the

students an opportunity to participate in the learning method, as well as inform the learning results, follow up on problems, provide support, and provide advice/a system for taking care of and helping the learners.

1.3 Family factors, educational institutions and teachers should go to the area to follow up, coordinate and talk to the parents of students regularly to discuss various problems in terms of academic results, activities that students must join with the educational institution in terms of consultation and requesting cooperation, visit homes, follow up on students to encourage parents to pay attention, including explaining and clarifying the advantages of supporting students to learn more in things that students like and are interested in, supporting students' special abilities and supporting students to learn more in things that they like, are interested in and are good at in subjects that students do not understand, so that parents understand and help promote and support students in various aspects .

2. Recommendations for future research

2.1 An experimental study should be conducted to develop a teaching model for social studies in order to find out which teaching model is most effective.

2.2 Research should be conducted on the problems and obstacles of students, factors that influence the achievement in social studies, in order to know the problems and obstacles to improve and develop them.

2.3 It is necessary to study the development model for passing on academic achievement at the lower secondary level in the network of schools in Wat Bot 3 District, Phitsanulok Province.

Reference

- Anastasi, A. (1985). **Psychological testing: Basic concepts and common misconceptions**. In A. M. Ausubel, D. P. (1963). The psychology of meaningful verbal learning; an introduction to school learning Bloom, B. S. (1976). **Human characteristics and school learning**. New York: McGraw-Hill.
- Busayanon, K. (2003). **Conditions and problems of teaching social studies, religion and culture in leading schools under the Department of General Education**. Bangkok.
- Chandai, O. (2010). **Factors affecting the English learning achievement of Grade 6 students under the Sakon Nakhon Educational Service Area Office**. Master of Education Thesis, Maha Sarakham University.
- Eysenck, J., Arnold, W., & Meili, R. (1972). **Encyclopedia of psychology**. London : Search Press.LimitedGagne and Briggs.
- Fanchian, N. (2018). **What characteristics must a teacher in the 21st century have?** <https://www.trueplookpanya.com/education/content/68571-teaarttea-teaart>. Retrieved on February 1st, 2025.
- Good, C.V. (2003). **Dictionary of Education**. New York: McGraw – Hill, Cited in Rasarin Phanthu. **Academic achievement in science of Mathayom 1 students who were taught according to the principles of learning to be knowledgeable by using science toys**. Master of Science Thesis, Science Education Program, Graduate School, Chiang Mai University, 2007. Page 42.

- Jaiodton, K., Thodsata, O. (2021). **Factors Affecting Academic Achievement of Nakhon Ratchasima College Students.** Journal of Social Science and Humanities Association of Private Higher Education Institutions of Thailand. 27(2), 29 - 41
- Jai-Ottan, K. (2021). **Factors affecting the academic achievement of students at Nakhon Ratchasima College.** Master's Thesis, Nakhon Ratchasima College.
- Khammanee, P. (2010). **Knowledge teaching science for effective learning process management.** Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kongjinda, P. (2006). **A comparison of the achievement in mathematics and mental arithmetic skills of students who were taught by the CIPPA model using exercises that emphasize mental arithmetic skills with students who were taught by using the teacher's manual.** Master's thesis in Curriculum and Instruction, Graduate School. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Laode, K. (2022). **Factors affecting the academic achievement of students studying in the Business English subject group, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.** Walailak Journal of Public Administration, Volume 12, Issue 2, May-August 2022.
- Nantasen, M. (2000). **Behavior and academic achievement of first-year vocational certificate students at Lamphun.** Technical College who studied subject 2000-1301 Social Studies 1 by Syndicate teaching. Master of Education Thesis, Graduate School, Chiang Mai University.
- Office of the National Education Commission. (1999). **National Education Act. B.E. 2542.** Office of the National Primary Education Commission. Bangkok: Prik Wan Graphic Company.
- Panpuek, P. (2017). **Factors affecting the academic achievement of secondary school students: A case study of students in opportunity expansion schools.** Under the Phasi Charoen District Office, Bangkok.
- Parungroj, C. (2010). **Creative Thinking,** Bangkok: Chulalongkorn University Press
- Kongjinda, P. (2006). **A comparison of the achievement in mathematics and mental arithmetic skills of students who were taught by the CIPPA model using exercises that emphasize mental arithmetic skills with students who were taught by using the teacher's manual.** Master's thesis in Curriculum and Instruction, Graduate School. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Sukharam, A., Chuchom, O. (1987). **A comparative study of students with academic achievement below the ability level with students with normal academic achievement.** Bangkok: Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University
- Suksakit, N. (2018). **Factors affecting academic achievement according to the opinions of students Vocational certificate level, Commerce branch of vocational schools.** Siam University
- Techaphanadorn, W. (2005). **Study and development of mental well-being of university students.** Doctoral dissertation, Counseling Psychology, Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Khaemmani, T. (2005). **Student-centered teaching management: CIPPA model.** MODEL. Journal of Education, Chulalongkorn University.
- Wicklund, Diane Marie. (2002). **Individual Learning Versus.** Cooperative Learning in a University

Yotsali, K (2016). Factors affecting the academic achievement of students in the Office of the Primary Education Area 2, Prachuap Khiri Khan. Humanities, Social Sciences and Arts, Year 9, Issue 1, January - April 2016.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL AGE AND ENGLISH TEACHERS' LEARNING
MANAGEMENT COMPETENCY UNDER PHICHIT PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นวรรตน์ ปานเพชร¹, สายฝน วิบูลรังสรรค์²

Nawarat Panphet¹, Saifon Vibulrangson²

Corresponding Author E-mail: nawaratpa66@nu.ac.th

Received: Mar 31, 2025; Revised: Apr 24, 2025; Accepted: May 14, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ ประชากร คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 137 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 103 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่าเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916 และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.913 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80-1.00 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

¹นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Student in master of Education degree (Education Administration), Naresuan University.

²ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

²Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This research aimed to 1) study the instructional leadership of school administrators in the digital age, 2) examine the learning management competency of English teachers, and 3) investigate the relationship between the instructional leadership of school administrators in the digital age and the learning management competency of English teachers. The population consisted of 137 English teachers. The sample included 103 English teachers selected by stratified random sampling based on the proportion of schools in each district. The instruments used for data collection were rating scale questionnaires on instructional leadership in the digital age (reliability = 0.916) and learning management competency of English teachers (reliability = 0.913), with content validity ranging from 0.80 to 1.00. The data were analyzed using basic statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The results revealed that:

1) The overall, instructional leadership of school administrators in the digital age was at a high level. 2) The overall, learning management competency of English teachers was also at a high level. 3) There was a high positive correlation between instructional leadership in the digital age and the learning management competency of English teachers, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Instructional Leadership in the Digital Age, Learning Management Competency, English Teachers

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้และการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีนโยบายและจุดเน้นเกี่ยวกับด้านการจัดการศึกษา มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ เพราะถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน ส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายพัฒนาการศึกษาด้านภาษาอังกฤษให้พัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2567: 21)

จากผลสำรวจการจัดอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษประจำปี 2023 ของอีเอฟ เอ็ดดูเคชันเฟิร์สท์ (EF Education First) องค์การนานาชาติ เรื่องการฝึกอบรมภาษา พบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยอยู่ในระดับต่ำ โดยจัดอยู่ในอันดับที่ 101 ของโลก และอยู่ในอันดับที่ 21 จาก 23 ประเทศในทวีปเอเชีย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 416 จากคะแนนเต็ม 800 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ Low Proficiency คือ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ (EF Education First (EF). 2023) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ในปีการศึกษา 2565 และ 2566 วิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนระดับเขตพื้นที่ 35.48 คะแนน และ 33.44 คะแนน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2565 โดยคะแนนลดลงร้อยละ -2.04 และวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2565 และ 2566 มีค่าเฉลี่ยคะแนนระดับเขตพื้นที่ 27.13 และ 26.99 คะแนน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2565 โดยคะแนนลดลงร้อยละ -0.14 (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. 2566: 11) ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษที่ลดลง อาจเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพไม่เท่าที่ควร ดังนั้น ครูภาษาอังกฤษจึงเป็นกลไกสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะ รวมถึงจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการสื่อสารอย่างแท้จริงให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Richards, J. C. 2010: 1) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson & Dexter (2005) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สมรรถนะของครูที่สูงขึ้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำกับดูแลโรงเรียนในสังกัด มีเขตพื้นที่บริการครอบคลุม 6 อำเภอ จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 119 โรงเรียน ได้จัดทำแผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาทางด้านภาษา ดังนั้น ในการพัฒนาครู บทบาทของผู้บริหารจึงเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริม และพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลกับการบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดทิศทาง พัฒนา และส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปได้ (Fullan. 2014) สอดคล้องกับ (Leith wood et al. 2020: 12) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและแนวโน้มการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล ส่งเสริมศักยภาพของครู และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู แต่ยังเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของยุคดิจิทัล (Mishra & Koehler. 2006: 54)

ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สามารถบูรณาการเทคโนโลยีกับการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพจะมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยเฉพาะในบริบทของการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องอาศัยทั้งนวัตกรรมการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (Robinson et al. 2008) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปวีณา สิทธิโชคธรรม และ กัลยรัตน์ หล่อมนรินทร์. 2567 : 45) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการปฏิบัติงานของครู และมีผลต่อคุณภาพการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อิสสระมะแอ มะเราะ. 2566: 29) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสมรรถนะหลักของครูในด้านการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และการประเมินผล ส่งผลให้คุณภาพของการเรียนรู้ในสถานศึกษาสูงขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาพิจารณาประกอบการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด และทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1.1. ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

Davis, G. A. (2010) และ Greenfeld (2016) กล่าวว่า การกระทำอย่างตั้งใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เป็นที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน Mc Ewan. (1999) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษาตามเป้าหมาย และ Kaiser, S. M. (2018) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและ

วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สนับสนุนการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ และนิเทศกำกับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการสอน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ บทบาทของผู้บริหารที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและบรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างยั่งยืน

1.2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามแนวคิดของ ทินกร บัวชู (2564), สงบ อินทรมณี (2562), วันชัย ราชวงศ์ (2562), มณีนันท์ สุดเต้ (2563), พนธกานต์ นุทธีมนตรี (2565), ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ (2564), สิริฉัตร รัตนสุวรรณ (2566) และพงษ์พันธ์ กาญจนอุดม (2566) ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดนักวิชาการดังกล่าวสรุปเป็นตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์สถานศึกษาด้านดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน เน้นความเป็นเลิศในด้านวิชาการ วางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล
- 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร หมายถึง การส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ และความสามารถทางวิชาการสร้างโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้และเติบโตอย่างต่อเนื่อง ฯ
- 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ มีทักษะในการใช้แพลตฟอร์มและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและพัฒนาศักยภาพของครู ฯ
- 4) ด้านการสร้างบรรยากาศและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการที่ทันสมัย เหมาะสม และหลากหลายเพื่อยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร ฯ

2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ

2.1 สมรรถนะครูภาษาอังกฤษ

Saleh M. Abdo (2020) กล่าวว่า สมรรถนะครูภาษาอังกฤษ หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องให้ครูสามารถบรรลุเป้าหมายของงานได้ ประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานเฉพาะด้าน ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ซึ่งสะท้อนเจตคติ ค่านิยม และภาพลักษณ์ที่บุคคลมีต่อตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัว (Traits) เป็นลักษณะนิสัยถาวรที่ส่งผลต่อการกระทำ เช่น ความน่าเชื่อถือหรือภาวะผู้นำ และแรงจูงใจหรือเจตคติ (Motives/Attitude) ที่เป็นแรงผลักดันจากภายในซึ่งกระตุ้นให้บุคคลพยายามบรรลุเป้าหมาย ขณะที่ Kaplan and Norton (2022) กล่าวว่า สมรรถนะครูภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ที่เหมาะสมและจำเป็นต่อบทบาทงาน ทักษะ (Skill) ที่สอดคล้องกับความรู้ในการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน และคุณค่า (Values)

สรุปได้ว่า ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมความสามารถด้านภาษา การถ่ายทอดความรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียน และความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและผู้เรียนให้ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมั่นใจ

2.2 องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามแนวคิดของ Saleh M. Abdo (2020), Jack C. Richards (2022), Stancy Zeiger (2018), เยาวลักษณ์ มูลสระคู (2558), ดวงรำไพ งามศัพท์ (2559), ปิยาภรณ์ อัครลาวัณย์ (2562), ลักษณะพร เข้มขัน (2562), วิชา พรหมโชติ (2564), ธนภฤต อินธิรัชย์ (2566) ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดนักวิชาการดังกล่าวสรุปเป็นตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูภาษาอังกฤษในการวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ฯ

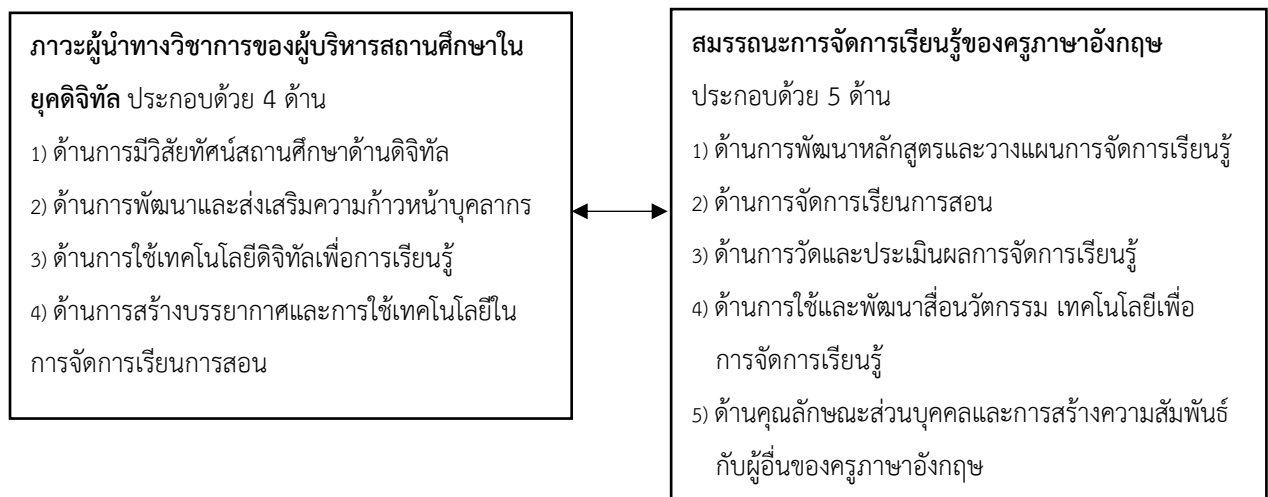
2) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถครูภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย มีการจัดการชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และการบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ฯ

3) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูภาษาอังกฤษในการสร้างและเลือกใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่ตรงกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด มีการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ฯ

4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูภาษาอังกฤษในการเลือกใช้ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สามารถเลือกใช้สื่อที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ มีทักษะการผลิตสื่อและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม ฯ

5) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นของครูภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถของครูภาษาอังกฤษในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน ครูภาษาอังกฤษต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ และมีความมั่นใจในตนเอง สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และสนับสนุน การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฯ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมุ่งการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 137 คน จากโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 103 คน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ในปีการศึกษา 2567 ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ประกอบด้วยครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 103 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยวิเคราะห์หาค่า IOC มีค่า 0.80 - 1.00 มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ จำนวน 46 ข้อ จากทั้งหมด 46 ข้อ จากนั้นนำข้อคำถามไปทดลองใช้ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เท่ากับ 0.92 และ 0.91 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร
2. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม หากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
3. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 103 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment-Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	(n=103)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านการมีวิสัยทัศน์สถานศึกษาด้านดิจิทัล	4.56	0.51	มากที่สุด
2.	ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร	4.53	0.48	มากที่สุด
3.	ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	4.47	0.51	มาก
4.	ด้านการสร้างบรรยากาศและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	4.45	0.46	มาก
รวม		4.50	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์สถานศึกษาด้านดิจิทัล รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการศึกษสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

ที่	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ	(n=103)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.54	0.44	มากที่สุด
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.52	0.42	มากที่สุด
3	ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.45	0.47	มาก
4	ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.16	0.45	มาก
5.	ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นของครูภาษาอังกฤษ	4.26	0.48	มาก

ที่	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ	(n=103)		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
	รวม	4.38	0.37	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2

ตารางที่ 3 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาใน ยุคดิจิทัล (X)	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ (Y)					สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ภาษาอังกฤษ ในภาพรวม
	ด้านการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนรู้	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้	ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นของครูภาษาอังกฤษ	
ด้านการมีวิสัยทัศน์สถานศึกษา ด้านดิจิทัล	0.65**	0.69**	0.67**	0.28**	0.54**	0.69**
ด้านการพัฒนาและส่งเสริม ความก้าวหน้าบุคลากร	0.70**	0.69**	0.61**	0.33**	0.54**	0.70**
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้	0.67**	0.71**	0.65**	0.39**	0.58**	0.73**
ด้านการสร้างบรรยากาศและ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการ เรียนรู้อการสอน	0.70**	0.75**	0.72**	0.47**	0.62**	0.80**
ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาใน ยุคดิจิทัล ในภาพรวม	0.76**	0.81**	0.75**	0.42**	0.65**	0.83**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.83^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด

คือ ด้านการสร้างบรรยากาศและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้การสอนกับด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.75^{**}$)

ดังนั้น ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ทางบวก

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์สถานศึกษาด้านดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน ที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างรอบด้าน ส่งผลให้สามารถวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังได้ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2014) ที่ระบุว่า ผู้นำทางการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ชัดเจนมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและยั่งยืนในสถานศึกษา โดย Fullan ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในฐานะ "Lead Learner" หรือผู้นำที่ไม่เพียงแต่กำหนดทิศทาง แต่ยังเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้และนำนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาครูและนักเรียน ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน รวมถึงการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา ถือเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง "ระบบนิเวศการเรียนรู้" (Learning Ecosystem) ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวสู่การเป็น "Smart School" โดยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) อย่างเป็นระบบในทุกกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการส่งเสริมสมรรถนะทางดิจิทัลของครูและนักเรียนให้สามารถปรับตัวและพัฒนาทักษะตามความต้องการของศตวรรษที่ 21 ซึ่งนโยบายดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีผู้นำทางการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกลและสามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึง ด้านการมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์มุ่งสู่ดิจิทัลที่ชัดเจนและปฏิบัติได้ 2) ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรมีส่วนร่วมสร้างวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล 3) มีทักษะการสื่อสารวิสัยทัศน์องค์กรกับบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา 4) สร้างกลยุทธ์ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา 5) สามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์และร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนโยบายของรัฐบาล และวิสัยทัศน์มีความชัดเจน ทันต่อการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ยังมีเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ความสำเร็จและเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ชัดเจนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวม พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้อย่างชัดเจน รวมถึงสามารถจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองต่อบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wiggins & McTighe (2005) ที่กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน (Backward Design) โดยเน้นให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) การมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานหรือหลักสูตรที่กำหนดจะช่วยให้ครูสามารถวางแผนการเรียนรู้และการประเมินผลได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา ภูขำนิ และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาตาลคำข้า พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการวางแผนการเรียนรู้และการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสอดคล้องกับหลักสูตร มีส่วนช่วยในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ตอบโจทย์ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูในด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบสมรรถนะของครู (Teacher Competency Framework) ที่ได้กำหนดให้ครูมีสมรรถนะในการวิเคราะห์และปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและ ผู้เรียน นอกจากนี้ นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการยังส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิจารณาในรายด้านทุกด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องมีความรอบรู้ และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ไม่เพียงแต่ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา แต่ยังรวมถึงด้านวิชาการและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์สถานศึกษาด้านดิจิทัล ด้านการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และด้านการสร้างบรรยากาศและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรวัฒน์ ทองเพชร และคณะ (2565) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูใน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นภาวะที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เห็นว่ามีความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาสถานศึกษาด้าน วิชาการ ด้านวิชาชีพ ประสพการณ์ และส่งเสริมให้ครูมุ่งหาความรู้สนับสนุนครูในด้านการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนและสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนผลสัมฤทธิ์ทางเรียนที่สูงขึ้น โดยผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าภาวะ

ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ โดยครูภาษาอังกฤษมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นของครู ภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยวียส มาอยู่ (2566) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูภาษาอังกฤษระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า สมรรถนะครูภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี สารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตามจริง อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม พบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อาจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ควรพัฒนาและเสริมสร้างทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้คำปรึกษาอย่าง ต่อเนื่อง และการประเมินผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในบริบทของโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และสร้าง วัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างยั่งยืน

1.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ ในภาพรวม พบว่า ด้านการใช้และ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทในการ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรม พัฒนาวิชาชีพที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน รวมถึงเปิดโอกาสให้ครูได้ ทดลองและประเมินประสิทธิผลของสื่อ นวัตกรรมในบริบทจริง เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนของผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับบริบทของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมี ความสัมพันธ์ทางบวกสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการพัฒนาทักษะครู การจัดสรรทรัพยากร และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

- การศึกษาศักยภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
- การศึกษานโยบายพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อ

เสริมสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเรียนการสอน และพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล เช่น วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเพื่อยกระดับสมรรถนะครู

เอกสารอ้างอิง

- ดวงรำไพ งามศัพท์. (2559). การศึกษาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ทินกร บัวชู และทิพาพร บัวชู. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์สาร, 13(2),
- ธนภุต อินธิชัย. (2566). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยาภรณ์ อัครลาวัณย์. (2562). การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พนธกานต์ นุททธีมนตรี. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุคดิจิทัล. Instructional Leadership of the administer in Digital Era, 12(4), 178-190.
- พงษ์พันธ์ กาญจนอุดม. (2566). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มนิรัตน์ สุดเต้. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- เยาวลักษณ์ มูลสระคู. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูสอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลักษณะพร เข้มขัน. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 23(4), 298-309.
- วันชัย ราชวงศ์. (2562). ภาวะผู้นำสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(4), 25 - 32.
- วิชา พรหมโชติ. (2564). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. วารสารรัชตภาคย์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 15(41), กลุ่มที่ 1, 331.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1): 355 - 356.

- สิริฉัตร รัตนสุวรรณและ ตรัยภูมิ นทร์ตรีศวร. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2. การประชุมหาวิทยาลัยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ, 13, 2219-2234.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. (2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.phichit2.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). นโยบายและจุดเน้นด้านการจัดการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.obec.go.th>.
- อิสสระมเ แ มะเราะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษา, 15(2), 78-92.
- Anderson, R. E., & Dexter, S. L. (2005). Educational leadership and technology: Preparing school leaders for a technology-rich school environment. *Journal of Educational Administration*, 43(6), 498–511.
- Davis, G. A., & Thomas, M. A. (1989). *Effective Schools and Effective Teachers*. Boston: Allyn and Bacon. 28 (1), 1-14.
- Jack C. Richards. (2010). *Competence and Performance in Language Teaching*. SAGE journals, 41(2), 101-122.
- Kaiser. (2000). *Mapping the Learning Organization: Exploring a Model of Organizational Learning*. (Ph.D. Dissertation, Louisiana State University, U.S.A).
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5-22.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teachers' knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
- Mc Ewan, E. K. (1998). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. California: Library of Congress. 41(2), 101-122.
- Robinson, V. M. J., Lloyd, C. A., & Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational Administration Quarterly*, 44(5), 635-674.
- Richards, J. C. (2020). *The role of language proficiency in effective teaching*. Cambridge University Press.
- Richmond Stroupe & Kelly Kimura. (2013). *Research and Practice in English Language Teaching in Asia*. LEiA Language Education in Asia. Retrieved August 13, 2024, from https://camtesol.org/Download/Book/Research_and_Practice_in_ELT_in_Asia.pdf

- Saleh M. Abdo. (2020). **Professional Competence 1**. Retrieved August 13, 2024, from <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/taking-responsibility/articles/professional-competence-1>
- Wiggins, G., & McTighe, J. (2005). **Understanding by Design**. Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD).
- Zeiger, S. (2018). **The competencies of English teachers**. *Journal of Educational Research*, 25(4), 101-115.

การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน

A STUDY OF PROBLEMS IN THE ADMINISTRATION OF BI - EDUCATION.
OF SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE, NAN

พงศ์พันธุ์ ปรังฤทธิ¹, นิคม นาคอ้าย²

Pongpun Prungrit¹, Nikom Nakai²

Corresponding Author E-mail : pongpun.p@psru.ac.th

Received : Feb 24, 2025; Revised : Apr 01, 2025; Accepted: May 14, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน ด้านการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน ครูผู้สอนทวิศึกษา จำนวน 72 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน และด้านปัญหาการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษา, การกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา, การจัดการเรียนการสอน, การวัดและประเมินผล, การเทียบโอนผลการเรียน

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ Student in Master of Education degree (Educational Administration), Pibulsongkram Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

² Advisor, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study the problems of dual education management in Nan Secondary Education Area in terms of school curriculum determination, teaching management, measurement and evaluation, and academic achievement transfer. The population used in the study consisted of 8 school administrators and 72 dual education teachers, totaling 80 people. The instruments used for data collection were a 5-level rating scale questionnaire with a reliability between 0.8 and 1.0 and a reliability of 0.92. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The results of the research found that the overall, problems of dual education management were at a low level. When considering each aspect, the problems of school curriculum determination had the highest mean, followed by problems of teaching management, and problems of measurement and evaluation had the lowest mean.

Keywords: Educational Administration, Curriculum Determination, Teaching and Learning Management, Measurement and Evaluation, Transfer of Academic Achievements

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อผลิตกำลังคนในระดับฝีมือที่ได้มาตรฐานการศึกษาวชิชาชีพจากความสำคัญดังกล่าวจึงจัดให้มีการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โดยจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กับสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านวิชาชีพให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามความถนัด ความสนใจ โดยการขยายวิชาชีพและกลุ่มเป้าหมาย เข้าสู่ระบบการจัดการอาชีวศึกษาให้ชัดเจน ทัวถึงและรวดเร็วขึ้น สำหรับเป็นทางเลือกของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่กันไปทั้งประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2567: 3)

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพมีความสำคัญต่อการผลิตกำลังคนที่มีฝีมือและได้มาตรฐาน สพฐ. และ สอศ. จึงเน้นการจัดการอาชีวศึกษาหลากหลายรูปแบบ เพื่อเพิ่มโอกาสการศึกษาให้กับผู้เรียนทั้งวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ โดยการจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา (ทวิศึกษา) ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งวุฒิการศึกษามัธยมและประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กลุ่มเป้าหมายของโครงการประกอบด้วยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สถานศึกษาที่มีความโดดเด่น และสถานศึกษาพื้นที่ห่างไกลหรือผู้ด้อยโอกาส (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2562 : 3)

จังหวัดน่านตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 668 กิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 15 อำเภอ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและหุบเขา อาจมีการเดินทางลำบากในบางพื้นที่ จังหวัดมีประชากรหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ม้งเมี่ยน, ขมุ, ลัวะ, และไทลื้อ โดยมีแม่น้ำน่านเป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการดำรงชีวิต ด้านเศรษฐกิจจังหวัดเน้นการเกษตรกรรม มีอุตสาหกรรมเช่น ผ้าทอและเครื่องเงิน และการแปรรูปผลผลิตการเกษตร น่านยังเน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและธรรมชาติ ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ซึ่งช่วยสร้างรายได้ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน. 2567: 3)

เมื่อพิจารณาในบริบทของสหกิจศึกษาที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน รับผิดชอบเขตพื้นที่บริการจัดการศึกษาครอบคลุมทั้ง 15 อำเภอ มีโรงเรียนบางแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ โรงเรียนในพระบรมราชานุเคราะห์ และโรงเรียนในโครงการพิเศษอื่น กลุ่มโรงเรียนเหล่านี้เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ที่ต้องได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา จึงส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยบันทึกข้อตกลงร่วมมือกับ สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดน่าน ตามแนวทางการจัดโครงการเรียนร่วมหลักสูตร เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับโอกาส เข้าถึงการศึกษา แหล่งเรียนรู้ ความหลากหลายเหมาะสมตามศักยภาพ ผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติและกิริยาสำนึกที่พึงประสงค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน. 2567 : 4) ในการบริหารจัดการทุกด้านจึงต้องมีส่วนร่วมทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการ โดยการจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา โรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน ที่กำลังดำเนินจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา มีโรงเรียนที่เข้าร่วมจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็มีบางโรงเรียนที่มีปัญหาทำให้โครงการหยุดชะงัก

ด้วยเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน ที่ร่วมจัดการศึกษาหลักสูตรเรียนร่วมทวิศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา น่าน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายการจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 1) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) หมายถึง การจัดการศึกษาโครงการเรียนร่วมที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่กันทั้งสองหลักสูตร โดยผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปี

ชลธาร สมานธิ (2560: 29) กล่าวสรุปไว้ว่า การจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา คือ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. ให้แก่ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนในสายวิชาชีพ เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาครบตามหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองวุฒิการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพพร้อมกัน

ภัทรพงษ์ ปองดี (2561: 9) กล่าวสรุปไว้ว่า การจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา เป็นการศึกษาร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความรู้ด้านอาชีพจากการฝึกปฏิบัติจริง อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานได้เข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษาได้มากขึ้น สอดรับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการผลิตกำลังคนระดับฝีมือที่มีคุณภาพและมาตรฐานให้มีปริมาณเพียงพอและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

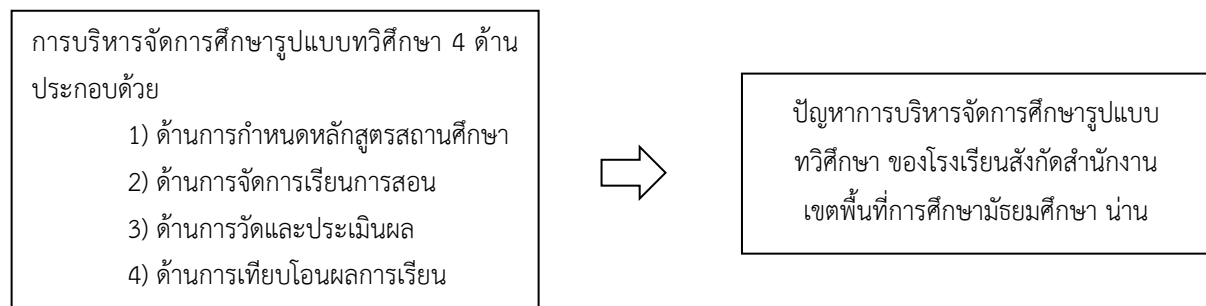
ปิติภัทร วัดแก้ว (2561: 49) กล่าวสรุปไว้ว่า การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) คือการศึกษาที่รวมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เข้ากับการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เรียนจะได้รับประกาศนียบัตรทั้งในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และประกาศนียบัตรวิชาชีพพร้อมกัน หลักสูตรนี้เป็นการร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานประกอบการ เพื่อจัดการเรียนการสอนร่วมกัน การเทียบโอนหน่วยกิต และการฝึกงานในสถานประกอบการ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาสายอาชีวะให้กับผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลที่ไม่มีสถานศึกษาด้านอาชีวะ พร้อมทั้งเสริมทักษะเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

ภาสกร ผื่นอ้าย และณัฐยา ตันตรานนท์ (2565: 7) กล่าวสรุปไว้ว่า การจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาเป็นการศึกษาร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556 เมื่อเรียนจบหลักสูตรได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ คือ ประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งเป็นการสร้างนวัตกรรม ในการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ที่เป็นการร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถานประกอบการต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านอาชีพจากการฝึกปฏิบัติงานจริงรวมทั้งการฝึกงานในสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพและตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

จากความหมายการจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เป็นการร่วมการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีข้อกำหนดคือ เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรแล้ว จะได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ คือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปพ.1 ม.6)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน และ สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดน่าน ได้ทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือในการดำเนินโครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โดยมีแนวทางการรับนักเรียนโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายคือ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล สำหรับผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง และโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการในการเรียนสายอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาร่วมกับวิทยาลัยเทคนิคปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน เข้าร่วมโครงการจำนวน 7 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน. 2567: 10-11) ได้แก่ 1. โรงเรียนมัธยมปากกลาง 2. โรงเรียนทุ่งช้าง 3. โรงเรียนมัธยมพระราชทานเฉลิมพระเกียรติ 4. โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม 5. โรงเรียนบ่อเกลือ 6. โรงเรียนพระธาตุพิทยาคม และ 7. โรงเรียนไตรเขตประชาสามัคคี รัชมงคณาภิเษก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทวิศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาในจังหวัดน่านที่ร่วมการจัดการศึกษา จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 8 คน ครูผู้สอนทวิศึกษา 72 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน จำนวน 1 ชุด ใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทวิศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถามครอบคลุมขอบข่ายการบริหารจัดการศึกษา ที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านปัญหาการวัดและประเมินผล 4) ด้านปัญหาการเทียบโอนผลการเรียน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา

2.2 สร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อให้ครอบคลุมเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา

2.3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity จำนวน 5 คน พิจารณาข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามตามความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) ตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 71-72) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาด้วยแล้วนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ต่อไป ผลการวิเคราะห์ IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พบว่า มีค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.8 ถึง 1.0

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทวิศึกษา ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งสิ้น 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)

2.6 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 7) ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับประชากรเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์การวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยออนไลน์ (Google Forms)
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน ได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน

สถานภาพ ตำแหน่ง	จำนวนทั้งหมด	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	8	8	100
ครูผู้สอนทวิศึกษา	72	72	100
รวม	80	80	100

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 8 คน และครูผู้สอนทวิศึกษา 72 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน ในภาพรวม

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา	2.06	0.83	น้อย	1
2. ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน	1.92	0.91	น้อย	2
3. ด้านปัญหาการวัดผลและประเมินผล	1.86	0.90	น้อย	4
4. ด้านปัญหาการเทียบโอนผลการเรียน	1.87	0.85	น้อย	3
รวม	1.93	0.82	น้อย	

จากตาราง 2 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.93$, $\sigma = 0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก คือ ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.06$, $\sigma = 0.83$) รองลงมา คือ ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.92$, $\sigma = 0.91$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านปัญหาการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.86$, $\sigma = 0.90$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ	ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา	N = 80		ระดับ	ลำดับ
		μ	σ		
1	การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา	2.14	1.00	น้อย	3
2	ความสอดคล้องของเนื้อหาสาระหลักสูตรกับสภาพท้องถิ่น	2.10	1.03	น้อย	4
3	การส่งเสริมสนับสนุนจากการบริหารของสถานศึกษาในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา	1.73	0.99	น้อย	5
4	การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	2.40	0.95	น้อย	1
5	จำนวนบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านสาระของหลักสูตรที่เน้นทวิศึกษา	2.31	1.06	น้อย	2
6	งบประมาณในการบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา	1.68	1.05	น้อย	6
รวม		2.06	0.83	น้อย	

จากตาราง 3 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.06$, $\sigma = 0.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.40$, $\sigma = 0.95$) รองลงมาคือ จำนวนบุคลากร ที่เกี่ยวข้องทางด้านสาระของหลักสูตรที่เน้นทวิศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.31$, $\sigma = 1.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ งบประมาณในการบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.68$, $\sigma = 1.05$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ข้อ	ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน	N = 80		ระดับ	ลำดับ
		μ	σ		
7	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสะท้อนพื้นฐานของทางวิชาชีพ	1.82	0.89	น้อย	4
8	ทักษะกระบวนการเรียนของนักเรียนนำไปสู่การประกอบอาชีพอย่างชัดเจน	2.08	1.09	น้อย	1
9	การคิดและสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาทักษะเชิงอาชีพ	2.00	0.96	น้อย	2
10	การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน	1.82	0.97	น้อย	5
11	ความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาประสบการณ์อาชีพ	1.88	1.04	น้อย	3
รวม		1.92	0.91	น้อย	

จากตาราง 4 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.92, \sigma = 0.91$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะกระบวนการเรียนของนักเรียนนำไปสู่การประกอบอาชีพอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็น ลำดับแรก อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.08, \sigma = 1.09$) รองลงมา คือ การคิดและสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาทักษะเชิง อาชีพ อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.00, \sigma = 0.96$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของ นักเรียน ($\mu = 1.82, \sigma = 0.97$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านปัญหาการวัดผลและประเมินผล

ข้อ	ด้านปัญหาการวัดผลและประเมินผล	N = 80		ระดับ	ลำดับ
		μ	σ		
12	ความเหมาะสมการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดและ ประเมินผลกับการประเมินทักษะทางอาชีพ	1.78	0.89	น้อย	6
13	เนื้อหาสาระของวิชาครอบคลุมหรือสัมพันธ์กับเนื้อหา ของวิชาที่สะท้อนทักษะอาชีพอย่างชัดเจน	1.86	0.96	น้อย	4
14	เครื่องมือหรือกระบวนการวัดผลของภาคปฏิบัติ สามารถ วัดผลได้จริง	1.80	0.97	น้อย	5
15	ระยะเวลาของการวัดผลภาคปฏิบัติเหมาะสม	1.93	1.03	น้อย	1
16	การพัฒนาเครื่องมือวัดผลของการปฏิบัติงานทักษะที่มี กระบวนการหรือขั้นตอนการทำงานที่มีความซับซ้อน นักเรียนมีทักษะวิชาชีพ สามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐาน วิชาชีพ	1.88	0.91	น้อย	3
17	วิชาชีพ	1.90	0.98	น้อย	2
รวม		1.86	0.90	น้อย	

จากตาราง 5 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านปัญหาการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.86, \sigma = 0.90$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระยะเวลาของการวัดผลภาคปฏิบัติเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.93, \sigma = 1.03$) รองลงมา คือ นักเรียนมีทักษะวิชาชีพ สามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.90, \sigma = 0.98$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือความเหมาะสมการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล กับการประเมินทักษะทางอาชีพ อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.78, \sigma = 0.89$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านปัญหาการเทียบโอนผลการเรียน

ข้อ	ด้านปัญหาการเทียบโอนผลการเรียน	N = 80		ระดับ	ลำดับ
		μ	σ		
18	ความรู้และความเข้าใจเรื่องการเทียบโอนผลการเรียน	2.00	0.91	น้อย	2
19	การประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการขอเทียบโอนผลการเรียน	2.21	0.99	น้อย	1
20	ความชัดเจนของคู่มือเกณฑ์การดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน	1.83	0.94	น้อย	3

21	ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงสร้างในการเทียบโอนผลการเรียนที่เป็นระบบ	1.82	1.00	น้อย	4
22	คู่มือการดำเนินงานการเทียบโอนผลการเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลง	1.73	0.91	น้อย	6
23	การจัดหาสื่อหรือการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การเทียบโอนผลการเรียน	1.73	0.92	น้อย	7
24	ระบบการบันทึกข้อมูลสารสนเทศการลงทะเบียนการเทียบโอนผลการเรียน	1.77	0.95	น้อย	5
รวม		1.87	0.85	น้อย	

จากตาราง 6 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นาน ด้านปัญหาการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 1.87, \sigma = 0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการขอเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับแรก อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.21, \sigma = 0.99$) รองลงมา คือ ความรู้และความเข้าใจเรื่องการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.00, \sigma = 0.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การจัดหาสื่อหรือการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การเทียบโอนผลการเรียน ($\mu = 1.73, \sigma = 0.92$)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นาน ผู้วิจัยนำผลการวิจัย มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ภัทรพงษ์ ปองดี 2561 : 98) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรทวิศึกษา ของสถานศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับน้อย ประเด็นสำคัญในรายด้าน ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

1.1 ด้านปัญหาการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย โดยพบประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมอย่างเพียงพอจากชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเหมาะสมของหลักสูตรในบริบทท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ชัยชาญ แก้วชิงดวง. 2565: 720 - 722) พบว่า กระบวนการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะประสานงานเรื่องหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งจะก่อให้เกิดข้อปฏิบัติและแนวทางในการบริหารการจัดการศึกษาที่เหมาะสม

1.2 ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย โดยพบประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาทักษะกระบวนการเรียนของนักเรียน นำไปสู่การประกอบอาชีพอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลากหลายปัจจัย ทั้งจากตัวนักเรียน สภาพแวดล้อมทางการศึกษา และความพร้อมของระบบสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อทักษะกระบวนการเรียนของนักเรียนสู่การนำไปประกอบอาชีพ สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ (Schultz. 1996) พบว่า การฝึก

ปฏิบัติงานในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ยุคของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี มีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 70 ที่มีผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ตามที่กำหนดให้ด้วยการจัด 2 ระบบ คือ การฝึกงานนอกเวลา และการทำงานนอกเวลา การทำงานร่วมกันมี 3 ระดับ คือ เป็นรายบุคคล (เพื่อตนเอง) ตามแนวทางการศึกษา และตามนโยบายของรัฐ และระดับเพื่อสังคมส่วนรวม การฝึกปฏิบัติงานเป็นแนวทางนำไปสู่ความรู้และทักษะจากผู้สูงอายุไปสู่คนรุ่นหนุ่มสาว อันเป็นรูปแบบดั้งเดิมทางด้านการศึกษา ตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้ระยะการฝึกงานเพื่อความชำนาญถึง 1 ปีเต็ม และคงยึดเป็นหลักการมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เพื่อรองรับเทคโนโลยีระดับสูง และเพื่อผลิตคนออกมารับใช้สังคม ชุมชน ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการฝึกคนให้มีทักษะในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นยังทำให้พวกเขาเป็นผู้ฝึกงาน มีส่วนร่วมในคณะกรรมการระดับท้องถิ่นในด้านแรงงานอีกด้วย

1.3 ด้านปัญหาการวัดและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย โดยพบประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาความเหมาะสมระยะเวลาของการวัดผลภาคปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ระยะเวลาที่กำหนดไม่เหมาะสมเวลาสั้นเกินไป นักเรียนอาจทำงานไม่เสร็จหรือตอบไม่ครบทุกส่วนของการวัดผลเวลานานเกินไปนักเรียนอาจเกิดความเบื่อหน่าย เหนื่อยล้า ทำให้ความสนใจลดลง ความไม่ชัดเจนของเกณฑ์วัดผล นักเรียนอาจไม่เข้าใจว่าแต่ละส่วนของการปฏิบัติต้องใช้เวลาเท่าใด ไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ จำนวนนักเรียนมากเกินไปในเวลาจำกัด อาจทำให้การวัดผลไม่ครอบคลุมทุกคนในระยะเวลาที่กำหนด ความซับซ้อนของการปฏิบัติกิจกรรมภาคปฏิบัติบางอย่างอาจต้องการเวลาในการเตรียมตัวหรือลงมือทำมากกว่าที่คาดไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (จิรายุ ใจแข็ง, 2564: 149 - 150) พบว่า ควรมีการกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติสำหรับการวัดผลและประเมินผลในระบบทวิศึกษาที่ชัดเจน ควรมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการวัดผล วัดผลตามสภาพความเป็นจริง ควรมีการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อวัดระดับความชำนาญในทักษะวิชาชีพ ให้เป็นไปตามระดับความรู้ความสามารถและสมรรถนะ

1.4 ด้านปัญหาการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย โดยพบประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการขอเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การขาดช่องทางประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการขอเทียบโอนอาจจำกัดอยู่เพียงบางช่องทางทำบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือเข้าใจยาก เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน เช่น ขาดรายละเอียดเกี่ยวกับเอกสารที่ต้องใช้ ขั้นตอนหรือระยะเวลาในการดำเนินการ การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องหรือขาดช่วงเวลาเหมาะสมประชาสัมพันธ์เฉพาะในช่วงต้นเทอมหรือปลายเทอม อาจทำให้ไม่ได้รับข้อมูลในเวลาที่ต้องการ บุคลากรขาดการสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์บุคลากรผู้รับผิดชอบขั้นตอนอาจไม่ได้รับเครื่องมือหรือการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับการสื่อสารข้อมูลไปยังผู้เกี่ยวข้อง ไม่มีการติดตามผลหรือช่องทางสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อมีคำถามเพิ่มเติม อาจขาดช่องทางการสื่อสารที่ตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว เช่น การตอบคำถามผ่านระบบออนไลน์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (อรรณณ คำงาม, 2561: 98) พบว่า สถานศึกษาทั้งสองสังกัดยังไม่ได้มีการวางแผนการดำเนินการโอนผลการเรียนไปในแนวทิศทางเดียวกัน ไม่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรทวิศึกษา ส่งผลให้เมื่อถึงระยะเวลากำหนด การจบหลักสูตร ทำให้เกิดปัญหาของการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างรายวิชาของทั้งสองหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรเข้ามามีบทบาทการมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อนำเสนอ รับฟังข้อมูล ปรีกษาหารือข้อเสนอแนะ การกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด ในการศึกษาวิจัยด้านการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ควรมีการส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนของนักเรียนนำไปสู่การประกอบอาชีพอย่างชัดเจน เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาทักษะกระบวนการเรียนของนักเรียนนำไปสู่การประกอบอาชีพอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด ในการศึกษาวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน

1.3 ควรกำหนดระยะเวลาของการวัดผลภาคปฏิบัติเหมาะสม เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาระยะเวลาของการวัดผลภาคปฏิบัติเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด ในการศึกษาวิจัยด้านการวัดผลและประเมินผล

1.4 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการขอเทียบโอนผลการเรียนกับกลุ่มผู้รับข้อมูล เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการขอเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด ในการศึกษาวิจัยด้านการเทียบโอนผลการเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน อย่างต่อเนื่อง เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพบริบทสังคม

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา).

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ . (2567). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/lwVRT>

จิรายุ ใจแข็ง และคณะ. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระบบทวิศึกษาใน กรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 15(38), 137-152.

ชัยชาญ แก้วชิงดวง. (2565). แนวทางการบริหารการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) จังหวัดเพชรบุรี. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 12(4), 712-723

ชลธาร สมานี. (2560). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของโรงเรียนสบเมยวิทยาคม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์

ปิติกัทร วัดแก้ว. (2561). แนวทางการบริหารการศึกษารูปแบบทวิศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 18. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ภัทรพงษ์ ปองดี. (2561). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรทวิศึกษา ของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ภาสกร ฝันอ้าย และณัฐยา ตันตรานนท์. (2565). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารหลักสูตรทวิศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารครุศาสตร์ราชภัฏเชียงใหม่, 1(3), 1-14.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาน่าน. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. สืบค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.spmnan.go.th/action-plan67/>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง : การเทียบโอนผลการเรียนรู้. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.

-
- อรรวรรณ คำงาม. (2561). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดลำปาง. การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- Schultz, C. F. (1996). *An ethnography of German apprenticeship: Situated learning technics and community in a high-technology firm*. University of New Mexico.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND TEACHER'S ABILITY TO USE TECHNOLOGY IN
TEACHING AND LEARNING UNDER THE PHICHIT PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

นพกร โนจา¹, สายฝน วิบูลรังสรรค์²

Noppakorn Noja¹, Saifon Vibulrangson²

Corresponding Author E-mail: NoppakornNoja5850@gmail.com

Received: Mar 31, 2025; Revised: May 09, 2025; Accepted: May 15, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือครู จำนวน 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนประชากรแต่ละอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹นักศึกษาลัทธิสุตรการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Student in master of Education degree (Education Administration), Naresuan University.

²ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

²Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This research aimed to 1) study the innovative leadership of school administrators, 2) study the teachers' ability to use technology in instructional management, and 3) study the relationship between the innovative leadership of school administrators and the teachers' ability to use technology in instructional management. This was a quantitative research study. The sample group consisted of 285 teachers from schools. The sampling method used was stratified random sampling, proportional to the population in each district. The research instrument was a questionnaire on the relationship between the innovative leadership of school administrators and the teachers' ability to use technology in instructional management. Data analysis were conducted using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The research results were found as follows;

1) The overall, innovative leadership of school administrators was at the highest level. The aspect with the highest mean score was having an innovative vision. 2) The overall, teachers' ability to use technology in instructional management was at the highest level. The aspect with the highest mean score was the ability to apply technology in instructional management. 3) The relationship between the innovative leadership of school administrators and the teachers' ability to use technology in instructional management was positive correlation at a high level, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Innovative Leadership, Technology for Instructional Management, School Administrators

บทนำ

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างรวดเร็ว ประกอบกับนโยบายการศึกษาซึ่งได้พัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 65 กล่าวว่า ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และมาตรา 66 กล่าวว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมากที่สุดคือครูผู้สอน

ครูถือว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้เรียน การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของครูจึงส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สังคมจึงคาดหวังว่าครูเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน คุณสมบัติของครูจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถทำนายหรือคาดการณ์คุณภาพของผู้เรียนได้โดยตรง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่ครูควรเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ และนำมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเห็นคุณค่าและความจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา (ทวี จันทรเทิม. 2562 : 20)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการจัดการเรียนการสอนทำให้การเรียนการสอนมุ่งสู่ผู้เรียนโดยตรง เข้าถึงผู้เรียนได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ ส่งผลให้เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา โดยช่วยให้มีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความทันสมัย พัฒนาทักษะด้านต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา (ภาสกร เรืองรอง และคณะ. 2557 : 203) ซึ่งสื่อเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันเด็ก ๆ มีความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น อีกทั้งอุปกรณ์ต่างๆ ที่รองรับการเรียนรู้ของนักเรียนค่อนข้างหลากหลาย และเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดสมรรถนะต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ใช้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังกระตุ้นความสนใจในการเรียนได้มากขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อให้มีความหลากหลาย และยังเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนเพื่อเข้าสู่สังคมยุคใหม่ ดังนั้น เทคโนโลยีจึงเป็นทางเลือกในการเรียน เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ที่แตกต่างของนักเรียนได้ (วรวรรณ อินทร์ชู. 2565 : 302)

จากสภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในปัจจุบันกลับพบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ ประกอบการจัดกิจกรรม ครูขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อ เทคโนโลยีรวมถึงนวัตกรรมทางการศึกษา ไม่เข้าใจและรู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น ขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ขาดสื่อประกอบการเรียน ขาดความรู้ในการที่จะนำสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการวัดผลและประเมินผล (อมรรัตน์ จินดา. 2559 : 403) อีกทั้งยัง

ขาดทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มครูรุ่นเก่าส่วนใหญ่ที่มีอายุมากที่ยังคงยึดวิธีการสอนแบบดั้งเดิม โดยใช้การบรรยาย เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ไม่ยอมปรับตัวเปลี่ยนแปลง (ฉัตรชัย หวังมีจมี. 2560 : 58)

ผู้บริหารการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครู เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการผลักดันให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในสถาบันการศึกษา บทบาทของการบริหารการศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีหลายแง่มุม อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในปัจจุบันคือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ มากมายที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วให้กับการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สิ่งนี้จะช่วยพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการการเรียนรู้ เมื่อฝ่ายบริหารมีแนวคิดสร้างสรรค์ จะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบเปิดกว้าง ช่วยให้ครูมีโอกาสพัฒนาและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมยังมีความสำคัญในการบริหารจัดการบุคลากรภายในองค์กร สร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานของคุณมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาและสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในด้านเทคโนโลยีห้องเรียน วิธีการสอน สิ่งประดิษฐ์ สื่อการสอน และการวิจัย นำไปสู่การพัฒนาองค์กรและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นนวัตกรรม แล้วความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและทรัพยากรที่จำกัด การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารอาจมีผลต่อความสามารถและแรงจูงใจของครูในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้น ผู้ทำวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

1.1. ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

สฤัญญา แซ่ม้อย (2562 : 130) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้บริหาร สามารถในการรับรู้และใส่ใจรายละเอียดของเหตุการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง เปิดใจรับ แนวคิดใหม่ ๆ กล้าคิดแตกต่างอย่าง

สร้างสรรค์ รวมทั้งนำแนวคิดเก่ามาต่อยอด เพื่อหาแนวทางใหม่ ในการแก้ไขปัญหา หรือสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2564 : 108) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท ความสามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนองค์กร และตอบสนองความต้องการ ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ช่วยสนับสนุนความคิด และสร้างสรรค์ นวัตกรรมในการบริหารจัดการ ในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่มีสมรรถนะ คุณลักษณะ บทบาท พฤติกรรมหรือ กระบวนการที่สามารถแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการใหม่ๆ มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างสรรค์นวัตกรรม สร้างความไว้วางใจแก่สมาชิกในองค์กร สร้างสรรค์นวัตกรรมในองค์กรเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ ออร์นงค์ โรจน์วัฒนบุลย์ (2554), ขวัญชนก โทนาค (2556), เวียงวิวรรณ ท่ามูล (2557), ทินกร บัวชู (2560), จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560), ภิญญา สายศิริสุข (2561), จิตินันท์ นันทะศรี (2563) และ Loader, A. (2016) ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดนักวิชาการดังกล่าวสรุปเป็นตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับการ วิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการ สร้างบรรยากาศภายในองค์กรเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการสร้างนวัตกรรม มีอิสระในการตัดสินใจในกระบวนการ ทำงานของตนเอง สนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้รางวัลและ เสริมแรงบุคลากรที่สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรสู่องค์กรนวัตกรรม

2) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการวิเคราะห์แนวโน้มทิศ ทางการเปลี่ยนแปลง เตรียมพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ให้ทันสมัยสอดคล้องกับทิศทางการศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายที่ชัดเจน กว้างไกล แปลกใหม่ สอดคล้องกับสภาพองค์กร โดยมุ่งเน้นให้เกิดการ พัฒนาเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจุบัน ไปสู่การสร้างนวัตกรรมในองค์กรในอนาคต เผยแพร่วิสัยทัศน์ และมีแนวทางทิศทางที่ ต้องปฏิบัติตามวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน

3) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการทำให้ครูและ บุคลากรในสถานศึกษา เข้าใจถึงจุดประสงค์ของงาน มีเป้าหมายเดียวกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมกันเสนอความคิดเห็น ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกันตามบทบาทหน้าที่และความสามารถของ บุคลากรตามความรู้ความสามารถ เปิดโอกาสให้บุคลากรสะท้อนผลการทำงานและเสนอแนวทำในการทำงาน มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ นำมาซึ่งความสำเร็จของงาน

4) ด้านการมีความคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการเชื่อมโยงจากความรู้เดิม ไปสู่ความคิดแปลกใหม่ มีรูปแบบการบริหารงานที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมผลักดันให้ครู สร้างนวัตกรรมด้วยกระบวนการใหม่ๆ ทำให้ เกิดมุมมองและความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อมาประยุกต์ใช้ในงานกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามารถทางนวัตกรรม มีแนวคิด ความรู้ใหม่ มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือบริหารจัดการสถานศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

2.1 ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ชฎาภรณ์ สงวนแก้ว (2549 : 18) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร หมายถึง การผสมผสาน เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับระบบสื่อสาร โทรคมนาคม ที่ครอบคลุมระบบสื่อสาร ได้แก่ วิทยุ โทรศัพท์ โทรสาร โทรศัพท์

เครื่องมือสื่อสารอื่นๆ กับระบบคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูลและบริหารสารสนเทศ ตลอดจนระบบเครือข่ายโทรคมนาคมจำนวนมาก ที่เชื่อมโยงติดต่อและใช้ร่วมกัน

จันทิมา แสงเลิศสุทัย (2550 : 30) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ร่วมในการทำงานเพื่อประมวลผลข้อมูลจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ สืบค้นข้อมูล นำเสนอข้อมูล รวมถึงการใช้เครือข่ายและเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ในการสื่อสารความเร็วสูงเพื่อรับส่งข้อมูลข่าวสารด้วยความสะดวกรวดเร็ว

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือการทำงานร่วมกันระหว่างฮาร์ดแวร์และ ซอฟต์แวร์ มีความสามารถพื้นฐานในด้านการบันทึกข้อมูล ที่เกิดขึ้นแล้ว นำมาประมวลผล จัดทำเป็นรายงานต่าง ๆ สามารถส่งข้อมูลผ่านระบบโทรคมนาคมจากจุดบันทึกข้อมูลมายังเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อรวมทั้งสองเทคโนโลยีเข้าด้วยกันจึงเกิดประโยชน์มาก

1.2 องค์ประกอบของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ตามแนวคิดอุบลรัตน์ ทธิมวรรณ (2557), ศรีธนา ไครบุตร (2558), พีระวัตร จันทกุล (2559), นิภารดา โพธิ์บุพผา (2564), วรวรรณ อินทร์ชู (2565), และรัตนาวดี เทียงตรง (2565) ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดนักวิชาการดังกล่าวสรุปเป็นตัวแปรการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน และการออกแบบวิธีการในการจัดการรู้เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน มีการติดตั้งระบบและอุปกรณ์ซอฟต์แวร์ให้พร้อมในการใช้จัดการเรียนรู้การติดตั้งระบบสัญญาณเครือข่ายการเชื่อมต่อที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียนที่สอน

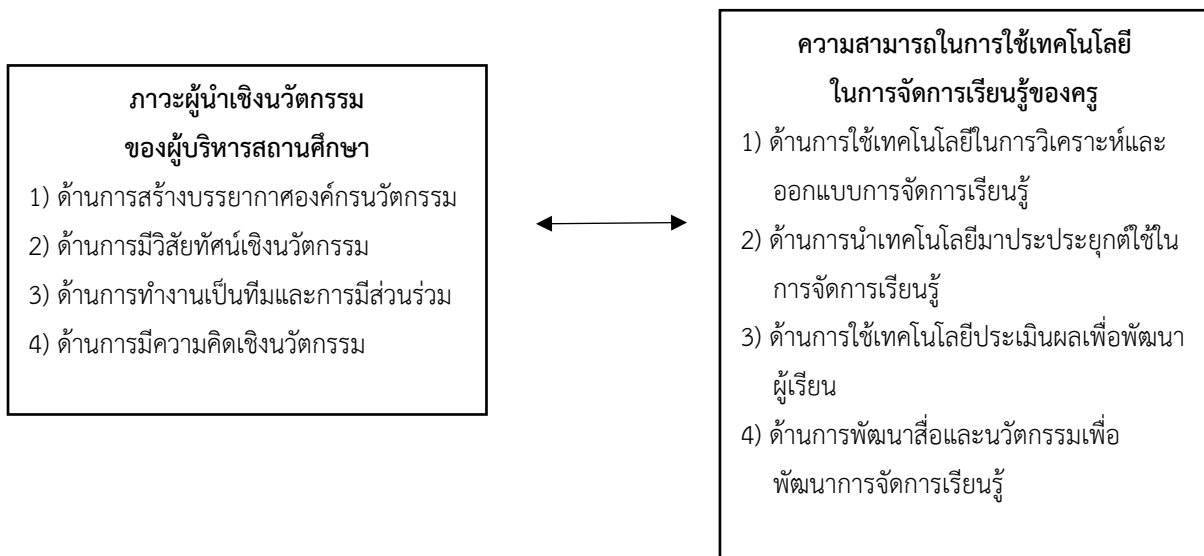
2) ด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลายร่วมกับวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามความสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะและได้มีโอกาสใช้เทคโนโลยีเพื่อนำเสนอผลงาน ศึกษาค้นคว้าข้อมูลและรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี

3) ด้านการใช้เทคโนโลยีประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถของครูในการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของผลกระทบจากเนื้อหา บทเรียน สื่อการเรียนการสอนและวิธีการสอนโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง เพื่อพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด และแนวทางที่จะนำมาแก้ไข

4) ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ถึงความต้องการและปัญหา พัฒนาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาสื่อเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง การใช้สื่อเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการทำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 129 โรงเรียน รวมทั้งหมด 1,061 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2567 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และเทียบสัดส่วน รวมทั้งหมด 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละอำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ข้อคำถามจำนวน 21 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ และ 4) ด้านการมีความคิดเชิงนวัตกรรม จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ข้อคำถามจำนวน 21 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 4) ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

จัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยวิเคราะห์หาค่า IOC มีค่า 0.80 - 1.00 มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 42 ข้อ จากทั้งหมด 42 ข้อ จากนั้นนำข้อคำถามไปทดลองใช้กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการหาคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เท่ากับ 0.94 และ 0.93 ตามลำดับ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google forms) ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดย ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	(n=285)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.59	0.28	มากที่สุด
2.	ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	4.63	0.31	มากที่สุด
3.	ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	4.60	0.28	มากที่สุด
4.	ด้านการมีความคิดเชิงนวัตกรรม	4.62	0.31	มากที่สุด
รวม		4.61	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.31)

2. ผลการศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู	(n=285)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.60	0.28	มากที่สุด
2	ด้านการนำเทคโนโลยีมาประประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.70	0.24	มากที่สุด
3	ด้านการใช้เทคโนโลยีประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.66	0.28	มากที่สุด
4	ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.69	0.32	มากที่สุด
รวม		4.66	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีมาประประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.24)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา (x)	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ของครู (y)				ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวม
	ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ และออกแบบการจัดการเรียนรู้	ด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนรู้	ด้านการใช้เทคโนโลยีประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน	ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม	0.42**	0.52**	0.48**	0.54**	0.60**
ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	0.49**	0.51**	0.37**	0.51**	0.58**
ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	0.51**	0.58**	0.39**	0.55**	0.62**
ด้านการมีความคิดเชิงนวัตกรรม	0.58**	0.54**	0.40**	0.49**	0.62**
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม	0.59**	0.63**	0.48**	0.60**	0.71**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.71^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณารายด้านพบคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมกับด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และด้านการมีความคิดเชิงนวัตกรรมกับด้านการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.58^{**}$)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามองเห็นโอกาสและแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารงาน และสามารถกำหนดทิศทางของสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในองค์กรในอนาคต

รวมถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาตนเองและนำแนวคิดนวัตกรรมมาใช้ในการบริหาร อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ยังมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา มีแนวคิดและทักษะในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับ วรรณิศา มาลัยทอง (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลงและด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าเป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ทิศทางเป้าหมายและกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถวิเคราะห์กำหนดทิศทางของสถานศึกษาอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต3, 2565) จึงทำให้ผลการวิจัยด้านการมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ศราวภูมิ การิรัตน์ และชัยยนต์ เพาพาน (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ แสดงวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้นักศึกษามีความเข้าใจยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ในการทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ได้โดยง่าย ทำให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และเพิ่มความสนใจของนักเรียน ผ่านวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ทำให้ครูต้องพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ยังมีนโยบาย ที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนดิจิทัล แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ รัตนาวดี เทียงตรง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ ทั้งนี้เนื่องจากการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ที่ออกแบบหรือจัดเตรียมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้เครื่องมืออุปกรณ์หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้กับผู้เรียนมีการจัดกิจกรรมสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วิภาวรรณ ขางคำ และสุกัญญา แซมขอย (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวันในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านของระดับทักษะดิจิทัลของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวันพบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีระดับมากที่สุด เนื่องจากครูมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้คอมพิวเตอร์และอิน

เทอร์เน็ตค้นหาและใช้ข้อมูลและโปรแกรมประมวลผลคำ ตาราง และนำเสนอด้วยเทคนิควิธีทางดิจิทัล นำมาจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิจารณาในรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามักจะเป็นผู้ที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศภายในองค์กรเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการสร้างนวัตกรรม ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรสู่องค์กรนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้างต่อการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูได้รับการสนับสนุนและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีในการสอน เพื่อที่จะให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการจัดการเรียนรู้โดยผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม และด้านการมีความคิดเชิงนวัตกรรม มาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วรวรรณ อินทร์ชู (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถาน ศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ธัญญวรรณ บุญณณ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงที่สุด ($r=0.853$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะของการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นนวัตกรทางการศึกษาของครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุภาพร ใจยะสุข (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับความเป็นนวัตกรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันสมัย เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลง เห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในสถานศึกษา สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาคูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นครูนักนวัตกรรม เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาออกแบบการจัดการเรียนรู้ และสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ควรกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดย

การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในกระบวนการทำงานของตนเองได้อย่างอิสระ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่กระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยพัฒนาองค์กรสู่องค์กรนวัตกรรมให้สามารถปรับตัวและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวม พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์และออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีโอกาสพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในเรื่องการออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งจัดหาเครื่องมือและทรัพยากรทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

1.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม และด้านการมีความคิดเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูในภาพรวมสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอย่างเข้มแข็ง เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจร่วมกัน รวมถึงส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยการสนับสนุนให้ครูได้แสวงหาแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

- a. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- b. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนของครู

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก โตนาค. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จันทิมา แสงเลิศอุทัย. (2550). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างสรภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี. (2560). สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 : ปรับการเรียนเปลี่ยนสมรรถนะ. Journal of HRintelligence. 12 (2), 47-63.
- ชฎาภรณ์ สงวนแก้ว. (2549). การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน ต้นแบบการพัฒนาการใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทินกร บัวชู. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 29(1), 141-153.
- ทวี จันทรเดิม. (2562). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 13(2), 13-25.
- นิรภาดา โพธิ์บุบผา. (2564). โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนสำหรับ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พีระวัตร จันทกุล. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภิญญา สายศิริสุข. (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี ภาคีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภาสกร เรืองรอง และคณะ. (2557). เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 5(ฉบับพิเศษ), 195-205.
- รัตนาวดี เทียงตรง. (2565). การศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 7(8), 404-418.
- วรารณ อินทร์ชู และจิตติมา วรรณศรี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถาน ศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต2. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(6), 300-311.
- เวียงวิวรรณ ทำทูล. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 37(3), 31-38.
- ศรัณยา ไครบุตร. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- อมรรัตน์ จินดา. (2559). สภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อ

การศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดส านักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(1), 395-407.

อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุญ. (2554). การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต

(การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อุบลรัตน์ ธีรฉนวน. (2557). สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครู. วารสารวิชาการ

ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 15(2), 147-156.

Loader, A. (2016). **Why should you show innovative leadership**. Retrieved September 23, 2024,

from <https://blog.castle.co/innovative-leadership>

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ
ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
พิษณุโลก อุตรดิตถ์

THE RELATIONSHIP BETWEEN SERVANT LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND TEACHERS' PERFORMANCE MOTIVATION
UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE
PHITSANULOK UTTARADIT

ธิดารัตน์ ม่วงยิ้ม¹, สายฝน วิบูลรังสรรค์²

Thidarat Muangyim¹, Saifon Vibulrangson²

Corresponding Author E-mail: Thidaratmu66@nu.ac.th

Received: Apr 03, 2025; Revised: May 03, 2025; Accepted: May 15, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประชากร คือ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1,479 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 306 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของสหวิทยาเขตครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความสัมพันธ์ในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำให้บริการ, แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน, ผู้บริหารสถานศึกษา, ครู

¹นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Student in master of Education degree (Education Administration), Naresuan University.

²ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

²Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The research aimed to 1) study the level of servant leadership of school administrators, 2) study the level of teachers' performance motivation, and 3) study the relationship between administrators' servant leadership and teachers' performance motivation under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok - Uttaradit. This research was a correlational research. The population consisted of 1,479 secondary school teachers in Phitsanulok Province. The sample comprised 306 teachers selected by proportional stratified random sampling from various educational networks. The instruments for collecting data were a 5 rating scale questionnaire: the content validity indices ranged from 0.80 to 1.00, a reliability coefficient of 0.94 and teachers' performance motivation was a reliability coefficient of 0.95. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics using Pearson's correlation coefficient. The research results were as follows:

1) The overall, level of school administrators' servant leadership was at the highest level. The dimension with the highest mean score was acceptance and understanding of others. 2) The overall, level of teachers' performance motivation was also at the highest level. The highest mean score was found in organizational relationships. 3) The correlation analysis indicated a strong positive relationship between school administrators' servant leadership and teachers' performance motivation with a correlation coefficient (r) of 0.76, which was statistically significant at the .01 level.

Keywords : Servant Leadership, Performance Motivation, School Administrators, Teachers

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะความคาดหวังจากผู้ปกครอง ผู้เรียน และสังคมที่มุ่งหวังให้สถานศึกษาผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะระดับโลก นับเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครู เนื่องจากครูคือกลไกหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายและพันธกิจของสถานศึกษา การที่ครูจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยแรงจูงใจที่เกื้อหนุนให้ครูเกิดความมุ่งมั่น กระตือรือร้น และตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ (ณัฐธิดา สุระเสนา. 2564: 206)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นพลังขับเคลื่อนทางจิตใจที่ช่วยผลักดันให้มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานสูงมักมีความพึงพอใจในอาชีพ มีความสุขในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และผลประโยชน์ตอบแทน (ณัฐธิดา สุระเสนา. 2564: 16 - 18) เมื่อครูได้รับแรงสนับสนุนอย่างเพียงพอ ย่อมทำให้เกิดความทุ่มเทและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาหลายแห่งพบว่าครูบางท่านขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ซึ่งจากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570) (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. 2566: 26) ได้ระบุถึงปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สำคัญว่า การพัฒนาตนเองหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูยังมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ถาปันทแก้ว (2565: 190) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาหลายแห่งพบว่าครูบางคนขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้รับมอบหมายงานที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น การวัดและประเมินผู้เรียน การจัดการชั้นเรียน และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งจะเพิ่มความเครียดและแรงกดดันในการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีภาวะผู้นำที่สามารถเข้าใจและตอบสนองความต้องการของครูได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะภาวะผู้นำใฝ่บริการ (Servant Leadership)

Greenleaf (2008: 5) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการ (Servant Leadership) มีจุดเน้นคือ การให้บริการผู้อื่นเป็นลำดับแรก โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำใฝ่บริการจะมีความมุ่งมั่นในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร ให้เติบโตอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน โดยคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำใฝ่บริการ ประกอบด้วย การเป็นผู้ฟังที่ดี การยอมรับและเห็นใจผู้อื่น การเยียวยา การตระหนักรู้ การโน้มน้าว การสร้างมนต์เสน่ห์ ความเป็นผู้ดูแล การอุทิศตนเพื่อพัฒนาผู้อื่น และการสร้างชุมชน คุณลักษณะเหล่านี้ทำให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพครูและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำใฝ่บริการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและลดความขัดแย้งในองค์กรทำให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (Yukl. 2013: 247)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ และผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจบทบาทของภาวะผู้นำใฝ่บริการได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้วย อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุดรดิตถ์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุดรดิตถ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการ

1.1. ความหมายของภาวะผู้นำใ้บริการ

Yukl (2013: 15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ หมายถึง การกระทำที่ผู้นำดำเนินการเพื่อช่วยปรับปรุง ความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ตาม ให้ฉลาดขึ้นและยอมรับความผิดพลาดมากขึ้น เพิ่มความมุ่งมั่น ความไว้วางใจความภักดี และความพึงพอใจของผู้ตาม

ณัฏฐา ปัทมานุสรณ์ (2564: 19) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ หมายถึง การกระทำของผู้นำที่เต็มใจ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการผู้อื่น สร้างโอกาสให้ผู้อื่นได้พัฒนาตนเองและองค์กรของตน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ในองค์กร ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมเหนือผลประโยชน์ส่วนตน

ปณิฏฐา เกลียวสัมพันธ์ใจ (2565: 21) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่คอย ให้บริการผู้อื่นก่อน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล โดยใช้สิทธิทางศีลธรรมของตนในการส่งเสริม ความร่วมมือและความไว้วางใจ รวมถึงส่งเสริมให้ผู้อื่นบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ มุ่งรับใช้ผู้อื่น เน้นการช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้ตาม ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าผลประโยชน์ ส่วนตัว โดยใช้หลักศีลธรรม ส่งเสริมความร่วมมือ การไว้วางใจซึ่งกันและกัน นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและประสบ ความสำเร็จร่วมกัน

1.2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำใ้บริการ

Greenleaf (2008: 45) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. การเป็นผู้ฟังที่ดี 2. การ ยอมรับและเห็นใจผู้อื่น 3. การเสียสละ 4. การตระหนักรู้ 5. การโน้มน้าวใจ 6. การสร้างมนต์เสน่ห์ 7. การมองการณ์ไกล 8. การเป็นผู้ดูแล 9. การอุทิศตนเพื่อพัฒนาผู้อื่น และ 10. การสร้างชุมชน

ศิริทิพย์ เพ็งสง (2563: 23) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. การเข้าใจและเห็นอก เห็นใจ 2. การบำรุงรักษาบุคคล 3. การตระหนักรู้ 4. การโน้มน้าวใจ 5. การสร้างมนต์เสน่ห์ 6. การมีจิตบริการ และ 7. การ พัฒนาบุคคล

ณัฏฐา ปัทมานุสรณ์ (2564: 89) กล่าวว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. การรับฟัง 2. ความ สุภาพถ่อมตน 3. การไม่เห็นแก่ตนเอง 4. การให้อภัย 5. ความซื่อตรง และ 6. การสอนงาน

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความ ตระหนักรู้ ช่วยให้เข้าใจตัวเองและผู้อื่น ส่งเสริมจริยธรรมและแรงจูงใจ 2) ด้านการบริการผู้อื่น มุ่งเน้นการพัฒนาครูและ

สถานศึกษาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม 3) ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี มีใจเปิดกว้างในการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของครู 4) ด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น เคารพความแตกต่างและศักยภาพของครู และ 5) ด้านการมองการณ์ไกล ช่วยกำหนดวิสัยทัศน์และขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาขององค์กร

2. แนวคิดเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2.1. ความหมายของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

Lunenberg and Ornstein (2015: 40) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงผลักดันซึ่งส่งผลต่อบุคคลที่สามารถอธิบายถึงทิศทางความพยายามของบุคคลที่พึงปรารถนา เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จ

ณัฐธิดา สุระเสนา (2564: 98) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง แรงผลักดันที่อยู่เบื้องหลังทำให้ทำงานอย่างดีที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายและตอบสนองความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง แรงกระตุ้นเชิงบวกหรือแรงจูงใจจากแหล่งต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความรู้ความสามารถ อาจเกิดจากแรงจูงใจภายใน เช่น ความมุ่งมั่นในอาชีพ หรือแรงจูงใจภายนอก เช่น ทศนคติเชิงบวกและการยอมรับในสภาพแวดล้อม ช่วยให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

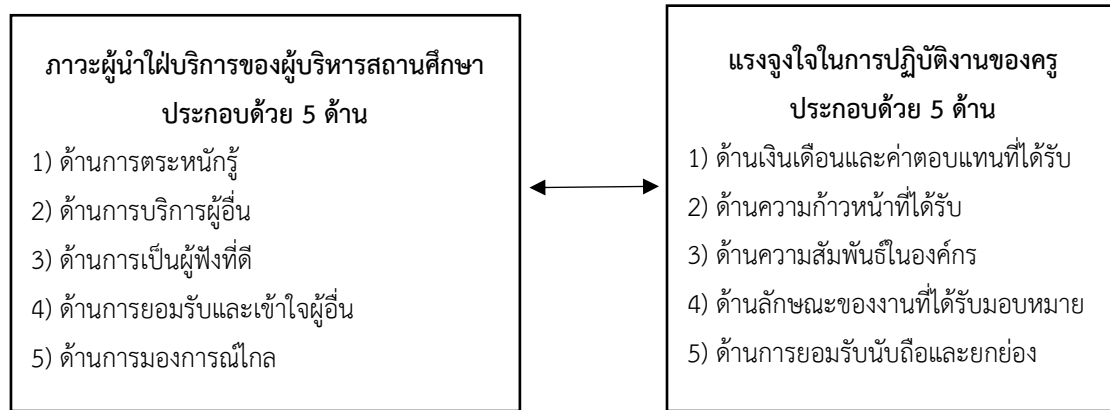
2.2. องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

Gilmer (2015: 90) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความมั่นคงและโอกาสในการก้าวหน้า 2. การจัดหางาน 3. การบริหาร 4. ค่าจ้างที่ยุติธรรม 5. เนื้อหาของงาน 6. การควบคุมดูแล 7. ลักษณะทางสังคม 8. การสื่อสาร 9. สภาพแวดล้อมในการทำงาน และ 10. สิทธิประโยชน์ของพนักงานและสิทธิพิเศษอื่น ๆ

สุจิรา ถาบันแก้ว (2565: 76) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความรู้สึกมั่นคงในงานที่ปฏิบัติ 2. สภาพแวดล้อมในการทำงาน 3. สัมพันธภาพกับบุคลากรในองค์กร 4. ความก้าวหน้าในงาน 5. เงินเดือนและค่าตอบแทน 6. การได้รับการยอมรับนับถือ 7. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 8. ความรับผิดชอบ และ 9. นโยบายและการบริหาร

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับ รวมถึงความยุติธรรมในการชดเชย สวัสดิการ และการขึ้นเงินเดือน 2) ด้านความก้าวหน้าที่ได้รับ รวมถึงโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งและการพัฒนาความรู้ 3) ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร 4) ด้านลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย เหมาะสมกับความสามารถ มีความท้าทายมีปริมาณงานที่เหมาะสม และ 5) ด้านการยอมรับและนับถือและยกย่อง ได้รับการแสดงความยินดี ชมเชย และกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำฝ่ายบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครู จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,479 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 306 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie - Morgan และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของสหวิทยาเขตของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 รายการ คือ เพศ และสหวิทยาเขต มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำฝ่ายบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 ข้อ รวม 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการตระหนักรู้ จำนวน 6 ข้อ 2. ด้านการบริการผู้อื่น จำนวน 7 ข้อ 3. ด้านการฟังที่ดี จำนวน 5 ข้อ 4. ด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น จำนวน 6 ข้อ และ 5. ด้านการมองการณ์ไกล จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จำนวน 22 ข้อ รวม 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับ จำนวน 3 ข้อ 2. ด้านความก้าวหน้าที่ได้รับ จำนวน 4 ข้อ 3. ความสัมพันธ์ในองค์กร จำนวน 4 ข้อ 4. ด้าน

ลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 5 ข้อ และ 5. ด้านการยอมรับและยกย่อง จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 53 ข้อ จากทั้งหมด 53 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เท่ากับ 0.94 และ 0.95 ตามลำดับ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสืออ้างอิงจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 306 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 306		ระดับ	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1.	ด้านการตระหนักรู้	4.77	0.40	มากที่สุด	3
2.	ด้านการบริการผู้อื่น	4.76	0.41	มากที่สุด	5
3.	ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี	4.77	0.46	มากที่สุด	4
4.	ด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น	4.79	0.38	มากที่สุด	1
5.	ด้านการมองการณ์ไกล	4.78	0.40	มากที่สุด	2
รวม		4.77	0.35	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.77$) โดยด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมองการณ์ไกล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริการผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$)

2. ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวม

ที่	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	n = 306		ระดับ	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1.	ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับ	4.73	0.44	มากที่สุด	2
2.	ด้านความก้าวหน้าที่ได้รับ	4.72	0.50	มากที่สุด	4
3.	ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร	4.75	0.48	มากที่สุด	1
4.	ด้านลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย	4.73	0.52	มากที่สุด	3
5.	ด้านการยอมรับนับถือและยกย่อง	4.72	0.51	มากที่สุด	5
รวม		4.73	0.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$) รองลงมา ได้แก่ ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือและ ยกย่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ข้อ	ภาวะผู้นำให้บริการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู					แรงจูงใจ ในการ ปฏิบัติงาน ของครู ในภาพรวม
		ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับ	ด้านความก้าวหน้าที่ได้รับ	ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร	ด้านลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย	ด้านการยอมรับนับถือและยกย่อง	
1	ด้านการตระหนักรู้	0.45**	0.62**	0.61**	0.55**	0.52**	0.65**
2	ด้านการบริการผู้อื่น	0.54**	0.63**	0.60**	0.58**	0.55**	0.68**
3	ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี	0.51**	0.62**	0.59**	0.58**	0.51**	0.66**
4	ด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น	0.52**	0.63**	0.61**	0.59**	0.52**	0.67**
5	ด้านการมองการณ์ไกล	0.41**	0.55**	0.53**	0.53**	0.42**	0.57**
ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหาร สถานศึกษาในภาพรวม		0.57**	0.72**	0.69**	0.66**	0.60**	0.76**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.76^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกในทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ด้านการบริการผู้อื่นกับด้านความก้าวหน้าที่ได้รับ และด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่นกับด้านความก้าวหน้าที่ได้รับ มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = 0.63^{**}$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครู สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานเชิงบวก ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนร่วมมือกัน พร้อมทั้งเคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคล และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทำให้ครูรู้สึกมั่นคงในงานและเสริมแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Spears and Lawrence (2002) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำให้บริการเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น สร้างขวัญกำลังใจ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้อื่น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร หนานแก้ว (2567) ที่ศึกษาภาวะผู้นำให้บริการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม 5 สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ 5 สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษมีภาวะผู้นำให้บริการระดับมากที่สุด เนื่องมาจากผู้บริหารคอยสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาครู และเห็นผลประโยชน์ส่วนรวมเหนือผลประโยชน์ส่วนตน สร้างความร่วมมือและนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารุต ศักดิ์แสงวิจิตร และทิวัฒน์ มณีโชติ (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีหน้าที่มอบหมาย ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ส่งผลให้การทำงานของครูราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจความต้องการของครูและให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบเปิดกว้างและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความเห็นอกเห็นใจและพัฒนาศักยภาพความเป็นครู ซึ่งช่วยเพิ่มความมั่นใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenleaf (2008) ที่กล่าวว่า ผู้นำและผู้บริหารควรคำนึงถึงความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น ไม่ตัดสินหรือมีอคติต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ควรเคารพและยอมรับผู้อื่นในฐานะมนุษย์ที่แท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกได้โดยแสดงความเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นการให้บริการซึ่งเน้นที่การยอมรับ เข้าใจ และสนับสนุนผู้อื่นเพื่อเติบโตและบรรลุศักยภาพสูงสุดของตน ลดข้อขัดแย้งภายในองค์กรและการเสริมสร้างการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริทิพย์ เพ็งสงค์ (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะด้านความเข้าใจและความเห็นอก

เห็นใจสูง เนื่องจากฝ่ายบริหารโรงเรียนยอมรับเมื่อครูทำผิดและให้ออกาสพวกเขา เข้าใจสถานการณ์ ได้รับความเข้าใจและเตรียมพร้อมที่จะทำงานเป็นทีม

2. ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาและฝึกฝนทักษะการมีส่วนร่วมในการทำงาน การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสามารถของครู การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี รวมถึงการให้รางวัลและให้กำลังใจครู ให้ครูได้รับการยอมรับและไว้วางใจ อีกทั้งการคาดหวังการพัฒนาและการเลื่อนตำแหน่งในอาชีพ ยังเป็นแรงจูงใจให้ครูมุ่งมั่นพัฒนาตนเองและงานของตนอีกด้วย สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg (2017) ที่ระบุว่า การได้รับการพัฒนาและการมอบหมายงานที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่เพิ่มความพึงพอใจในงาน ส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ ความมั่นคงและการยอมรับสามารถช่วยลดความไม่พอใจในงานได้ ปัจจัยที่เพิ่มความพึงพอใจของครูมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ช่วยเพิ่มความพึงพอใจในงานและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบกุล ต๊ะปะแสง (2563) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี พบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร อาจเนื่องมาจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลภายในสถานศึกษาช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู การรับรู้และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ดี รวมถึงการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน ช่วยสร้างความมั่นคงและความมุ่งมั่นให้กับครูในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Gilmer (2015) ที่ระบุว่า ด้านสังคมของการทำงานเกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้อยากทำงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นกมล ชูตินธรากร (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นสูงสุดในประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนครูให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม ไม่มีการแบ่งพรรคพวก เพื่อนร่วมงานที่เป็นมิตรและสนับสนุนการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจของครูส่งผลให้ครูมีความสุขในการปฏิบัติงาน และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3. ผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเฝ้าบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่เน้นการให้บริการ เสริมสร้างและกระตุ้นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้วยการเน้นที่การสนับสนุน การพัฒนาการมีส่วนร่วม และดูแลสวัสดิการของครู สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่เสริมสร้างและกระตุ้นแรงจูงใจในการทำงานเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนในระยะยาวและช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenleaf (2008) ระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เน้นการบริการมีบทบาทในการกระตุ้นและพัฒนาศักยภาพของครู พฤติกรรมการให้บริการของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริงไม่เพียงช่วยให้ครูได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความสามารถและความสัมพันธ์ที่ดีภายในสถาบันด้วย เป็นปัจจัยหลักที่จะมอบโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพและช่วยพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในระยะยาว การส่งเสริมความเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นการบริการของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานของครู และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นรินทร์ ไพเราะ (2560) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเฝ้าบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทองในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเฝ้าบริการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำ ที่มีจิตใจเป็นผู้รับใช้ในการให้บริการ การดูแลเอาใจใส่ การปกป้อง การส่งเสริมอำนาจและความสามารถแก่ครู เพื่อการรับผิดชอบงานมากขึ้น เกิดความเข้าใจ รับฟัง มีความยุติธรรม และปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม ช่วยให้ครูบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ คมธนู วรรณประเสริฐ (2562) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารของครูโรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มาร์ธา พบว่า ความสัมพันธ์โดยรวมเป็นไปในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการบูรณาการกับทฤษฎีความเป็นผู้นำร่วมสมัยที่เน้นการให้มากกว่าการรับ นอกเหนือไปจากการบริหารจัดการที่ดี โดยมุ่งเน้นไปที่การริเริ่มเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ ส่งเสริมการเสริมพลังแต่ละบุคคล และการทำงานร่วมกัน ซึ่งรวมถึงผลประโยชน์ในระยะยาวที่จะเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานให้กับครู ครูมีความเข้าใจกัน สถานศึกษาปลูกฝังความรักและสามัคคีกันภายในองค์กร และครูมีความมุ่งมั่นและมีความสุขในการทำงาน จนบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำผู้บริหารของสถานศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างไรก็ตาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการบริการผู้อื่น ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ควรมีแนวทางพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมผู้บริหารของสถานศึกษา ให้มีจิตสำนึกในการดูแลและคำนึงถึงผู้อื่น จัดอบรมหรือกิจกรรมที่เน้นบทบาทของผู้นำผู้บริหาร และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการช่วยเหลือและสนับสนุนครู

1.2 ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างไรก็ตาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการยอมรับนับถือและยกย่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมครู โดยมีเกณฑ์การประเมินและการให้รางวัลที่ชัดเจน ส่งเสริมความก้าวหน้าทางการศึกษาและสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

1.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารของสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหาร ด้านการบริการผู้อื่น และด้านการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาพรวมของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำผู้บริหาร ที่เน้นการบริการครู การรับฟังความเห็นครู สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นมิตร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และเน้นการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา ปัจจัยเชิงลึกที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำผู้บริหารของสถานศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

2.2 ควรศึกษา แนวทางส่งเสริมความเป็นผู้นำผู้บริหารของสถานศึกษา หรือ แนวทางส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล ต๊ะปะแสง. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 1-15.
- คมธนู ควรประเสริฐ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครู โรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐธิดา สุระเสนา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐฐา ปัทมานุสรณ์. (2564). ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปณิฏฐา เกลียวสัมพันธ์ใจ. (2565). ภาวะผู้นำใ้บริการ : ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในรูปแบบใหม่. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 4(4), 65-76.
- มารุต คักดีแสงวิจิตร, และทิวต์ ฌนิโชติ. (2564). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 49(1), 1-18.
- นภกมล ชูตินธรากร. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นรินทร์ ไพเราะ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทองในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุจิรา ถาปันแก้ว. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570). สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2567, จาก <https://www.sec-plkutt.go.th/plan66/660410 Plan66-70.pdf>.
- ศิริทิพย์ เพ็งสง. (2563). ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริพร หนานแก้ว. (2567). การศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม 5 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วุฒินันท์ โพทะดา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายลุ่มน้ำสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- Greenleaf, R. K. (2008). **The servant - leader within : A Transformative Path** (H. Beazley, J. Begg, and L. C. Spears, Eds.). Mahwah, NJ : Paulist Press. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2567, จาก <http://book.google.or.th/books?id=GL85jdAaEosC&printsec=forntcover&hl=th#v=onepa>.
- Herzberg, F., Mausner, B., and Snyderman, B. (2017). **The motivation to work**. New York : Taylor & Fracis Group.
- Lunenburg, Fred C., and Allan C. Ornstein. (2015). **Educational Administration: Concepts and Practices**, 7th ed. CA : Wadsworth Cengage Learning.
- Spears, L. C., and Lawrence, M. (Eds.). (2002). **Focus on leadership: Servant leadership for the 21 st century**. New York : John Wiley & Sons.
- Von Haller Gilmer B., Laurance F. Shaffer, and Max Schoen. (2015). **psychology**. New York : Harper & Brothers. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2567, จาก <https://ia600406.us.archive.org/19/items/in.ernet.dli.2015.222714/2015.222714.Psychology.pdf>.
- Yukl, G. (2013). **Leadership in organizations (8th ed.)**. New Jersey : Prentice Hall. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2567, จาก <https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Leadership%20in%20Organizations%20by%20Gary%20Yukl.pdf>.

การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ
เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

STUDY ON DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS, SPECIAL
EDUCATION CENTRES, AND THE OFFICE OF SPECIAL EDUCATION
ADMINISTRATION'S SPECIAL EDUCATION CENTRES EFFICIENCY
DEVELOPMENT NETWORK GROUP 7

กัญญ์วรา ท่าว่อง¹, พงษ์เอก สุขใส²

Kanwara Tawong¹, Pong-ek Suksai²

Corresponding Author E-mail: Kanwarat66@nu.ac.th

Received: Apr 02, 2025; Revised: May 07, 2025; Accepted: May 15, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 248 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน 241 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.961

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ รองลงมา คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ :ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

¹นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Student in Master of Education Degree Educational Administration, Naresuan University

²ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

² Advisor, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This research aimed to study the digital leadership of school administrators during the academic year 2024. The sample consisted of 248 participants, including 7 school administrators and 241 teachers. The instrument used for data collection was a questionnaire based on a 5-point Likert scale. Data were analyzed using mean, standard deviation, and interpretation of digital leadership. The content validity index (IOC) ranged from 0.67 to 1.00, and the reliability of the questionnaire was 0.961.

The research findings revealed that the overall, level of digital leadership among school administrators was high. When analyzed by specific aspects, the highest average score was found in the area of visionary leadership, followed by digital citizenship, professional excellence, and fostering a digital learning culture. The aspect with the lowest average score was systematic improvement.

Keywords: Digital Leadership, School Administrator, Special Education Centers

บทนำ

โลกยุคใหม่ในปัจจุบันนั้นถูกขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัล ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตและการทำงานของผู้คนไปอย่างมากมาย การเปลี่ยนแปลงนี้ยังสร้างนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ชีวิตและการสื่อสารในทุกด้าน จึงกลายเป็นความท้าทายสำหรับระบบการศึกษาของไทยที่จำเป็นต้องปรับตัวตามให้ทันยุคดิจิทัลบทบาทของผู้บริหารการศึกษาจึงสำคัญมากในการเป็นผู้นำดิจิทัล นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้ดีขึ้น (จิตติมา วรณศรี. 2564: 212) การปรับตัวนี้ถือเป็นความจำเป็นเพื่อให้การศึกษาไทยเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทันนานาชาติเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดภารกิจหลักตามแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2579) โดยเน้นให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566: 18) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนองค์กรการศึกษาให้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาคือการสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในทุกระดับของการศึกษา การมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่แข็งแกร่ง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับความท้าทายและใช้ประโยชน์จากโอกาสในยุคดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ (กระรัต ทองใสพร. 2566: 263)

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ในยุทธศาสตร์ข้อที่ 4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับทุกช่วงวัย ด้วยเครือข่ายที่ทันสมัย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ในนโยบายการศึกษาไทย ปี 2567 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักการสำคัญ โดยมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและประชาชนในวงกว้าง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพลิกโฉมการศึกษาให้ก้าวทันยุคดิจิทัล (Transforming Education to Fit in the Digital Era) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2566: 99) ตามนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในการส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ในการใช้ระบบจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน จึงส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และจากการวิเคราะห์นโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีและจัดให้มีการอบรมด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากรในปีการศึกษา 2567 เพื่อให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการบริหาร การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนต่อไป (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2567: ออนไลน์)

จากการเปลี่ยนแปลงและนโยบายที่ส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลให้การบริหารงานในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) รวมถึงศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการบริหารงานเพื่อให้สามารถใช้ ICT อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2559: ออนไลน์) การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลในผู้บริหารสถานศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางที่สำคัญไป

พัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กร ตลอดจนยกระดับความสามารถของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ รวมไปถึงช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น (เอกรัตน์ เชื้อวงศ์. 2565: 886)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

1.1 ความหมายภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

จิตติมา วรรณศรี (2564: 121) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล คือ คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการเรียนรู้ให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและช่วยส่งเสริมบุคลากรในองค์กรใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น

ปณณัฐ มาเชก (2565: 104) กล่าวว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล (Digital Leadership) หมายถึง ทักษะ วินัยและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัล โดยความสามารถปรับตัวใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรผ่านกระบวนการ วิธีการ และคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยทักษะการเป็นผู้นำ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะ ทักษะ และความสามารถของผู้บริหารที่มีความรู้ และเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีหลากหลายรูปแบบในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

1.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล

National Educational Technology Standards for administrators: NETS-A (2009, อ้างถึงในพรวิภา เขยกลั่น. 2566: 37) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารตามที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานชาติด้านเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) ซึ่งจะต้องสร้างแรงบันดาลใจ และการประยุกต์ใช้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันกับคนในองค์กร

2. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล (Digital age learning culture) ผู้นำทางการศึกษาต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในสถานศึกษา การจัดหาและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง

3. ความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ (Excellence in professional practice) ผู้นำทางการศึกษาต้องสนับสนุนส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมการจัดสรรเวลา ทรัพยากรและการเข้าถึงอย่างต่อเนื่อง

4. การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systematic improvement) เพื่อการพัฒนองค์กรทางการศึกษา ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่เหมาะสม แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล อธิบายผลลัพธ์ ค้นหา ปรับปรุงพฤติกรรม ทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital citizenship) ผู้นำทางการศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความตระหนักในทางสังคมจริยธรรม กฎหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคมของสังคมดิจิทัล

สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

2. การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2.1 การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 27) กล่าวว่า เป็นการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้และต่อยอดการเรียนรู้ได้เองเพื่อนำไปผลิตเป็นนวัตกรรมใหม่ ทั้งนี้ครูจะเปลี่ยนบทบาทใหม่ละครูต้องมีทักษะใหม่ สำหรับการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งบทบาทของผู้สอนคือ การช่วยชี้แนะแนวทาง ช่วยเหลือสนับสนุน โดยครูจะกำกับติดตามการทำงานและ คอยดึงผู้เรียนให้กลับมาอยู่ในกิจกรรมด้วยการตั้งคำถาม ในลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) หรือการออกแบบการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry- Based Learning) สร้างสรรค์การเรียนรู้ให้หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการ ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ และครูทำหน้าที่เป็นคุณอำนวย (Facilitator) มากกว่าการสั่งการ และผู้สอนก็ต้องทำงานกันเป็นทีม เรียกว่า Professional Learning Community (PLC) โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ครูต้องปรึกษาหารือกันตั้งแต่เริ่มต้นวางแผน

ปณณัฐ มาเชค (2565: 83) กล่าวว่า เป็นยุคแห่งการใช้ชีวิตในแบบมีดิจิทัลทำให้การจัดการเรียนรู้นั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่าน MOOCs (Massive Open Online Course) การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital platform) และการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile Learning) การจัดการเรียนการสอนในยุคโลกดิจิทัลนั้นผู้สอนควรมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและชี้แนะแนวทางเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน ผู้สอนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยคำนึงถึงเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน มุ่งเน้นไปทางด้านการสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน (Design of Activities) ต้องคำนึงถึงช่วงอายุของผู้เรียน และการออกแบบกิจกรรมในการเรียนรู้ควรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนนั้น เมื่อผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ควรคำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านการออกแบบเนื้อหา การออกแบบกิจกรรม และการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ และรูปแบบของการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน อันก่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะแนวทาง และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และแบบสืบสวนสอบสวน (IBL) คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี เช่น MOOCs แพลตฟอร์มดิจิทัล ทั้งนี้ครูต้องมีทักษะใหม่ในการใช้เทคโนโลยีและออกแบบการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ เหมาะสมกับผู้เรียน โดยทำงานร่วมกันในลักษณะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

2.2 การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

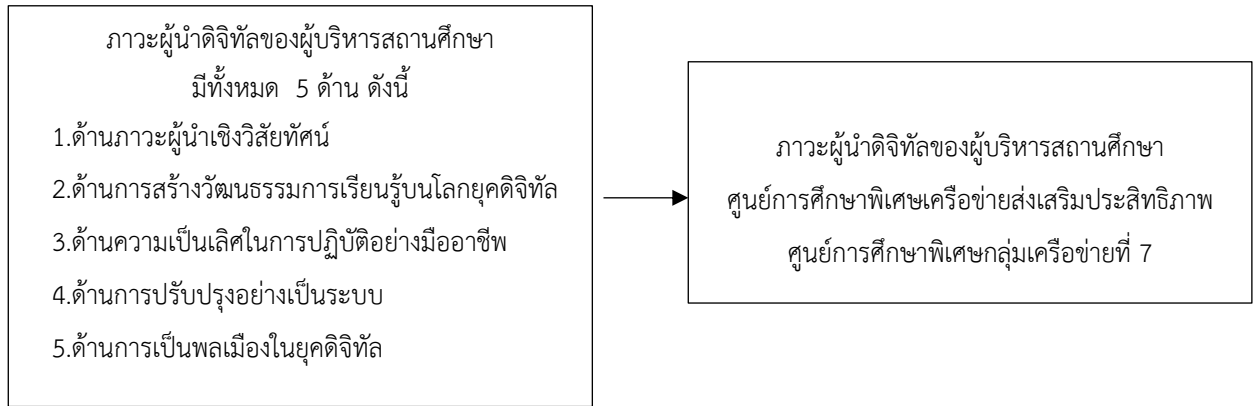
เอกชัย กี่สุขพันธุ์ (2559: ออนไลน์) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีความรู้และเข้าใจเทคโนโลยี เพื่อบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยต้องปรับสภาพแวดล้อมให้ทันสมัย รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อสภาพลักษณะและความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาในชุมชนคุณลักษณะของผู้บริหารยุคดิจิทัลควรรวมถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ให้ชัดเจน บริหารโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้ ICT อย่างแพร่หลาย พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะด้านเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นแบบอย่างในการใช้ ICT เพื่อสร้างนวัตกรรมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ควรมีระบบกำกับติดตามและให้คำปรึกษาด้านการใช้ ICT ให้เป็นไปตามนโยบายอย่างเหมาะสม

จิตติมา วรณศรี (2564: 212) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่กระทบต่อองค์การทั่วโลก ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงต้องมีการบูรณาการการบริหาร แนวทางต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ อาศัยหลักการการใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดการที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และอาศัยการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ โดยผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษา จูงใจใมนต์สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนางานแก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีสมรรถนะดิจิทัล เป็นผู้ริเริ่มสร้างนวัตกรรมแนวคิด วิธีการบริหารใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และผู้สอนก็เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ โดยครูควรมีทักษะดิจิทัล ดังนี้ ทักษะการโค้ช การสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา สร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจะต้องมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประเมินสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง
2. กำหนดกลยุทธ์ที่ท้าทาย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
3. นำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ โดยจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสนับสนุนการดำเนินงานให้สำเร็จ
4. นิเทศ กำกับ ติดตาม ความก้าวหน้า ตรวจสอบระหว่างการทำงาน มีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้บรรลุเป้าหมาย
5. ประเมินความสำเร็จว่าได้ดำเนินการตามแผนหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขหรือไม่ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อไป

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อสามารถปรับตัวและบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องมียุทธศาสตร์ด้าน ICT ชัดเจน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยี และเป็นแบบอย่างในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา รวมถึงมีระบบติดตามและให้คำปรึกษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ การบริหารควรยึดหลักความยืดหยุ่น การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของทั้งผู้บริหารและครู โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีสมรรถนะดิจิทัล และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครู ในขณะที่ครูควรมีทักษะด้านดิจิทัล เช่น การโค้ช การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การสร้างนวัตกรรม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ประกอบด้วยการประเมินสถานการณ์ วางกลยุทธ์ ดำเนินการ นิเทศติดตาม และประเมินผลเพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิผลสูงสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครูผู้สอน 686 คน รวมจำนวน 704 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน 241 คน รวมจำนวน 248 คน กำหนดตัวอย่างใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (สถิพร เซวานชัย. 2561: 64) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครูผู้สอนแต่ละศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

แบบสอบถามฉบับดังกล่าว ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูล (Try-Out) จากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (อ้างอิงจากสถิพร เซวานชัย(2561))ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.961

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ในการตอบแบบสอบถาม และด้วยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผ่านช่องทาง Google Form
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป จำนวน 248 ฉบับได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย

ผลการศึกษากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษากภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 7 ในภาพรวม

ที่	ด้านภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล	(n=248)		ระดับภาวะผู้นำ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D		
1	ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	4.15	0.83	มาก	1
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล	4.04	0.84	มาก	4
3	ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ	4.06	0.93	มาก	3
4	ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ	4.02	0.87	มาก	5
5	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.10	0.86	มาก	2
	รวม	4.08	0.87	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 7 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 7 พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากในปัจจุบัน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและยกระดับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและวิเคราะห์ข้อมูล เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการและส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้ทางออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ แนวทางนี้จะส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกันโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และช่วยให้สถานศึกษาปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างคุณภาพการศึกษา และเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก้าวทันโลกยุคใหม่ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดจึงต้องมีการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากรในสังกัดในด้านเทคโนโลยีและจัดให้มีการอบรมด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากรในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการบริหาร การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และบุคลากรควรมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการเรียนรู้ให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและช่วยส่งเสริมบุคลากรในองค์กรใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น ดังผลการวิจัยข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับ เจษฎา ชวนะไพศาล (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับ ออระญา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด (2564) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณัฐธิดา ทิศาภาค (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล กำหนดตัวชี้วัดรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา มอบหมายงานให้แก่บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนการปรับปรุง พัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ศึกษาสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการบริหารอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กะรัต ทองใสพร. (2566).ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล Leadership of School. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566).แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา พ.ศ.2566 -2570 ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563).แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวาร
วดีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐธิดา ทิศภาค. (2565).แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี:
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จิตติมา วรณศรี. (2564).การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล. พิษณุโลก: โรงพิมพ์รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- บุญณัฐ มาเชค. (2565).การบริหารองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล (Administration of Organization in Digital
Era). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรวิภา เขยกลั่น. (2566).ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา).กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถิพร เชาวันชัย. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการ
บริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ.
2566 -2570. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2567).นโยบายการศึกษาสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา2567.
[ออนไลน์].สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567,เข้าถึงจาก <http://special.obec.go.th>.
- เอกชัย กี่สุขพันธุ์. (2559).การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School management in digital era). [ออนไลน์]. สืบค้น
เมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.trueplookpanya.com>.
- เอกรัตน์ เชื้อวงศ์. (2565). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. ขอนแก่น: มหาลัยขอนแก่น.
- อรรธนา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด. (2564).แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการคิด
วิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

THE EFFECT OF INQUIRY-BASED LEARNING MANAGEMENT THROUGH GRAPHIC
ORGANIZER ON ANALYTICAL THINKING ABILITY AND LEARNING ACHIEVEMENT
IN EARTH SCIENCE AND ASTRONOMY SUBJECT OF GRADE 10 STUDENTS

วันทนา ปันกรวด¹, เยาวเรศ ภัคคีจิต²

Wantana Pankruad¹, Yaowares Pakdeejit²

Corresponding Author E-mail: nunoy758@gmail.com

Received: May 01, 2025; Revised: May 16, 2025; Accepted: May 27, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก และ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 6 สถานการณ์ 18 ข้อคำถาม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน และแบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, ผังกราฟิก, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹Student in Master of Education Degree, Curriculum and Instruction, Nakhon Sawan Rajabhat University

²อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

²Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to compare 1) analytical thinking ability before and after learning of using inquiry-based learning management through graphic organizer, 2) analytical thinking ability of using inquiry-based learning management through graphic organizer with 70 percent of full score, 3) academic achievement before and after learning of using inquiry-based learning management through graphic organizer and 4) academic achievement of using inquiry-based learning management through graphic organizer with 70 percent of full score. The sample was 12 grade 10 students, they were selected by cluster random sampling. The research instrument were 1) the 6 lesson plans, 2) the analytical thinking ability test 18 items of 6 situation subjective tests and 3) the achievement test 30 items in 4 multiple choices. The data were analyzed by the mean, standard deviation, dependent samples t - test and one sample t-test. The research findings were as follows:

1) The students had analytical thinking ability post-test was higher than the pre-test score of analytical thinking ability with statistical significance at the .05 level. 2) The students had the post-test had more analytical thinking ability with 70 percent of full score with statistical significance at the .05 level. 3) The students had academic achievement post-test was higher than the pre-test score of academic achievement with statistical significance at the .05 level, and 4) The students had the post-test had more academic achievement with 70 percent of full score with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Inquiry-Based Learning Management, Graphic Organizer, Analytical Thinking Ability, Academic Achievement

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 3) ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในข้อที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่าความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 6)

แม้ว่าการจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถทางวิทยาศาสตร์แล้ว แต่ถ้อยคำยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564-2566 วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ในระดับประเทศนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.65, 28.08, 29.09 ตามลำดับ ในระดับโรงเรียนสังกัดมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.12, 28.85, 29.66 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามสาระพบว่าในสาระที่ 3 ได้แก่ วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าสาระอื่น ๆ เนื่องจากข้อสอบของสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นข้อสอบแบบคิดวิเคราะห์ เน้นความเป็นเหตุเป็นผล และตรรกะซึ่งเป็นทักษะเฉพาะแต่การสอนยังเน้นการสอนแบบท่องจำ เพราะฉะนั้นการสอนกับการสอบวัดไม่สัมพันธ์กันทำให้คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2566: ออนไลน์)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องพัฒนาวิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นในวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จนั้น จากการศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในปัจจุบันพบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้พัฒนากระบวนการคิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งเป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ที่ผู้เรียนยังไม่เคยมีความรู้นั้นมาก่อน จนสามารถออกแบบทดลองและทดสอบสมมติฐานได้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559: 131) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการดำเนินการเรียนการสอน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบและสรุปความรู้ด้วยตนเอง (ทิตินา แคมมณี. 2566: 131) ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์และวิกิออสกี (ประสาธต์ เนิ่งเฉลิม. 2558: 133-134) อีกทั้งนำผังกราฟิกมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้มีการเชื่อมโยงความรู้และพัฒนาการคิด ซึ่งสอดคล้องกับ ทิตินา แคมมณี (2566: 388) คือ ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้น จดจำได้นาน และสร้างความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมอยู่ในสมอง แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นได้ อธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจน ซึ่งเทคนิคผังกราฟิกนี้พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel and Robinson (1996: unpagged; อ้างถึงใน กุณิสรา จิตรชญาวัฒน์, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ. 2566: 5) ซึ่งมีผู้วิจัยโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังเช่น วาสนา วอเพชร (2562) ที่ทำการวิจัยผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พนิดา การเกษ (2563) ที่ทำการวิจัย ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบ

พบว่า มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ ปานิศา สิทธิน้อย (2565) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก พบว่า มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ระบบสุริยะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลงมือแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีการจัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถจำแนกข้อมูลในส่วนของความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการของเรื่องที่ศึกษาได้ ซึ่งการนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559: 331) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ว่า เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้วิธีและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ที่ผู้เรียนยังไม่เคยมีความรู้นั้นมาก่อนจนสามารถออกแบบทดลองและทดสอบสมมติฐานได้ครอบคลุมหลายด้านที่สำคัญ คุณภาพการจัดการศึกษาที่สูงขึ้น แต่ไม่ทุกตัวอย่างของการปฏิบัติที่จะนำไปใช้กับทุกแง่มุมของการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้

ทิตินา แคมมณี (2566: 141) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบ หมายถึง การดำเนินการเรียนการสอน ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบและสรุปความรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ในการสืบค้นหาแหล่งความรู้ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้

ผังกราฟิก

ไสว พักขาว (2561: 94) ได้ให้ความหมายของผังกราฟิก หมายถึง เทคนิคในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีการเชื่อมโยงและจัดระบบ โดยการจัดทำเป็นแผนภาพหรือแผนผังในลักษณะต่าง ๆ จัดเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ และการคิดที่มีประสิทธิภาพสูงสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยฝึกทักษะการคิดในลักษณะแบบต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์

กุลิสรา จิตระชาวนิช, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ (2566: 4-5) ได้ให้ความหมายของผังกราฟิก หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กระตลัด ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดสามารถจำข้อมูลได้ง่ายชัดเจนและแม่นยำ

สรุปได้ว่า ผังกราฟิกเป็นเทคนิคในการนำเสนอความรู้ที่มีการเชื่อมโยงและจัดระบบ ทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้เนื้อหาสาระนั้น ๆ เป็นรูปธรรม โดยการจัดทำเป็นแผนผังในลักษณะต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ จัดข้อมูล ทำให้ผู้เรียนรู้จักนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้น จดจำได้นาน และช่วยฝึกทักษะการคิด เช่น การคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด และการคิดที่มีประสิทธิภาพสูง

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

นลินี ณ นคร (2561: 190) ให้ความหมายความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสามารถค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยหรือองค์ประกอบย่อย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์มี 3 ลักษณะ คือ วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ

อนุวัติ คุณแก้ว (2566: 42) ให้ความหมายความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง เป็นการแยกแยะออกเป็น ส่วนย่อย ๆ ตามหลักการ และตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ หลักการถาม ให้ยกเอาสิ่งสำเร็จรูปมาตั้งเป็นปัญหา แล้วถามให้ค้นหาสิ่งสำคัญในแง่มุมต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ

สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปได้ว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็น ส่วนย่อย ๆ ตามหลักการ ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ เพื่อค้นหาความสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องและสมเหตุสมผล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 15) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และผลที่ออกมาจะเป็นไปตามสภาพจริงและทำให้เกิดผลกับผู้เรียน

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2567: 93) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ (learning outcomes) ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งบ่งชี้ถึงสมรรถนะ (competency) ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (attribute) ที่สามารถสังเกต วัดและทดสอบได้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (achievement test) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความเข้าใจที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก โดยวัดจากพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

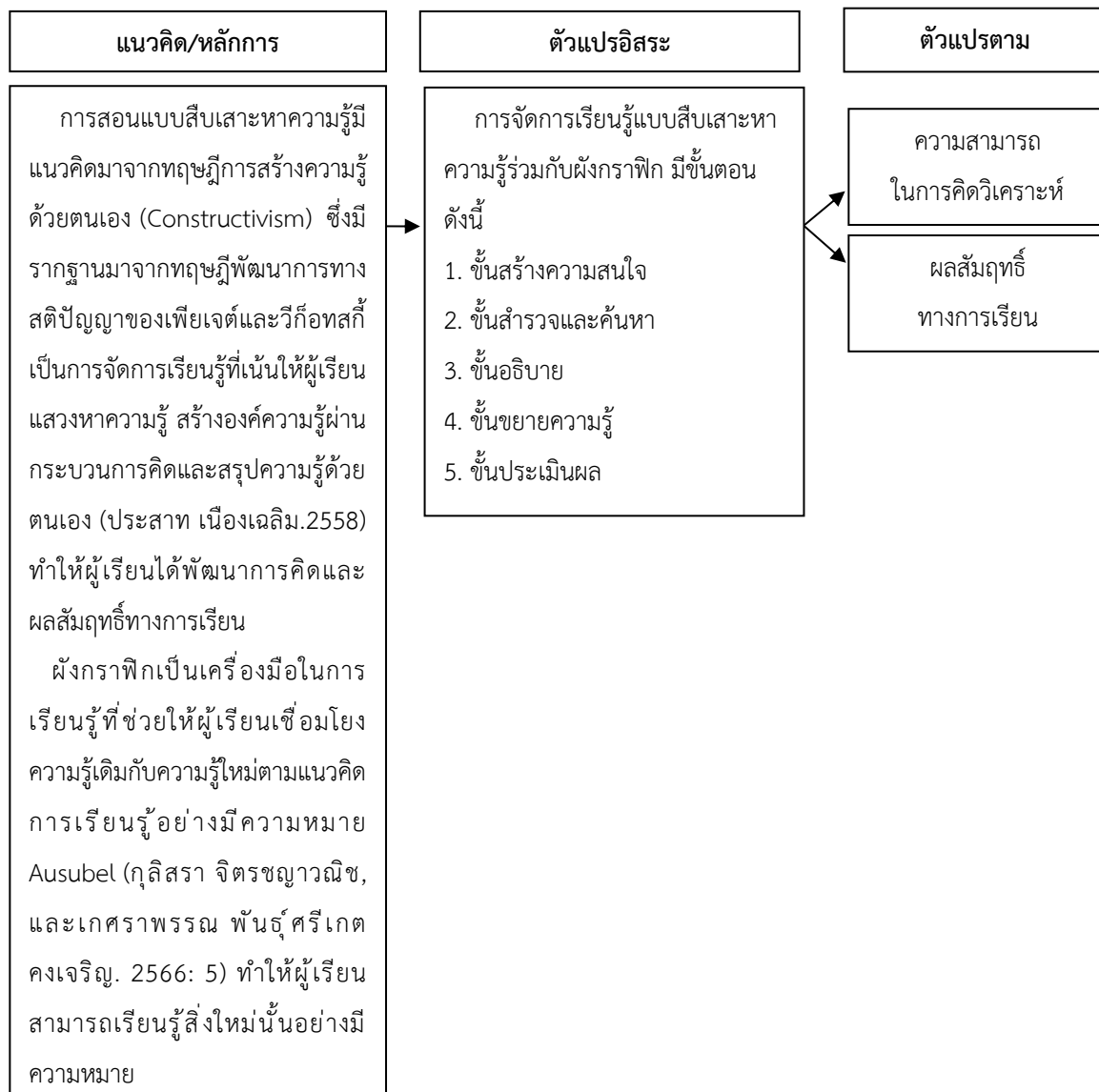
วาสนา วอเพชร (2562) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาวิทยาศาสตร์หลัง

เรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พนิดา การเกษ (2563) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ประกอบผังกราฟิก มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำผังกราฟิกเข้ามาช่วยในการนำเสนอความรู้และเชื่อมโยงความรู้ เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพสูง เกิดความเข้าใจในเนื้อหานั้นง่ายขึ้น และจดจำได้นาน ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยผู้วิจัยนำผังกราฟิกเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - experimental research) ใช้แผนการวิจัยกลุ่มเดียวสอบก่อน - หลัง (One - Group Pretest - Posttest Design) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สหวิทยาเขตตากฟ้า-ตาคลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ จำนวน 8 โรงเรียน 28 ห้อง รวม 902 คน
2. กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนลาดทิพรสพิทยาคม มี 1 ห้องเรียน จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ เรื่อง ระบบสุริยะ จำนวน 6 แผน โดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ หาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก มีขั้นตอนในการสร้างแผนดังนี้ 1. ขั้นสร้างความสนใจ 2. ขั้นสำรวจและค้นหา 3. ขั้นอธิบาย 4. ขั้นขยายความรู้ และ 5. ขั้นประเมินผล โดยแผนจัดการเรียนรู้ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่เท่ากับ 0.30 แสดงว่ามียอมรับประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน วิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ เรื่อง ระบบสุริยะ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 6 สถานการณ์ 18 ข้อคำถาม ยกตัวอย่างสถานการณ์ เช่น “ดวงอาทิตย์คือดาวฤกษ์เพียงดวงเดียวในระบบสุริยะเป็นแหล่งพลังงานที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบสุริยะ โลก และสิ่งมีชีวิต หากวันหนึ่งดวงอาทิตย์ปลดปล่อยพลังงานลดลงส่งผลให้พลังงานและแสงสว่างที่เกิดขึ้นค่อย ๆ ลดลงตามไปด้วย จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อระบบสุริยะ โลกและสิ่งมีชีวิตอย่างไร” เป็นต้น โดยแบบทดสอบผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.41-0.72 และมีค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 0.29-0.75 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน วิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ เรื่อง ระบบสุริยะ เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.40-0.70 และมีค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.33-0.60 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียนกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง (Pre-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ระบบสุริยะ จำนวน 18 ข้อ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบสุริยะ จำนวน 30 ข้อ และบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก เรื่อง ระบบสุริยะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ครบทั้ง 6 แผน ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง
3. หลังจากดำเนินการทดลองครบตามที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียนกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบสุริยะ โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. ตรวจสอบผลการทดสอบและนำผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบตามสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (R)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบที่แบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t - test dependent samples) และการทดสอบที่แบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ (One sample t - test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก

ผู้วิจัยได้นำคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent samples t – test) แสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	12	54	11.25	6.21	11	27.78*	.000
หลังเรียน	12	54	41.25	3.75	11		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.21 และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 41.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.75 และจะได้ค่า Sig เท่ากับ .000 มีค่าน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผู้วิจัยได้นำคะแนนหลังเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาเปรียบเทียบโดยการทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว (One sample t – test) แสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม (70%)	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
12	54	38	41.25	3.75	11	3.01*	.006

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 41.25 คิดเป็นร้อยละ 76.39 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก

ผู้วิจัยได้นำคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent samples t – test) แสดงผลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	12	30	10.67	3.37	11	15.59*	.000
หลังเรียน	12	30	23.42	1.88	11		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.37 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.88 และจะได้ค่า Sig เท่ากับ .000 มีค่าน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผู้วิจัยได้นำคะแนนหลังเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาเปรียบเทียบโดยการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (One sample t – test) แสดงผลในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม (70%)	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
12	30	21	23.42	1.88	11	4.45*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.42 คิดเป็นร้อยละ 78.07 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ผู้วิจัยได้นำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้คลิปวิดีโอเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่จะเรียน และนำผังกราฟิกเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเนื้อหาจากคลิปวิดีโอ เพื่อจะนำไปสู่ขั้นตอนต่อไป ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา เป็นขั้นที่ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยแต่ละกลุ่มจะสืบค้นข้อมูลจากใบความรู้และเว็บไซต์ เก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้อาจจัดทำในรูปแบบของผังกราฟิก เพื่อให้ข้อมูลที่ไดจากการสืบค้นข้อมูลมีความเป็นระบบ และเข้าใจง่ายขึ้น ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบาย ซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะนำข้อมูลที่ไดมาอธิบายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม และนำไปสู่การสรุปข้อมูล จัดทำนำเสนอในรูปแบบของผังกราฟิก ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้จากขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหายิ่งขึ้น ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ไดมาใช้ในการสถานการณ์ใหม่ที่กำหนดให้ เพื่อขยายความรู้ ความเข้าใจของตนเอง และนำผังกราฟิกเข้ามาช่วยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น และ ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้างโดยใช้ผังกราฟิก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์และวิกอทสกี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดและสรุปความรู้ด้วยตนเอง (ประสาท เณียงเฉลิม. 2558: 133-134) สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel and Robinson ซึ่งใช้ผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ใช้การคิดในการจัดกระทำข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง (กุลิสรา จิตรชญา วณิช, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ. 2566: 5) ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยสามารถวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของบลูม Bloom โดยสามารถวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้จาก 1.วิเคราะห์ความสำคัญ คือ การที่ผู้เรียนสามารถค้นหาสิ่งที่กำหนดให้ว่าอะไรสำคัญที่สุดของเรื่องที่ไดเรียนรู้ไป 2.วิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ การที่ผู้เรียนสามารถค้นหาความสัมพันธ์ของเรื่องที่ไดเรียนรู้ไปในเชิงเหตุผลว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร และ 3.วิเคราะห์หลักการ คือ การที่ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าเนื้อเรื่องที่ไดเรียนรู้ไปมีหลักการใดเกี่ยวข้องบ้าง (อนุวัติ คุณแก้ว. 2566: 42) ซึ่งสามารถนำมาวัดได้จริง ทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของเนื้อหาที่ไดเรียนรู้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามหลักการ ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ได้ อีกทั้งยังสามารถค้นหาความสำคัญของเรื่องที่เรียนทำให้เกิดความเข้าใจจนนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องและสมเหตุสมผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา วอเพชร (2562) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ปาณิสรา สิทธิน้อย (2565) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา ได้แบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการอธิบายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม อีกทั้งผู้เรียนยังได้นำความรู้ที่ไดไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ และได้ประเมินผลข้อมูลย้อนกลับว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้าง ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ 5 ขั้นตอนผู้วิจัยได้นำ

ผังกราฟิกเข้ามาร่วมด้วยทั้ง 5 ขั้นตอน เช่น ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นอธิบาย เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 2 ขึ้นสำรวจและค้นหามาอธิบาย สรุปผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม และเลือกใช้ผังกราฟิกในการนำเสนอข้อมูล ยกตัวอย่างผังกราฟิกที่ผู้เรียนนำมาใช้ในขั้นตอนนี้ เช่น แผนผังความคิด ผังใยแมงมุม เป็นต้น ซึ่งก่อนที่นักเรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 0 แต่หลังจากนักเรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก พบว่านักเรียนจำนวน 12 คน มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 76.39 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์หิววิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์และวิกอทสกี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดและสรุปความรู้ด้วยตนเอง (ประสาธต์ เนื่องเฉลิม. 2558: 133-134) และทฤษฎีการเรียนรู้ของ Ausubel and Robinson ซึ่งใช้ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ใช้การคิดในการจัดกระทำข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง (กุลิศรา จิตรชญาวนิช, และเกศราพรพรณ พันธ์ศรีเกตุ คงเจริญ. 2566: 5) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา วอเพชร (2562) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หิววิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ พนิดา การะเกษ (2563) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหิววิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกทั้งหมด 5 ขั้นตอน โดยนำผังกราฟิกเข้ามาร่วมในแต่ละขั้นตอน ซึ่งในขั้นสร้างความสนใจ เป็นการใช้ผังกราฟิกเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสนใจในเนื้อหายิ่งขึ้น ขั้นสำรวจและค้นหา เป็นขั้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสืบค้นข้อมูลจากใบความรู้ เว็บไซต์ ข้อมูลที่ได้จะออกมาในรูปแบบของผังกราฟิกที่เลือกตามความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ข้อมูลที่เป็นระบบและเข้าใจง่าย ขั้นอธิบาย เป็นการอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สรุปความคิดรวบยอดของเนื้อหาอย่างเป็นระบบขั้นตอน และนำเสนอข้อมูลโดยผู้เรียนเลือกใช้ผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน ขั้นขยายความรู้ เป็นการใช้ผังกราฟิกในการทำกิจกรรม เพื่อขยายความรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น และในขั้นประเมินผล เป็นการให้ผู้เรียนได้สรุปเนื้อหาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนไป โดยเลือกใช้ผังกราฟิกที่สนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนและจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง อีกทั้งนำผังกราฟิกเข้ามาช่วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Ausubel and Robinson ซึ่งใช้ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย สามารถนำการเรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ (1996: unpagged; อ้างถึงใน กุลิศรา จิตรชญาวนิช, และเกศราพรพรณ พันธ์ศรีเกตุ คงเจริญ. 2566: 5) จึงทำให้การดำเนินการทำแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนหิววิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถนำองค์ความรู้ที่นักเรียนได้รับ ได้ลงมือปฏิบัติมาใช้ประกอบในการทดสอบ ซึ่งถือว่าการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนชัย วันทอง (2562), วาสนา วอเพชร (2562), พนิดา การะเกษ (2563), พัชรียา ประจง (2564), ภูมิรินทร์

มูจรินทร์ (2565) และงานวิจัยของ นันชนันท์ คำเอี่ยม (2565) ผลการวิจัยพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้โดยการนำผังกราฟิกเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เช่น ในขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นตอนที่สามารถประเมินผู้เรียนได้ว่าเรียนรู้อะไรบ้าง โดยผู้เรียนสรุปเนื้อหาที่ได้โดยใช้ผังกราฟิกที่ตนเองสนใจ ทำให้สามารถประเมินผู้เรียนได้ว่าผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และจดจำเนื้อหาได้ ซึ่งก่อนที่นักเรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 0 แต่หลังจากนักเรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก พบว่านักเรียนจำนวน 12 คน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 78.07 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์และวิกโกทสกี โดยเพียเจต์อธิบายว่าพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลมีการปรับตัวผ่านทางกระบวนการซึมซับ (ประสาธน์ เณียงเฉลิม, 2558: 133-134) ทำให้เรียนรู้วิธีการจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel and Robinson ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สามารถนำการเรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ (1996: unpagged; อ้างถึงใน กุลิสรา จิตรชญาวนิช, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ, 2566: 5) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนชัย วันทอง (2562), วาสนา วอเพชร (2562), พนิดา การเกษ (2563), พัชรียา ประจง (2564) และงานวิจัยของ นันชนันท์ คำเอี่ยม (2565) ผลการวิจัยพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก 5 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนต้องจัดกระทำข้อมูลตามรูปแบบที่ครูผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้ในขั้นที่ 1 และ 4 และเลือกรูปแบบผังกราฟิกให้มีความเหมาะสมกับองค์ความรู้ที่เกิดจากผู้เรียนสร้างด้วยตนเองในขั้นที่ 2,3 และ 5 โดยครูต้องให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษานักเรียนขณะที่เลือกใช้ผังกราฟิกให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละขั้นตอน

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบผังกราฟิก โดยผังกราฟิกในแต่ละขั้นตอนมาจากกระบวนการคิด จัดการ จัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบ เกิดการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียน ทำให้เข้าใจ และจดจำได้เนื้อหาได้ง่าย ดังนั้นครูต้องให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษานักเรียนในการออกแบบ และจัดทำผังกราฟิกในแต่ละขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าในขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกนี้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อขยายความรู้ความเข้าใจของตนเองทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา จึงควรวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา

2.2 จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกนี้ได้นำผังกราฟิกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน นักเรียนได้ออกแบบและจัดทำผังกราฟิกทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ จึงควรวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลิศรา จิตรชนวนิช, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ. (2566). **วิธีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: โรงพิมพ์บาลานซ์ดีไซด์แอนปริ๊นท์.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). **ศาสตร์การสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินี ณ นคร. (2561). **วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- นันทน์ คำเอี่ยม. (2565). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคognitionในการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประสาธต์ เณรเฉลิม. (2558). **การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานศา สิทธิชัย. (2565). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์หวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พนิดา การเกษ. (2563). **ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พัชรียา ประจง. (2564). **ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2567). **เทคนิคการวัดและประเมินผล**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ภุมรินทร์ มุจรินทร์. (2565). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัตนชัย วันทอง. (2562). **ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วาสนา วอเพชร. (2562). **ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2566 ,จาก <http://www.niets.or.th>.
- ไสว พักขาว. (2561). การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2566). การทดสอบการวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

THE EFFECTS OF COOPERATIVE LEARNING MANAGEMENT WITH STAD
TECHNIQUE AND GAMES ON ACHIEVEMENT AND ATTITUDE IN
MATHEMATICS SUBJECT OF GRADE 4 STUDENTS

นันทน์ภัส มณีฤทธิ์¹, สุพัฒน์นา หอมบุปผา²

Nannaphat Maneelit¹, Supattana Hombubpha²

Corresponding Author E-mail: nannaphat.ma@nsru.ac.th

Received: May 02, 2025; Revised: May 26, 2025; Accepted: Jun 06, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกม 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 3) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเขากวางทอง จำนวน 16 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์จำนวน 24 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบลำดับเครื่องหมายของวิลคอกซ์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อการเรียน

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹Student in Master of Education Degree, Curriculum and Instruction, Nakhon Sawan Rajabhat University

²อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

²Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the achievement in mathematics subject before and after learning by cooperative learning with STAD technique and games, 2) to compare the achievement in mathematics learning by cooperative learning with STAD technique and games with the criteria 70 percentage score of total score, and 3) to study of attitude in mathematics learning by cooperative learning with STAD technique and games. The sample of this research was 16 Grade 4 students of Ban Khao Kwang Thong School obtained by cluster random sampling. The instruments of this research were 1) 6 the lesson plans 2) The test measures 30 academic achievements and 3) Attitude measurement for mathematics classification number 24. The statistical tools for data analysis were mean, standard deviation, and willcoxon Signed- Ranks Test. The research findings were as follows:

1) The achievements in mathematics subject after learning was higher than before learning. 2) the achievements in mathematics subject after learning was higher than criteria at a statistically significant level of .05. 3) The attitude in learning mathematics was the highest level.

Keywords: Cooperative Learning, STAD Technique Games, Learning Achievement, Attitude Towards Learning

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน มีความรู้ ความคิด ความสามารถ เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า แข็งแรง มั่นคง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ดังนั้น การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง เลี้ยงครอบครัว และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวมมีทักษะความรู้และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1)

ถึงแม้ว่าวิชาคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่สำคัญแต่การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า รายวิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 36.83, 28.06 และ 29.96 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2564 – 2566: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสอบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มหนองฉาง ในปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ย 28.49 ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. 2566: 10) และเมื่อพิจารณา จำแนกตามรายสาระมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า สาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต ค 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องมาจากความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ เพราะการจัดการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์ มีลักษณะเป็นนามธรรม ประกอบไปด้วย ทฤษฎีบท กฎ สูตร นิยาม มากมาย อีกทั้งการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในชั้นเรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้รับเฉพาะเนื้อหา โดยการอธิบายของครู ครูยกตัวอย่างและแสดงวิธีทำ แสดงขั้นตอนในการหาคำตอบแล้วให้ผู้เรียนลงมือกระทำตามขั้นตอนดังกล่าว จึงทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์อีกด้วย (อัมพร ม้าคอง. 2559: 39)

ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีวิธีการสอนที่สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลายวิธีและมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบแวนฮิลส์ การจัดการเรียนรู้แบบเอสเอสซีเอส รวมทั้งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายเทคนิค จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิควิธีสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิควิธีสอนวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการเรียนที่แบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันกลุ่มละประมาณ 4 – 5 คน โดยกำหนดสมาชิกของกลุ่มศึกษาเนื้อหาสาระที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ แล้วทำการทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้จากการทดสอบของสมาชิกแต่ละคนนำเอามาบวกเป็นคะแนนรวมของทีม ผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการเสริมแรง เช่น คำชมเชย การให้รางวัล สมาชิกจะต้องมีกำหนดเป้าหมายร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จและส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (ทิศนา ขัมมณี. 2567: 266 - 267) ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ญัฐชญา อินพุลวงษ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี พบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 อีกทั้งงานวิจัยของ ธนินสา กองเพชร (2561) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี พบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 นอกจากนี้ เกษสุตา บุรณพันศักดิ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี พบว่ามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

นอกจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีแล้วผู้วิจัยได้สนใจที่จะนำเกมมาประกอบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี ซึ่งเกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ต่างๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง (ทิตนา แหมมณี. 2567: 365) อีกทั้งเกมยังเป็นเทคนิคหนึ่งที่เป็นการจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเกมถือว่าเป็นเครื่องมือ ในการจูงใจให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น การเล่นเกมประกอบ การเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา เพราะระดับชั้นนี้จะต้องอาศัยความสนุกสนานเพลิดเพลิน นำไปสู่ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์มากขึ้น (รุ่งอรุณ สียะวิชัย. 2556: 9) ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ นิรมล บุญवास (2558) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งงานวิจัยของ อศินีย์ ปันติ (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเอสทีเอตีกับการใช้เกมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงฟังก์ชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ สุนาโร นวลจันทร์ (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ พบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อย่างไรก็ตามองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เจตคติต่อการเรียน ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ข้อที่ 3 ระบุว่า ผู้เรียนต้องมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2560: 7) ดังนั้น ครูผู้สอนมีเทคนิควิธีการสอนที่ดี จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าเรียน สร้างบรรยากาศการสอนให้อบอุ่น สนุกสนาน มีความเป็นกันเอง รักและเมตตาเด็ก คอยให้กำลังใจ หาทางช่วยเหลือและแก้ไข เพื่อจะช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2559: 470) ดังงานวิจัยของ ณิชฐญา อินพุลวงษ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี พบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี อีกทั้งงานวิจัยของ วิฑิตกานต์ เรไร (2564) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับโปรแกรมจีโอจีบร้า พบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับเกม เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและเรียนรู้ทักษะทางสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อกลุ่มและส่วนร่วม และเห็นคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ ฝึกการคิดวิเคราะห์หาคำตอบ และรู้จักการเคารพกติกาแพ้ชนะ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ทำให้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีร่วมกับเกม สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561: 200) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีไว้ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่ครบวงจร เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่างๆ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4 - 5 คน เน้นให้ผู้เรียนมุ่งเน้นทักษะการคิดแลกเปลี่ยนเหตุผลซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงทักษะกระบวนการกลุ่มและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่ม

ทิศนา ขัมมณี (2567: 266 - 267) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีไว้ว่าเป็นการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง - กลาง - อ่อน) เรียนกลุ่มบ้านของเราสมาชิกในกลุ่มบ้านของเราจะได้รับเนื้อหาสาระและศึกษาสาระนั้น อาจมีหลายขั้นตอนซึ่งผู้เรียนอาจต้องทำแบบทดสอบในแต่ละตอนและเก็บคะแนนของตนไว้ ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นการสอบรวบยอดและนำคะแนนของตนไปหาคะแนนพัฒนาการ

สรุปได้ว่า ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันโดยการละความสามารถ เก่ง กลาง อ่อน มาจัดเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 - 5 คน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสมาชิกในกลุ่มจะได้ทำงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย โดยผ่านการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม จากนั้นใช้การทดสอบความรู้เป็นรายบุคคล เปรียบเทียบคะแนนเพื่อดูพัฒนาการของสมาชิกแต่ละคน และรวมคะแนนเป็นกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุดจะได้รับการรางวัล

เกม

สายชล สิมสิน (2559: 13) ให้ความหมาย เกม เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายที่นำมาประสมเข้าด้วยกันเพื่อให้มีความสัมพันธ์และมีคุณค่าเสริมซึ่งกันและกัน โดยนำกิจกรรมการเล่นที่อาจมีอุปกรณ์หรือไม่มียุกรณ์ก็ได้ ซึ่งจะต้องเล่นตามกติกาที่กำหนดไว้ในกิจกรรมนั้น ๆ นำมาใช้ประกอบในการสอนที่มีการจัดอย่างเป็นระบบขั้นตอน ใช้สำหรับแก้ปัญหาผู้เรียนที่ไม่เข้าใจในบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ตามความจริงทางคณิตศาสตร์ ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ เกิดความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิด รู้จักกระบวนการแก้ปัญหา มีความคิดรวบยอด รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ เรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง

ทิศนา ขัมมณี (2567: 365) ให้ความหมาย เกม เป็นกระบวนการสอนที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกาที่กำหนด และนำเนื้อหา รวมถึง ข้อมูลเกี่ยวกับเกม พฤติกรรมและผลการเล่นเกมของผู้เรียน มาอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ความหมายของเกมคณิตศาสตร์ หมายถึง กิจกรรมทางคณิตศาสตร์ที่จัดขึ้นโดยมีกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน ใช้เล่นเพื่อการแข่งขันกลุ่ม โดยผู้เล่นทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเล่น สรุปความคิดรวบยอด มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดความรู้ และความเข้าใจ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 15) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และผลที่ออกมาจะเป็นไปตามสภาพจริงและทำให้เกิดผลกับผู้เรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2560: 89) ได้ให้นิยามว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือการสอนจึงเป็นการตรวจสอบ ความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าใดมีความสามารถชนิดใดสรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปได้ว่าเป็นความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามหลักการ ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้เพื่อค้นหาความสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจจนนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องและสมเหตุสมผล

สรุปได้ว่า ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จ หรือความสามารถของผู้เรียน ที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนหรือประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับของแต่ละคน

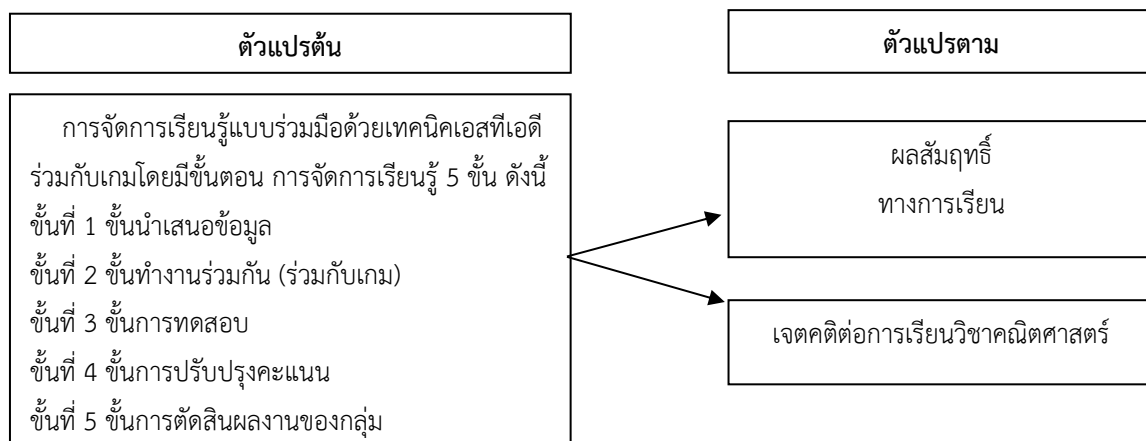
เจตคติ

รุ่งอรุณ ลิยะวนิชย์ (2556: 3) กล่าวว่า เจตคติต่อคณิตศาสตร์ หมายถึง ความชอบความพึงพอใจรูปแบบการคิดความรู้สึกภายในที่บุคคลมีต่อวิชาคณิตศาสตร์การตัดสินใจว่านักเรียนมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ในเชิงบวกหรือเชิงลบ

อัมพร ม้าคนอง (2559: 16) กล่าวว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียน ที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ เป็นผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อวิชาคณิตศาสตร์ ตระหนักในคุณค่าหรือประโยชน์ของคณิตศาสตร์ ชอบหรือพอใจที่จะเรียนคณิตศาสตร์พร้อมที่จะเรียนหรือแข่งขันทางคณิตศาสตร์

สรุปได้ว่า ความหมายของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ตอบสนองต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งแสดงออกในลักษณะชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ อาจจะเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ รวมทั้งตระหนักในคุณค่าของวิชาคณิตศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ในลักษณะแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre - Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวที่วัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 กลุ่มโรงเรียนหนองฉาง จำนวน 24 โรงเรียน 30 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 391 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จากโรงเรียนบ้านเขากวางทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 16 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง โดยแผนจัดการเรียนรู้ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 แสดงว่ามียอมรับประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทศนิยม จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าชะอมและโรงเรียนวัดหนองยาง จำนวน 32 คน โดยมีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.41 - 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.22 - 0.60 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81
3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ โดยแบบวัดเจตคติผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าชะอมและโรงเรียนวัด หนองยาง จำนวน 32 คน โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.59 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลของค่าที่วัดได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ผู้วิจัยเตรียมการจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ซึ่งนักเรียนมีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละกลุ่มประกอบด้วย เด็กนักเรียนคะแนนสูงสุด คะแนนปานกลาง และคะแนนต่ำสุด โดยใช้เกณฑ์ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลา 60 นาที แล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ดำเนินการทดลองโดยการสอนตามการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยในแต่ละแผนจะมีการทดสอบย่อยเป็นรายบุคคล คะแนนที่ได้จากการทดสอบย่อยของแต่ละคน จะถูกนำมาเทียบกับคะแนนฐานแล้วคิดเป็นคะแนนพัฒนาการ โดยคะแนนฐานในครั้งแรกจะนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เป็นคะแนนฐาน ส่วนครั้งถัดไปจะใช้คะแนนทดสอบย่อยก่อนหน้าเป็นคะแนนฐาน จากนั้น

นำคะแนนพัฒนาการมาเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่ม แล้วเทียบกับเกณฑ์การให้รางวัลกลุ่ม โดยจะให้รางวัลกับกลุ่มดีเยี่ยม กลุ่มดีมาก และกลุ่มดี ซึ่งจะเป็นเช่นนี้จนครบ 6 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง

4. หลังสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (Posttest) แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการสอนไว้เป็นคะแนนหลังเรียน

5. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

6. นำคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้นำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อสรุปผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบลำดับเครื่องหมายของวิลคอกซ์สัน (Willcoxon Sign Ranks Test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ดำเนินการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบลำดับเครื่องหมายของวิลคอกซ์สัน (Willcoxon Signed-Ranks Test) ซึ่งได้ผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	T ⁻	Z	Sig.
ก่อนเรียน	16	11.63	3.40	0	3.53	0.000*
หลังเรียน	16	23.69	1.70			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 11.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.40 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.70 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จำนวน 16 คน ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้แบบทดสอบลำดับเครื่องหมายของวิลคอกซ์สัน (Willcoxon Signed-Ranks Test) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกมกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

การทดสอบ	n	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	z	Sig.
หลังเรียน	16	21	23.69	1.70	3.31	0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 23.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.70 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม

ผู้วิจัยได้นำคะแนนเจตคติ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1	ด้านความรู้	4.73	0.45	มากที่สุด
2	ด้านความรู้สึก	4.64	0.51	มากที่สุด
3	ด้านพฤติกรรม	4.60	0.56	มากที่สุด
ภาพรวม		4.66	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ในภาพรวมมีเจตคติทางบวกในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านที่ 1 ด้านความรู้ นักเรียนมีเจตคติทางบวกในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) ในด้านที่ 2 ด้านความรู้สึกนักเรียนมีเจตคติทางบวกในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.51) และในด้านที่ 3 ด้านพฤติกรรม นักเรียนมีเจตคติทางบวกในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56)

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยมีการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที ที่มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอข้อมูล ขั้นที่ 2 การทำงานร่วมกัน (ร่วมกับเกม) เป็นการแทรกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม คือ ขั้นที่ 2.1 ขั้นนำเข้าสู่การเล่นเป็นขั้นที่ครูชี้แจงกฎ กติกา และวิธีการเล่นเกมให้นักเรียนเข้าใจ ขั้นที่ 2.2. ขั้นดำเนินกิจกรรมการเล่น เป็นขั้นที่ครูเป็นผู้ควบคุมการดำเนินกิจกรรมการเล่น ส่วนนักเรียนเป็นผู้เล่นเกมโดยปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้ ขั้นที่ 2.3 ขั้นอภิปรายหลังการเล่น เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่างๆที่ยังไม่เข้าใจ และขั้นที่ 2.4 ขั้นสรุปผล เป็นขั้นที่ครูสรุปผลคะแนน ขั้นที่ 3 การทดสอบ ขั้นที่ 4 การปรับปรุงคะแนน และขั้นที่ 5 การตัดสินผลงานของกลุ่ม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งนักเรียน

ออกเป็น 4 คน ซึ่งในกลุ่มจะประกอบด้วยผู้เรียนที่ละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนและเรียนรู้ทักษะสังคม เห็นคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและส่วนรวม ทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนารี นวลจันทร์ (2562) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนคณิตศาสตร์โดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ จันจิรา บุญศรี (2567) พบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน มีการอภิปราย และซักถามข้อสงสัย โดยเฉพาะในการทำใบกิจกรรมของสมาชิกแต่ละคน นอกจากจะรับผิดชอบงานและการเรียนรู้ของตนเองแล้ว ยังช่วยสมาชิกในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน นักเรียนที่เก่งได้อธิบายหรือให้คำปรึกษาเพื่อนได้อย่างเต็มที่ นักเรียนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อกลุ่ม ที่ต้องไม่ทำให้คะแนนของกลุ่มลดลง และนักเรียนที่เก่งจะต้องพยายามสอนเพื่อนที่อ่อนกว่า เพื่อให้ได้รับคะแนนพัฒนาการที่ดีขึ้นและคะแนนของกลุ่มจะสูงตามไปด้วย ส่งผลให้นักเรียนที่เก่งมีความรู้เพิ่มขึ้น เพราะมีโอกาสได้อธิบายและสาธิตให้เพื่อนดูจึงมีโอกาสปฎิบัติมากขึ้น ทำให้เกิดความคิดคล่องในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561: 106 - 197) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม เช่น กมลชนก เช่นแก้ว (2561) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ประมินทร์ ธัญญะภู (2566) พบว่า การพัฒนาทักษะการสื่อสารและการนำเสนอทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับเกม มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่มีความสามารถ เก่ง กลาง อ่อน โดยมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนที่มีความสามารถเก่งช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ทำให้นักเรียนที่เรียนเก่งเกิดความภูมิใจ ซึ่งทำให้บรรยากาศของการเรียนสนุกสนาน นักเรียนให้ความสนใจตั้งในการทำใบงาน และเพื่อให้ได้คะแนนกลุ่มสูงเพื่อที่จะได้รับการชมเชยและการยอมรับจากเพื่อนในห้องเรียน และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาเจตคติเป็นรายข้อ พบว่า ฉันทคิดว่าคณิตศาสตร์ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางสติปัญญา ฉันทชอบศึกษาค้นคว้าตำราใหม่ๆเกี่ยวกับคณิตศาสตร์อยู่เสมอ ฉันทคิดว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เรียนแล้วสนุกไม่เบื่อ และเมื่อพบปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ไม่เข้าใจข้าพเจ้าจะศึกษาค้นคว้าจนเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนที่มีเจตคติทางลบเริ่มให้ความสนใจและเปลี่ยนเจตคติของการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ในทางบวกเพิ่มขึ้น ให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะการจินตนาการ เกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เป็นความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม ที่จะตอบสนองต่อวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะ ของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่ารวมทั้งความพร้อม หรือไม่พร้อม ที่จะเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธยา อินพุลวงษ์ (2560) พบว่า เจตคติต่อคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดี กมลชนก เช่นแก้ว (2561) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเจตคติต่อคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ธาริณี ชื่นบาน (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทาง

คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกม มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมที่ระดับเห็นด้วยมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนควรเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีทักษะความสามารถไม่เท่ากัน ดังนั้นกิจกรรมควรมีการยืดหยุ่นในเวลาทำกิจกรรม และให้กำลังใจนักเรียนที่เรียนอ่อนเพื่อให้ นักเรียนมีความพยายามในการทำกิจกรรมต่างๆมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกม ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ หรือควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคต่าง ๆ ร่วมกับเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

2.2 ควรมีการศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับเกม ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา การศึกษาพฤติกรรมกลุ่ม ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก เซ็นแก้ว. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกษสุดา บุณยพันศักดิ์ และกัญญาณัฐ ลือมอญ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD. สาขาวิชาคณิตศาสตร์คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จันจิรา บุญศรี, สมใจ ภูครองทุ่ง และจิรัชญา จารพันธ์. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พหุนาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมคณิตศาสตร์. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 4(1), 37 - 48
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: พิชาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.
- ฐิติกานต์ เไร. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับโปรแกรมจีโอจีบ่าที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ณัฐชญา อินพุลวงษ์. (2560). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เจตคติต่อคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD. วารสาร ศึกษาศาสตร์. วิทยาลัยพัฒนศึกษา มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิตนา แหมมณี. (2567). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 27). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ธนิสา กองเพชร. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง ความคล้าย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบ STAD. วิทยาลัยพัฒนศึกษา มหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธาริณี ชื่นบาน. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยาลัยพัฒนศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏศิลปการ.
- นิรมล บุญวาส. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยาลัยพัฒนศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่10. กรุงเทพฯ: บริษัทสุวิริยาสาน จำกัด.
- ปรามินทร์ ธัญญะภู. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการ นำเสนอทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยาลัยพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม.
- รุ่งอรุณ ลียะวนิชย์. (2556). คู่มือครูคณิตศาสตร์ การสอนคณิตศาสตร์ด้วยเกม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มคณิตศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สายชล สิมสิน. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมเกมคณิตศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบแก้ปัญหาพร้อมกับการคิดแบบโยนิโส มนสิการ ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยาลัยพัฒนศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564 - 2566: ออนไลน์). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาคณิตศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2567. จาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/26522>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2566). คะแนน O-NET. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2567. จาก <https://www.utt2.go.th/onet>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนารี นวลจันทร์. (2562). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการทำงานกลุ่ม เรื่อง ระบบ จำนวนจริง โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยาลัยพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ม้าคอง. (2559). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัศนีย์ ปันดี. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบเอสทีเอติดกับการใช้เกมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงฟังก์ชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
GUIDELINES FOR MANAGEMENT OF LEARNING ACTIVITIES BASED OF SMALL
SCHOOLS UNDER THE UTHAI THANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

วรานันท์ แก่นแก้ว¹, ธีรพจน์ แบนเนียน², ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน³

Waranan Khankeaw¹, Teerapot Nabnean², Teeppipat Suntawan³

Corresponding Author E-mail: waranan.k@nsru.ac.th

Received: Apr 27, 2025; Revised: May 28, 2025; Accepted: Jun 09, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหา หาแนวทาง และประเมินแนวทาง การดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 248 คน ได้จากการกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67 - 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยจัดการประชุมสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ 2. แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ด้านบริหารหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน จัดทำ และประเมินปรับปรุงหลักสูตรแบบบูรณาการ ด้านกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนร่วมออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและบูรณาการกับการเรียนรู้ ด้านวัดผลประเมินผล ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงที่หลากหลายและพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสม ด้านขับเคลื่อนนโยบาย ผู้บริหารใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และนำผลประเมินไปพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ 3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความถูกต้องสูงสุด ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์

คำสำคัญ : แนวทางการดำเนินงาน, การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Doctor of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University.

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{2,3} Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study the problems, establish guidelines, and assess the implementation of the moderate class more knowledge activitie in small schools. The research methodology consisted of three phases: 1) the study of implementation problems involving a sample of 248 administrators and teachers, selected through Krejcie and Morgan's table and multi-stage random sampling. Data were collected using a questionnaire with content validity values of 0.67 - 1.00 and reliability of 0.96. The data were analyzed using mean and standard deviation, 2) the development of implementation guidelines through focus group discussions with seven experts, using group discussion record forms and content analysis and 3) the assessment of the proposed guidelines by 30 school administrators were selected through purposive sampling, using an assessment questionnaire. The data were analyzed using mean and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The problems of moderate class more knowledge activitie as a whole was at a moderate level in all aspects. When considering in each aspect, the most problem was activity designing, followed by measurement and evaluation while policy implementation showed the lowest level of problems. 2. The proposed implementation guidelines were Curriculum management, the school board was involved in planning, developing and evaluating the integrated curriculum, Activities to increase learning time was administrators, teachers and students jointly design appropriate activities and integrate them with learning, Measurement and evaluation used a variety of authentic assessment methods and developing appropriate tools, Drive policy, The administrator utilizes participatory management, leverages community learning resources, and uses evaluation results to improve the effectiveness of activities. 3. The result of the evaluation of moderate class more knowledge activitie was at the highest level in overall. When considering each aspect, it was found that accuracy with the highest level, appropriateness, feasibility, and usefulness.

Keywords: Guidelines for Management, Moderate Class More Knowledge Activitie, Small Schools

บทนำ

ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงปฏิรูปเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านท่ามกลางการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ขณะที่ยังมีข้อจำกัดด้านคุณภาพแรงงานทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2565: 123) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566-2570) มุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัย พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง เพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่การขับเคลื่อนที่ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

การจัดการศึกษาให้มีความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 22 ที่ยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565: 13-15) มาตรา 24 กำหนดให้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยลดเวลาเรียนภาควิชาการลง แต่ไม่กระทบเนื้อหาหลักที่นักเรียนควรเรียนรู้ (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2559: 1) โดยเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน และทักษะชีวิต (บริมัส วงศ์เจริญ และสายสุตา เตียเจริญ, 2561: 102) กิจกรรมเพิ่มเวลารู้มุ่งเน้นเป้าหมายการพัฒนา 4H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง) Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ) Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) มีการกำหนดตัวชี้วัดที่ต้องรู้และควรรู้ของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ภาระงาน และชิ้นงาน พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2559: 2-3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่ทุกโรงเรียนในปีการศึกษา 2566 โดยส่งเสริมความเข้าใจแก่ผู้บริหารและครู ปรับโครงสร้างเวลาเรียน จัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน สนับสนุนสื่อการเรียนรู้ และนิเทศการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2, 2566: 15-16)

ผลการนิเทศพบว่าโรงเรียนแต่ละแห่งมีบริบทและความพร้อมแตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาด้านบุคลากร งบประมาณ และความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับจุฑามาศ สุธาพนธ์ (2559: 83) ที่พบว่าโรงเรียนขนาดต่างกันมีผลต่อการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดกลางมีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับชั้น

เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ จำเป็นต้องหาแนวทางจัดการกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยการบริหารที่มีประสิทธิภาพร่วมกับความร่วมมือจากทุกฝ่าย จะช่วยให้การพัฒนาการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับเยาวชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

3. เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

1. หลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

พรศิริ สังข์ทอง (2562: 23) ได้สรุปความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน

ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ (2563: 13) ได้สรุปการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการวินิจฉัยสั่งการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับงาน หรือกิจการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในงานทั้ง 4 ฝ่าย โดยคำนึงถึงผลกระทบและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ และใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคม

สุนิสา มัยจิ้น (2563: 12) ได้สรุปความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุด ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม โดยผ่านวิธีการของสถานศึกษา การสั่งการ การอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผ่านวิธีการสั่งการ การอำนวยความสะดวก และการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป โดยใช้ทรัพยากรจากทุกภาคส่วนของสังคมให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุด ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพ

1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

พรศิริ สังข์ทอง (2562: 24) ได้สรุปว่าการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ (2563: 15) ได้สรุปว่าความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยการ กำหนดทิศทางและขับเคลื่อนนโยบายในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง เทียบตรงมุ่งบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายและไม่ได้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรและกลวิธีที่เหมาะสม

สุนิสา มัยจิ้น (2563: 13) ได้สรุปว่าความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาทักษะความรู้ในกระบวนการดำเนินงาน และการสั่งสมประสบการณ์ การกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการทำงานอย่างต่อเนื่อง การยอมรับจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อ ความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและมีความเชื่อถือได้ สถานศึกษาต่างๆ จะมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำที่เป็นมืออาชีพ มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ และมีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวรและมุ่งส่งเสริมให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง

1.3 กระบวนการบริหารสถานศึกษา

วิโรจน์ สารรัตนะ (2551: 21, อ้างถึงในพรศิริ สังข์ทอง, 2562: 25) กล่าวถึงกระบวนการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจูงใจ การควบคุมงาน

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562: 14) ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารสถานศึกษาเริ่มต้นจากการวางแผนโดยการศึกษาสภาพของปัญหาเพื่อกำหนดทิศทางองค์กร พร้อมตั้งเป้าหมายการจัดองค์กร การปฏิบัติงานตามข้อตกลง การประสานงาน การสั่งการ และการควบคุม การประเมินผล การทบทวนการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และกำหนดวัตถุประสงค์ใหม่ในครั้งต่อไป

พรศิริ สังข์ทอง (2562: 2) สรุปได้ว่ากระบวนการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางและขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการของสถานศึกษา ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมงาน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางและขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการของสถานศึกษา โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การนิเทศ กำกับติดตาม และควบคุม การประเมินผล และสะท้อนกลับผลการดำเนินการเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 19) ได้จำแนกขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2556: 53) จำแนกขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ประการ คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป

สมิธ และคนอื่น ๆ (อ้างถึงใน ธัญลักษณ์ วงเครา, 2559: 25) ได้จำแนกงานการบริหารสถานศึกษา 5 ประการ ประกอบด้วย งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน งานการเงินและงานธุรการทั่วไป

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562: 17) ได้สรุปว่าขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยการบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

สรุปได้ว่า ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษา ประกอบด้วยงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2. หลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้

จุฑามาศ สุภาพจน์ (2559: 15) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ คือ กระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเป็นคนดี รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขได้ หลักการเบื้องต้นของการบริหารคือ ให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม ส่งเสริมให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรจัดให้มีดัชนีชี้วัด

คุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ ส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย

มุฮัมมัดซัลมาน อาจอน (2560: 23) กล่าวว่า การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ คือ กระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี และดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขได้ หลักการเบื้องต้นของการบริหารคือให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายทางการศึกษาคำนึงถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อันดีแก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ คือ กระบวนการหรือกิจกรรม การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรมและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

2.2 ขอบข่ายการบริหารการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

2.2.1 การบริหารจัดการหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน ซึ่งระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาสามารถจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทของสถานศึกษาโดยการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละระดับการศึกษา

2.2.2 การออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ กำหนดให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด โดยพิจารณาตัวชี้วัดที่พัฒนาทักษะกระบวนการมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมผ่านการพัฒนา 4H แบ่งกิจกรรมเป็น 2 กลุ่ม คือ กิจกรรมที่กำหนดให้เรียนและกิจกรรมที่เลือกเรียน

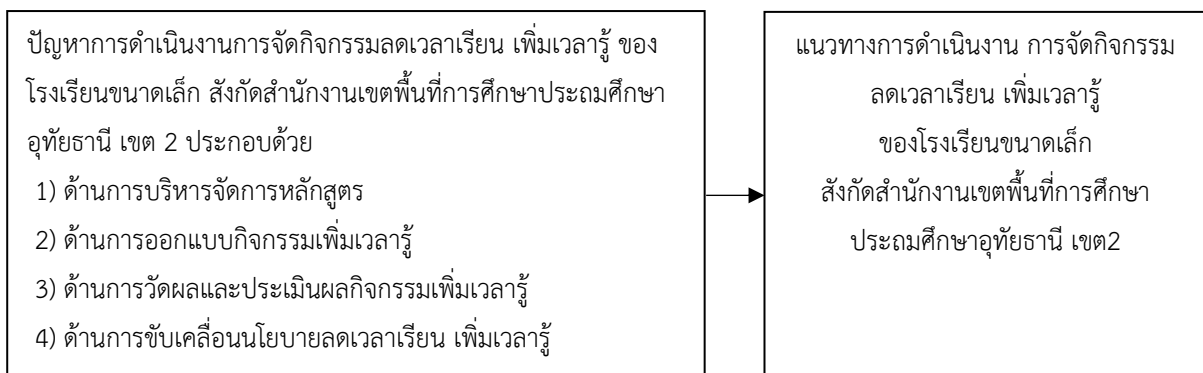
2.2.3 การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมกับกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2.4 การขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ขับเคลื่อนกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาตามลำดับ ประกาศนโยบาย วางแผนกำหนดแนวทาง จัดทำคู่มือการบริหารจัดการ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ กำกับ ติดตาม และรายงานผล

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 75 คน และครู จำนวน 601 คนรวมทั้งสิ้น 676 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 75 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 28 คน และครู จำนวน 220 คน รวมทั้งสิ้น 248 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 75 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของเครซีและ มอร์แกน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ Likert (Likert's Summated Rating Scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 126 - 128) มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 248 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์หาค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำมาสรุปเป็นภาพรวม และแปลความหมายค่าเฉลี่ย แปลความหมายจากช่วงคะแนนตามเกณฑ์ 5 ระดับ ของ บุญชม ศรีสะอาด. (2556: 121)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ผู้ให้ข้อมูล

การหาแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ที่จะแสดงทัศนคติสะท้อนถึงประสบการณ์ด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในข้อข่ายงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และ 4) ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

เครื่องมือวิจัย

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบบันทึกข้อเสนอแนะความเหมาะสมของร่างแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำองค์ประกอบแต่ละด้านที่เป็นปัญหาที่มากที่สุด 3 อันดับแรก มาจัดทำเป็นร่าง เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ

ใน 2 ลักษณะคือ 1) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากเหมาะสมให้พิจารณาว่าคงเดิม และ 2) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากไม่เหมาะสมให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในร่างเพื่อการปรับปรุงต่อไป

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยร่างแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ออกแบบการบันทึกการสนทนากลุ่ม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอข้อเสนอแนะ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อจัดทำการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ และเขียนรายงานการวิจัย ตลอดจนจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มพร้อมส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ผู้ให้ข้อมูล

การประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้วิจัยใช้ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 30 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 6 เครือข่าย ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เครือข่ายละ 5 คน ประกอบด้วย เครือข่ายห้วยขาแข้ง เครือข่ายห้วยป่าบก เครือข่ายเมืองการุ้ง เครือข่ายอุ้มไธ้ เครือข่ายไชเบอร์ และเครือข่ายอุทัยเก่า

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ Likert (Likert's Summated Rating Scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 126 - 128) มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 30 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์หาค่าร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำมาสรุปเป็นภาพรวม และแปลความหมายค่าเฉลี่ย แปลความหมายจากช่วงคะแนนตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด. (2556: 121) มี 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวม

รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.20	0.45	ปานกลาง
2. ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	3.28	0.47	ปานกลาง
รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	3.23	0.56	ปานกลาง
4. ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	3.17	0.54	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	3.23	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ ด้าน การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.56) และ ด้านที่มีปัญหาลดที่สุด คือ ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.54)

ตารางที่ 2 แสดงปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ข้อ	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ผู้บริหารวางแผนการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	3.25	0.52	ปานกลาง
2	ผู้บริหารวางแผนกำหนดโครงสร้างเวลาเรียน	3.21	0.50	ปานกลาง
3	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมของในการวางแผนหลักสูตรสถานศึกษา	3.36	0.48	ปานกลาง
4	ครูจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	3.33	0.47	ปานกลาง

ข้อ	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5	ครูจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนภายใต้กรอบโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจน	2.99	0.53	ปานกลาง
6	ครูจัดตารางเรียนแบบบูรณาการในชั่วโมงเวลาเรียนของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	3.31	0.46	ปานกลาง
7	ครูจัดตารางเรียนแบบบูรณาการ ในชั่วโมงเวลาเรียนกิจกรรมพัฒนานักเรียน	3.19	0.56	ปานกลาง
8	ครูจัดตารางเรียนกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นชั่วโมงเฉพาะในช่วงเวลาทำก่อนกลับบ้าน หรือเวลาอื่นตามบริบทและความเหมาะสมของสถานศึกษา	3.17	0.54	ปานกลาง
9	ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้แบบบูรณาการในชั่วโมงเวลาเรียนของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	3.16	0.57	ปานกลาง
10	ผู้บริหารและครูประเมินหลักสูตรสถานศึกษา หลังจากนำไปใช้จัดกิจกรรม	3.17	0.54	ปานกลาง
11	ผู้บริหารและครูนำผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไปปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน	3.14	0.58	ปานกลาง
12	ผู้บริหารและครูนำผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ไปปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน	3.15	.56	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย		3.20	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.45) เมื่อจำแนกเป็น รายข้อพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมของในการวางแผนหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.48) รองลงมาได้แก่ ครูจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.33$, S.D. = 0.47) ลำดับ ที่สาม ครูจัดตารางเรียนแบบบูรณาการในชั่วโมงเวลาเรียนของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.31$, S.D. = 0.46) และลำดับสุดท้าย ครูจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนภายใต้กรอบโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$, S.D. = 0.53)

ตารางที่ 3 แสดงปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

ข้อ	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
13	ครูวางแผนการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา	3.20	0.60	ปานกลาง
14	ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้	3.36	1.32	ปานกลาง
15	ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของนักเรียน	3.25	0.51	ปานกลาง
16	ครูวางแผนการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เน้นการเรียนรู้ผ่านการพัฒนา 4H	3.25	0.53	ปานกลาง
17	ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้พัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21	3.23	0.50	ปานกลาง
18	ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติคิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.34	0.52	ปานกลาง
19	ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่มีความหลากหลายสนองความต้องการของนักเรียน	3.25	0.57	ปานกลาง
20	ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้โดยประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	3.23	0.58	ปานกลาง
21	ครูประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	3.26	0.52	ปานกลาง
22	ครูประเมินผลความสอดคล้องของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กับตัวชี้วัด และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	3.38	0.51	ปานกลาง
23	ครูนำผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม เพิ่มเวลารู้ที่ ไปปรับปรุง/พัฒนาการออกแบบกิจกรรม	3.21	0.55	ปานกลาง
24	ผู้บริหารนำผลการประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ไปปรับปรุง/พัฒนาการออกแบบกิจกรรม	3.42	0.52	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย		3.29	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.47) เมื่อจำแนกเป็น รายข้อพบว่า ผู้บริหารนำผลการประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ไปปรับปรุง/พัฒนาการออกแบบกิจกรรม มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.52) รองลงมาได้แก่ ครูประเมินผลความสอดคล้องของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กับตัวชี้วัด และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.38$, S.D. = 0.51) ลำดับที่สาม ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้

มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.36$, S.D. = 1.32) และลำดับสุดท้าย ครูวางแผนการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.60)

ตารางที่ 4 แสดงปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

ข้อ	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
25	ผู้บริหารวางแผนการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	3.35	0.52	ปานกลาง
26	ผู้บริหารวางแผนการประเมินผลให้มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้	3.14	0.68	ปานกลาง
27	ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม	3.17	0.678	ปานกลาง
28	ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.27	0.64	ปานกลาง
29	ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการถามคำถาม	3.40	0.49	ปานกลาง
30	ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการสนทนา/การสัมภาษณ์	3.21	0.67	ปานกลาง
31	ผู้บริหารและครูประเมินผลความสอดคล้องของวิธีการประเมินผลตามสภาพจริงกับกิจกรรม เพิ่มเวลารู้	3.20	0.64	ปานกลาง
32	ผู้บริหารและครูนำผลการประเมิน ความสอดคล้องของวิธีการกับกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ไปปรับปรุง/พัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริง	3.18	0.64	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย		3.24	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.56) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการถามคำถาม มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.49) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารวางแผนการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.35$, S.D. = 0.52) ลำดับที่สาม ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.27$, S.D. = 0.64) และลำดับสุดท้าย ผู้บริหารวางแผนการประเมินผลให้มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 5 แสดงปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ข้อ	รายการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
33	ผู้บริหารนำกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ กำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงานในสถานศึกษา	3.20	0.61	ปานกลาง
34	ผู้บริหารวางแผนบริหารจัดการงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	3.16	0.61	ปานกลาง
35	ผู้บริหารวางแผนบริหารจัดการอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	3.15	0.59	ปานกลาง
36	ผู้บริหารวางแผนบริหารจัดการบุคลากร ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	3.13	0.59	ปานกลาง
37	ผู้บริหารวางแผนบริหารจัดการด้านวิชาการ ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	3.10	0.62	ปานกลาง
38	ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.31	0.47	ปานกลาง
39	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนานวัตกรรมการจัดกิจกรรม เพิ่มเวลารู้	3.18	0.63	ปานกลาง
40	ผู้บริหารประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.29	0.52	ปานกลาง
41	ครูวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดกิจกรรมตามความถนัด และความต้องการของนักเรียน	3.12	0.62	ปานกลาง
42	ครูวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาที่รับผิดชอบและออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	3.13	0.61	ปานกลาง
43	ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	3.21	0.60	ปานกลาง
44	ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	3.16	0.66	ปานกลาง
45	ผู้บริหารจัดประชุม เสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน และนำผลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป	3.13	0.68	ปานกลาง
46	ครูสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้	3.10	0.63	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย		3.17	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้าน การขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.54) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีปัญหาสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.29$, S.D. = 0.52) ลำดับ ที่สาม ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.31$, S.D. = 0.46) และลำดับสุดท้าย ครูสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้มีการ
ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อยู่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 สูงที่สุด 3 อันดับ ในแต่ละด้าน

ลำดับที่	ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก	$\bar{X}$	แปลผล
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร			
1	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมของในการวางแผนหลักสูตรสถานศึกษา	3.36	ปานกลาง
2	ครูจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	3.33	ปานกลาง
3	ครูจัดตารางเรียนแบบบูรณาการในช่วงเวลาเรียนของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	3.31	ปานกลาง
ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้			
1	ผู้บริหารนำผลการประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ไปปรับปรุง/พัฒนาการออกแบบ กิจกรรม	3.42	ปานกลาง
2	ครูประเมินผลความสอดคล้องของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กับตัวชี้วัด และ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	3.38	ปานกลาง
3	ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้	3.36	ปานกลาง
ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้			
1	ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการถามคำถาม	3.40	ปานกลาง
2	ผู้บริหารวางแผนการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	3.35	ปานกลาง
3	ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.27	ปานกลาง
ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้			
1	ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.31	ปานกลาง
2	ผู้บริหารประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาต่าง ๆ ในการจัด กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.29	ปานกลาง
3	ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	3.21	ปานกลาง

ตอนที่ 2 หาแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ผู้วิจัยนำข้อคำถามปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้ง 3 ด้าน มาร่างเป็นแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง
เป็นแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ซึ่ง ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและนำร่างดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมสนทนากลุ่ม
โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ปรากฏเป็นแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งเป็น แนวทางการดำเนินงานการจัด
กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
ปรากฏผลดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง เป็นแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ด้าน/รายการ	แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	
1.1 คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมของในการวางแผน หลักสูตรสถานศึกษา	การพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีกระบวนการแบบมีส่วนร่วม เริ่มจากคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมวิเคราะห์บริบทและวางแผน จากนั้นผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการร่วมจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรโดยการสอบถามและประเมินผล แล้วนำผลการประเมินและข้อคิดเห็นมาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียน
1.2 ครูจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	ผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จากนั้นจัดทำโครงสร้างหลักสูตรตามแผนที่วางไว้ มีการประเมินผลหลังนำโครงสร้างหลักสูตรไปใช้ และนำผลการประเมิน ความคิดเห็น และข้อสังเกตไปปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
1.3 ครูจัดตารางเรียนแบบบูรณาการในชั่วโมงเวลาเรียนของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	ผู้บริหาร ครู และนักเรียนร่วมกันวางแผนบูรณาการกิจกรรมในชั่วโมงเรียนของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับแต่ละสาระการเรียนรู้ มีการประเมินผลการใช้ตารางเรียนหลังนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และนำผลการประเมิน ความคิดเห็น และข้อสังเกตไปปรับปรุงตารางเรียนให้มีความเหมาะสมและยืดหยุ่นยิ่งขึ้น
2. ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	
2.1 ผู้บริหารนำผลการประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ไปปรับปรุง/พัฒนาการออกแบบกิจกรรม	ผู้บริหารดำเนินการพัฒนากิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อวางแผนปรับปรุง จากนั้นออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบบูรณาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมหลังนำไปใช้ และนำผลการประเมิน ความคิดเห็น และข้อสังเกตไปปรับปรุงการออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2.2 ครูประเมินผล ความสอดคล้องของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กับตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	ครูผู้สอนดำเนินการประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อวางแผนการประเมินผล จากนั้นสร้างเครื่องมือประเมินผลแบบบูรณาการที่เหมาะสมกับ มีการประเมินผลร่วมกับนักเรียนและรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือและวิธีการประเมินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
2.3 ครูออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้	ครูดำเนินการพัฒนากิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่ต้องรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อวางแผนการออกแบบกิจกรรม จากนั้นออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการกับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ด้าน/รายการ	แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
	ให้ครูเป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกและนักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีการประเมินผลร่วมกับนักเรียนและรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาเทคนิค วิธีการ และสื่อ/นวัตกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	
3.1 ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการถามคำถาม	ครูพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงในกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากศึกษาวิธีการถามคำถามและวางแผนสร้างคำถามที่ครอบคลุมตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน จากนั้นออกแบบกิจกรรมโดยใช้คำถามแบบ "5Ws 1H" เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามเอง หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านการถามตอบ มีการประเมินผลการใช้วิธีการถามคำถามร่วมกับนักเรียน และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาวิธีการตั้งคำถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3.2 ผู้บริหารวางแผนการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	ผู้บริหารพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงในกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อวางแผนการประเมินผล จากนั้นส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ประชุมชี้แจง และร่วมกันสร้างเครื่องมือประเมินที่หลากหลายเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมตามสภาพจริงของครูผู้สอน และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือและวิธีการประเมินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
ด้าน/รายการ	แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
3.2 ผู้บริหารวางแผนการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	ผู้บริหารพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงในกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อวางแผนการประเมินผล จากนั้นส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ประชุมชี้แจง และร่วมกันสร้างเครื่องมือประเมินที่หลากหลายเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมตามสภาพจริงของครูผู้สอน และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือและวิธีการประเมินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3.3 ครูใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน	ครูผู้สอนพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงในกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่สอดคล้องกับกิจกรรม จากนั้นดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อร่วมกันคิดวิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินจากชิ้นงาน การปฏิบัติงาน กระบวนการกลุ่ม และพฤติกรรม และสร้างเครื่องมือประเมินที่หลากหลายโดยให้นักเรียน เพื่อน และผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีการประเมินผลวิธีการและเครื่องมือร่วมกับนักเรียน และนำผลการประเมินไปพัฒนาเครื่องมือและวิธีการประเมินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	
4.1 ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารแบบ มีส่วนร่วมในการ	ผู้บริหารขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากศึกษาวิเคราะห์นโยบายและบริบทโรงเรียนและชุมชน เพื่อวางแผนการขับเคลื่อนนโยบายด้วยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากนั้นดำเนินการโดยเชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้ ทำข้อตกลง

ด้าน/รายการ	แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
จัด กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	(MOU) กับภาคีเครือข่ายทางการศึกษาทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมพัฒนา 4H ได้แก่ Head, Heart, Hand และ Health มีการประเมินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายทางการศึกษา และนำผลการประเมินไปถอดบทเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรมในการพัฒนานักเรียนร่วมกันต่อไป
4.2 ผู้บริหารประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	ผู้บริหารพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากศึกษาวิเคราะห์นโยบายและบริบทของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อวางแผนแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา จากนั้นจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทั้งสถานที่ บุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาชีพ และ Soft Power ของชุมชน มีการประเมินแหล่งเรียนรู้ร่วมกับครู นักเรียน และชุมชน และนำผลการประเมินไปถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้และวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4.3 ผู้บริหารนิเทศ กำกับติดตามการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	ผู้บริหารพัฒนาระบบการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเริ่มจากวางแผนการนิเทศ จัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมนิเทศประกอบด้วยครูและคณะกรรมการสถานศึกษา และลงนิเทศแบบกัลยาณมิตรตามปฏิทิน จากนั้นสรุปผลการนิเทศและสะท้อนผลให้ครูผู้สอนร่วมกันวิพากษ์และเสนอแนะ และนำผลการสะท้อนการนิเทศไปพัฒนารูปแบบการนิเทศและการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ตารางที่ 8 แสดงการประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 4 ด้าน

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.76	0.26	มากที่สุด	4.79	0.21	มากที่สุด	4.73	0.25	มากที่สุด	4.73	0.23	มากที่สุด
2. ด้าน การออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	4.68	0.25	มากที่สุด	4.63	0.25	มากที่สุด	4.61	0.29	มากที่สุด	4.66	0.32	มากที่สุด
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	4.69	0.32	มากที่สุด	4.70	0.32	มากที่สุด	4.73	0.30	มากที่สุด	4.68	0.28	มากที่สุด
4. ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	4.74	0.27	มากที่สุด	4.67	0.29	มากที่สุด	4.66	0.30	มากที่สุด	4.71	0.30	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.72	0.15	มากที่สุด	4.70	0.20	มากที่สุด	4.68	0.22	มากที่สุด	4.69	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยจากการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรในกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาหลักคือการขาดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการวางแผนหลักสูตร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และการจัดตารางเรียนแบบบูรณาการ สาเหตุของปัญหาเกิดจากคณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพัฒนา 4H (Head, Heart, Hand, Health) และครูผู้สอนขาดความเข้าใจในแนวคิดการลดเวลาสอนแบบบรรยายและเพิ่มเวลาให้นักเรียนทำกิจกรรม ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่ งานวิจัยของมุฮัมมัดซัลมาน อาจ่ออน (2560) ที่พบว่า การปรับโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนทำได้ยาก และงานวิจัยของเสาวลักษณ์ พนะสันต์ (2562) และจุฑามาศ สุชาพจน์ (2559) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตร โครงสร้าง และตารางเรียนมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

1.2 ด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาสำคัญในการดำเนินงานกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ คือการขาดการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการออกแบบกิจกรรม การประเมินความสอดคล้องของกิจกรรมกับตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และการออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้สาเหตุเกิดจากการขาดความเข้าใจว่ากิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งต้องบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และสอดคล้องกับตัวชี้วัดในหลักสูตรสถานศึกษาและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นนี้ ได้แก่ ประวิทย์ ประมาน (2560) ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในหลายด้าน รวมถึงด้านการประเมินความสำเร็จของกิจกรรม และมุฮัมมัดซัลมาน อาจ่ออน (2560) ที่พบว่า การออกแบบกิจกรรมควรสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดตามหลักสูตร และรูปแบบกิจกรรมควรมีความหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาสำคัญในการประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ คือการขาดความหลากหลายในวิธีการประเมินผลตามสภาพจริง โดยพบว่าการใช้วิธีการถามคำถาม การวางแผนการประเมินที่หลากหลาย และการประเมินผลการปฏิบัติงานยังเป็นปัญหา สาเหตุเกิดจากครูมักแยกการประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้จากการเรียนการสอนปกติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งที่กิจกรรมเพิ่มเวลารู้เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงที่หลากหลายจะมีความเหมาะสมและลดภาระการประเมินของครู ผลการวิจัยที่สอดคล้อง ได้แก่ ธนินทรรัฐ ฤกษ์ฉันทพิท ศิริวิศาลสุวรรณ (2561) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพต้องฝึกการใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง และมุฮัมมัด ซัลมาน อาจ่ออน (2560) ที่พบว่า การวัดและประเมินผลที่จริงจังเกินไปเป็นปัญหา ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองตามสภาพจริง

1.4 ด้านการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย การใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม การประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา และการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรม สาเหตุเกิดจากผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการ

ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งต้องใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้อำนวยการความสะดวก ผู้ประสานแหล่งเรียนรู้ และผู้ติดตามการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยที่สอดคล้อง ได้แก่ จุฑามาศ สุราพจน์ (2559) ที่พบว่า การดำเนินกิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผลอยู่ในระดับมาก มุฮัมมัดซัลมาน อาจ่ออัน (2560) ที่พบว่าสื่อ และแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และควรจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ และกนกกาญจน์ มากผล (2562) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของชุมชน และความพร้อมของสถานที่อยู่ในระดับมาก

2. แนวการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.1 แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการหลักสูตรควรเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาในการวิเคราะห์บริบท วางแผน และจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น การพัฒนาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทั้งการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางและนโยบายกระทรวง การจัดทำตารางเรียนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และการนิเทศ ติดตามประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมและยืดหยุ่น ผลการวิจัยที่สนับสนุนแนวทางนี้ได้แก่ เสาวลักษณ์ พนะสันต์ (2562) ที่พบว่าด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลมีความสำคัญ และจุฑามาศ สุราพจน์ (2559) ที่พบว่าด้านโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียน รูปแบบกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการวัดประเมินผลมีความสำคัญในระดับ มาก

2.2 แนวทางการพัฒนาด้านการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ควรเริ่มจากผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์ผล การประเมิน ตัวชี้วัด และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาการออกแบบกิจกรรม กิจกรรมที่ออกแบบควรมี ความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้ บูรณาการกับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยปรับบทบาทครูให้เป็นผู้อำนวยการความสะดวก เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การประเมินผล ควรบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนปกติ โดยไม่แยกการประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ออกมาต่างหาก มีการ นิเทศติดตาม และให้ครูกับนักเรียนร่วมกันประเมินผล พร้อมทั้งนำผลการประเมินไปปรับปรุงการออกแบบกิจกรรม เครื่องมือ ประเมิน เทคนิควิธีการ และสื่อนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ ประมาน (2560) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในด้านนโยบาย บทบาทครู กิจกรรมที่จัด ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การประเมินความสำเร็จ และผลลัพธ์ของโครงการ

2.3 แนวทางการพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ควรเริ่มจากผู้บริหารและครูศึกษา วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง เน้นการใช้คำถามที่ครอบคลุมตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน การพัฒนาบุคลากรมี ความสำคัญ โดยส่งเสริมการอบรม การประชุมชี้แจง และการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เกี่ยวกับการ ประเมินผลตามสภาพจริง พร้อมทั้งร่วมกันพัฒนาเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละกิจกรรม ในการ ประเมิน ครูควรใช้คำถามแบบ "5Ws 1H" เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามเอง ฝึกหาความสัมพันธ์ เชิงเหตุผล และใช้คำถามตอบระหว่างนักเรียนและครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ควรมีการประเมินผลการใช้วิธีการประเมิน ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาวิธีการตั้งคำถาม เครื่องมือและวิธีการประเมินให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธนินทร์รัฐ ภูษณัฐฉันทน์ ศิริวิศาลสุวรรณ (2561) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่ มีคุณภาพต้องฝึกการใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ใช้เทคนิควิธีการสอนและการประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง โดย ผู้สอนต้องร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.4 แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ควรเริ่มจากการวิเคราะห์นโยบายและ บริบทร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และภาคีเครือข่ายทางการศึกษา เพื่อวางแผนการขับเคลื่อนนโยบายด้วย รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ควรดำเนินการโดยเชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้ ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับ ภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนากิจกรรม 4H และจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พร้อมประสานความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้

มีการนิเทศติดตามโดยจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ และลงนิเทศแบบกัลยาณมิตร พร้อมทั้งร่วมกันประเมินกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ควรสรุปและสะท้อนผลการนิเทศให้ครูร่วมกันวิพากษ์ และนำผลการประเมินไปถอดบทเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรม แหล่งเรียนรู้ และรูปแบบการนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกกาญจน์ มากผล (2562) ที่พบว่าปัจจัยสำคัญคือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมของสถานที่ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเสาวลักษณ์ พนะสันต์ (2562) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยเฉพาะด้านการประเมินผลและการจัดกิจกรรมมีความสำคัญในระดับมากที่สุด

3 ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ด้านความถูกต้อง แนวทางที่นำเสนอมีความสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษาสมัยใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับนโยบาย ด้านความเหมาะสม แนวทางมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากร โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น การบูรณาการกิจกรรมกับการเรียนการสอนปกติ และการประเมินผลที่ไม่เพิ่มภาระให้ครู ด้านความเป็นไปได้ แนวทางมีขั้นตอนชัดเจนและปฏิบัติได้จริง เริ่มจากการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการนำผลไปปรับปรุง ด้านความเป็นประโยชน์ แนวทางมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านตามหลัก 4H คือ Head (พัฒนาสมอง), Heart (พัฒนาจิตใจ), Hand (พัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (พัฒนาสุขภาพ) และเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ครูควรจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนภายใต้กรอบโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจน
- 1.2 ครูควรวางแผนการออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 ผู้บริหารควรวางแผนการประเมินผลให้มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ต้องรู้
- 1.4 ครูควรสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

- 2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน
- 2.2 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อสร้างนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ มากผล. (2562). ปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- จุฑามาศ สุภาพจน์. (2559). แนวทางการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธนินทร์รัฐ ฤกษ์ฉันทซ์ ศิริวิศาลสุวรรณ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญลักษณ์ วงเครา. (2559). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บริมาส วงศ์เจริญ และสายสุดา เตียเจริญ. (2561). การบริหารจัดการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนบ้านสวนหลวง (รัตนวิจิตรพิทยาคาร). วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(1), 101 - 114.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิทย์ ประมาน. (2560). รูปแบบกิจกรรมการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรศิริ สังข์ทอง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมองค์การของผู้บริหารกับการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2557). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: เอ้าท์ ออฟ เคอร์มิสท์ .
- มุฮัมมัดซัลมาน อาจ่อ่น. (2560). การดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2551). การบริหารการศึกษา หลักการและวิวัฒนาการของทฤษฎีการบริหาร หน้าที่ทางการบริหาร ประเด็นทางการบริหาร ข้อเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย. ขอนแก่น : ศึกษาศาสตรมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). วิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2562. อุทัยธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566 – 2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2556). นโยบายจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุนิสา มัยจิ้น. (2563). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เสาวลักษณ์ พนะสันต์. (2562). การศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของครูวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถใน
การอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE EFFECT OF COOPERATIVE LEARNING BY USING CIRC TECHNIQUE WITH
GRAPHIC ORGANIZERS ON READING ABILITY AND ATTITUDE TOWARD
LEARNING IN ENGLISH SUBJECT OF GRADE 5 STUDENTS

ภัทรพล สุขบาง¹, สุธาธิพย์ งามนิล²

Pattharaphon Sukbang¹, Suthathip Ngamnin²

Corresponding Author E-mail: pattharaphon.sb@gmail.com

Received: May 02, 2025; Revised: May 23, 2025; Accepted: Jun 21, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 3) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แบบวัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบวัดลักษณะมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคิร์ท จำนวน 24 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบอันดับมีเครื่องหมายของวิลคอกซัน ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก มีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคซีไออาร์ซี, ผังกราฟิก, ความสามารถในการอ่าน

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹Student in Master of Education Degree, Curriculum and Instruction, Nakhon Sawan Rajabhat University

²อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

²Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare the reading ability in English subject of students before and after learning through cooperative learning by using CIRC technique with graphic organizers, 2) compare the reading ability in English subject of students who learning through cooperative learning by using CIRC technique with graphic organizers with the criteria 70 percent of full score, and 3) study of the attitudes toward learning English of students who learning through cooperative learning by using CIRC technique with graphic organizers. The sample was 8 grade 5 students. They were selected by cluster random sampling. The research instruments were the 6 lesson plans, the 30 items of assessment test according to reading ability in English subject in multiple choice and the 24 items of assessment form of attitudes toward learning English with 5 levels of agreement in Likert scale. The data were analyzed by using the mean, standard deviation, and Willcoxon Sign Ranks Test.

The research results were found as follows;

1) The grade 5 students had the reading ability in English subject after learning through cooperative learning by using CIRC technique with graphic organizers was higher than before learning at a statistically significant level of .05. 2) The grade 5 students had the reading ability in English subject after learning through cooperative learning by using CIRC technique with graphic organizers was higher than the criteria 70 percent of full score at a statistically significant level of .05. 3) The grade 5 students who learned through cooperative learning by using CIRC technique with graphic organizers had the attitude toward learning English at the good level with the average at 4.06 and standard deviation at 0.79.

Keywords : Cooperative Learning, CIRC Technique, Graphic Organizers, Reading Ability

บทนำ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยการผลิตและการพัฒนากำลังคนยังขาดทักษะที่สำคัญจำเป็น เช่น ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงมีความจำเป็น ต้องร่วมกันกำหนดกรอบทิศทาง พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สร้างเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 100) โดยทักษะการอ่านถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่จุดประกายความคิดของผู้อ่านทำให้เกิดการพัฒนาสติปัญญาด้วยการนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน ไปบูรณาการกับความคิดของตนเองเกิดความคิดใหม่ในการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ขึ้นมา และยังเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้อ่านสามารถแก้ปัญหาที่พวกเขาต้องการแก้ไขหรือปัญหาที่ค้างอยู่ในใจไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม จึงทำให้พวกเขาเป็นคนที่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (กุลธิดา แก้วตาบุศย์, ผาสุข บุญธรรม, และสุตาพร ปัญญาพฤษ. 2561: 27)

แต่ปัจจุบันมีข้อมูลชี้ชัดว่าการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรสามารถพบได้จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ปีการศึกษา 2563 - 2566 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศร้อยละ 43.55 39.22 37.62 และ 37.32 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2566: ออนไลน์) จากที่กล่าวมาผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ จากปีการศึกษา 2563 - 2566 มีคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง และหากพิจารณาถึงปัญหาอีกประการที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ คือเจตคติต่อการเรียนซึ่งมีความสำคัญเช่นเดียวกัน อันเนื่องมาจากนักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์จากการอ่าน ทำให้ขาดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ จึงส่งผลกระทบต่อเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษไปด้วย ดังที่ Leontiev (1981: 21- 28) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งจำเป็นต่อแนวความคิดและคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญต่อพฤติกรรมและมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยต้องยอมรับว่าในการสอนของครูนั้น ต้องมุ่งสร้างให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อรายวิชา ควบคู่ไปกับความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็น คุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาวิชาที่เรียนและเอาใจใส่ต่อวิชาที่เรียนนั้นมากขึ้น

ซึ่งทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษมีหลายวิธีที่จะสามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษได้ แต่การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนา โดยเป็นวิธีการจัดการสอนแบบกลุ่ม โดยมีสมาชิก 3 - 6 คน เพื่อช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิด เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม (ทิตนา แคมมณี. 2566: 98-99) นอกจากนั้น พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2561: 106-107) ยังกล่าวด้วยว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งทุกคนยอมรับ จุดมุ่งหมายร่วมกันและเมื่อพัฒนาสำเร็จ ส่งผลให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ

การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีอีอาร์ซี เป็นหนึ่งในรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่ใช้ในการสอนการอ่านและการเขียนโดยเฉพาะ (ทิตนา แคมมณี. 2566: 270-271) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาศึกษาศึกษา โดยจะแบ่งกลุ่ม ผู้เรียนตามระดับความสามารถซึ่งในกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่าน แตกต่างกันไป มีการฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล มีการประเมินผลโดยเพื่อน การฝึกเพิ่มเติมและการทดสอบ มีการจัดระบบการให้รางวัลแก่ทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายโดยการประเมินผลการเรียน ของสมาชิกทุกคนในทีม มีการเพิ่มโอกาสและเวลาการฝึกการอ่าน การเขียนมากขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561: 191) อีกทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษา ครูผู้สอนควรใช้เทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และการใช้ผังกราฟิกเป็นหนึ่งในเทคนิคการสอนที่สามารถนำไปใช้ให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบอยู่ในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าใจ ทำให้เกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาและมีความเข้าใจในบทเรียนและสรุปบทเรียนต่าง ๆ ได้ (กุลิสรา จิตรชนวนิช, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ. 2566: 11) และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561: 265) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

มีเจตคติที่ดีต่อวิชาการเรียน ผังกราฟิกจึงเป็นเทคนิคที่สามารถช่วยพัฒนาการอ่านเพื่อการเข้าใจในเนื้อหาและสรุปใจความสำคัญด้วยตนเองได้

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ เช่นจากงานวิจัยของ จันจิรา จันทสุทธิ (2560: 74) ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคซีไออาร์ซี พบว่า มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ชันสิกรรม (2561: 25) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสาร พบว่า มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ อรุณา บุญพิมพ์, สมร ทวีบุญ (2567: 366) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิก พบว่า ความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก มาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561: 184) กล่าวว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบเทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ จัดระบบการให้รางวัลหรือยกย่องทีม ที่จะทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายจากการประเมินผลการเรียนของสมาชิกในทีมทุกคนเพิ่มโอกาสและระยะเวลาของการฝึกอ่านออกเสียง

ติศนา แคมมณี (2566: 270) กล่าวว่ารูปแบบ CIRC หรือ Cooperative Integrated Reading and Composition เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่ใช้การสอนอ่านและการสอนเขียนโดยเฉพาะ รูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ และบูรณาการภาษากับการเรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีนั่น เป็นเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ โดยครูต้องดำเนินการสอนความรู้และฝึกทักษะการอ่านและเขียน ก่อนให้ฝึกปฏิบัติร่วมกันเรียนรู้ จนบรรลุผลสำเร็จ

ผังกราฟิก

ไสว พักขาว (2561: 94) ได้ให้ความหมายของผังกราฟิก หมายถึงเทคนิคในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีการเชื่อมโยงและจัดระบบ โดยการจัดทำเป็นแผนภาพหรือแผนผังในลักษณะต่าง ๆ จัดเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ และการคิดที่มีประสิทธิภาพสูง

กุลิสรา จิตรขณาวณิช, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกด (2566: 5) ได้ให้ความหมายของผังกราฟิก หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กระชับ ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดสามารถจำข้อมูลได้ง่าย

สรุปได้ว่า ผังกราฟิก คือ แผนภาพหรือแผนผังในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในหลายรูปแบบ นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความง่ายในการจดจำ และเข้าใจ

ความสามารถในการอ่าน

Carrel (1984: 332-333) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านเป็นความสามารถที่ผู้อ่านใช้ความรู้ ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ความคิดรวบยอด ความรู้สึกและทัศนคติ ของผู้อ่านที่มีอยู่ช่วยในการทำ ความเข้าใจและจับใจความสำคัญของบทที่อ่านได้

นพดล จันทร์เพ็ญ (2557: 114) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือการแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ออกมาเป็นความคิดความเข้าใจเชิงสื่อสาร แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิดความเข้าใจนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่าน คือพฤติกรรมในการถ่ายทอดความหมาย หรือเนื้อหาของตัวอักษรและสัญลักษณ์ออกมาในรูปแบบที่เกิดความเข้าใจตามจุดมุ่งหมายระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน สามารถบอกถึงใจความสำคัญ และตอบคำถามจากการอ่านได้

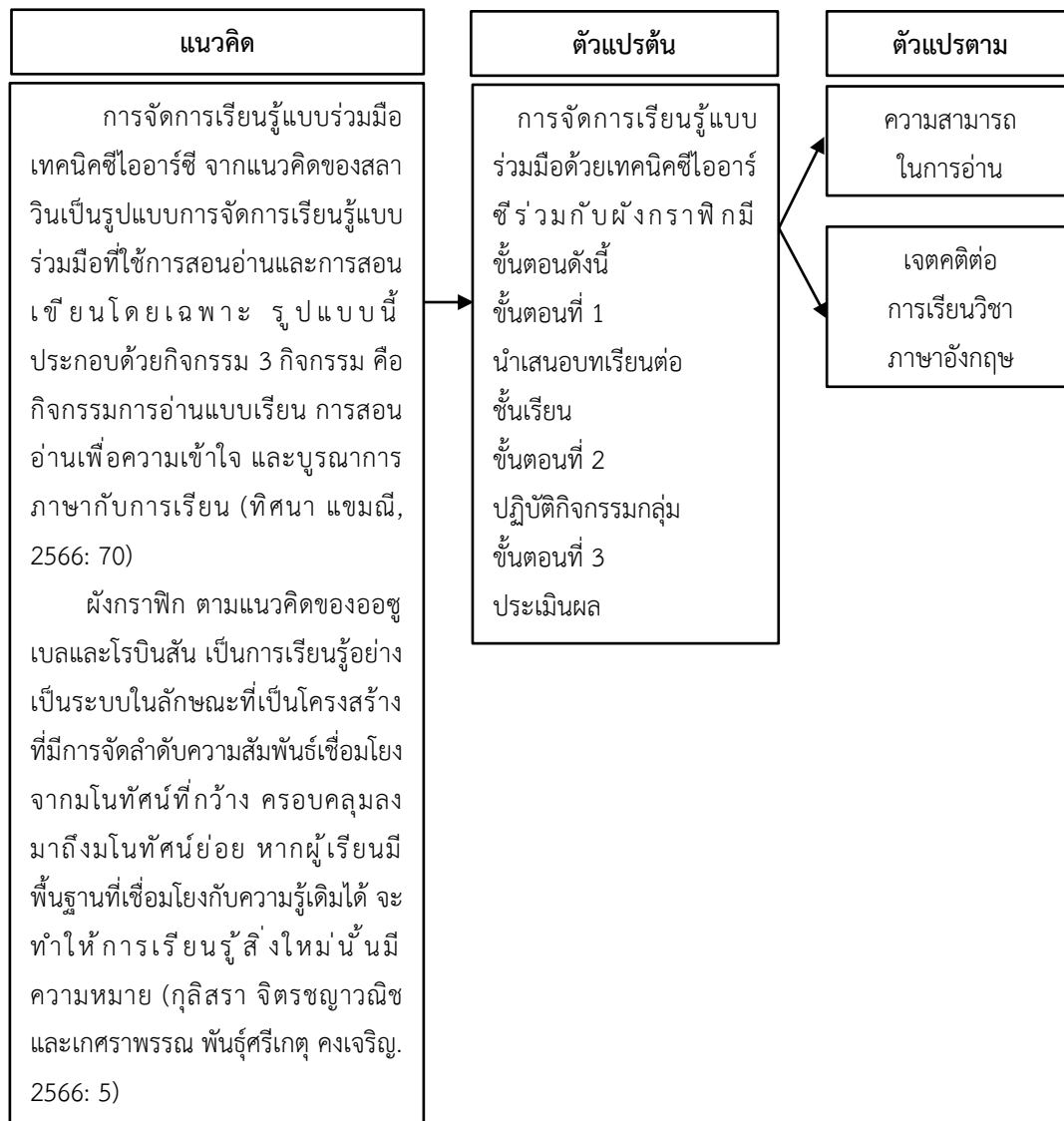
เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

อนวัติ คุณแก้ว (2566: 93) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง จิตพิสัยเป็นคุณลักษณะภายในของคนแล้วแสดงพฤติกรรม หรือการกระทำออกมาตามอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจ เจตคติ ความชื่นชม ค่านิยม จนพัฒนาเป็นคุณลักษณะของตนเอง

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2567: 118) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีพฤติกรรมหรือแสดงออกเป็นความโน้มเอียงไปในทางชอบ - ไม่ชอบ พอใจ - ไม่พอใจ หรือรู้สึกเฉย ๆ ต่อสิ่งเรานั้น ๆ

สรุปได้ว่า ความหมายของเจตคติ คือความรู้สึกนึกคิดของ สถานการณ์ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกพึงพอใจ ความชอบ ความสนใจ ความชื่นชม ค่านิยม และจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลนั้นได้รับการตอบสนอง จนแสดงออกเป็นในรูปแบบพฤติกรรมและความพอใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - experimental design) โดยใช้วิธีการ ดำเนินการทดลองกับ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังเรียน (One group pretest- posttest design) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ในกลุ่ม โรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี จำนวน 10 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 10 ห้อง เป็นจำนวน 140 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดคลองจินดา กลุ่มโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 8 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบ (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน ขั้นที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 3 ประเมินผล จำนวน 6 แผน โดยแผนจัดการเรียนรู้ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่เท่ากับ 0.09 มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
2. แบบวัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ โดยแบบวัดความสามารถผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีค่าความยากระหว่าง 0.24 ถึง 0.67 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.70 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90
3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบวัดลักษณะมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคิร์ท โดยวัดจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม จำนวน 24 ข้อ โดยแบบวัดเจตคติผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35 ถึง 0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 มีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับดี

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ตรวจให้คะแนนและบันทึกไว้เป็นคะแนน การสอบก่อนเรียนเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก ทั้งหมด 6 แผน ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง
3. ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉบับเดียวกับทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ และผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 24 ข้อ เพื่อให้นักเรียนประเมินจากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกไว้ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบวัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการศึกษา

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบอันดับมีเครื่องหมายของวิลคอกซัน (Willcoxon Sign Ranks Test)

3. สถิติที่ใช้แปลผลข้อมูลของแบบวัดเจตคติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.1 เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเจตคติ (พิชิต ฤทธิเจริญ. 2567: 191-194) มีดังนี้

คะแนน	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีเจตคติระดับดีมาก หรือ สูงมาก
3.51 – 4.50	มีเจตคติดี หรือ สูง
2.51 – 3.50	มีเจตคติปานกลาง
1.51 – 2.50	มีเจตคติไม่ดี หรือ ต่ำ
1.00 – 1.50	มีเจตคติไม่ดีอย่างมาก หรือ ต่ำมาก

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการดำเนินการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบอันดับมีเครื่องหมายของวิลคอกซัน (Willcoxon Sign Ranks Test) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	W	Wilcoxon Signed-Rank Z	Sig.
ก่อนเรียน	8	30	15.50	3.38	0	2.53	0.006*
หลังเรียน	8	30	23.88	2.42			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการอ่าน วิชาภาษาอังกฤษก่อนเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 15.50$, S.D = 3.38) มีความสามารถในการอ่าน วิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 23.88$, S.D = 2.42) เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน วิชาภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่กำหนดไว้ในข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการนำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ ดำเนินการเปรียบเทียบหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยใช้การทดสอบอันดับมีเครื่องหมายของวิลคอกซัน (Willcoxon Sign Ranks Test) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	Wilcoxon Signed-Rank Z	Sig.
หลังเรียน	8	30	21	23.88	2.42	2.21	0.014*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการอ่าน วิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 23.88$, S.D = 2.42) เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน วิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่กำหนดไว้ในข้อที่ 2

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก

ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากการวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาเจตติรายด้านต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
ด้านความรู้				
1	การเรียนภาษาอังกฤษช่วยให้มีโอกาสในการทำงานที่ดีขึ้น	4.25	0.89	ดี
2	การเรียนภาษาอังกฤษไม่สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคทางภาษาได้	4.13	0.83	ดี
3	การเรียนภาษาอังกฤษช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ	4.13	0.83	ดี
4	การเรียนภาษาอังกฤษ เป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น	4.13	0.83	ดี
5	การเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวัน	4.00	0.76	ดี
6	การเรียนภาษาอังกฤษไม่มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินชีวิต	4.00	0.76	ดี
7	การเรียนภาษาอังกฤษช่วยติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลได้	4.00	0.93	ดี
8	การเรียนภาษาอังกฤษไม่ได้ส่งเสริมการพัฒนาดตนเอง	4.13	0.83	ดี
รวม		4.09	0.83	ดี
ด้านความรู้สึก				
9	นักเรียนรู้สึกอยากเรียนวิชาภาษาอังกฤษให้เก่งขึ้น	4.38	0.92	ดี
10	นักเรียนรู้สึกกังวลใจที่ต้องได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษ	4.00	0.76	ดี
11	นักเรียนรู้สึกวิชาภาษาอังกฤษทำให้ รู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.13	0.64	ดี
12	นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดใจเมื่อได้ทำงานวิชาภาษาอังกฤษ	4.00	0.76	ดี
13	นักเรียนรู้สึกมีความสุขเมื่อถึงชั่วโมงที่ต้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	4.00	0.53	ดี

14	นักเรียนรู้สึกมีความเครียดต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	3.88	0.64	ดี
15	นักเรียนรู้สึกชอบบรรยากาศในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	3.88	0.64	ดี
16	นักเรียนรู้สึกวิชาภาษาอังกฤษไม่มีความจำเป็นต่อชีวิต	4.13	0.83	ดี
รวม		4.05	0.71	ดี
ด้านพฤติกรรม				
17	นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมวิชาภาษาอังกฤษ	4.38	0.52	ดี
18	นักเรียนหลีกเลี่ยงในการทำกิจกรรมวิชาภาษาอังกฤษ	3.88	0.83	ดี
19	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการ อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ	4.00	0.76	ดี
20	นักเรียนไม่กระตือรือร้นในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	3.88	0.99	ดี
21	นักเรียนชอบดูภาพยนตร์และฟังเพลงภาษาอังกฤษ	4.25	0.89	ดี
22	นักเรียนหลีกเลี่ยงการจดจำ และการอ่านภาษาอังกฤษ	3.88	0.83	ดี
23	นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นในขณะเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	4.13	0.83	ดี
24	นักเรียนหลีกเลี่ยงในการตอบคำถามในวิชาภาษาอังกฤษ	4.00	0.93	ดี
รวม		4.05	0.82	ดี
ภาพรวม		4.06	0.79	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก ในภาพรวมมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.06$, $S.D = 0.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยในด้านความรู้ รายการที่มีเจตคติมากที่สุด คือการเรียนภาษาอังกฤษช่วยให้มีโอกาสในการทำงานที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.09$, $S.D = 0.83$) และในด้านความรู้สึก รายการที่มีเจตคติมากที่สุดคือ คือนักเรียนรู้สึกอยากเรียนวิชาภาษาอังกฤษให้เก่งขึ้น ($\bar{X} = 4.05$, $S.D = 0.71$) และสุดท้ายในด้านพฤติกรรม รายการที่มีเจตคติมากที่สุดคือนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.05$, $S.D = 0.82$)

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก ที่มีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน โดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่มที่สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกันมีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม โดยฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ และตอบคำถามจากการอ่านเนื้อเรื่อง เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จ ดังที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน โดยการที่ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ แนะนำเนื้อหาใหม่ และในขั้นที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม จะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่กิจกรรมพื้นฐาน ฝึกอ่านใบความรู้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม และกิจกรรมการสอนอ่านจับใจความ อ่านบททวนเนื้อเรื่องแล้วอ่านจับใจความสำคัญร่วมกันภายในกลุ่มเป็นแผนผังความคิด และท้ายสุดในขั้นที่ 3 ประเมินผล โดยการที่นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องแล้วให้ทำใบงานเป็นรายบุคคล และนำคะแนนของนักเรียนทุกคนมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม จึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก สามารถเข้าใจเนื้อหาและสรุปเรื่องที่อ่านได้ดีมากขึ้น และยังทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนสูงขึ้น ตรงกับที่ Slavin กล่าวไว้ การจัดการเรียนรู้รูปแบบซีไออาร์ซีนั่นเป็นการให้ความร่วมมือกับการเรียนรู้กลุ่มย่อย ซึ่งช่วยพัฒนานักเรียนให้เรียนรู้ทักษะการอ่าน กิจกรรมหลังการสอนการอ่านของครู ทำให้นักเรียนทำงานในกลุ่มย่อยของตนเอง ได้อ่านเรื่องที่กำหนดให้ (Slavin. 1995: 104) รวมทั้งการที่ผู้วิจัยได้นำผังกราฟิกเข้า

มาร่วมในการจัดกิจกรรมนั้น เป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel and Robinson โดยใช้ผังกราฟิก นำการเรียนรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือโมโนทัศน์ที่มีอยู่ (Ausubel, & Robinson. 1996: unpagged; อ้างถึงใน กุสิศรา จิตรชญาวิช, และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกศ คงเจริญ. 2566: 5) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรสวรรค์ ทูลธรรม, และตุจเดือน ไชยพิชิต (2563: 125) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนา ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค ซีไออาร์ซีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรญา บุญพิมพ์, สมร ทวีบุญ (2567: 366) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน การเขียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ ซีร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก ที่เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนซึ่งมีความสามารถในการอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งครูได้ดำเนินการสอนเนื้อหาฝึกทักษะการอ่าน ก่อนให้ เริ่มปฏิบัติเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการกลุ่มจนบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะในขั้นที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่ง กิจกรรมกลุ่มออกเป็น 2 ส่วน คือกิจกรรมพื้นฐาน และกิจกรรมการสอนอ่านจับใจความ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้อ่านเนื้อเรื่อง ร่วมกัน สรุปเรื่อง และร่วมกันจับใจความสำคัญของเรื่อง อีกทั้งนำใจความสำคัญของเรื่องจัดทำแผนผังความคิด จึงส่งผลให้ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ สามารถนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความง่ายในการจดจำ และเข้าใจจากเรื่องเรื่องที่อ่าน ผ่านกิจกรรมกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้นมากกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ตรงกับที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ กล่าวว่า เทคนิค CIRC จะเรียนแบบร่วมมือด้วยการแบ่งกลุ่ม ผู้เรียนตามระดับความสามารถ ที่ทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อเพิ่มโอกาสและระยะเวลาของการฝึกอ่าน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2561: 184) รวมทั้งการใช้ผังกราฟิกร่วมไปกับการจัดการเรียนรู้โดยการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มี การเชื่อมโยงและจัดระบบ โดยจัดทำเป็นแผนภาพหรือแผนผังในลักษณะต่าง ๆ (ไสว พิกขาว. 2561: 94) ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วาสนา ชันสิกรรม (2561: 25) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่มีต่อ ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคซีไออาร์ซีมีความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และนักเรียนมีความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคซีไออาร์ซีสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ บรรดาศักดิ์, และเจษฎา กิตติสุนทร (2561: 116) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษา ความสามารถในการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการ จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ ซีร่วมกับผังกราฟิกมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก ที่มีครูผู้สอนกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ โดยการจัดกิจกรรมการอ่านแบบกลุ่ม ที่ช่วย ให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจับใจความสำคัญและตอบคำถาม และส่วนที่ สำคัญคือการใช้ผังกราฟิก ในรูปแบบแผนผังความคิด ที่มีจุดเด่นเรื่องการแสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิด ให้เห็นเป็น โครงสร้างเป็นภาพรวม โดยมีการใช้เส้น สี เครื่องหมาย รูปทรง ภาพ เพื่อเชื่อมโยงของความคิดกับสาระเนื้อหานั้น ๆ ทำให้

นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการอ่าน ซึ่งจะนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาการเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับดี ตรงกับที่ ทิศนา ขัมมณี กล่าวถึงประโยชน์ของ CIRC ไว้ว่า การเรียนรู้รูปแบบ CIRC จะทำให้เกิดความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น มีเจตคติภายใน เจตคติใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดที่ดีขึ้น (ทิศนา ขัมมณี. 2566: 101) รวมทั้งการได้นำผังกราฟิกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามที่ Novak และ Gowin ว่าผังกราฟิกจะช่วยในการสรุปประเด็น ให้มองเห็นความสัมพันธ์ของโน้ตสำคัญอย่างเป็นลำดับขั้น ๆ แบบกว้าง ๆ สะดวกสำหรับใช้ในการทบทวน (Novak, & Gowin. 1984: unpagged) จากข้างต้นจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา จันทสุทธิบุตร (2560: 74) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา อ่อนน้อม (2560: 41) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยเทคนิค CIRC กับการสอนโดยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค CIRC หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าการสอนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าการสอนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก พบว่าในขั้นการนำเสนอทบทวนต่อชั้นเรียนนั้น กิจกรรมการสร้างผังกราฟิก นักเรียนจัดทำไม่สำเร็จตามเวลาที่กำหนดในครั้งแรก ควรปรับการยืดหยุ่นเวลาให้นักเรียนได้ฝึกฝนการสร้างผังกราฟิก ซึ่งในครั้งถัดไปนักเรียนจะมีความชำนาญมากขึ้น ทำให้ใช้เวลาในการจัดทำน้อยลง

1.2 ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิก ผู้สอนสามารถฝึกฝนนักเรียนให้มีความสามารถในการเขียนผังกราฟิกในหลายรูปแบบ เพื่อที่นักเรียนจะได้เลือกใช้ตามความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาที่ได้เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากการงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกนั้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน จึงควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อทักษะกระบวนการกลุ่ม การทำงานเป็นทีม

2.2 ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษนั้น นอกจากความสามารถในการอ่านแล้ว ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการเขียน

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา แก้วตาบุศย์, ผาสุข บุญธรรม, และสุตาพร ปัญญาพฤษ. (2561). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 11(3), 25-36.
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช และเกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ. (2566). วิธีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันจิรา จันทสุทธิ. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคซี ไอ อาร์ ซีที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 8).นนทบุรี: ฟ้าปาลานซ์ดีไซด์ แอนปรีนติ้ง.
- ทศนา แชนนี. (2566). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล จันทรเพ็ญ. (2557). หลักการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: เจเนซิส มีเดียคอม.
- ปัทมา อ่อนน้อม. (2560). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยเทคนิค CIRC กับการสอนโดยวิธีปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์. (2561). ทักษะ 7C ของครู 4.0. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2567). เทคนิคการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา ชันกสิกรรม. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศรสวรรค์ ทุลธรรม, และดุจดเดือน ไชยพิชิต (2563). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ใน พระบรมราชูปถัมภ์, 7(2), 125-133.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2566, จาก <http://www.niets.or.th>.
- ไสว พักขาว. (2561). การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เสาวลักษณ์ บรรดาศักดิ์, และเจษฎา กิตติสุนทร. (2561). การศึกษาความสามารถในการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟฟิก. วารสารราชพฤกษ์, 16(1), 116-113
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรุณา บุญพิมพ์, และสมร ทวีบุญ. (2567). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน การเขียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 9(1), 366-380.

- อนุวัติ คุณแก้ว. (2566). การทดสอบ การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาแนวใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Carrell, P. L. (1984). Evidence of Formal Scheme in Second Language Comprehension. *English Language Learning*, 2(34): 87-112.
- Leontiev, A. A. (1981). *Psychology and the language learning process*. Oxford: Pergamon , 21 - 28
- Novak, J., & Gowin, B. (1984). *Learning how to learn*. Oxford: Cambridge University Press.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice*. (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2568

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณระชา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาติลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิทย์ บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา พงศ์ไพรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิภาศิริ แจ่มแสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
อาจารย์ ดร.พนัส จันทร์ศรีทอง	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.หทัยทิพย์ สิชฌนทสมิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ แบนเนียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วารสาร

การบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา

Educational Administration and Innovation Journal

